

Dokument bol vytvorený s finančnou pomocou Európskej únie

TEXTOVÁ ČASŤ

SCHVALOVACIA DOLOŽKA ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE POHRONSKÝ RUSKOV

Schvaľujúci orgán: Obecné zastupiteľstvo v Pohronskom Ruskove

ÚPNO Pohronský Ruskov schválený: uznesením č. 7/2007-IV/2 zo dňa 8.11.2007

Ing. Ľudovít Nagy, starosta obce Pohronsky Ruskov

ÚVODNÁ ČASŤ

ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBJEDNÁVATEĽovi A SPRACOVATEĽovi

Objednávateľ: Obecný úrad Pohronský Ruskov
v zastúpení:

starosta Ing. Ľudovít Nagy
935 62 Pohronský Ruskov

Osoba poverená obstarávaním územno-plánovacej dokumentácie :
Ing. arch. Gertrúda Čuboňová r. č. 036

Spracovateľ: San-Huma 90 s.r.o.
Župné námestie 9

94901 NITRA
e-mail: san-huma90@stonline.sk

Hlavný riešiteľ úlohy: Ing. arch. Vladimír Jarabica
RNDr. Peter Mederly

RNDr. Ľuboš Halada
Tatiana Vlčková

Urbanistická štruktúra: Ing. arch. Vladimír Jarabica

Socio-ekonomická štruktúra: Ing. arch. Vladimír Jarabica

Technická infraštruktúra: Ing. František Janega, Zoltán Janík

Dopravné systémy: Ing. Miloš Gontko

Dátum: september 2007

ZÁKLADNÉ ÚDAJE O ZADANÍ ÚLOHY

Obstarávateľ poveril spracovaním dokumentácie územného plánu pre obec Pohronský Ruskov spoločnosť San-Huma'90 s.r.o. na základe výsledkov výberového konania podľa zákona č. 25/2006 Z.z. o verejnem obstarávaní. Spôsob plnenia predmetu obstarania bol dohodnutý zmluvou o dielo. V rámci tejto zmluvy spracovateľ navrh osnovu a postupnosť krokov vypracovania tejto dokumentácie v nasledovných bodech:

a) Prieskumy a rozbory.

Etapa analytických prác – prípravná fáza ktorá bola zabezpečená samostatnou dokumentáciou. Cieľom tejto etapy bolo, najmä na základe územnoplánovacích podkladov a záväzných ostatných podkladov, získať poznatkov o stave a možnostiach vývoja priestorového usporiadania a funkčného využívania územia, určenie problémov a stretov záujmov v riešenom území potrebných na spracovanie zadania a návrhu územnoplánovacej dokumentácie. Jedným z podkladov, ktorý sa využíval pri spracovaní PaR bol aj krajinnoekologickej plán (KEP) vypracovaný ako samostatná dokumentácia v rámci prípravnej fázy prác.

b) Zadanie.

Etapa formovania stratégie rozvoja obce – zadávací dokument, ktorý obsahuje najmä hlavné ciele a požiadavky, ktoré treba riešiť v obstarávanej územnoplánovacej dokumentácii, a podrobne požiadavky na formu, rozsah a obsah spracovania územnoplánovacej dokumentácie. Dokument bol spracovaný, prerokovaný a schválený uznesením Obecného zastupiteľstva č. 26/2006-II/2 zo dňa 23.11.2006.

c) Návrh konceptu UPNO Pohronský Ruskov.

Etapa formovania koncepcie a návrhu rozvoja obce – koncepcná a regulačná fáza, dokument vypracovaný v súlade so stavebným zákonom (lit. 38) a súvisiacou vyhláškou (lit. 34). Na základe novelizácie tohto zákona pre obce s počtom obyvateľov menej ako 2000 nie je nutné vypracovanie konceptu návrhu územného plánu. Vzhľadom na skutočnosť, že obec Pohronský Ruskov nemal doteraz spracovaný územný plán obce a vzhľadom na rozsah problematiky riešenia územných podmienok rozvoja obce bolo zabezpečované spracovanie dokumentácie územného plánu v dvoch fázach – fáza koncepcie riešenia spracovávaná v dvoch variantoch využitia územia. Dokumentácia bola spracovaná a odovzdaná na prerokovanie obstarávateľovi v decembri 2006.

d) Návrh UPNO Pohronský Ruskov.

Po prerokovaní konceptu riešenia obstarávateľ vyhodnotil varianty riešenia a spracoval súborné stanovisko pre vypracovanie návrhu UPNO Pohronský Ruskov. Súborné stanovisko na spracovanie návrhu UPNO Pohronský Ruskov bolo spracovateľovi doručené 30. mája 2007.

Návrh riešenia Územného plánu obce Pohronský Ruskov bol spracovaný na podklade vybraného variantu č.2. Takto spracovaný dokument formuloval stratégii a funkčný

a priestorový rozvoj územia obce - vyjadril zámery územného rozvoja obce v blízkom časovom horizonte a v dlhodobom výhľade. Návrh UPNO Pohronský Ruskov obstarávateľ prerokoval v súlade s podmienkami stavebného zákona (lit. 38). Prerokovaný návrh bol na podklade prípadov vyjadrených v súbornom stanovisku obstarávateľa doplnený a predložený na schválenie v Obecnom zastupiteľstve. UPNO O Pohronský Ruskov bol v Obecnom zastupiteľstve schválený 8.11.2007 uznesením č. 7/2007-IV/2.

V poslednej fáze obstarávateľ zabezpečil vyhotovenie čistopisu dokumentácie UPNO Pohronský Ruskov v troch elaborátoch dokumentácie.

POLOHA ÚZEMNÉHO PLÁNU V KONTEXTE ROZVOJA OBCE

Usporiadanie územia na úrovni celostátejnej, regionálnej alebo lokálnej nie je len otázkou technickou, ale stále podstatnejšou úlohu majú aspekty sociálne, ekologicke, ekonomicke a dôležitosť nadobúdajú aspekty etické, kultúrne a estetické, ktoré vyúsťujú do rozhodnutia strategicko - politického.

Základnými výsledkami strategicko - politického rozhodnutia musí byť:

- zachovanie a rozvíjanie prírodných, kultúrnych a materiálnych hodnôt;
- sústavné zlepšovanie životných podmienok, životného prostredia a ekologickej požiadaviek v súlade s presadzovaním trvalo udržateľného rozvoja;
- vytváranie predpokladov pre harmonický rozvoj jednotlivcov a spoločnosti s akceptáciou dotknutého spoločenstva (verejnosti);
- uspokojovanie a zosúladenie potrieb a požiadaviek verejnej správy, samosprávnych orgánov a súkromného sektoru, ktorý je hlavným nositeľom investícii.

Podkladom pre takéto rozhodnutie v konkrétnom území je územný plán.

Územné plánovanie je teda programovou a sústavou koncepciou činnosťou, ktorá v priestorovom chápaní je syntézou sociálnych, ekologickej, ekonomickej, technických a kultúrno – estetických prístupov k prostrediu v najširšom zmysle. Táto činnosť musí byť realizovaná v polohe:

- koncepcnej, kde výstupom sú obecné pravidlá politického rozhodovania;
- regulatívnej, kde výstupom sú konkrétné plány a regulatívy;
- informačnej, vzdelávacej a vedeckej ako zdroj informácií a súčasnom stave územia a jeho potenciáli.

Cieľom územného plánovania je harmonický trvalo udržateľný rozvoj, zámerná a cieľavedomá optimalizácia vzťahu človeka a prírody v priestore, zachovanie a podpora identity prostredia a človeka v ňom. Ekonomický rozvoj je v tejto súvislosti len prostriedkom, nie cieľom.

CIELE ÚZEMNÉHO PLÁNU

Úloha územného plánu obce je definovaná ako koordinácia samosprávnych a vyšších spoločenských (regionálnych, štátnych) záujmov s dosiahnutím optimálneho rozvoja potenciálu riešeného katastrálneho územia v správe samosprávy. Medzi všeobecne platné ciele, stanovené územným plánom obce sa radí najmä:

- a) stanovenie želateľného trvalo udržateľného rozvoja sídla;
- b) urbanistická koncepcia priestorového usporiadania;
- c) účelné, čo najoptimálnejšie využitie územia – funkcie;
- d) skvalitnenie životného prostredia;
- e) ochrana kultúrneho dedičstva a prírodného prostredia;
- f) stabilizácia sociálneho zloženia obyvateľstva;
- g) odstránenie funkčných a priestorových disproporcii;
- h) koordinácia záujmov v území;
- i) regulácia a koordinácia investorských činností a zámerov (časová a priestorová);
- j) uplatnenie ekonomickej predstáv v územných opatreniach – manažment územia;
- k) aktivizácia identity občanov s bydliskom, získanie ich záujmu na rozvoji obce, mesta, krajinu.

Atribúti územného plánu ako základnej územno-plánovacej dokumentácie sú:

- **koncepcná štruktúra** – základná kostra územného plánu, ktorá definuje ciele žiaduceho vývoja, identifikuje činnosti ovplyvňujúce tento vývoj, a stanovuje spôsoby usmerňovania týchto činností;
- **priestorová a funkčná štruktúra** – fakultativne (nezáväzné, smerné) časti, ktoré stanovujú rozvojové možnosti a ciele jednotlivých parciálnych častí (stavebný rozvoj, rozvoj dopravných systémov, rozvoj technickej infraštruktúry);

- **organizácia a využitie územia** – obligatórna (záväzná) časť územného plánu, ktorá presne definuje priestorové a funkčné využitie územia v polohe priestorovej, funkčnej a časovej;

Stanovené atribúty územnoplánovacej dokumentácie je nutné uplatňovať na konkrétnych priestorovo-funkčných jednotkách pomocou jasne definovaných koncepcných, regulačných alebo konkrétnych prvkov, aby bolo zrejmé ako sa vzťahujú a uplatňujú k predmetnému územiu. Je nutné stanovenie takej štruktúry aby bola zachovaná celková kompatibilita územného plánu ako celku a voči jednotlivým atričným skupinám. Základnou územnou jednotkou je v polohe územného plánu obce katastrálne územie obce. Toto územie je súčasne riešeným územím v tomto stupni územnoplánovacej dokumentácie.

Územný plán obce Pohronský Ruskov navázuje na výšie uvedené východiskové koncepcné zásady s ich transformáciou na lokálne podmienky a potreby. Okrem výšie uvedených globálnych cieľov na úrovni obce sú definované ciele so zameraním na :

- zabezpečenie kvalitného a atraktívneho životného prostredia pre bývajúce obyvateľstvo a návštevníkov obce,
- vytvorenie územných a technických podmienok pre prirodzený a vyvolaný kontinuálny vývoj a rozvoj obytných, vybavenostných, rekreačných a výrobných funkcií v zastavanom území obce,
- zvýšiť podiel cestovného ruchu a turizmu v území obce,
- zabezpečiť územné a technické podmienky pre rozvoj výrobných prevádzok na území obce v diferencovaných formách malých podnikov tak, aby ich prevádzkovanie nebolo v kolízii a v negatívnom vzťahu k obytnému prostrediu obce,
- vyriešiť optimálne dopravné napojenie územia obce na koriody tranzitnej cestnej dopravy (hlavne v smere Levice a Štúrovo) v trasách mimo intenzívne zastavané obytné územie obce.

NÁVRHOVÉ OBDOBIE ÚZEMNÉHO PLÁNU

Návrhové obdobím pre riešenie zámerov a cieľov v územnom pláne je časový horizont 15 rokov t. j. cieľovým rokom návrhu je rok 2022. Časový horizont napĺnenia jednotlivých vecných zámerov územného rozvoja sa však nedá jednoznačne reálne presne časovo určovať, pretože čas a termín ich realizácie je závislý od množstva vplyvov objektívneho a subjektívneho charakteru, ktoré nemusia byť v súčasnosti známe a ktoré sa nedajú s určitosťou predpokladať. Z tohto dôvodu je návrhové obdobie územného plánu smerným cieleným časovým horizontom a jednotlivé koncepcné zámery podľa zložitosti podmienok, spoločenskej potreby a verejného záujmu sa budú napĺňať v krátkodobom, strednodobom alebo dlhodobom časovom pláne a ich plnenie môže presiahnuť časový horizont návrhového obdobia územného plánu. V zmysle stavebného zákona § 29 č. 3 obec pravidelne, najmenej však raz za štyri roky, preskúma schválený územný plán, vyhodnoti jeho aktuálnosť a posúdi či nie sú potrebné jeho zmeny, alebo doplnky, alebo či nevznikli také objektívne dané podmienky, ktoré vyvolajú potrebu obstarávať aktualizáciu pripadne nový územný plán.

PROBLÉMY RIEŠENÉ V ÚZEMNOM PLÁNE

Základné požiadavky na riešenie okruhu problematík a problémov boli pre riešenie územného plánu formulované v zadávacom dokumente a vyplývali zo záväzných požiadaviek riešenia územného plánu regiónu (ÚPN VUC Nitrianskeho kraja) a požiadaviek obce. K zásadným okruhom problémov riešenia boli zaradené požiadavky na:

- zachovanie prvkov ÚSES a dobudovanie kostry MÚSES a obmedzenie zásahov do významných prírodných prvkov;
- prekládku cest I. triedy mimo zastavané územie obce v súlade so zámerom ÚPN VUC Nitrianskeho kraja a jej optimálne trasovanie v katastrálnom území obce;
- prehodnotenie využitia nefunkčných plôch bývalého areálu cukrovaru a jeho prevádzkových plôch mimo areál s určením ďalšieho možného využitia;
- územné podmienky pre kontinuálne rozšírenie miestneho cintorína;
- vymedzenie plôch pre rozširovanie funkcie bývania;
- vymedziť vhodné plochy pre sformovanie lokálnej rekreačnej zóny;
- realizáciu stokovej siete odpadových (splaškových) vod a dažďovej vody (priestoroch Hlavnej a Petőfiho ulice).

VYHODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEJ SÚVISIACEJ A NADRAENEJ ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE

Smerný územný plán Čata – Pohronský Ruskov 1973

Jedná sa o dokumentáciu ku ktorej spracovateľ nemal prístup, bol poskytnutý k nahliadnutiu jediný výkres (inžinierske siete) na základe ktorého nie je možné vyvodzovať žiadne závery a prípadné podnety pre súčasnosť. Nie je ani známe, či táto dokumentácia bola prerokovaná a schválená. V súčasnosti nie je dostupná žiadna územnoplánovacia dokumentácia na úrovni obce.

Záväzná časť Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) špecifikuje základné zásady v jednotlivých oblastiach. Záväzné regulatívny funkčného a priestorového usporiadania územia súvisiace s obcou Pohronský Ruskov sú premietnuté do dokumentácie nižšieho stupňa Územného plánu veľkého územného celku Nitrianskeho kraja spracovaného v roku 1998 a jeho zmien a doplnkov z roku 2004. Táto územnoplánovacia dokumentácia (lit. 43), predstavuje základné zásady usporiadania územia Nitrianskeho kraja a limity jeho využívania určené v záväzných regulatívnych funkčného a priestorového usporiadania územia. Záväzná časť (lit. 29) je rozčlenená na regulatívny funkčného a priestorového usporiadania územia a na verejnoprospešné stavby.

Záväzné regulatívny funkčného a priestorového usporiadania územia vyplývajúce z vyšie uvedených dokumentácií a súvisiace s obcou Pohronský Ruskov podľa jednotlivých oblastí riešenia:

V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry:

- podporovať rozvoj obce ako centra osídlenia lokálneho významu ...
- podporovať osídlenie ako rozvojový sídelný priestor vytváraním jeho funkčnej komplexnosti so zohľadnením regionálnych súvislostí;
- upevňovať vnútrostátné sídelné väzby medzi obcou a ľahiskami osídlenia v regióne;
- podporovať budovanie rozvojových osí regionálneho významu v záujme tvorby vyšej hierarchizovanej sídelnej štruktúry;
- vytvárať podmienky dobrej dostupnosti k sídelným centrám, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia tak, aby vidiecky priestor vytváral kultúrne a pracovisko rovnocenné prostredie voči urbánym priestorom a dosiahnuť tak skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života;

V oblasti rozvoja rekreácie a turistiky:

- lokalizovať potrebnú vybavenosť v obciach ležiacich v blízkosti rekreačných cieľov, vo voľnej krajine umiestňovať len tú vybavenosť, ktorá sa bezprostredne viaže na uskutočňovanie činností závislých na prírodných danostach,

V oblasti rozvoja sociálnej infraštruktúry:

- podporovať rozvoj zariadení kultúry a nadviedzať na preroštenú kontinuitu rozvíjania tradícií v kultúrno-spoločenskej oblasti jednotlivých obcí;
- podporovať stabilizáciu založenej siete zariadení lokálneho významu, predovšetkým siete knižníčikov, ako aj ďalších zariadení kultúrno-rekreačného charakteru;
- rozvíjať zariadenia na športovo-telovýchovnú činnosť a vytvárať pre ňu podmienky nielen vo vidieckom zázemí, ale aj v urbanizovanom prostredí;

V oblasti priemyselnej a poľnohospodárskej výroby a lesného hospodárstva:

- vychádzať pri územnom rozvoji predovšetkým z principu rekonštrukcie a sanácie existujúcich priemyselných a stavebných areálov;
- ... lokalita Pohronský Ruskov ponúka možnosť rozvoja hospodárskych aktivít, ktoré sa podľa okolnosti môžu rozvinúť aj do priemyselného parku ... ;
- zabezpečiť vytvorenie rovnocenných podmienok na podnikanie dobudovaním územia obce výkonnou komunikačnou a technickou infraštruktúrou;
- podporovať v záujme trvalej udržateľnosti malé a stredné podnikanie;
- vytvárať podmienky na udržanie obyvateľstva s vyšou kvalifikáciou;
- rešpektovať pri ďalšom rozvoji poľnohospodársky pôdny fond a lesný pôdny fond ako jeden z faktorov limitujúcich urbanistický rozvoj;
- zabezpečiť protieróznu ochranu poľnohospodárskeho pôdneho fondu využitím vegetácie v rámci riešenia projektov pozemkových úprav a agrotechnickými opatreniami zameranými na optimalizáciu štruktúry pestovaných plodín v nadváznosti na prvky územného systému ekologickej stability;

- rozširovať výmeru lesného pôdneho fondu na plochách poľnohospodársky nevyužiteľných nelesných pôd a na pozemkoch porastených lesnými drevinami evidovaných v katastri nehnuteľností ako poľnohospodárska pôda (biele plochy);
- vytvárať územno-technické predpoklady na zachovanie stability lesných porastov lužných stanovišť, zabrániť neodborným zásahom do hydrologických pomerov, pred každým plánovaným zásahom posúdiť jeho vplyv na hydrologické pomery vzhľadom na protipovodňové opatrenia;

V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody a ochrany pôdneho fondu:

- zabezpečiť v mestach s intenzívou veternovou a vodnou eróziou protieróznu ochranu pôdy uplatnením prvkov územného systému ekologickej stability;
- odstrániť pôsobenie stresových faktorov (skladky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiah prvkov územného systému ekologickej stability (problematicu riešiť na úrovni konkrétnych projektov, ako aj miestnych územných systémov ekologickej stability);
- revitalizovať upravené toky, kompletizovať sprievodnú vegetáciu výsadbou pásov domácich druhov drevín a krovín pozdĺž tokov, zvýšením podielu trávnych porastov na plochách okolitých mikrodepresií, čím vzniknú podmienky na realizáciu navrhovaných biokoridorov pozdĺž tokov; opatrenia realizovať v súlade s projektmi pozemkových úprav územií;

- uprednostňovať pri obnove vegetačných porastov prirodzenú obnovu, dodržiavať prirodzené druhotné zloženie drevín pre dané typy (postupná náhrada nepôvodných drevín pôvodnými), na maximálne možnú mieru obmedziť ťažbu veľkoplošnými holorubmi;

- zabezpečiť, aby podmáčané územia s omou pôdou boli upravené na trvalé trávne porasty, resp. zarastené vlhkomilnou vegetáciou.

V oblasti usporiadania územia z hľadiska kultúrno-historického dedičstva rešpektovať:

- akceptovať a nadväzovať pri novej výstavbe na historicky utvorenú štruktúru osídlenia s cieľom dosiahnuť ich vzájomnú funkčnú a priestorovú previazanosť pri zachovaní identity a špecifickosti pôvodného osídlenia;
- akceptovať v zámeroch do budúcnosti a v krajinnom obrazze historicky utvorené dominanty.

V oblasti rozvoja nadradenej dopravnej infraštruktúry:

- rešpektovať regionálne trasy cestnej a železničnej dopravnej siete;
- zabezpečiť homogenizáciu cest prvej triedy na kategóriu S 11,5/80, cest druhej triedy na kategóriu S 9,5/80 a cest tretej triedy na kategóriu S 7,5/60;
- cesta I/76 sa navrhuje v území okresu Levice vo výhľade v novej trase západne od dnešnej trasy v celej dĺžke od Šúrovieč smerom južným až po Štúrovo. Trasa cesty obchádza obec ... Pohronský Ruskov ... po ich západnej strane. Požaduje sa rezervoovať koridor pre vedenie novej trasy cesty I/76 ako dvojpruhovej komunikácie v kategórii C 11,5/80 s možnosťou jej postupného vybudovania podľa dopravného zaťaženia na 4-pruhovú komunikáciu a s možnosťou dobudovania vo výhľade na rýchlosťnú komunikáciu ...

V oblasti rozvoja nadradenej technickej infraštruktúry:

- budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu intravilanu obce. Nadväzne komplexne riešiť odtokové pomery v povodí s dôrazom na odvedenie vnútorných vôd v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody;
- zabezpečiť požiadavky v oblasti od Kanalizovania obce ... zabezpečiť výstavbu stokovej siete...;
- rešpektovať koridory jestvujúcich energetických vedení;
- rešpektovať koridory súčasných plynovodov prechádzajúcich územím;
- vytvárať priaznivé podmienky na intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike.

V oblasti nadradenej infraštruktúry odpadového hospodárstva:

- riešiť zneškodňovanie odpadov v súlade so schválenými aktualizovanými Programami odpadového hospodárstva Nitrianskeho kraja a jeho okresov;
- uprednostňovať v odpadovom hospodárstve minimalizáciu odpadov, separovaný zber a zhodnocovanie odpadov s využitím ekonomických nástrojov a legislatívnych opatrení;
- zabezpečiť lepšie využitie biologických odpadov vybudovaním kompostovacích zariadení;

- zabezpečiť postupnú sanáciu, resp. rekultiváciu uzavretých skládok odpadov.

VYHODNOTENIE SÚLADU ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE S ÚPD VYŠŠIEHO STUPŇA

Návrh riešenia ÚPNO Pohronský Ruskov rešpektuje podmienky a požiadavky špecifikované v dokumentáciách vyššieho stupňa. Návrh upresňuje polohu trasy vedenia prekladky cesty I. triedy (vo výhľade rýchlosťnej cesty) tak, aby nedochádzalo k rozdeľeniu súvislých plách pôdneho fondu – koriguje trasu do súbehu so železničnou traťou.

SÚLAD RIEŠENIA ÚZEMIA OBCE SO ZADANÍM A SÚBORNÝM STANOVISKOM OBSTARÁVATEĽA KU KONCEPTU RIEŠENIA

Zadanie k ÚPNO Pohronský Ruskov bolo schválené uznesením č. 26/2006 z 21. zasadnutia Obecného zastupiteľstva dňa 23.11.2006. Riešenie rešpektuje požiadavky špecifikované v zadávacom dokumente obstarávateľa.

Súborné stanovisko obstarávateľa ku konceptu riešenia ÚPNO Pohronský Ruskov bolo schválené uznesením č. 4/2007 z mimoriadneho zasadnutia Obecného zastupiteľstva dňa 28.5.2007. Riešenie rešpektuje požiadavky uvedené v súbornom stanovisku obstarávateľa ku konceptu ÚPNO Pohronský Ruskov. Návrh ÚPNO Pohronský Ruskov bol spracovaný v súlade s alternatívou č.2, ktorá bola po zhodenotení riešenia jednotlivých variantov konceptu riešenia zo strany zástupcov obce a štátnej správy doporučená na dopracovanie do výsledného návrhu.

Riešenie vyzdvihlo zábery poľnohospodárskej pôdy pre nepoľnohospodárske využitie bez alternatív záberov z dôvodu, že v kontakte s hranicou zastavaného územia sú iba pôdy chránenej kategórie a kontinuálny stavebný rozvoj obce nie je možné riešiť na menej hodnotných pôdach, ktoré sa nachádzajú v nezastavanom katastrálnom území v polohe za rieku Hron.

Vzhľadom na súčasný majetkový stav k plochám bývalého areálu cukrovaru (plochy od obce odkúpil fyzický respektive právnický subjekt) a zámeru nového vlastníka na plochách realizovať výrobné činnosti, riešenie akceptuje pôvodné využívanie uvedených plách pre výrobnú funkciu aj pre náhradové obdobie vrátane napojenia areálu výroby na koľajovú vlečku železnice. Riešenie časť územia určeného pre skládkové prevádzky pôvodného areálu cukrovaru prehodnocuje pre funkcie obytné a výbavenej súvislosti s podporením funkcie osobnej a nákladnej železničnej stanice v danej polohe.

Na podklade stanovísk k návrhu ÚPNO Pohronský Ruskov bol vyhotovený čistopis dokumentácie ÚPNO Pohronský Ruskov.

RIEŠENIE ÚPNO

Predkladaná dokumentácia slúži pre obec ako východiskový a zásadný dokument v ktorom je formovaná stratégia rozvoja obce pre funkčný a priestorový rozvoj územia obce. Tako spracovaný dokument zhodnocuje sociálne podmienky obce a reálne posudzuje možnosti územného rozvoja obce v blízkom časovom horizonte a pre dlhodobý výhľad.

Textová časť je rozdelená celkovo na základné kapitoly:
Záujmové územia, širšie vzťahy, územné súvislosti a vymedzenie riešeného územia;
Koncepčná štruktúra a stratégia rozvoja obce;
Návrh urbanistickej koncepcie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia;
Návrh záväznej časti.

textová časť

1 ZÁUJMOVÉ ÚZEMIE, ŠIRŠIE VZŤAHY, ÚZEMNÉ SÚVISLOSTI A VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA

Pre poznanie územia, pre ktoré sa vypracúva územný plán je nevyhnutné identifikovať širšiu priestorovú štruktúru v ktorej je obec osadená. Identifikujú sa všeobecne postihnutelné a poznateľné koncepcné prvky, ktoré umožňujú takéto poznanie. Uvedený je stručný popis základných druhov fenoménov pre územie Levického okresu resp. Nitrianskeho kraja. Hlavným východiskovým materiálom je KURS 2001 (lit. 42) a UPN VUC Nitrianskeho kraja vrátane jeho neskorších zmien (lit. 43) pričom je spracovanie poznatkov širších vzťahov rozčlenené na:

- vymedzenie riešeného územia;
- prírodnú štruktúru;
- urbanistickú štruktúru;
- socio-ekonomickú štruktúru.

Graficky sú popisné javy zdokumentované vo výkresovej prílohe č.1: Širšie vzťahy.

1.1 VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA

Vymedzenie riešeného územia predstavuje celú plochu katastrálneho územia obce Pohronský Ruskov. Riešené územie je vyznačené na mapových podkladoch. Katastrálne územie obce Pohronský Ruskov sa nachádza v Nitrianskom kraji v okrese Levice a tvorí súčasne aj jednu územno-technickú jednotku. Tvarovo predstavuje nepravidelný útvar pretiahnutý vo východo-západnom smere, podobne ako väčšina katastrálnych území severný alebo južný smerom od Pohronského Ruskova. Celkovo spolu hraničí spolu s 4 inými katastrami, na severnej strane to je katastrálne územie obce Hronovce (miestna časť Čajakovo) v celkovej dĺžke 6,5 km, na východnej strane je to katastrálne územie obce Malé Ludince v celkovej dĺžke 1,2 km, na južnej strane je to katastrálne územie obce Čata v celkovej dĺžke 6,4 km a na západnej strane je to katastrálne územie obce Keť v celkovej dĺžke 1,0 km. V juhovýchodnom okraji katastra na rozhraní susediacich katastrov Malých Ludiniec a Čaty sa v jednom bode zbieha okrem týchto katastrálnych území aj kataster obce Zalaba, s ktorou obec Pohronský Ruskov hraničí v nulovej dĺžke.

Celková plocha katastrálneho územia je $9,142 \text{ km}^2$ pri obvode 15,1 km (poznámka: tieto údaje sú údaje prebraté z katastrálneho úradu pričom pri použití dostupných mapových podkladov a ich vykreslení v rámci tejto dokumentácie prišlo k nasledovnému skresleniu týchto údajov – celková plocha katastrálneho územia je $8,823 \text{ km}^2$ pri obvode 16,3 km). Z veľkostného hľadiska patrí katastrálne územie obce Pohronský Ruskov v rámci Levického okresu medzi menšie územia, priemerná veľkosť je $17,237 \text{ km}^2$, čiže obec nedosahuje ani polovičnú výmeru priemerného katastra. Keď však porovnáme obdobné hľadisko na úrovni územno-technických jednotiek, ktoré majú priemernú veľkosť $12,820 \text{ km}^2$, obec sa zaraduje medzi mierné podpriemerné veľkostné jednotky. Najväčšia vzdialenosť vo východo-západnom smere v rámci katastra Pohronský Ruskov je 5,6 km a v severo-južnom smere 3,0 km.

1.2 VÄZBY VYPLÝVAJÚCE Z RIEŠENIA A ZO ZÁVÄZNEJ Časti ÚPN REGIÓNU

PRÍRODNÁ ŠTRUKTÚRA ŠIRŠIEHO ÚZEMIA

Územie Nitrianskeho kraja má mimoriadne dôležitú polohu z hľadiska fungovania ÚSES. Je to stycné územie biogeografických provincií Carpaticum Occidentale, Eucarpaticum a Pannonicum. V tomto území vybiehajú na juh južné výbežky karpatských pohorí Považský Inovec, Tríbeč, Pohronský Inovec, Štiavnické vrchy, Krupinská vrchovina, zároveň na tomto území sú najsevernejšie výbežky Podunajskej nížiny pozdĺž riek Váhu, Nitry, Hrona a Ipľa.

Nitriansky kraj má preto významné nadregionálne a regionálne biocentrá horského, pahorkatinného aj nižinného typu. Tieto sú usporiadane v pásmach podľa prírodných zákonitostí v zásade v smere sever - juh, t.j. v smere hlavných hrebeňov pohorí a v smere dolín hlavných riek, v najjužnejšej časti kraja pozdĺž Dunaja v smere západ - východ. Po prepojení týchto biocentier biokoridormi by tento systém mal tvoriť biokoridor provincionálneho významu medzi biogeografickými provinciami Pannonicum a Carpaticum (oblasti Praecarpaticum, Eupannonicum a Matricum).

Katastrálnym územím Pohronského Ruskova prechádzajú dva významné prírodné prvky:

- nadregionálny biokoridor Rieka Hron;

- regionálny biokoridor Potok Nýrica.

V širšom okoli (cca do 30 km) mimo riešeného územia obce sa nachádzajú veľmi významné prírodné prvky:

- biocentrum Vozokanský luh,
- nadregionálne biocentrum Kameniske slanisko;
- provincionálne biocentrum Burda.

URBANISTICKÁ ŠTRUKTÚRA ŠIRŠIEHO ÚZEMIA

Základná urbanistická koncepcia Nitrianskeho kraja je ovplyvnená a vychádza zo súvislostí a faktorov, ako aj z existujúcich a predpokladaných aglomeráčnych väzieb vytvorených okolo jednotlivých miest ležiacich na jeho území aj mimo neho. Aglomeráčne účinky mesta Bratislavu totiž pôsobia ďaleko za hranice Bratislavského kraja a už v súčasnosti aktívne pôsobia aj na mestá Trnava, Hlohovec, Galanta, Dunajská Streda a dokonca aj na mesto Nitra. V budúcnosti sa predpokladá, že účinnosť aglomeráčnych väzieb mesta Bratislavu sa ešte viac posilní a plošne rozšíri v smere uvedených miest. Preto možno konštatovať, že rozvoj sídelnej štruktúry Nitrianskeho kraja v širších – celoslovenských súvislostiach, je potrebné hodnotiť v súčinnosti so sídelnou štruktúrou Bratislavského a Trnavského kraja. Z týchto daností sa charakteristika sídelného systému kraja nemôže orientovať iba na vlastné územie kraja, ale musí vychádzať zo širších súvislostí, o ktorých z pohľadu rozvoja sídelnej štruktúry pojednáva celoštátny materiál Koncepcia územného rozvoja Slovenska.

Vo vnútri kraja sa formujú, ľažiská osídlenia okolo najvýznamnejších urbanistických centier nadregionálneho až regionálneho charakteru (sídelných pôlov) a to nitrianske ľažisko osídlenia, novozámocko-komárňanské ľažisko osídlenia, levické ľažisko osídlenia a topolčianske ľažisko osídlenia, ktoré presahuje Nitriansky kraj a rozprestiera sa aj na Trenčianskom kraji a zahrnuje sídelné pôly Bánovce nad Bebravou a Partizánske s príhlámy obcami. Prepojenie jednotlivých sídelných pôlov či už v rámci kraja alebo mimo jeho hranic je definované rozvojovými osami. Rozvojové osi sídelné sa na území Nitrianskeho kraja vyformovali pozdĺž tokov riek Váh – Nitra a Hron a v smere západovo-východnom Nitra – Pohronie. Rozvojové osi komunikačno-sídelné sa na území Nitrianskeho kraja formujú v smere existujúcich (cesta 1/75) i uvažovaných cestných prepojení (južný cestný ľah). Tieto rozvojové osi budú v zásade smerodajne pre ďalší rozvoj sídelného systému kraja. Popri nich však sú a budú sa rozvíjať rozvojové osi na regionálnej úrovni.

V kontakte s územím obce Pohronský Ruskov sa územia dotýka zámer vedenia trasy cesty I/76 mimo zastavané územia príhlámy obcí. V tejto trase sa požaduje vytvoriť územné podmienky pre výhľadový rast intenzity dopravy a zmenu funkcie cesty I. triedy na rýchlosť komunikáciu.

Najvýznamnejším urbanistickým prvkom aktívne ovplyvňujúcim obec Pohronský Ruskov je prirodene regionálne urbanistické centrum Levice ako sídlo okresu kam obec prináleží a nadregionálne urbanistické centrum Nitra, ako sídlo kraja. Obidve tieto centrá sa však nachádzajú pomerne ďaleko od obce, takže aj regionálne urbanistické centrá Nové Zámky a Štúrovo možno označiť za centrá s významným vplyvom na Pohronský Ruskov. Z tohto pohľadu možno povedať, že obec sa nachádza mimo priamych vplyvov centier – nachádza sa v periférii ich pôsobnosti, avšak leží na významnej regionálnej urbanistickej osi Dolnoruhorská os, ktorá vytvára veľmi dynamické a významné prepojenie obce na Levice severným smerom a Štúrovo južným smerom.

SOCIO - EKONOMICKÁ ŠTRUKTÚRA ŠIRŠIEHO ÚZEMIA

Demografický vývin na území Slovenska zaznamenal výrazné spomalenie, ktoré má tendenciu pokračovať, prípadne je možné hovoriť už o jeho stabilizácii. V súvislosti s klesajúcim prírastkom obyvateľstva sa zhoršujú aj trendy v demografickom správaní sa obyvateľstva (spomalenie reprodukcie, pokles uzavretých manželstiev, vzrast počtu rozvodov, spomaľovanie vývoja obyvateľstva prirodzenou menou, pokles prirodzeného prírastku, zmeny vo vekovom zložení obyvateľstva – znižovanie osôb v predprodukčnom veku a nárast osôb v produkčnom veku a poprodukčnom veku).

Celkové charakteristiky pre Nitriansky kraj sú nepriaznivé, v období 1991-2001 tu bol dosahovaný úbytok obyvateľstva o 4163 osôb (v roku 1991 716846 obyvateľov, v roku 2001 713422 obyvateľov). Obdobné hodnoty sú dosahované aj v Levickom okrese keď za obdobie 1991-2001 tu bol dosiahnutý taktiež úbytok obyvateľstva o 682 osôb (v roku 1991 120703 obyvateľov a v roku 2001 120021 obyvateľov). Aj polohe demografického správania sa dosahuje Nitriansky kraj nepriaznivé hodnoty a obyvateľstvo tvorí regresívny typ populácie. Veková štruktúra obyvateľstva sa postupne mení v prospech starších vekových kategórií – prehľube sa

proces starnutia populácie (znižuje podiel detskej zložky a zvyšuje sa podiel obyvateľov v poprodukčnom, ale aj v produkčnom veku); Nitriansky kraj má v tomto pohľade stagnujúci typ populácie. Z hľadiska národnostnej štruktúry na území Nitrianskeho kraja prevláda okrem dominantnej slovenskej národnosti, najmä maďarská národnosť pričom v okrese Levice má významné zastúpenie (27,9%). Vzdelanostná štruktúra Nitrianskeho kraja oproti celej republike je priemerná (9% vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva).

Najnovšie prognózy (lit. 47) vývoja obyvateľstva za SR a jednotlivé kraje sú spracované vo variantoch, ktoré sa líšiacich scenárom očakávaného vývoja reprodukčných ukazovateľov a migrácie. Nitriansky kraj podľa nízkeho variantu by mal mať v roku 2022 zhruba 670 663 obyvateľov, čo znamená oproti súčasnému stavu 717 585 obyvateľov zniženie takmer o 19 tisíc. Podľa vysokého variantu by mal mať Nitriansky kraj v roku 2022 zhruba 698 739 obyvateľov, čo znamená oproti súčasnému stavu zniženie takmer o 19 tisíc tak ako pri nízkom variante. Znižovanie počtu obyvateľstva v kraji sa prejaví na znižovaní počtu obyvateľov v jednotlivých obciach.

K roku 2002 bolo v obci Pohronský Ruskov evidovaných celkom 1326 trvalo bývajúcich obyvateľov.

2 KONCEPČNÁ ŠTRUKTÚRA A STRATÉGIA ROZVOJA OBCE

V kapitole Koncepčná štruktúra a stratégia rozvoja obce¹ navrhujeme základné možnosti budúceho rozvoja sídla na podklade východiskových poznatkov o stave podmienok v úrovni základných koncepčných prvkov. Na základe nami zvolených kritérií sme rozčlenili územie na najmenšie koncepčné jednotky a stanovili polohy prírodných a urbanistických centier a osí pre oblasť urbanistickú a prírodnú. Základné koncepčné princípy sú zakreslené vo výkresovej prílohe č.2: Stratégia rozvoja obce.

2.1 PRÍRODNÁ ŠTRUKTÚRA

VŠEOBECNÁ CHARAKTERISTIKA PRÍRODNEJ ŠTRUKTÚRY OBCE

Súčasná koncepčná prírodná štruktúra obce predstavuje kataster vo svojej vyabstrahovanej krajinnej (prírodonej) forme. Nejedná sa len o ekologickú kvalitu ale zahrňame aj kvalitu estetického vnímania krajiny. Je preto zrejmé, že pod termínom krajinnej koncepcie myslíme aj aspekt krajinnej tvorby, ktorá rešpektuje a umocňuje faktor ekologickej.

Krajinná koncepcia je definovaná pomocou koncepčných prvkov:

- prírodné celky;
- biocentrá;
- biokoridory;
- prírodné dominanty.

Priestorovo-funkčné celky prírodného typu predstavujú, skladobnú časť územno-technickej jednotky (UTJ), tvorenej priestorovou a funkčnou spolupatričnosťou priestorovo-funkčných častí, z ktorých sú zložené. V zásade každý PFCelok prírodného typu je prirodzene definované územie (okruhom svojho pôsobenia), má svoju ohniskovú, jadrovú časť – biocentrum (zdroj tohto pôsobenia), a na ostatné PFCelky je napojená prostredníctvom biokoridorov (tok pôsobenia voči nadradenému jadru alebo naopak). PFCelky prírodného typu sú v rámci prírodnej stratégie rozvoja obce usporiadané do hierarchickej štruktúry:

- prírodné celky regionálneho charakteru
- prírodné celky miestneho charakteru

Biocentrum predstavuje ekosystém alebo skupinu ekosystémov, ktoré vytvárajú trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev. Z priestorového aj funkčného hľadiska je jadrovou časťou územných systémov ekologickej stability (ÚSES). Tvoria ho ekologicky najstabilnejšie prvky krajnej štruktúry. Svojou veľkosťou a stavom ekologickej podmienok umožňuje trvalú existenciu druhov a spoločenstiev prirodzeného genofondu krajiny a zabezpečuje podmienky reprodukčného cyklu. Sieť biocentier by mala pokrývať všetky významnejšie typy spoločenstiev, ktoré sa v nej vyskytujú. V princípe rozlišujeme:

- nadregionálne biocentrum;
- regionálne biocentrum;
- miestne biocentrum.

Biokoridor je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev. Prvok krajnejšej štruktúry, ktorý svoju štruktúrou a stavom ekologickej podmienok umožňuje migráciu organizmov s cieľom výmeny genetických informácií a interakciu medzi rôznymi ekosystémami s rôznom ekostabilizačnou účinnosťou. Významnú úlohu tu majú najmä líniev spoločenstvá a ekotóny. Dôraz sa kladi na predovšetkým na polohu prvku v rámci priestorovej štruktúry krajiny. Migráčne trasy niektorých živočíchov, ktoré vyvoláva pravidelná zmena abiotických faktorov. Vznikli

počas fylogenetického vývoja organizmov, a sú v nich geneticky zakódované. V princípe rozlišujeme:

- nadregionálny biokoridor;
- regionálny biokoridor;
- miestny biokoridor.

Prirodne dominanty predstavujú podobne ako urbanistické dominanty základný skladobný prvok silyet súdla, predstavujú však skôr statický – nemenný prvok. Podobne je možné kategorizovať prirodne dominanty z hľadiska ich pôsobenia v rámci katastrálneho územia súdla na celosídelné, sídelné a lokálne (miestne) dominanty.

SÚČASNÁ KONCEPČNÁ PRÍRODNÁ ŠTRUKTÚRA A STRATÉGIA ROZVOJA

Katastrálne územie obce Pohronský Ruskov je súčasťou Podunajskej nížiny a patrí do jej nižšieho rovinatého stupňa. Prírodnú štruktúru územia tvoria dva hlavné regióny: *Hronska tabuľa* a *Hronska niva*. Z hľadiska typov životného prostredia predstavuje územie poľnohospodársku nížinnú krajinu s veľmi vhodnými ekologickými podmienkami pre život človeka. Stupeň antropogénneho ovplyvnenia krajiny je vysoký. V danom type krajiny predstavujú najvýznamnejšie prvky prírodnnej krajiny vodné a mokradné ekosystemy a zvyšky lesných porastov (naviazané predovšetkým na rieku Hron a jej bývalé ramená). V rámci katastrálneho územia obce sme vymedzili tri PFCelky prírodného typu:

tab. 1: Zoznam PFCelkov prírodného typu

Číslo	Názov PFCelku (pomenovania podľa spracovateľa)	podľa Typ	Rozloha (km ²)	Podiel z celého katastra (%)
1	Západ	prírodný miestny	4,955	56,2
2A	Stred	prírodný miestny	0,534	6,1
3	Východ	prírodný regionálny	1,910	21,6
spolu			7,399	83,9

PFCelok Západ

Tento celok zahŕňa západnú časť katastrálneho územia v polohe po líniu železničnej trate. Ide o akumulačno-eróznu zvlnenosť rovinu až pahorkatinu na správach v podloži so štrkopieskami hronskej terás, s teplou suchou nížinnou klimou, s jedným vodným tokom (potok Nýrica), s podzemnými vodami fluviaľnych štrkopieskov viazaných na akumulácie terasových sedimentov Hrona. Z pôd v území dominujú černozeme až černozemné hnedozemné, menej sú zastúpené čierne.

PFCelok je takmer celý intenzívne poľnohospodársky využívaný, pričom dominuje orná pôda (veľkoblokové polia). Z hľadiska biotickej štruktúry sa v území nachádza len jeden významnejší prvok – brehové a údolné porasty potoka Nýrica, ktoré sú klasifikované ako biokoridor regionálneho významu.

Potok Nýrica - významný regionálny biokoridor v poľnohospodársky intenzívne využívanej krajine, viazaný na alúvium potoka. Najmä v SZ časti záujmového územia ide o široký drevinný porast prirodzeného charakteru. Dominuje vŕba krehká (*Salix fragilis*), výrazne je zastúpený aj agát biely (*Robinia pseudoacacia*). V blízkosti intravilánu a v intraviláne obce Pohronský Ruskov sú brehové porasty slabo alebo veľmi slabo vyvinuté, biokoridor je významne ovplyvnený ľudskou činnosťou. Plocha biokoridoru v území dosahuje 16,8 ha.

Z hľadiska navrhovaného rozvoja si tento celok zachováva súčasnú štruktúru s návrhom vytvorenia podmienok pre založenie biocentier a biokoridorov miestneho významu a vytvorenia plošných a líniowych interakčných prvkov – skupín a pásov líniowej zelene v súbehu s líniemi poľných ciest.

PFCelok Stred

Tento celok zahŕňa centrálnu časť katastrálneho územia medzi železničnou traťou Štúrovo – Levice a rieku Hron. Z hľadiska prírodných pomerov ide o rovnaký typ územia ako PFCelok Západ, odlišné je využívanie územia s prevahou umelej urbanizovanej krajiny.

Najväčšiu plochu zaberajú urbanizované plochy (sídelné areály bývania a výroby), menšiu plochu poľnohospodársky obrábané pôdy a voľné prírodné plochy. Z hľadiska biotickej štruktúry sa tu nenachádzajú prakticky žiadne existujúce prvky

ÚSES okrem jedného biokoridoru miestneho významu (Pod terasou), rovako nefunkčný je aj systém sídelnej zelene, ktorý by mal byť jednou z priorit zlepšenia životného prostredia v obci.

Pod terasou – miestny biokoridor viazaný na hranu a svahy výraznej terasy Hrona. Drevinný porast nie je úplne zapojený, dominuje v ňom agát biely (*Robinia pseudoacacia*).

Z hľadiska navrhovaného rozvoja si tento celok zachováva súčasnú štruktúru s návrhom úpravy prírodných plôch pri rieke Hron pre pobytovú a pohybovú rekreačnú činnosť miestne bývajúceho obyvateľstva. Vo výhľadovom zámere sa predpokladá využitie plôch poľnohospodárskej pôdy medzi zastavaným územím a železničnou traťou pre obytnú zástavbu, ostatné územie v PFCelku Stred si zachováva súčasnú štruktúru s návrhom vytvorenia územnej rezervy na plochách ornej pôdy nachádzajúcej sa v zastavanom území pre stavebný rozvoj príahlých výrobných areálov. Návrh predpokladá sformovanie kostry sídelnej zelene a obvodového pásu viacerstvovej zelene.

PFCelok Východ

Tento celok zahŕňa východnú časť územia – rieku Hron a jej ekosystemy a poľnohospodársky využívanú fluviaľnu nivu. Ide o akumulačnú krajinu na fluviaľnych štrkopieskoch a náplavových hlinách. Pôdy sú väčšinou fluvizemného typu (fluvizem modálne a glejové), v blízkosti rieky prevládajú mladé fluviaľne náplavy s nevyvinutými pôdami. Dominantným prvkom PFCelku je rieka Hron, ktorá má nadregionálny význam.

Krajinná štruktúra územia je pomerne pestrá. Na rieku Hron sú viazané príahlé ekosystémy brehov a príbrežných mokradí, časť plochy zaberajú lesné pôdy fond. V ostatnej časti územia prevláda intenzívne poľnohospodársky využívané územie, avšak vyskytujú sa tu aj bioticky významné prvky – bývalé ramená Hrona, plošné a líniové porasty drevín.

Hron - významný nadregionálny biokoridor, viazaný na rieku Hron, jej brehové porasty a ekosystémy na nive rieky. Hron má v študovanom území prirodzené koryto, brehové porasty majú rôznu šírku – od úzkych, niekoľko metrov širokých až po niekoľko sto metrov široké porasty lesného charakteru. Z drevín prevažujú topole a vŕby. Rieka je mimoriadne významná aj z hľadiska výskytu živočíšstva (vtáky, ryby, obojživelníky, plazy, bezstavovce). Celková plocha vymedzeného biokoridoru v k.ú. Pohronský Ruskov je 41,5 ha.

Hron 1 – miestne biocentrum, úsek Hrona s vyvinutými plošnými brehovými porastami charakteru lužného lesa. Drevinné porasty sú tvorené prevažne vŕbami a topoľmi. Plocha biocentra je 17,3 ha.

Hron 2 - miestne biocentrum, úsek vodného toku s ostrovom a rýchlejším prúdením vody. Drevinné brehové porasty dobre vyvinuté iba v JV časti, zvyšok lokality má brehové porasty vyvinuté slabšie. Plošný porast drevín v susedstve SZ okraja lokality bol vyrúbaný. Plocha biocentra je 4,2 ha.

Bývalé rameno Hrona - miestne biocentrum, plošná lokalita, zachované bývalé koryto rieky, po obvode sú drevinné porasty s dominanciou topoľa čierneho (*Populus nigra*). Porast drevín je druholovo bohatý, v bylinnom poschodie sú časťou najmä vlhkomilné druhy, vrátane vysokých ostríc. V západnej časti je plošný porast drevín s malými vodnými plochami. Plocha biocentra je 4,7 ha.

Bývalé rameno - miestne biocentrum, lokalita sa nachádza vo východnej časti územia, je tvorená zvyškom bývalého ramena vodného toku. Ide o okraj biocentra, väčšina sa nachádza mimo katastrálneho územia (plocha v území je 0,5 ha). Drevín dominujú kultivary euroamerických topoľov (*Populus x canadensis*), zastúpené sú predovšetkým dreviny mäkkých a tvrdých lužných lesov.

Kanál – miestny biokoridor, úzky kanál vo východnej časti územia v blízkosti hranice k.ú. Brehové porasty sú úzke, drevinné brehové porasty sú slabovo vyvinuté, bylinné poschodie má prirodzený charakter, prevažujú vlhkomilné druhy.

Železnica – miestny biokoridor, líniové porasty popri železničnej trati Čata – Šahy. Rôzne široké porasty so zastúpením viacerých druhov drevín a krov, nadávajúce na biocentrum regionálneho významu južne od katastrálneho územia. Takmer celý biokoridor je mimo k.ú. Pohronský Ruskov.

Z hľadiska navrhovaného rozvoja si tento celok zachováva súčasnú štruktúru s návrhom vytvorenia biocentier a biokoridorov miestneho významu a plošných a líniowych interakčných prvkov.

¹ Slovom koncepcia v tomto prípade máme namysli najmä jej význam ako vypracovanej sústavy názorov, spôsobu nazerania a spôsobu ponímania celkovej štruktúry obce.

2.2 URBANISTICKÁ ŠTRUKTÚRA A STRATÉGIA ROZVOJA OBCE

VŠEOBECNÁ CHARAKTERISTIKA URBANISTICKEJ ŠTRUKTÚRY OBCE

Koncepčná urbanistická štruktúra obce predstavuje kataster vo svojej vyabstrahovanej urbanistickej forme, čiže tvorí základný názor na súčasné a budúce urbanisticke fungovanie obce. Táto abstraktná forma je definovaná pomocou nasledovných koncepčných prvkov:

- urbanisticke celky;
- urbanisticke centrál;
- urbanisticke osi;
- urbanisticke dominanty;
- urbanisticke periféria

Priestorovo-funkčné celky urbanistickeho typu predstavujú, skladobnú časť územno-technickej jednotky (UTJ), tvorenej priestorovou a funkčnou spolupatričnosťou priestorovo-funkčných časti, z ktorých sú zložené. V zásade každý PFCelok urbanistickej typu je prirodzene definované územie (okruhom svojho pôsobenia), má svoju ohniskovú, jadrovú časť – urbanisticke centrum (zdroj tohto pôsobenia), a na ostatné PFCely je napojená prostredníctvom urbanistickej osi (tok pôsobenia) a voči nadradenému jadru alebo naopak). PFCely urbanistickej typu sú v rámci urbanistickej strategie rozvoja sídla usporiadane do hierarchickej štruktúry:

- urbanisticke celky nadregionálneho charakteru
- urbanisticke celky regionálneho charakteru: regionálne urbanisticke celky predstavujú tie oblasti, ktoré sú významné z miestneho až regionálneho hľadiska ako celok, teda že obsahujú dôležité vybavenostné alebo výrobné aktivity v rámci celého svojho územia alebo aspoň na podstatnej časti svojho územia;
- urbanisticke celky miestneho charakteru: miestne urbanisticke celky predstavujú tie oblasti, ktoré sú významné len z miestneho hľadiska, čiže sami osobe obsahujú funkcie určené takmer výlučne pre potreby príslušného celku a funkcie nad rámec základného vybavenia sa nachádzajú mimo týchto celkov v celkoch regionálneho alebo nadregionálneho charakteru;

Urbanisticke centrál sú priestorovo-funkčné časti alebo viaceri priestorovo-funkčných časti, ktoré tvoria jadrové územie priestorovo-funkčného celku. Táto časť urbanistickej celku predstavuje jeho najvyššiu urbanistickej kvalitu alebo takúto kvalitu môže potencionálne predstavovať. V princípe rozlišujeme:

- nadregionálne urbanisticke centrum;
- regionálne urbanisticke centrum;
- miestne urbanisticke centrum.

Urbanisticke osi definujeme ako intenzívne urbanisticke líniové útvary tvorené kvalitatívne a kvantitatívne najbohatšou stavebnou štruktúrou, prislúchajúcim dopravnou štruktúrou a technickou vybavenosťou. Sú charakterizované svojou cieľovou polohou v centre urbanistickej štruktúry a sú tvorené bohatým množstvom zariadení vybavenostného alebo vybavenostno – výrobného charakteru. Výnimku v tomto pohľade tvoria urbanisticke osi rýdzko dopravného charakteru, ktoré sú založené predovšetkým na dopravnej štruktúre (je to dôsledok veľkého vzrastu dopravy, ktorú už nie je možné v niektorých polohách integrovať v rámci urbanistickej osi). Z hľadiska významu ich delíme nasledovne:

- nadregionálne urbanisticke osi;
- regionálne urbanisticke osi;
- miestne urbanisticke osi.

Štruktúra urbanistickej osi tvorí základnú kvalitu sídla a s vhodným prepojením urbanistickej centrami vytvárajú základné piliere urbanistickej kostry. Tak ako budú založené tie dva významné prvky, tak sa bude hodnotiť kvalita štruktúry obce. Pre takmer každý sídelný útvar je charakteristická určitá hierarchia týchto jednotlivých osí, ktorá sa formuje na základe rôznych faktorov ako sú najmä historická tradícia, súčasné komerčné centrum.

Urbanisticke dominanty predstavujú základný skladobný prvek pre tvorbu vonkajšieho ako aj vnútorného obrazu sídla, ktorý tvorí charakteristický prvek sídla. Siluetu spoluvtvárajú najmä prírodná a urbanisticke štruktúra sídla, ktoré svojimi dominantami vytvárajú vonkajšiu identitu sídla. Táto pre svoje hodnoty a kvality je ako taká chránená, predstavujúca možnosť vnímania sídla zvonku s postrehnuteľnými zmenami štruktúry pri jednotlivých etapách rastu. V rámci súdobej koncepcie stavebného rozvoja je práve pre svoju dynamiku silueta vnímaná ako jedna zo základných prvkov navrhovania sídla s cieľom určitej formálnej stabilizácie

ukončených štruktúr. Urbanisticke dominanty tvoria najdôležitejší a jedinečný prvek siluety sídla a svojim vzťahom k prírodnnej štruktúre a takisto aj k urbanistickej (vytvorenej) štruktúre určujú základné kvality sídla. V princípe rozlišujeme:

- celosídelná (celoobecná) urbanisticke dominantanta: celosídelné (hlavné sídelné) urbanisticke dominanty predstavujú kategóriu objektov, pri ktorých možno povedať, že priamy vzťah s obcou ako celkom (urbanistickej štruktúrou) je najpodstatnejší – rozhodujúci, existujú zámerne kompozičné princípy, ktorých sa stávajú estetickým vrcholom. Preto sa zvyčajne chápu ako najznámejšia a najvýstížnejšia charakteristika obce. Prevažuje tu výrazný vzťah s okolitou krajinou, pre ktorú sa stávajú podstatný orientačný prvek. Z tohto dôvodu sa jedná zväčša o urbanisticke dominanty umiestnené na výrazných prírodných dominantách;
- sídelná (obecná) urbanisticke dominantanta: sídelné urbanisticke dominanty predstavujú kategóriu objektov, kde ako dominantný vystupuje vzťah s určitou konkrétnou urbanistickej oblasťou až obcou a nie je nevyhnutné, aby samotný rámec obce prekračovala, označujú podstatné priestory sídelnej štruktúry (jadrá) a je vhodné ich zapojiť do kompozicie priečielov tak, aby tvorili nie len ideovizuálne prepojenie ale boli súčasne aj v tomto smere dosiahnutelné – tvoria orientačný prvek obce;
- miestna (lokálna) urbanisticke dominantanta: miestne urbanisticke dominanty predstavujú kategóriu objektov označujúcich menej podstatné, lokálne priestory sídelnej štruktúry (jadrá).

Okrem urbanistickej dominánt sa v rámci priestorovej štruktúry obce vyskytujú aj tzv. priestorové dominanty, ktoré sice svojím pôsobením (hmotou) sú vnímané podobne ako urbanisticke dominanty – chýba im však aj primerané významné funkčné využívanie. Ako príklady možno uviesť vežové bytové domy, hydroglóbusy a pod.

HISTORICKÉ SÚVISLOSTI URBANISTICKEHO VÝVOJA OBCE

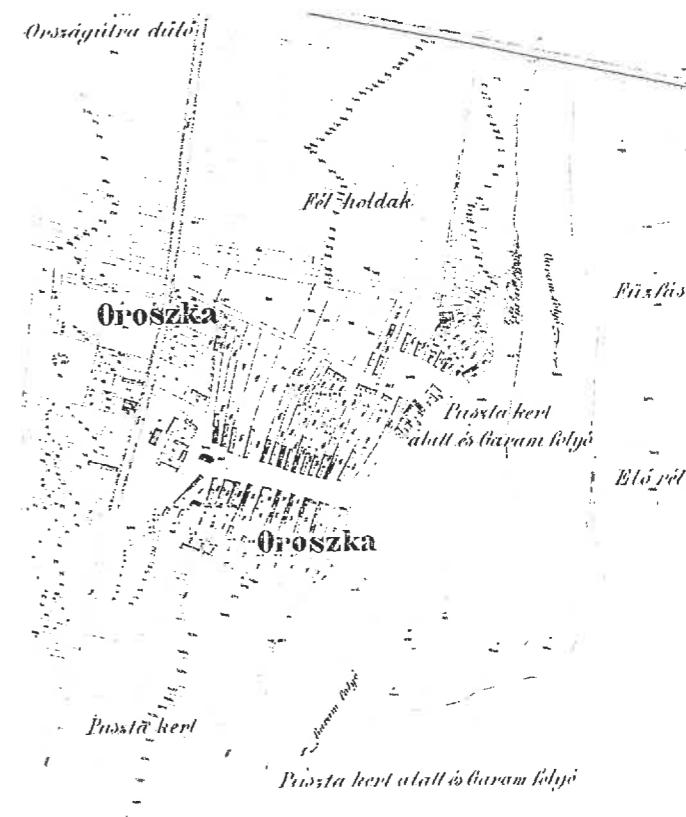
Z hľadiska historických súvislostí je možné interpretovať najmä skutočnosť, že pôvodne obec mala minimálne jeden ústredný priestor, ktorý bol považovaný za ústredný dedinský priestor – návestie. Jednalo sa o dnešnú Kostolnú ulicu, ktoréj dominovala ústredná stavba – budova rímsko-katolíckeho kostola sv. Ruženca, v tom čase ešte s existujúcou vežou, ktorá súčasne označovala polohu tohto centrálneho priestoru (pozri obr. 1). Orientácia tohto návestia bola pravdepodobne vyformovaná v súvislosti práve tejto cirkevnej stavby, západo-východná orientácia je typická, i keď v tomto prípade je kostol orientovaný opačne, vstupná časť je východnej strane oproti obvyklému západnému vstupu. Okolo tohto návestia bola sústredená väčšia časť zástavby, ktorú možno považovať za hlavnú časť bývalej obce. Severovýchodne za humnami zástavby tohto návestia sa nachádzala menšia zástavba sústredená okolo približne štvorcového návestia. Sme presvedčení, že sa jednalo o menej dôležitú zástavbu, ktorú reprezentovali obyvatelia, ktorí z neznámych príčin asi nemohli byť sústredení okolo hlavného návestia. Postupný zánik ústredného priestoru – návestia podľa našho názoru spôsobil najmä fakt, že cestná komunikácia, ktorá prepájala túto obec so svojimi administratívnymi a obchodnými centrami (čiže severo-južná cesta) je trasovaná mimo tento priestor (je možné, že pôvodne táto cesta bola vedená západným okrajom ústredného návestia a v súvislosti s výstavbou železnice a súbežnej cestnej komunikácie bola presunutá do novej polohy). Pri postupnom urbanistickom vývoji obce mohlo prísť k prehodnoteniu novej urbanistickej situácie – nikdy však neboli uvažované nové ústredné priestory ani prirodzeným spôsobom nevznikol. Vznikla tak súčasná situácia, keď pôvodný jadrový priestor so svojím významom už zanikol a žiadny nový nevznikol. Osud tohto vývoja v obci je možné pozorovať na historických mapových podkladoch a súčasnej mape.

Vývoj urbanistickej osi je možné reálne sledovať zhruba od konca 19. storočia na základe mapových podkladov, pred týmto obdobím môžeme vyvodzovať len domnenky, na základe všeobecných poznatkov. Urbanisticke os prechádza obcou pravdepodobne od nepamäti v južno-severnom smere, vyformovanie je dôsledkom prírodných daností územia, najmä tok rieky Hron, ktorá vyformovala pravdepodobne organizáciu dopravného toku v tomto území. Prvý mapový podklad (mapa 1) zobrazuje obec Pohronský Ruskov už v období, keď už obcou prechádzala železničná trať, ktorá v čase svojho vzniku podporila a zvýraznila tento smere. Predpokladáme, že v súvislosti s výstavbou železnice bola vybudovaná resp. prebudovaná aj súbežná cestná komunikácia, ktorá bola pravdepodobne v rámci jednotlivých katastrof upravovaná tak, aby umožňovala tok vtedajšej dopravy – prichádzalo k napriamovaniu úsekov, zlepšeniu povrchovej úpravy atď. Sme toho názoru, že práve v tejto súvislosti priskošlo v rámci obce k zásadnej zmene z hľadiska urbanistickej formovania obce.

Tento v tom čase pravdepodobne nepatrny detail spôsobil postupné oslabenie vtedajšieho urbanistickej centra až k jeho praktickému zániku. Z pohľadu urbanistickej osi za celé obdobie, ktoré je možné pozorovať v rámci mapových podkladov neprišlo k žiadnej priestorovej zmene, nutne je však upozorniť, že zmysel tejto urbanistickej osi sa časom menil. Do roku 1918 táto trasa vytvárala pomerne dôležité napojenie administratívneho centra Uhorska (Budapešť) na stredné a severné Slovensko, po roku 1918 však prišlo k radikálnej zmene administratívneho usporiadania a Slovensko sa začalo formovať k novému ohnisku a tohto pohľadu táto urbanisticke os bola významovo výrazne oslabená, prakticky zvnútroštátneho hľadiska oslabila na regionálne úroveň.

Urbanisticke periféria obce vo svojom sledovateľnom vývoji (od konca 19. storočia) prekonala rôzne a veľmi dynamické obdobia. Na prvom známom mapovom podklade (mapa 1) tvorí urbanisticke perifériu (možno tiež stotožniť so zastavaným územím) zhruba dnešná Kostolná ulica a nepatrna časť dnešnej ulice S. Petőfiho. Na konci 19. storočia sa obec rozširuje o veľkú časť v podobe areálu cukrovaru (dnešná Hlavná ulica2). Na druhom známom mapovom podklade (mapa 2) je okrem tohto areálu vidieť vznik novej zástavby najmä v polohe dnešnej Hlavnej ulice1 v mestach kontaktu s Kostolnou ulicou a na dnešnej ulici S. Petőfiho. Pre úsek obdobia 1927 až po súčasnosť chýbajú iné mapové podklady na základe ktorých by bolo možné relevantne posudzovať vývoj urbanistickej štruktúry. Pravdepodobne v 20-tych rokoch vzniká zástavba tzv. kolónie ešte ako súčasť katastrálneho územia obce Čata. Do konca 40-tych rokov sa zástavba rozširuje len severným smerom, čo je spôsobené najmä priestorovými danosťami katastra obce. Po zväčšení katastra v roku 1950 sa rozvoj urbanistickej štruktúry zameral najmä na južnú časť obce – teda najmä do nových polôh získaním nového katastrálneho územia.

mapa 1: Katastrálna mapa Pohronského Ruskova z roku 1888

mapa 2: Katastrálna mapa Pohronského Ruskova z roku 1927

obr. 1: Dnešná Kostolná ulica približne v roku 1920

URBANISTICKÁ KONCEPČNÁ ŠTRUKTÚRA A STRATÉGIA ROZVOJA OBCE

Obec Pohronský Ruskov tvorí v súčasnosti jediný PFCelok urbanistického typu, ktorý sa nachádza v rámci prírodného PFCelku Stred. Tento, v rámci celého katastrálneho územia, jediný urbanistický celok je svojou rozlohou a tvarom vyformovaný najmä v trase severojužnej cestnej komunikácie (cesty I. triedy) v priestore medzi traťou železnice a tokom rieky Hron. Stratégia rozvoja obce vychádza z koncepčných daností urbanistickej štruktúry vyformovaných vývojovým

procesom. Tieto danosti rešpektuje návrh riešenia a sú základným východiskom pre návrhové obdobie.

tab. 2: Zoznam PFCelkov urbanistického typu

Číslo PFCelku	Názov PFCelku (pomenovanie spracovateľa)	podľa Typ	Rozloha (km ²)	Podiel z celého katastra (%)
2B	Obec	urbanistický mestny	1,424	16,1
spolu			1,424	16,1

PFCelok Obec

Súčasné urbanistické jadro obce (urbanistické centrum) v Pohronskom Ruskove z pohľadu chápania všetkých súvislostí historických, priestorových a funkčných nie je možné relevantne definovať, a nie je ani možné jednoznačne určiť potencionálne takéto miesto, myslíme tým konkrétny priestor typu námestie resp. návestie. Je však možné na základe priestorovej ale najmä funkčnej štruktúry pozorovať v jasnejších zástavbe polohu, ktorá javí znaky zvýšenej koncentrácie najmä vybavenostných funkcií. Túto polohu možno ohraničiť priestorom medzi krížovatkami Hlavnej ulice s ulicou S. Petőfiho a Hlavnej ulice s Cukrovarskou resp. Mládežníckou ulicou vrátane západnej časti Kostolnej ulice, ktorú tvorí časť Hlavnej ulice vymedzenej spomínanými krížovatkami, na ktorú je v tomto priestore približne uprostred vidlicovitým rozštiepením napojená od východnej strany Kostolná ulica. Toto „rozštiepenie“ začína pri budove rímsko-katolíckeho kostola a vytvára akýsi ostrov zástavby medzi Kostolnou a Hlavnou ulicou. V rámci tejto vymedzenej polohy sa nachádza obecný úrad, rímsko-katolícky kostol, evanjelická modlitebňa a evanjelický farský úrad, zdravotné stredisko a ambulancia stomatológia a ženského lekára, lekáreň, cintorín a niekoľko obchodov.

obr. 2: Kostolná ulica

Súčasné urbanistické centrum obce súčasne nie je jednoznačne definované je však popisateľný priestor zo zvýšeným výskytom vybavenostných funkcií. Urbanistická os prepájajúca obec Pohronský Ruskov s ostatnými obcami a svojím administratívnym a obchodným centrom prechádza v severo-južnom smere práve týmto jadrovým priestorom obce. Táto urbanistická os prepája Štúrovo – Železovce – krížovanie s urbanistickou osou druhého stupňa Nitra–Levice–Krupina–Zvolen – napojenie na urbanistickú os prvého stupňa Bratislava–Nitra–Zvolen–Košice. Významovo je táto os druhého stupňa – má regionálny význam v rámci Nitrianskeho kraja a umožňuje napojenie Pohronského Ruskova na svoje administratívne centrum (Levice a Nitru) ako aj na svoje obchodné centrá (Železovce, Levice, Štúrovo). Túto regionálnu os tvoria cestná komunikácia I. triedy a regionálna trasa železničnej trate a môžeme ju pomenovať ako Dolnohronská os. Pozdĺž cestnej komunikácie je teda umiestnená jedna vetva tejto osi, ktorá má urbanistický charakter, pričom v polohách autobusových zastávok sú umiestnené dopravné napojenia. Pozdĺž železnice je umiestnená druhá vetva tejto osi, ktorá má dopravný charakter a v polohe železničnej stanice je umiestnené dopravné napojenie tejto osi.

obr. 3: Panoramickej pohľad na Pohronský Ruskov z prístupu do obce z južnej strany od obce Čata; takmer anonymný vstup do obce, chýba prvok charakterizujúci obec ako takú resp. jej centrum – komíny bývalého cukrovaru nemožno považovať za

takýto prvok; navyše súvislé zastavané územie medzi obcami Čata a Pohronský Ruskov neposkytuje možnosť, pri pohybe týmto smerom, identifikovať priestor vstupu do územia inej obce.

obr. 4: Panoramickej pohľad na Pohronský Ruskov z prístupu do obce zo severnej strany od obce Hronovce; v tejto polohe tiež chýba prvok charakterizujúci obec – v panoráme sídla za ne môžeme považovať komíny bývalého cukrovaru, mohutný objekt poľnohospodárskeho sila (vpravo) a vzrastú zeleň popri rieke Hron (vľavo).

obr. 5: Prechod urbanistickej osi obcou, tu tvorí charakteristický prvok len zväčšený parameter cestnej komunikácie - uličná zástavba má prevažne obytný charakter.

Pre celkovú charakteristiku súčasného stavu urbanistickej koncepčnej štruktúry môžeme definovať nasledovne - v rámci katastrálneho územia obce sa nachádza jedený celok urbanistického typu: PFCelok Obec, ktorý je najmenšou časťou katastrálneho územia obce Pohronský Ruskov pri veľkosti 1,42 km². Samotný celok v súčasnosti nemá klasickú štruktúru, v obci nie je možné na základe zhodnotenia všetkých súvislostí definovať urbanistické centrum, je však možné identifikovať významné polohy v území PFCelku Obec v PFČastiach typu regionálna urbanistická os (PFČasť 2B03 až 2B06), jedna časť predstavuje regionálnu dopravnú os (PFČasť 2B18). Ostatné PFČasti sú typu urbanistická periféria. Významovo centrálné územie obce v polohe urbanistickej a dopravnej osi tvorí 49,64% celkovej plochy PFCelku Obec a zbytok tvorí urbanistická periféria. Pre celkové zhodnotenie urbanistickej osi

je možné konštatovať, že ich štruktúra a trasovanie sú historicky veľmi vhodne založené a vytvárajú charakteristickú črtu obce a preto ich nie je potrebné výrazne meniť.

Urbanistickej stratégia rozvoja obce zachováva vývojom vyprofilované urbanistickej rozvojovej osi, jestvujúce priestorové objektové dominanty a rešpektuje ich polohový stav a urbanistický význam. Prehodnocuje dopravné rozvojové osi, body dopravného napojenia a rozvoj sídla rieši jednak organizáciou zástavby vo vymedzenej hranici zastavaného územia ako aj na plochách nových mimo hranicu zastavaného územia so zámerom:

- sformovať urbanisticke centrum obce v priestore okolo Hlavnej ulice reštrukturáciou urbanistickej štruktúry pre polyfunkciu vybavenosti a bývania ľažiskovo v PFČasti 2B03, 2B04a, 2B04d a 2B05;
- vytvoriť územné a technické podmienky pre lokalizáciu miestnej rekreačnej zóny v prírodnom prostredí v polohe pri rieke Hron (územie PFCelku A);
- vytvoriť priestorové a prevádzkové podmienky pre formovanie miestnych urbanistickej osí v polohe ulíc Kostolná (Kostolná os) a v navrhovanej prístupovej ceste k železničnej stanici (Staničná os);
- sformovať urbanistickú dopravnú os integrovanej regionálnej cestnej a železničnej dopravy v priestore a v súbehu s jestvujúcou železničnou traťou s novým dopravným napojením zastavaného územia obce prípojnou komunikáciou v polohe ulice Železničná;
- vytvoriť novú zónu obytnej zástavby na plochách poľnohospodársky využívaného pôdneho fondu v polohe územia PFCelku Stred B.

tab. 3: Urbanistickej charakteristika PFČasti v PFCelku Obec

PFČasť	PFČasť (názov)	typ	rozloha (m ²)	podiel (%)
2B01a	Cukrovarská ulica1	urbanisticke centrum	29512	2,08
2B01b	Cukrovarská ulica2	urbanisticke periféria	17880	1,26
2B02	Dukelská ulica	urbanisticke periféria	51596	3,64
2B03	Hlavná ulica1	regionálna urbanisticke os	112673	7,95
2B04a	Hlavná ulica2	regionálna urbanisticke os a centrum	63913	4,52
2B04b	Nová ulica1	urbanisticke periféria	129605	9,14
2B04c	Mlyny	urbanisticke periféria	80899	5,70
2B04d	Staničná ulica	miestna urbanisticke os	36069	2,55
2B04e	Nová ulica2	urbanisticke periféria	32401	2,28
2B04f	Nová ulica3	urbanisticke periféria	17150	1,21
2B05	Hlavná ulica3	regionálna urbanisticke os	117995	8,32
2B06	Hlavná ulica4	regionálna urbanisticke os (priemyselná výroba)	50824	3,58
2B07	Hronska ulica	urbanisticke periféria	87419	6,17
2B08	Kolónia	urbanisticke periféria	161488	11,39
2B09	Kossuthova ulica	urbanisticke periféria	32798	2,31
2B10	Kostolná ulica	miestna urbanisticke os	65842	4,64
2B11	Mierová ulica	urbanisticke periféria	29933	2,11
2B12	Mládežnická ulica	urbanisticke periféria	37314	2,63
2B13	Orechový rad	urbanisticke periféria	62515	4,41
2B14	Pofná ulica	urbanisticke periféria	20290	1,43
2B15	Ulica 1. mája	urbanisticke periféria	28703	2,02
2B16	Ulica S. Petőfího	urbanisticke periféria	81754	5,77
2B17	Vysoká ulica	urbanisticke periféria	12637	0,89
2B18	Železnica	regionálna dopravná os	34495	2,44
2B19	Železničná ulica	urbanisticke periféria	22122	1,56
spolu			1417827	100

Navrhovaná koncepcia zachováva významovú charakteristiku jednotlivých PFČasti. Návrh vytvára územné podmienky pre rozvoj obytnej štruktúry na nezastavaných plochách v PFCelku Stred lokalita B – formuje tak novú PFČast typu urbanistickej periférie.

Urbanistickej stratégia predpokladá sformovanie centra obce v polohe PFČasti 2B04a a v časti územia PFČasti 2B01a, 2B03, 2B04d, 2B05, 2B10 a 2B12 kde sa bude preferovať rozvoj zložiek základnej a vyššej vybavenosti.

V polohe PFČasti 2B04d a 2B10 sú predpoklady pre sformovanie miestnych urbanistickej osí – Staničná os prepájajúca obecné centrum v smere k železničnej stanici a Kostolná os prepájajúca obecné centrum s navrhovanou rekreačnou zónou pri rieke Hron.

PFČast 2B01b má charakter rekreačného významu. PFČasti 2B02, 2B03 (prevažná časť územia), 2B04e,f, 2B05 (prevažná časť územia), 2B07, 2B09, 2B10 (prevažná časť územia), 2B11, 2B12 (prevažná časť územia), 2B13 – 2B17 a 2B19 majú charakter urbanistickej periférie obytného významu.

PFČast 2B04b, 2B04c, časť územia PFČasti 2B04d a PFČast 2B06 majú charakter urbanistickej periférie s funkciu priemyselnej výroby,

PFČast 2B08 má charakter urbanistickej periférie so špecifickým významom výrobnej poľnohospodárskej funkcie s bývaním viazaným na výrobnú poľnohospodársku funkciu.

PFČast 2B18 a jej západné kontaktné územie má charakter regionálnej dopravnej osi významovo viazané na železničnú a cestnú dopravu integrovanú v spoločnom koridore.

územia a 151 obyvateľov/km² katastrálneho územia. Podľa rastu obyvateľstva sa obec zaraduje medzi obce so záporným rastom, keď za posledných 10 rokov (1991-2001) bol zaznamenaný celkový úbytok o 56 obyvateľov, čo je z pohľadu charakteristiky okresu Levice v podstate identický trend avšak v obci Pohronský Ruskov dosahuje zvýšené ukazovatele.

PROGNÓZA DEMOGRAFICKÉHO ROZVOJA OBCE

Výhľadový počet obyvateľov obce Pohronský Ruskov stanovujeme do roku 2022. Vychádzame pritom z demografických projekcií celoslovenských ako aj prognóz pre Nitriansky kraj a Levický okres. Projekcia vývoja počtu obyvateľov pre obec Pohronský Ruskov je vypracovaná v dvoch variantoch. Nízky variant uvažuje v celom projektovanom období s pokračujúcim poklesom plodnosti a so stagnujúcou prípadne mierne rastúcou úmrtnosťou. Uvažuje sa so stagnujúcim, resp. záporným migračným prírastkom, predpokladá sa ďalší odliv obyvateľov do miest. Tento variant predpokladá ďalší pokles obyvateľstva až na hodnotu 1241 obyvateľov pre celú obec, pričom koeficienty ročného vzrastu obyvateľov sú oproti celokresnému priemeru znížené. Obec Pohronský Ruskov patrí medzi vidiecke obce, ktoré nie sú v bezprostrednom dosahu väčšieho mesta a teda nemožno predpokladať výraznejšiu migráciu obyvateľov z miest na vidieky z dôvodu krátkej dochádzkovej vzdialenosťi do mesta a cenovej výhodnosti pozemkov pre výstavbu.

tab. 4: Projekcia obyvateľstva s migráciou – nízky variant

	2002 (obyvatelia)	ročný vzrast (%)	2007 (obyvatelia)	ročný vzrast (%)	2012 (obyvatelia)	ročný vzrast (%)	2017 (obyvatelia)	ročný vzrast (%)	2022 (obyvatelia)
Pohronský Ruskov	1 326	-0,25	1 309	-0,25	1 293	-0,35	1 270	-0,45	1 241
Levický okres	120 021	-0,20	118 821	-0,20	117 633	-0,30	115 868	-0,40	113 551
Nitriansky kraj	717 585	-0,24	708 974	-0,23	700 821	-0,39	687 155	-0,48	670 663

Vysoký variant predpokladá zastavenie poklesu plodnosti resp. mierny nárast a súčasne predpokladá mierne zlepšovanie úmrtnostných pomeroval. Predpokladá tiež kladný migračný prírastok resp. jeho stagnáciu. Vysoký optimistický variant takto predpokladá tiež pokles obyvateľov na hodnotu 1300 obyvateľov pre celú obec, pričom koeficienty ročného vzrastu obyvateľov kopírujú celokresný priemer. Projekcia obyvateľstva - vysoký variant s migráciou uvažuje do návrhového obdobia s nasledujúcim počtom obyvateľov:

tab. 5: Projekcia obyvateľstva s migráciou – vysoký variant

	2002 (obyvatelia)	ročný vzrast (%)	2007 (obyvatelia)	ročný vzrast (%)	2012 (obyvatelia)	ročný vzrast (%)	2017 (obyvatelia)	ročný vzrast (%)	2022 (obyvatelia)
Pohronský Ruskov	1 326	0,00	1 326	-0,05	1 323	-0,15	1 313	-0,20	1 300
Levický okres	120 021	0,00	120 021	-0,05	119 721	-0,15	118 823	-0,20	117 635
Nitriansky kraj	717 585	-0,04	716 150	-0,09	712 927	-0,18	706 511	-0,22	698 739

DEMOGRAFICKÝ POTENCIÁL OBCE

Demografický potenciál na rozdiel od demografickej prognózy ako vstupné podklady využíva z časti demografické správanie sa obyvateľstva ale v hlavnej miere využíva ako podklad pre výpočet tzv. urbanistickej potenciálu územia.

Urbanistickej stratégia rozvoja obce predpokladá v prvom poradí riešenia ďalší urbanistickej rozvoj územia v hranici zastavaného územia zhodnotením jestvujúcej stavebnej štruktúry a využitím pozemkov v prelukách a na voľných nevyužívaných

plochách. Pre výhľadový zámer riešenie naznačuje budúce (výhľadové) možnosti stavebného rozvoja obce mimo hranice zastavaného územia po naplnení a využití potenciálu voľných plôch v zastavanom území. Nakoľko stavebný rozvoj obce nie je relevantné navrhovať len na úrovni demografickej prognózy (ktorá sa uvažuje k roku 2022) varianty riešenia na definovaných plochách vytvárajú podmienky pre určitý demografický potenciál, ktorý spravidla vysoko prekračuje prognózované vzrasty počtu obyvateľov, čiže sa predpokladá, že urbanistická stratégia obce stanovuje zásady rozvoja na dlhšie časové obdobie.

Demografický potenciál vychádza s odhadovanej hustote obyvateľov na ha podľa typu a charakteristiky PF Celku, pričom z maximálnej hodnoty sa ako výpočtová hodnota uvažuje na úrovni 90%ho využitia. V obytných PF Častiach sa uvažuje s optimálnou hustotou obyvateľov 40 na hektár a pri PF Častiach s prevahou vybavenostných zložiek 20 obyvateľov na hektár a pri PF Častiach s výrobným a rekreačným využitím s hustotou 10 obyvateľov na hektár respektívne sa posúdi vhodnosť umiestnenia funkcie bývania.

tab. 6: Demografický potenciál pre obec – prvé poradie zástavby využitím voľných plôch v zastavanom území

	PF Časť (pomenovanie)	Hustota obyvat. (obyv/ha)	Rozloha (ha)	Počet obyv. maximálny (počet)	Počet obyv. výpočt. (počet)
2B01a	Cukrovarská ulica1	15	2,9512	44	40
2B01b	Cukrovarská ulica2	0	1,7880	0	0
2B02	Dukelská ulica	25	5,1596	127	104
2B03	Hlavná ulica1	25	11,2673	280	250
2B04a	Hlavná ulica2	15	6,3913	95	85
2B04b	Nová ulica1	5	12,9605	65	58
2B04c	Mlyny	0	8,0899	0	0
2B04d	Staničná ulica	5	3,6069	18	16
2B04e	Nová ulica2	25	3,2401	80	72
2B04f	Nová ulica3	25	1,7150	42	38
2B05	Hlavná ulica3	25	11,7995	292	263
2B06	Hlavná ulica4	0	5,0824	0	0
2B07	Hronska ulica	20	7,0172	140	125
2B08	Kolónia	5	16,1488	80	72
2B09	Kossuthova ulica	25	3,2798	80	72
2B10	Kostolná ulica	25	6,5842	162	146
2B11	Mierová ulica	25	2,9933	75	67
2B12	Mládežnícka ulica	25	3,7314	93	83
2B13	Orechový rad	25	6,2515	155	140
2B14	Poľná ulica	25	2,0290	50	45
2B15	Ulica 1. mája	25	2,8703	72	65
2B16	Ulica s. Petöfiho	25	8,1754	205	183
2B17	Vysoká ulica	25	1,2637	32	29
2B18	Železnica	0	3,4495	0	0
2B19	Železničná ulica	25	2,2122	55	47
	Spolu		141,7827	2242	2000

tab. 7: Demografický potenciál pre obec – návrhové obdobie

PFCelok (pomenovanie)	Hustota obyvat. (obyv/ha)	Rozloha (ha)	Počet obyv. maximálny (počet)	Počet obyv. výpočt. (počet)
Obec		141,7827	2242	2000
Stred B	40	12,8054	320	288
Spolu		154,5881	2562	2288

Na základe uvedených hodnôt a výmeru plôch potenciál územia vytvára predpoklad v návrhovom období územného plánu pre umiestnenie výhľadového počtu 2288 obyvateľov. Uvedené hodnoty výrazne prekračujú údaje demografickej prognózy. Vyššie uvedené výpočtové údaje vyjadrujú územný výpočtový potenciál pri limitnom stavebnom využití územia obce.

EKONOMICKÁ AKTIVITA OBYVATEĽSTVA

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo tvorí 48,6% čo je z celkového počtu 645 bývajúcich obyvateľov. Súčasná zamestnanosť ekonomicky aktívneho obyvateľstva je 58,7% (378 obyvateľov) resp. v obci je 41,3% nezamestnanosť. Najväčší podiel zamestnanosti tvorí Mlyn Pohronský Ruskov, ktorý zamestnáva približne 130 ľudí a obilné silo spoločnosti Mony, ktoré zamestnáva približne 30 ľudí. Ostatné pracovné miesta predstavujú v úhrne cca 123 zamestnancov. Celkovo je možné hovoriť o 283 pracovných miestach v rámci obce, čo predstavuje cca. 43,9% z ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Ostatný obyvateľstvo dochádzajú za prácou do okolitých obcí a miest.

V obci je výrazný územný potenciál pre rozvoj výrobnej funkcie, čo dáva sídlu optimistický predpoklad demografického rastu v prípade, že bude tento územný potenciál naplnený.

Pre obidva varianty riešenia a demografickej prognózy je možné z hľadiska vekovej štruktúry uvažovať so zmenou rozloženia jednotlivých vekových skupín v nasledovnom pomere pre rok 2022:

- predprodukčný vek: 20%;
- produkčný vek: 60%
- poprodukčný vek: 20%;

Pre demografický potenciál je možné uvažovať s obdobným rozložením jednotlivých vekových skupín pričom je odôvodnené predpokladať, že v prípade zvýšenej migrácie obyvateľstva do obce bude sa jednať najmä o skupinu obyvateľstva v produkčnom veku.

3 NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A FUNKČNÉHO VYUŽIVANIA ÚZEMIA

V oddielu Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia stanovujeme základné regulatívy a limity pre využívanie územia podľa jednotlivých prvkov – fenoménov prírodného charakteru (substrát, reliéf, vodstvo, vegetácia), urbanistickejho charakteru (zástavba, verejné dopravné vybavenie, verejné technické vybavenie) a socio-ekonomickejho charakteru, pričom kritériá stanovovania opatrení a návrhov sú differencované podľa konkrétnego prvku (fenoménu). Opatrenia, návrhy, regulatívy a limity, ktoré sa dajú graficky vyjadriť, sú vykreslené vo výkresovej časti na prílohoch označené postupne 3a až 6. Všetky záväzné časti sú vykreslené vo výkrese č. 4 – Komplexný návrh – organizácia a podmienky priestorového usporiadania a funkčného využívania územia.

3.1 PRÍRODNÁ ŠTRUKTÚRA ÚZEMIA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

3.1.1 SUBSTRÁT A RELIÉF

Horninové prostredie a reliéf sú neobnoviteľnými prírodnými zdrojmi – ich kvalita a kvantita je daná prírodnou štruktúrou krajiny a predstavujú prvotné (ťažko zmeniteľné) faktory využívania územia. Stav a vývoj horninového prostredia a reliéfu z hľadiska ich trvalo udržateľného využívania je daný najmä:

- exploračiou existujúcich zdrojov - náročnosťou ekonomiky na spotrebú neobnoviteľných prírodných zdrojov (nerastných surovín);
- vyvolanými vplyvmi ťažby nerastných surovín a súvisiacich činností na životné prostredie;
- inými ľudskými činnosťami ovplyvňujúcimi horninové prostredie – napr. stavebnou a inou inžinierskou činnosťou, dopravou, pôdohospodárstvom a vodným hospodárstvom.

Trvalo udržateľné využívanie surovínových zdrojov SR by malo byť založené na postupnej reálnej možnej náhrade neobnoviteľných zdrojov surovín (ktorých je na území SR nedostatok a v prevažnej mierе sú dovážané) za netradičné a obnoviteľné suroviny. Žiaduce je napr. podstatné zvýšenie využívania potenciálu geotermálnej energie. Dlhodobé zmeny vo využívaní surovínových zdrojov by sa mali diať v synergickom efekte so štrukturálnymi zmenami v energetike a priemysle.

GEOLOGICKÁ A GEOMORFOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA A SUROVINOVÉ ZDROJE

Širšie okolie k.ú. obce Pohronský Ruskov patrí (podľa lit. 1) do geomorfologickej provincie Panónska panva, subprovincie Západopanónska panva, oblasti Podunajská nižina, celku Podunajská pahorkatina, dvoch oddielov:

- Hronska pahorkatina (pododdiel Hronska tabuľa) – patrí sem západná časť katastrálneho územia
- Hronska niva – patrí sem východná časť katastrálneho územia.

V zmysle geologického členenia (lit. 22) patrí katastrálne územie obce do oblasti Vnútrohorské panvy a kotliny, podoblasti Podunajská panva, okrsku Tmavsko-dubnická panva, podokrsku Železovská priečluba.

Katastrálne územie obce Pohronský Ruskov je z geologicko-litologického hľadiska pomerne homogénne. Celé územie je budované neogénnymi súvrstviami, ktoré sedimentovali v širšom hodnotenom území od vrchného bádena až do ponatu. Podložie neogénnych sedimentov je tvorené mezozoickými karbonátovými a granitoidnými horninami kryštalinika v rôznej hĺbke (v JV časti Podunajskej nižiny priemerne 700-1500 m).

Sedimenty ponatu tvoria najvrchnejšiu vrstvu neogénnych usadenín a predstavujú podložie kvartérnych sedimentov. Tvorené sú sladkovodnými limnickými sedimentami volkovského súvrstvia (piesky, štrky, ily). Tieto sedimenty však v k.ú. obce priamo na povrch nevystupujú.

V nadloží sedimentov terciéru sa na celom území nachádzajú kvartérne sedimenty. Ich genéza je spojená s procesmi zvetrávania, svahovej modelácie, fluvialnej činnosti a eolického pôsobenia vetra. Z viacerých genetických typov majú dominantné postavenie fluviale sedimenty a eolické sprášové pokrovky.

V k.ú. obce Pohronský Ruskov sa nachádzajú nasledovné typy kvartérnych sedimentov:

- fluviálne sedimenty – náplavové hliny na štrkopieskoch – tvoria celú východnú časť katastrálneho územia (východne a JZ od rieky Hron) a dno údolia potoka Nýrica;
- deluvio-fluviálne sedimenty - splachové piesčité a ilovité hliny - tvoria výplň úvalinovitej doliny potoka Nýrica v centrálnej časti územia a niektorých výraznejších úvalin;
- vápnitné spráše – eolické prachovité až piesčité hliny, tvoriace substrát v regióne Hronskej pahorkatiny (centrálna a západná časť územia). Sprášové pokryvy sedimentovali v území najmä v období mladého pleistocénu (wurm);
- antropogénne sedimenty – kalové sedimenty antropogénneho pôvodu (cukrovarské kaly).

Reliéf katastrálneho územia patrí k dvom základným typom. Západná a centrálna časť územia patrí do *Hronskej tabule*, tvorená je mierne zvlnenou rovinou na sprášových pokryvoch ležiacich na riečnych terasách Hrona. Nadmorská výška územia sa pohybuje v rozmedzí 125-154 m, sklonitosť je na väčšine územia do 1°, na svahoch úvalinovitých dolín je premerne 1-3°. Na úvalinovitú dolinu potoka Nýrica sú viazané svahy sklonitosť 3-7°, ojedinelo až do 10°.

Východná časť katastrálneho územia patrí do regiónu *Hronskej nivy*. Reliéf je rovinný, s nadmorskou výškou 120-125 m. Rovina je členená ojedinelymi depresiami, ktoré predstavujú zvyšky pôvodnej ramennej sústavy rieky Hron (ich hĺbka je 1-2 m, miestami do 4 m). Východne od rieky Hron v strednej časti katastra sa nachádzajú kalové jamy cukrovaru, ktoré sú lemované hrádzami výšky 4-6 m. Sklonitosť územia v regióne je väčšinou do 0,5°, v miestach depresií dosahuje max. 1-3°.

V území obce sa nenachádzajú žiadne surovinové zdroje využiteľné pre priemyselnú alebo stavebnú výrobu.

OHOZENIE A POŠKODENIE GEOLOGICKÉHO PROSTREDIA A RELIÉFU

Negatívne javy pôsobiace na substrát a reliéf v území obce Pohronský Ruskov sú spojené najmä s hospodárskou činnosťou človeka – výrobou, urbanizáciou a skládkovaním odpadov.

V katastrálnom území obce Pohronský Ruskov nie sú v súčasnosti badateľné žiadne výraznejšie znaky poškodenia geologického prostredia a reliéfu ťažbou surovín – nachádzajú sa tu len materiálové jamy cukrovaru, ktoré sú ohrazené zemnými hrádzami.

S vlastnosťami litosféry a reliéfu súvisí aj náchynlosť krajiny na niektoré nepriaznivé faktory ohrozujúce krajinné a životné prostredie i samotného človeka (tzv. geobariéry, napr. ničivé zemetrasenia, katastrofické zosuvy, náhle poklesy územia, vysoká rádioaktivita územia a ī.), alebo sťažujúce podmienky pre využitie územia (vysoká seismická intenzita, nestabilné svahy, intenzívna erózia, objemové zmeny zemín, sufózia a pod.).

Z hľadiska seizmicity patrí oblasť obce Pohronský Ruskov k stredne stabilným územiam v rámci Slovenska. Podľa STN 73 0036 Seizmické zaťaženie stavebných konštrukcií patrí územie prevažne do zdrojovej oblasti seizmického rizika 5.

V území obce je skládkovanie odpadov jedným z významných faktorov stavu životného prostredia – nachádzajú sa tu viaceré divoké skládky odpadov i napriek tomu, že v obci je organizovaný zber a odvoz komunálneho odpadu.

OCHRANA A STAROSTLIVOSŤ O HORNINOVÉ PROSTREDIE

V katastrálnom území obce a jeho v najbližšom okoli sa nenachádzajú vymedzené chránené ložiskové územia a dobývacie priestory (chránené ložiskové územie CHĽÚ alebo dobývací priestor DP) a ani samotná oblasť obce nie je zaujímaná z hľadiska výskumu geologicky a geomorfologicky cenných lokalít ani nálezov významných minerálov a nerastov.

Na území obce je potrebné zlikvidovať živelne vzniknuté skládky odpadov a zabezpečiť permanentnú kontrolu nakladania s komunálnym a stavebným odpadom a zabezpečiť jeho skládkovanie na vyhradených skládkach.

3.1.2 KLÍMA (ATMOSFÉRA, KLIMATICKE ZDROJE)

Z hľadiska hodnotenia kvality ovzdušia a klimatických zdrojov vo vzťahu k trvalo udržateľnému rozvoju je potrebné posudzovať dva hlavné aspekty:

- využívanie energetickejho potenciálu klimatických zdrojov ako súčasti obnoviteľných prírodných zdrojov (slnčná a veterná energia);
- stav a vývoj kvality ovzdušia z hľadiska aspektov globálnej klimatickej zmeny (skleníkového efektu), ochrany ozónovej vrstvy a znečistenia ovzdušia.

Trvalo udržateľné využívanie a manažment klimatických zdrojov a ovzdušia na Slovensku by mali byť založené na podstatne vyšom využívaní potenciálu obnoviteľných klimatických zdrojov (slnčná a veterná energia) a na pokračovaní v trende znižovania emisií škodlivín do ovzdušia a používania škodlivých látok.

KLIMATICKE ZDROJE A ICH VYUŽIVANIE

Celkovú charakteristiku klímy, najmä z hľadiska teplotných a zrážkových pomerov s prihlásením na vlahovú bilanciu a slnečný svit vyjadrujú tzv. klimatické oblasti (Konček in Petrovič a kol. 1968, Atlas krajiny SR, 2002).

Katastrálne územie obce Pohronský Ruskov a jeho okolie patrí do teplej klimatickej oblasti, a to jej *teplého suchého okrsku*, s miernou zimou a dlhším slnečným svitom. Okrsk je charakterizovaný teplou nížinou klímom s dlhým až veľmi dlhým, teplým a suchým letom, krátkou, mierne teplou, suchou až veľmi suchou zimou s veľmi krátkym trvaním snehovej pokrývky. Priemerná ročná teplota v území je 9,5-9,8 °C (priemerné teploty júla sú 19,6-19,7 °C a januára -2,0 až -2,3 °C), priemerné ročné zrážky sú 550-560 mm (z toho 300-330 mm vo vegetačnom období). Trvanie snehovej pokrývky je 35-40 dní v roku. Oblast je zrážkovo vysoko deficitná (nedostatok vlahy v celom vegetačnom období, deficit 290-300 mm), celkový zrážkový deficit v priebehu roka je 180-190 mm.

V oblasti prevládajú SV a SZ vetry, pričom v zime je väčšie zastúpenie východných smerov vetra. Priemerná rýchlosť vetra dosahuje 3,4 m.s⁻¹, zastúpenie bezvetria je 33 %.

Podrobnejšie údaje o klimatických pomeroch územia sú uvedené v dokumentácii Krajinnoeologického plánu (lit. 45).

Vzhľadom k teplej suchej klíme má oblasť pomere vysoký energetický potenciál na využívanie slnečnej (sólárnej) energie. Využívanie tohto potenciálu v regióne je v súčasnosti minimálne. Veterno-energetický potenciál v oblasti je malý a prakticky nevyužiteľný.

OHOZENIE OVZDUŠIA A KLIMATICKÝCH ZDROJOV

Určujúcim faktorom súčasného vývoja klimaticko-hydrologickej situácie na Slovensku je globálna zmena klímy. Spojená je s rastom tzv. skleníkového efektu atmosféry, ktorý je zapríčinený antropogénne podmienenou emisiou skleníkových plynov (produkovaných hlavne spaľovaním fosílnych palív). Jej vplyv je pravdepodobný aj v území južného Slovenska a prejavuje sa miernym nárostrom priemerných teplôt, poklesom zrážkových úhrmov (vrátane snehovej pokrývky) a relatívnej vlhkosti vzduchu. Regionálne scenáre zmeny hlavných klimatických prvkov naznačujú pokračovanie súčasných trendových zmien až v budúcnosti, pričom sú zvýraznené prehľbovaním sa extrémov – intenzívnych zrážok a povodní na jednej strane a dlhotrvajúcich suchých období na druhej strane. Je to závažné najmä z toho dôvodu, že južné Slovensko je územím s vysokým stupňom citlivosti na dôsledky klimatických zmien z hľadiska hydrologického cyklu a vodných zdrojov (Národná správa o zmene klímy).

Predpokladané je aj zvýraznenie a predĺženie suchých období v teplej časti roka so sprievodným poklesom prietokov riek a pôdnej vlhkosti, ako aj regionálne rozdiely očakávaných dôsledkov klimatickej zmeny a nadvážujúcich hydrologických parametrov (režim odtoku, prietokové pomery, zásoby podzemných vód).

Ďalším významným environmentálnym problémom nadobúdajúcim globálny charakter je antropogénne narušenie ozónovej vrstvy – úbytok stratosferického ozónu (spôsobený emisiami tzv. prekurzorov - freóny, halóny, N₂O, NO, CO, prchavé organické látky z energetiky, priemyslu, dopravy a poľnohospodárstva) a nárast troposférického ozónu. Mimoriadny význam ozónu súvisí s jeho absorpcnými vlastnosťami v ultrafialovej i v infračervenej oblasti spektra slnečného žiarenia až zemského výzaranovania.

Priemerný ozón prekračuje kritickú úroveň koncentrácií pre vegetáciu na celom území Slovenska – je hlavným stresovým faktorom lesných ekosystémov a pričinou 5-10% úbytku poľnohospodárskej rastlinnej produkcie. Hoci v poslednom desaťročí nie je pozorovaný významnejší trend zvyšovania koncentrácie ozónu, počet prekročení imisného limitu ozónu je aj nadalej vysoký a bude pretrvávať aj nadalej - trendy koncentrácií budú závisieť od veľkosti poklesov emisií, najmä oxidom dusíka. V širšom okolí obce Pohronský Ruskov sa koncentrácie troposférického ozónu nevyhodnocujú.

Znečistenie ovzdušia predstavuje jedno z najvýznamnejších environmentálnych rizík – najmä z toho dôvodu, že sa vyskytuje predovšetkým v urbanizovaných husto zafudnených oblastiach. Znečistenie má synergický efekt, prejavujúci sa acidifikáciou - zvýšením kyslosti prostredia (so sprievodnými kyslými

dažďami a poškodzovaním lesných porastov a kontamináciou pôdy) a nepriaznivými zdravotnými následkami pre obyvateľov žijúcich v postihnutých oblastiach. Najvýznamnejšími znečisťujúcimi látkami, ktoré sa sledujú v rámci Národného emisného informačného systému NEIS sú tuhé znečisťujúce látky, oxidy síry, oxidy dusíka, oxid uhofnatý, organické látky (celkový organický uhlík), benzén, kadmium, olovo, zinok, fluór, sírovodík, amoniak, chlór a ľ.

Na znečisťovanie ovzdušia v širšom regióne sa podieľajú najmä zdroje mimo územie (Železovce, Levice). Medzi stredné zdroje znečistenia v území patria Mlyn Pohronský Ruskov a sklady a sušiareň obilia firmy Mony, s.r.o. Ide najmä o emisie tuhých znečisťujúcich látok a prašnosť. K malým zdrojom znečistenia ovzdušia patria domáce kúreniská na tuhé palivo (emisie SO₂, NO_x), menšie kotolne objektov vybavenosti, sekundárna prašnosť z technológií a dopravy.

Iným významným zdrojom emisií a tým aj znečistenia ovzdušia sú *mobilné zdroje* – to predovšetkým automobilová doprava, produkujúca škodliviny z prevádzky spaľovacích motorov - CO, NO_x, prchavé uhľovodíky (VOC), zlúčeniny olova. Znečistenie ovzdušia ako jeden z bezprostredných dopadov automobilovej dopravy na okolie vzniká hlavne prevádzkou motorov pohybujúcich sa vozidlom, ale aj vŕtením čiastočiek prachu usadených na komunálciu a jej okoli a tiež opotrebovaním jednotlivých časťov vozidla. K hlavným látкам znečisťujúcim ovzdušie pochádzajúcim z automobilovej dopravy patria najmä oxid uhofnatý CO, oxidy dusíka NO_x a aromatické uhľovodíky C_xH_y a pevné časticie, zlúčeniny olova.

Zdrojom uvedených emisií je doprava na ceste I/76, ktorá prechádza priamo stredom obce Pohronský Ruskov.

STAROSTLIVOSŤ O OVZDUŠIE A JEHO OCHRANA

Starostlivosť o ovzdušie a jeho ochrana je v SR v gescii MŽP SR. Hlavné činnosti zapričiňujúce poškodzovanie ovzdušia a klimatických zdrojov sú však v gescii rezortov hospodárstva a dopravy. Miestnu štátnej správe zabezpečujú špecializované úrady životného prostredia. Odborným kontrolným orgánom na úseku ochrany ovzdušia je Slovenská inšpekcia životného prostredia s regionálnymi inšpektorámi ochrany ovzdušia. Odbornou organizáciou na sledovanie a vyhodnocovanie klimatických parametrov a kvality ovzdušia je Slovenský hydrometeorologický ústav (SHMÚ) Bratislava.

Kľúčovými právnymi predpismi v oblasti ochrany ovzdušia sú zákon č. 478/2002 Z.z. o ochrane ovzdušia (zákon o ovzduší) a vykonávacie predpisy (Vyhľáška MŽP SR č. 705/2002 Z.z. o kvalite ovzdušia a Vyhľáška MŽP SR č. 706/2002 o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok). Podľa zákona o ovzduší je cieľom udržať kvalitu ovzdušia v mestach, kde je dobrá, a v ostatných prípadoch zlepšiť kvalitu ovzdušia. Zákon predovšetkým upravuje práva a povinnosti osôb pri ochrane ovzdušia, určuje ciele v kvalite ovzdušia (priprustnú úroveň znečistenia, emisné, imisné a depozitné limity a emisné kvóty), vymedzuje tzv. osobitnú ochranu ovzdušia, určuje pôsobnosť orgánov ochrany ovzdušia. Osobitná ochrana ovzdušia spocívá v opatreniach na obmedzenie znečisťovania ovzdušia, vypracovaní programov, integrovaných programov a akčných plánov a zriaďujú sa smogové varovné a regulačné systémy.

Problematiku emisií z mobilných zdrojov upravuje vyhláška MŽP SR č. 144/2000 Z. z. o požiadavkách na kvalitu palív a vedení prevádzkovej evidencie a o druhu, rozsahu a spôsobe poskytovania údajov orgánu ochrany ovzdušia. Zákon č. 408/2000 Z.z. o ochrane ozónovej vrstvy Zeme a jeho vykonávací predpis (Vyhľáška MŽP SR č. 437/2000) upravujú povinnosti pri nakladaní s látkami poškodzujúcimi ozónovú vrstvu Zeme a výrobkami z nich.

Ochrana ovzdušia bude v najbližšom období spočívať najmä v ochranných a regulačných opatreniach orgánov štátnej správy a v kontrole povinností prevádzkovateľov zdrojov znečistenia ovzdušia.

3.1.3 VODSTVO (HYDROSFÉRA, HYDROLOGICKÉ ZDROJE)

Katastrálne územie obce Pohronský Ruskov a jeho okolie patri do povodia rieky Hron. Západná časť územia je odvodňovaná prítokom Hrona Nýrica (Blatný potok) a časť patrí do povodia Kvetnianky, východná časť gravituje priamo k rieke.

Hron patrí k veľkým slovenským riekom. Je tokom II. rádu s celkovou dĺžkou 279,0 km a plochou povodia 5464,6 km². V Pohronskom Ruskove (Čata) má plochu povodia 4772,2 km². Špecifický odtok z územia je 13 l.s⁻¹.km⁻². Najvyššie prietoky má

Hron začiatkom apríla, vyššie prietoky má aj v mesiacoch marec a jún, najnižšie prietoky sú v mesiacoch august a september. Priemerný dlhodobý prietok Hrona v Čate je 54,2 m³.s⁻¹. Potok Nýrica (Blatný potok) ústi do Hrona sprava južne od Pohronského Ruskova. Celková plocha povodia potoka je 64,0 km² a dĺžka údolia je 22,1 km. Priemerný prietok je 0,16 m³.s⁻¹. Potok Kvetnianka ústi do Hrona sprava pri obci Blíňa. Má dĺžku údolia 32,0 km a plochu povodia 117,2 km². Priemerný prietok je 0,26 m³.s⁻¹.

Rieka Hron patrí do *snehovo-dažďového režimu odtoku* s akumuláciou vod v novembri až februári, vysokou vodnosťou v marci až máji (najvyššie prietoky v apríli), s najnižšími prietokmi v skorom jesennom období (IX-X) a v zime (I-II), s podružným maximom prietokov v novembri až začiatkom decembra. Miestne vodné toky majú *dažďovo-snehový režim odtoku*, avšak s posunom maximálnych stavov na koniec marca, s vyššími prietokmi v apríli (dlhšie zimné obdobie akumulácie vod).

V zmysle Vyhľášky MŽP SR č. 211/2001 Z.z. Hron a Ketský potok (Kvetnianka) sú zaradené medzi vodohospodársky významné vodné toky. Tok Nýrica je zaradený medzi drobné vodné plochy.

V k.ú. obce Pohronský Ruskov sa nenachádza trvalá vodná plocha (rybník, štrkovisko a pod.), stojatý charakter vod majú čiastočne ramená Hrona (v severnej časti územia), občasné vodné plochy sa sezónne tvoria v depresných polohách na nivie Hrona a v lokalitách kalových jám bývalého cukrovaru.

Podľa hydrogeologickej rajonizácie územia Slovenska (Šuba 1988) patrí záujmové územie katastra obce Pohronský Ruskov do dvoch hydrogeologickej rajonov - QN 059 – kвартér hronských terás (úsek Starý Tekov – Kamenín) a Q060 – kвартér nivy Hrona v Podunajskej nížine (od Kozárovieč). Ide o pomerne významné hydrogeologickej celky, podzemné vody sú viazané na štrkopiesky nivy a riečnach terás Hrona. V rajóne terás sú dokumentované a schválené využiteľné zásoby podzemných vod 494 l.s⁻¹.

Neogenne sedimenty sú hydrogeologickej nepriaznivé, nepriepustné, s výskytom zvodnených vrstiev pieskov až štrkov s artézskymi vodami prevažne s negatívnou hladinou

Podľa Porubského (1982) je možné podzemné vody územia zaradiť k typu pôrových až kapilárnych vod akumulačno-eróznych pahorkatin s veľmi nízkymi zásobami podzemných vod (0-2,5 l.s⁻¹.km²). Podľa režimu patria podzemné vody širšieho územia do prvého výškového stupňa (do 450-600 m n.m.), s najvyššími stavmi hladiny podzemných vod a výdatnosťami prameňov koncom marca a začiatkom apríla, minimálnymi stavmi v septembri až novembri.

V súvislosti s využívaním vodných zdrojov majú v celej oblasti Podunajskej nížiny tradíciu vodohospodárskej úpravy (patria sem najmä úpravy tokov, závlahové a odvodňovacie systémy, výstavba vodných nádrží). Ich budovanie bolo viacúčelové - najmä z dôvodu retencnej, protipovodňovej a závlahovej funkcie, avšak ich vplyv môže byť z environmentálneho hľadiska problematický.

OHROZENIE VODNÝCH ZDROJOV

Kvantitatívne trendy bilancie vodných zdrojov a ich využívania

Na základe hydrologických bilančných údajov je zrejmé, že odtečenie množstva vody v SR v posledných dvadsaťročiach poklesáva – pričom najväčší pokles sa pozoruje na južnom a JV Slovensku. Nepriaznivé trendy vo vývoji kvantity a dostupnosti vodných zdrojov budú pravdepodobne pokračovať aj v budúcnosti a sú aktuálne aj v oblasti dolného Hrona.

V súvislosti s globálnou zmenou klímy sa zvyšuje aj pravdepodobnosť výskytu zrážkových extrémov, a tým aj zvýšené nebezpečenstvo vzniku povodní. Príčinou povodní popri výskytu klimatických extrémov je aj nevyhovujúci stav povodí riek, zapričiňujúci nevyrovnané odtokové pomery a zvyšovanie extrémnych prietokov. Aj v oblasti Podunajskej nížiny sú zrejmé negatívne trendy odtokovej bilancie a zmeny režimu podzemných vod. Jednou z príčin je nepriaznivý trend krajinej štruktúry v území (nárast zastavaných a spevnených plôch s minimálnou retenciou a zrýchleným odtokom z územia), ďalšou príčinou je nárast spotreby vody v území súvisiaci s rastom počtu obyvateľov a zvýšeným využívaním domových studní na účely zavlažovania vo vlahovo deficitnom období).

Kvalita povrchových vod

Kvalita povrchových vod na území Slovenska je dlhodobo nepriaznivá. V niektorých ukazovateľoch sa od roku 1990 sice zlepšuje (čo je dôsledkom najmä podstatného zlepšenia technológií, zvýšenia podielu čistenia odpadových vod, ale aj poklesom výroby), napriek tomu na množstve vodných tokov pretrvávajú problémy

najmä v prípade kvality biologických a mikrobiologických ukazovateľov a základných chemických a fyzikálnych ukazovateľov. Toto konštatovanie platí aj pre rieku Hron.

Priamy vplyv na kvalitu vod má vypúšťanie odpadových vod do vodných tokov. Pôvodcami odpadových vod sú najmä priemysel a komunálna sféra (kanalizačné systémy miest a obcí). Nedostatočným čistením sa do povrchových vod dostávajú vysoké koncentrácie znečisťujúcich látok a látok podporujúcich rozvoj rias a planktonu, čoho dôsledkom je celkové zhoršenie kvality vody v tokoch a stojatých vodách (eutrofizácia).

Nepriaznivý vplyv na kvalitu podzemných vod má predovšetkým poľnohospodárska výroba, znečistenie rieky Hron, komunálne znečistenie. V prípade poľnohospodárstva je najväčším zdrojom znečistenia podzemných vod aplikácia priemyselných hnojiv a ochranných prostriedkov, ako aj voľné uskladňovanie hnoja pri areáloch živočisnej výroby.

V oblasti Pohronského Ruskova sú najvýznamnejšimi zdrojmi látok znečisťujúcich povrchové vody najmä poľnohospodárstvo a komunálna sféra. Aktuálne je znečistenie povrchových vod poľnohospodárskou činnosťou, najmä režiduami hnojiv a chemických prípravkov – vysoký je stupeň eutrofizácie vodných tokov. Obec nemá v súčasnosti vybudovanú kanalizáciu.

Kvalita vody v rieke Hron je nevyhovujúca, vo väčšine hlavných ukazovateľov je Hron kategorizovaný ako znečistený vodný tok. Potok Nýrica nemá súčasť sledovanú kvalitu vody, avšak predpokladáme značné znečistenie najmä eutrofizáciou v dôsledku splachu agrochemikálií a dusíkatých látok z okolitých poľnohospodárskych pozemkov.

Kvalita podzemných vod v území je rovnako neuspokojivá. Problematickými ukazovateľmi s najčastejšie prekračovanými limitnými hodnotami kvality sú Fe, Mn a Ni_{Luv} , vysoké sú aj koncentrácie ChSK_{Mn} . Vysoké koncentrácie škodlivín majú nepriaznivý vplyv na kyslíkový režim, pri ktorom dochádza k mobilizácii ľahkých kovov. Využívanie územia na poľnohospodárske a urbanizačné účely vedie k častým zvýšeným obsahom oxidovaných a redukovaných foriem dusíka, síranov a chloridov vo vodách.

BUDÚCE ZÁMERY V OBLASTI VODNÉHO HOSPODÁREŇIA

Správca povodia navrhuje výstavbu ochranných hrádzí na ochranu poľnohospodárskeho pôdneho fondu na ľavej strane rieky Hrona: jedná sa o návrh súvislých hrádzí (prípadne aj úsekových podľa konfigurácie terénu). Ochrana PPF sa navrhuje na Q₅₀ s bezpečnostným prevýšením 0,5m. Línia ochranných hrádzí sa navrhuje za hranicou lesa. Realizáciu hrádze riešiť tak, aby bolo zabezpečené sprievodenie bývalých ramien rieky Hron s rešpektovaním brehových porastov.

Správca povodia taktiež poukazuje na potrebu prehodnotenia vybudovanú úpravu vodného toku Nýrica z hľadiska ochrany pred povodňami (lit. 67) vytvorením územných podmienok s rezervovaním plôch pre prípadné ochranné hrádze toku v zastavanom území obce.

OCHRANNÉ PÁSMO VODNÝCH TOKOV

Vodný tok rieka Hron, a vodný tok Nýrica má vymedzené ochranné pásmo v šírke 6m od brehovej čiary vodného toku na každú stranu. Na akúkoľvek činnosť (renaturačné opatrenie, výsadba porastov, výstavba stavebných objektov a pod.) je nutné mať súhlas správcu toku.

Správca tokov požaduje rešpektovať pozdĺž tokov pobrežné pozemky ktoré môžu (podľa zákona o vodách č. 364/2004 Z.z. §49) správa toku užívať. Pobrežné pozemky v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie sú pozemky do 10 m od brehovej čiary, pri malých vodných tokoch sú to pozemky do 5 m od brehovej čiary, pri ochranej hrádze vodného toku sú to pozemky do 10 m od vzdľejšej a návodnej päty hrádze.

STAROSTLIVOSŤ O VODU A JEJ OCHRANA

V katastrálnom území obce a jeho okoli sa nenachádzajú vodárenské toky, vodohospodársky významné toky ani minerálne a prírodné liečivé vody. Okolie obce je možno označiť za zraniteľnú oblasť v zmysle vodného zákona – sú to poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrázok do povrchových vod alebo vsakujú do podzemných vod, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg.l⁻¹ alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť (§ 30 vodného zákona).

Pre ochranu povrchových a podzemných vod na území obce:

- vytvoriť podmienky pre dobudovanie liniovéj ochranej hrádze v polohe za lesným porastom na ľavej strane rieky Hron;

- Vytvoriť priestorové podmienky pre realizáciu úprav na vodnom toku Nýrica minimálne v rozsahu ochranného pásma vodného toku;
- zachovať existujúce hydromelioračné objekty a zabezpečiť ich pravidelnú údržbu tak, aby nebola obmedzená ich funkcia v čase zvýšenej zrážkovej činnosti;
- v zastavanom území obce riešiť odkanalizovanie územia s cieľom znížiť podiel priesakových odpadových vôd do zemného podložia a doriešiť odvedenie prívalovej povrchovej dažďovej vody z priestoru okolo cesty I. triedy realizáciou dažďovej kanalizácie.

HYDROLOGICKÉ NÁVRHY

Katastrálne územie obce Pohronský Ruskov je obdobne ako takmer všetky nižšie oblasti Slovenska v súčasnosti charakterizované nepriaznivým hydroekologickým stavom. Tento vyplýva z celkovej deficitnej zrážkovo-odtokovej bilancie územia (nízke zrážky, vysoký výpar, vlahový deficit, zrýchlený odtok vody do dolných časti povodí), ako aj z nepriaznivého stavu vodných ekosystémov. Z tohto hľadiska by bola potrebná realizácia nápravných a renaturačných opatrení, ktoré by aspoň čiastočne mohli zmieriť súčasný nepriaznivý stav.

Tieto opatrenia je možné zhŕnúť do dvoch hlavných oblastí - spôsob hospodárenia v hydroekologickej významných oblastiach a realizácia renaturačných opatrení pre vodné toky a plochy.

Spôsob hospodárenia v hydroekologickej významných oblastiach

Niva rieky Hron, ktorá je významná aj z hydroekologickej hľadiska, patrí medzi územia veľmi ovplyvnené činnosťou človeka. Vodné bohatstvo je sústredené v zásobách podzemných vôd v kvartérnych náplavoch nivy a riečnych terás, veľkým problémom je však ich sekundárne znečistenie najmä vplyvom poľnohospodárskej výroby, ale aj infiltráciou znečistených vôd rieky a nedostatočnou komunálnou hygienou (chýbajúca kanalizácia, skládky odpadov). Za účelom postupného odbúrania znečistenia je potrebné dodržiavať počas obhospodarovania poľnohospodárskych pozemkov, ako aj pri inej ľudskej činnosti (doprava, priemyselná výroba) rovnaké zásady (regulatívy), ako sú stanovené príslušnými normami pre PHO vodných zdrojov II. stupňa vonkajšieho.

Realizácia renaturačných opatrení pre vodné toky a plochy

Hydromelioračnými opatreniami, ktoré boli v minulosti realizované aj v rámci k.ú. obce Pohronský Ruskov, sa sice zvýšila poľnohospodárska produktivita územia, avšak za cenu podstatného zníženia diverzity krajiny, kvality ekosystémov vodných tokov a narušenia prirodzeného režimu obehu vody v krajinе. Celkovo prišlo k zrýchleniu odtoku vôd z územia, k strate prirodzených interakčných väzieb vodných a prírodných ekosystémov, drénaniu podzemnej vody zahľbenými korytami kanálov a k následnému vysušovaniu krajiny. Sprivednými negatívnymi javmi ovplyvnenia vodných ekosystémov je znečistenie vody, devastácia brehov a ich znečistenie odpadmi, zhoršenie samočistiacich i iných autoregulačných účinkov v upravených úsekoch tokov z dôvodu odstraňovania turbulentnosti prúdenia vody v korytách, zhoršenie životných podmienok pre biotu.

Principy renaturácie vodných ekosystémov sú rozpracované najmä v zahraničnej literatúre (napr. Petersen, Petersen, Lacoursière, 1992), návrh metodiky revitalizácie vodných tokov bol vypracovaný aj v SR (Gemeran a kol. 2000). Hlavným principom pri ovplyvňovaní odtokových pomerov vodných tokov by malo byť zadrižiavanie vody v tokoch a v ich nivách prirodzenými a prírode blízkymi prostredkami (posilňovanie retenčnej schopnosti ekosystémov, zvyšovanie hydraulickej drsnosti koryt), ktoré sú z dlhodobého hľadiska ekologickej i ekonomickej najefektívnejšie (minimum nákladov na údržbu a iných vkladov dodatkovej energie). Pre prípadné nové investičné zámery úprav tokov je vhodné používanie metodiky vychádzajúcej z predpokladu neustáleho prúdenia vody v korytách, ktorá je v súlade s ekologickými kritériami a umožňuje minimalizovať investičné vstupy.

Pri renaturácii vodných tokov je možný celý rad opatrení rôznej náročnosti. Najjednoduchším opatrením je doplnenie porastu drevín na brehoch vodných tokov. Potrebne je používať pôvodné druhy drevín - pre vodné toky v území je to najmä vŕba krehká (*Salix fragilis*), vŕba biela (*Salix alba*), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), topol biely (*Populus alba*), topol čierny (*Populus nigra*), čremcha obyčajná (*Padus avium*), z krov vŕba trojčinková (*Salix triandra*), vŕba purpurová (*Salix purpurea*), krušina jelšová (*Frangula alnus*). Doplňovanie porastu drevín musí byť diferencované - kým v prípade rieky Hron je možné čo najväčšie zapojenie dreviného porastu, v prípade potoka Nýrica s dobre vyvinutou bylinnou vodnou a litorálnou vegetáciou je vhodnejšie voliť redší porast drevín (zatielením by mohlo dôjsť k ustúpeniu tých druhov, ktoré sú

v území dosť vzácné). Naopak, odstraňovať z porastov by bolo potrebné nepôvodné dreviny - najmä javorovec jaseňolistý (*Regundo aceroides*) a agát biely (*Robinia pseudoacacia*), ktorí sú v území značne rozšírené. Ďalším z možných opatrení pre menšie vodné toky je rozšírenie porastu drevín či už priamou výsadbou alebo ponechaním širšieho pásu sukcesii (šírka porastu by mala byť minimálne 10 m na každom brehu). Vhodným opatrením je vytvorenie nárazníkového pásu trvalých trávnych porastov, neošetrovaných chemicky. Možné je zošikmenie, zníženie sklonu brehov a zväčšenie plochy pre mokradnú a brehovú vegetáciu, možné je i úmyselné vytváranie plošných mokradí rôznej veľkosti pri toku.

Tieto renaturačné opatrenia sa týkajú potoka Nýrica (prevažná časť úseku v k.ú. Pohronský Ruskov) a kanála vo východnej časti územia. Za vhodné renaturačné opatrenie považujeme aj sprietočnenie bývalého ramena Hrona s obnovením vodnej plochy a obnovu mokradí v zvyškoch ramennej sústavy Hrona (podrobnej plošnej vymedzenie viď. v samostatnej dokumentácii návrhu Krajinnoekologického plánu).

3.1.4 PÔDY (PEDOSFÉRA, PEDOLOGICKÉ PODMIENKY)

Vývoj kvality a využívania pôdy a pôdnich zdrojov vo vzťahu k trvalo udržateľnému rozvoju je potrebné hodnotiť z dvoch hlavných aspektov:

- kvantitatívne trendy vývoja pôdnich zdrojov - výmera a využitie pôdy na produkčné účely;
- kvalitatívne aspekty vývoja pôdnich zdrojov - degradácia pôdy v dôsledku fyzikálneho a chemického poškodenia.

Základným princípom TUR v prípade pôdnich zdrojov by malo byť také hospodárenie, ktoré zodpovedá konkrétnym pôdnoekologickej podmienkam a ktoré sa uskutočňuje takým spôsobom a s takou intenzitou, aby nevyvolalo vznik degradačných procesov. Využívanie pôdy by malo byť zároveň sprevádzané ochranou mimoprodukčných funkcií pôdy.

Trvalo udržateľné využívanie pôdnich zdrojov by teda malo integrovať produkčnú funkciu pôdy s jej mimoprodukčnými funkciami a potenciálom, ako aj s limitmi iných prírodných zdrojov. V budúcnosti bude naviac potrebné zohľadniť pravdepodobný vplyv globálnej klimatickej zmeny na produkčnú funkciu pôdneho fondu.

PÔDNE ZDROJE A ICH VYUŽÍVANIE

Pôdny kryt katastrálneho územia obce Pohronský Ruskov je odrazom pôsobenia substrátovo-reliéfových a klimatických podmienok. V širšom okolí obce prevládajú kvalitné vysokoprodukčné pôdy vhodné na intenzívnu poľnohospodársku výrobu – čierozeme, fluvizeme a čiernice.

Jednou z najvýznamnejších funkcií pôdy ako prírodného zdroja je jej produkčná schopnosť (úrodnosť, bonita), ktorá je využívaná najmä v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve. V rámci Slovenska sú vzhľadom k značnej pestrosti prírodných podmienok aj veľké rozdiely aj v bonite pôd. Najúrodnnejšimi pôdami sú pôdy komplexov čiernic a čierozemí na sprašiach a fluviaľných sedimentoch, naopak k najmenej úrodným pôdam patria komplexy litozemí, podzolov, salinických pôd a organozemí. Na vyjadrenie produkčnej schopnosti pôdy je v SR vypracovaný systém pôdno-ekologickej jednotiek (PEJ), hodnotiacich poľnohospodársky pôdny fond. Na území SR sice celkovo prevládajú stredne produkčné pôdy, oblasť Pohronského Ruska však patrí k územiam s najkvalitnejšími pôdami.

V rámci k.ú. obce sa vyskytujú nasledovné pôdy (interpretované na základe mapovania bonitovaných pôdnoekologickej jednotiek BPEJ).

- čierozem modálna, stredne ťažká (hlinitá), hlboká, bezskeletnatá (PEJ 0019002). Sú to najprodukčnejšie orné pôdy 1. odvodovej skupiny, mapované sú na nive Nýrice;
- fluvizeme modálne na nivných sedimentoch, hlboké, bezskeletnaté, stredne ťažké (hlinité - PEJ 0006002) a ťažké (ilovito-hlinité - PEJ 0007003). Hlinité fluvizeme sa nachádzajú v susedstve obce a v okolí Hrona - patria k vysokoprodukčným omým pôdam 2. odvodovej skupiny. Ilovito-hlinité fluvizeme tvoria východnú časť katastra, klasifikované sú ako veľmi produkčné orné pôdy 3. odvodovej skupiny;
- fluvizeme glejové na nivných sedimentoch, stredne ťažké, hlboké, bezskeletnaté (PEJ 0012003). Nachádzajú sa v JV časti katastra - ide o veľmi produkčné orné pôdy, patria do 5. odvodovej skupiny;

- čierozeme modálne karbonátové na sprašiach, stredne ťažké, hlboké, bezskeletnaté (PEJ 0037002,01037002) – nachádzajú sa v dvoch ostrovčekoch západne od obce. Ide o vysokoprodukčné orné pôdy 2. odvodovej skupiny;

- čierozeme modálne až hnedozemné na sprašiach, stredne ťažké, hlboké, bezskeletnaté (PEJ 0039002). Tieto pôdy sú najviac zastúpené v rámci celého katastrálneho územia obce. Ide o vysokoprodukčné orné pôdy 2. odvodovej skupiny;

- čierozeme plynke na aluviálnych sedimentoch (PEJ 0032062)- ide o plynke, stredne ťažké a skeletnaté pôdy – v k.ú. sú mapované v jednom ostrovčeku JZ od intravilanu obce. Patria medzi málo produkčné orné pôdy a menej produkčné TTP 6. odvodovej skupiny.

Okrem uvedených pôd na poľnohospodárskom pôdnom fonde sa v rámci katastrálneho územia obce Pohronský Ruskov vyskytujú aj neplodné pôdy (pôdy trvalo zamorené, resp. nevyvinuté) a tzv. antropicke pôdy - pôdy s výskytom povrchového antropickeho horizontu, častočne alebo úplne pozmenené, prípadne vytvorené činnosťou človeka. Zaraďujú sa do dvoch hlavných typov – kultizem a antrozem. Medzi kultizeme patria prevažne pôdy záhrad, vinohradov, ovocných sadov - v katastrálnom území sa viažu na intravilan obce. Antrozeme sú pôdy na umelých substrátoch (navážky v rámci intravilanu, v areáloch technických objektov, násypy ciest a železníc, oblasť kalových jám cukrovaru) a zastavané plochy a plochy neumožňujúce rast rastlin. Neplodné a nevyvinuté pôdy sú čiastočne viazané na terénnu depresie v rámci nivy Hrona (východná časť územia), najmä však na blízkosť rieky (akumulačné brehy a inundačné územie). Tieto pôdy je možné klasifikovať ako iniciálne pôdy charakteru fluvizemi.

Plošný výskyt základných pôdnich jednotiek podľa kategórií ich produkčnej schopnosti v katastrálnom území obce je uvedený v tabuľke.
tab. 8: Priestorový výskyt pôd v katastrálnom území obce Pohronský Ruskov (podľa mapovania BPEJ)

Pôdny subtyp	Zrnit.	Hlbka pôdy	Skeletnatosť	TPS	Ovod. Skupina	Plocha (ha)	Plocha (%)
čieromica modálna	hlinitá	hlboká	bezskeletnatá	O1	1	34,44	3,9
fluvizem modálna	hlinitá	hlboká	bezskeletnatá	O2	2	86,32	9,8
fluvizem modálna	ilovito-hlinitá	hlboká	bezskeletnatá	O3	4	41,32	4,7
fluvizem glejová	ilovito-hlinitá	hlboká	bezskeletnatá	O3	5	52,45	5,9
čierozem modálna	hlinitá	hlboká	bezskeletnatá	O2	2	13,59	1,5
čierozem modálna až hnedozemná	hlinitá	hlboká	bezskeletnatá	O2	2	480,69	54,4
čierozem plynká	hlinitá	plynká	stredne až silno skelet.	OT3	6	9,31	1,1
neplodné a iniciálne pôdy						10,66	1,2
zastavané územie (kultizeme a antrozeme)						141,35	16,0
vodný tok						12,81	1,5
Spolu						882,95	100,0

TPS – typologicko-produkčná skupina pôd: O1 – najprodukčnejšie orné pôdy, O2 – vysokoprodukčné orné pôdy, O3 – veľmi produkčné orné pôdy, OT3 – málo produkčné orné pôdy a menej produkčné TTP

OHROZENIE PÔDNYCH ZDROJOV

Súčasný stav pôdneho fondu na Slovensku všeobecne je predovšetkým dôsledkom intenzívneho jednostranného využívania v uplynulom päťdesaťročnom období, kedy bola preferovaná produkčná funkcia pôdy, pričom ostatné mimoprodukčné funkcie boli potláčané.

Kvantitatívne trendy vývoja pôdnych zdrojov

Racionálne usporiadanie pôdneho fondu vzhľadom k jeho stanovištným podmienkam a aktuálnym vlastnostiam je základným predpokladom trvalo udržateľného využívania pôdnych zdrojov.

Vývoj výmery pôdneho fondu a jeho využívania na Slovensku smeruje k trvalému úbytku poľnohospodárskej pôdy, pričom sa zvyšuje výmera lesného pôdneho fondu. Prevodom pôdy z poľnohospodárskeho do lesného pôdneho fondu nie je produkčný potenciál pôd v zásade ohrozený - naopak výrazne sa posilňujú mimoprodukčné funkcie pôdy. Z hľadiska využívania produkčného potenciálu pôd je ale veľmi nepríaznivým trendom zvyšovanie podielu územia s dlhodobou, resp. trvalou stratou produkčnej schopnosti (najmä zastavané plochy).

V súčasnosti sa SR dosahovanou hodnotou 0,45 ha poľnohospodárskej a 0,27 ha ornej pôdy na obyvateľa zaraďuje medzi krajiny s nízkou výmerou pôdy zabezpečujúcou produkciu potravín (dosahuje spodnú hranicu dostatočnosti). Podiel výmery PPF sa od roku 1945 znížil z cca 56% na 50%. Opačný trend je pri využívaní produkčného potenciálu pôd na lesohospodárske účely - v r. 1945 bola výmera lesov v SR cca 35%, v súčasnosti je to viac ako 40%.

Trend znižovania výmery poľnohospodárskej pôdy nie je v prípade k.ú. obce Pohronský Ruskov výrazný, v rámci územia dominujú poľnohospodársky využívané plochy – 670 ha, čo predstavuje 75,8 % plochy katastrálneho územia. Podiel poľnohospodárskej pôdy na 1 obyvateľa je 0,50 ha, čo je mierne nad celoslovenským priemerom – pre ornú pôdu je to dokonca takmer dvojnásobok priemera.

Negatívnym javom je pomerne veľké zastúpenie nevyužívaných a devastovaných plôch najmä v intraviláne obce.

Vývoj kvality pôd

Súčasná kvalita pôdneho fondu na Slovensku je odrazom situácie v poľnohospodárstve, ale aj priemysle a doprave. Po neúmerne silnom tlaku na produkčnú funkciu pôdy najmä v 70. a 80. rokoch sprevádzanom fyzickou deštrukciou pôd, nadmernou chemizáciou a acidifikáciou pôd (synergické pôsobenie poľnohospodárstva a priemyslu) nastalo po roku 1990 relativne zlepšenie situácie. Výmera znečistených pôd na Slovensku je sice relativne stála, avšak nepríaznivé produkčné vlastnosti časti poľnohospodárskych pôd pretrvávajú (znižovanie zásob humusu a obsahu živín, mierne okyslovanie pôd, zhoršovanie fyzikálnych vlastností).

S intenzívnym využívaním pôdy a snahou o zvyšovanie jej produkčnosti súvisí aj používanie hnojív a chemických prípravkov. Spolu s koncentrovanou živočíšnou výrobou spôsobovali kontamináciu poľnohospodárskych pôd najmä v 70-tých a 80-tých rokoch minulého storočia. V uplynulých 15 rokoch významne klesla spotreba hnojív, chemických prípravkov a stavby hospodárskych zvierat, čo je podmienkou zniženia pôd cudzorodými látkami.

Oblasť obce Pohronský Ruskov sa z hľadiska kontaminácie pôd nachádza v území s nízkym obsahom rizikových látok, ktoré sú sledované v celoštátnom monitoringu pôd (VÚPOP Bratislava). Obsah väčších rizikových látok – Cd, Pb, Cr, Ni, Pb, Cu, Zn – je hlboko pod hygienickými limitmi.

K lokálemu znečisteniu pôd a ich kontaminácii môže prísť najmä v nasledovných prípadoch:

- okolia skládok odpadu, poľných hnojísk, fariem živočíšnej výroby a hospodárskych dvorov PD
- pásy pozdiž hlavných cestných tahov (najmä cesta I/76)
- intenzívne obhospodarovaná veľkobloková orná pôda - možná kontaminácia cudzorodými látkami u umelých hnojív a zavlažovaním znečistenou vodou.

Najvýznamnejšou formou fyzikálnej deštrukcie pôdy na území SR je erózia pôdy. Prvotným faktorom je nesprávne využívanie pôdneho fondu (absencia protieróznych opatrení, nevhodná štruktúra plodín), avšak náchylosť na eróziu zvyšujú aj nepríaznivé fyzikálne vlastnosti pôdy, pôdná štruktúra a malý obsah humusu. V uplynulých 50 rokoch ubudlo v pahorkatinných oblastiach Slovenska na strmších svahoch odhadom 20-30 cm pôdy, čo je dôsledkom najmä nesprávneho spôsobu hospodárenia a výberu plodín.

Vodná erózia nie je vzhľadom na prevažne rovinny až mierne zvlnený reliéf územia pre oblasť obce Pohronský Ruskov rozšírená na veľkých plochách – postihuje len svahy väčšej sklonitosti ako 5°, ktoré sú viazané na oblasť potoka Nýrica a na úpatný svah sprašovej terasy nad riekou Hron.

Zhutnenie pôd je plošne relativne rozšírenou degradáciou pôd. Prejavuje sa prakticky vo všetkých poľnohospodársky intenzívne využívaných oblastiach nížin a kotlín a je dôsledkom utlačenia podpovrchovej vrstvy pôdy dlhodobým používaním

ťažkých mechanizmov. Oblasť Pohronského Ruskova má pôdy potenciálne náchylné na zhutnenie, aktuálne prejavy zhutnenia predpokladáme najmä na zrnitostne ťažkých fluvizemiach na nive rieky Hron (východná časť územia).

Starostlivosť o pôdu a jej ochrana

Racionálne využívanie a ochranu pôdy v SR ustanovil zákon o ochrane poľnohospodárskej pôdneho fondu (lit. 35). Jeho cieľom je zabezpečenie zachovania (zveľadenia) prirodzených vlastností pôdy a jej racionálne využívanie. Zákon rieši stret záujmov ochrany PPF a iných rozvojových zámerov, ustanovuje mechanizmy na ochranu produkčnej schopnosti pôdy. Podľa § 12 zákona je osobitne chránená poľnohospodárska pôda najlepšej kvality v prílišnom katastrálnom území (kvalitatívne najlepšie štyri skupiny BPEJ), ako aj ovocné sady, vinice, chmeľnice a tiež poľnohospodárske pôdy, na ktorých boli vykonané hydromelioračné alebo iné osobitné opatrenia na zachovanie alebo zvýšenie jej úrodnosti a ostatných funkcií.

Za chránené pôdy na území obce Pohronský Ruskov možno považovať kvalitatívne štyri najlepšie skupiny pôdy – BPEJ zaradené do 1., 2., 4. a 5. odvodovej skupiny v zmysle vyššie citovaných nariadení vlády. Patria sem čierne modálne, černozemie modálne až hnedozemné a časť fluvizemí modálnych. Spolu zaberajú 708 ha a viac ako 98 % poľnohospodársky využívaného územia.

Ochrannu lesnej pôdy rieši najmä zákon o lesoch a zákon o hospodárení v lesoch a štátnej správe lesného hospodárstva.

Hlavnými nástrojmi uplatňovania ochrany a racionálneho využívania pôdnych zdrojov by mali byť na poľnohospodárskom pôdnom fonde projekty pozemkových úprav podľa zákona o pozemkových úpravách a na lesnom pôdnom fonde lesné hospodárske plány vypracúvané v zmysle vyhlášky MP SR o hospodárskej úprave lesov.

Problematiku zosúladenia produkčných funkcií pôdy s požiadavkami a potrebami zachovania iných jej funkcií a funkcií ostatných prírodných zdrojov a celkovú reštrukturalizáciu využívania pôdneho potenciálu v SR by malo riešiť postupné uplatňovanie osobitných sústav hospodárenia.

Praktická ochrana pôdneho fondu v SR a aj v levicom regióne sa v súčasnosti obmedzuje najmä na zhodnocovanie nutnosti využívania poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely a posudzovanie oddôvodnení navrhovaných záberov pre zástavbu. Pre zachovanie a ochranu pôdneho fondu na území obce Pohronský Ruskov je potrebné zabezpečiť:

- odstránenie živelných skládok odpadov a poľných hnojísk z plôch pôdneho fondu;
- postupne zabezpečiť realizáciu výsadba líniovej zelene pozdĺž poľných ciest a tak eliminovať veterán eróziu pôdy;
- stavebný rozvoj v obci realizovať v prvom poradí a prioritne v zastavanom území obce v prelukách a na voľných a nevyužívaných plochách a až po intenzívnom využíti týchto plôch v druhom poradí realizovať stavebný rozvoj mimo hranicu zastavaného územia.

VYHODNOTENIE ZÁBEROV POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDY NAVRHOVANÝCH NA NEPOĽNOHOSPODÁRSKE VYUŽITIE

Vyhodnotenie záberov PPF je spracované pre obec na lokality navrhované v územnom pláne pre zastavanie alebo iné nepoľnohospodárske funkčné využitie. Vyhodnotenie záberov je spracované pre plochy záberu pôdneho fondu nachádzajúcich sa v zastavanom území a nachádzajúcich sa mimo hranicu zastavaného územia.

Dotknuté lokality záberov PPF patria do vlastníctva (pripadne užívania) poľnohospodárskych družstiev, poľnohospodárskych alebo súkromne hospodáriacich rolníkov majúcich sídlo v obci.

Vyhodnotenie záberov PPF je graficky spracované na mapovom podklade v M 1:5000 vo výkrese č. 3a: Vyhodnotenie perspektívneho použitia PPF a LPF na nepoľnohospodárske účely. Je potrebné upozorniť, že miera podrobnosti sa daným merítkom grafického spracovania znižuje. Pre schválené lokality záberov v ÚPNO Pohronský Ruskov bude potrebné pri realizácii jednotlivých záberov PPF upresniť výmeru záberov PPF na úrovni spracovania podrobnejšieho stupňa ÚPD (napr. plánu zóny alebo projektu zóny) alebo predprojektovej a projektovej prípravy daného investičného zámeru.

Nasledujúca časť vyhodnotenia uvádzia stručnú charakteristiku jednotlivých lokalít navrhnutých pre funkčné stavebné využitie územia.

Lokality záberov PPF nachádzajúce sa v hranici zastavaného územia vymedzenej k 1. 1. 1990 sú predmetom posudzovania o využatí z PPF na úrovni orgánu ochrany pôdneho fondu ale nespadajú do kategórie potreby alternatívneho

riešenia umiestnenia stavieb tak aby ich záber bol riešený na menej hodnotných plochách poľnohospodárskeho pôdneho fondu.

Lokality záberov PPF nachádzajúce sa mimo hranicu zastavaného územia vymedzenej k 1. 1. 1990 sú predmetom rozhodnutia o využatí z PPF na úrovni nadriadeného orgánu ochrany pôdneho fondu a spadajú do kategórie potreby alternatívneho riešenia umiestnenia stavby na poľnohospodárskej pôde so zreteľom na realizáciu záberov menej kvalitných pôd. Tieto navrhované zábery na úrovni územného plánu obce podliehajú predbežnému súhlasu so záberom zo strany orgánu ochrany pôdneho fondu na úrovni kraja. Pre tieto lokality sú uvedené základné charakteristiky pre hodnotenie záberov pôdneho fondu ako podklad na predbežný súhlas o jeho využatie z PPF.

V záujmovom území obce sa nachádzajú hydromelioračné stavby charakteru závlahových systémov. Údaje o polohe melioračných stavieb sú dokladované vo vyjadrení správy hydromeliorácií a skreslené vo výkresoch 3a (plochy pod závlahovým systémom), 4 a 6 (rozvody závlahového systému).

Na plochách navrhovaných záberov pôdneho fondu kde nie sú závlahové systémy nie sú známe zábery, ktoré by predpokladali na daných plochách realizovať závlahové alebo odvodňovacie systémy

Realizácia záberov na uvedených lokalitách zasahuje do hospodárenia konkrétnych poľnohospodárskych subjektov, čím je záber plôch pôdneho fondu podmienený vyjadrením aj týchto subjektov – dotknutých vlastníkov pôdy.

Vyhodnotenie záberov PPF je z hľadiska časovej postupnosti predpokladanej realizácie rozvojových zámerov návrhového obdobia územného plánu obce spracované pre dve etapy využitia navrhovaných záberov. Rozvoj zámerov v prvom poradí (1. etapa) v návrhovom období územného plánu do roku 2022 uvažuje s rozvojom bývania s prednóstnym využitím voľných plôch v zastavanom území obce t.j. v jeho hraničnom vymedzení k 1.1.1990. V náväznosti na poznanie konkrétnych záujmov a zámerov na plochách mimo hranicu zastavaného územia sa v prvom poradí uvažuje so záberom plôch pôdneho fondu pre potrebu rozšírenia cintorína. V náväznosti na územno-technické podmienky a rozvojové možnosti v kontexte s tendenciou predpokladaných hospodárskych aktivít a možných následných progresívnych demografických podnetov sú definované pre návrhové obdobie v druhom poradí (2. etapa) územného plánu rozvojové plochy mimo hranicu zastavaného územia v nutnom rozsahu pre zabezpečenie kontinuity územného vývoja obytnej zástavby.

Alternatívne hľadanie umiestnenia zástavby vychádza z nulového riešenia z dôvodu, že je potrebné zachovať územnú, priestorovú a funkčnú väzbu zástavby na zastavané územie a tiež z dôvodu, že kvalita pôd v 98% územia je v kategórii chránených pôd.

Navrhované zábery PPF pre stavebné funkčné plochy umiestnené mimo zastavané územia obce

LOKALITA Č. 1

Kataster, miesto lokality: Pohronský Ruskov, severovýchodná okrajová časť zastavaného územia obce

Druh výstavby: rodinné bývanie

Výmera: 0,065 ha (orná pôda)

BPEJ: 0037002 - 2. skupina = 0,065 ha;

Hydromelioračné zariadenia: nie sú

Etapizácia: 1. etapa

Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 2

Kataster, miesto lokality: Pohronský Ruskov, západná okrajová časť zastavaného územia obce

Druh výstavby: vybavenosť – rozšírenie cintorína

Výmera: 0,829 ha (orná pôda)

BPEJ: 0039002 - 2. skupina = 0,829 ha;

Hydromelioračné zariadenia: nie sú

Etapizácia: 1. etapa

Užívateľ: družstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 3a

Kataster, miesto lokality: Pohronský Ruskov, západná okrajová časť zastavaného územia obce

Druh výstavby: bývanie

Výmera: 3,7575 ha (orná pôda)

BPEJ: 0039002 - 2. skupina = 3,7575 ha;

Hydromelioračné zariadenia: závlaha pozemkov Železovce – Kamenný Most 4. stavba (evid.č. 5205 181) okruh ČS č. 4 Pohronský Ruskov, v správe Hadromeliorácie š.p. Bratislava

Etapizácia: 2. etapa

Užívateľ: drúzstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 3b

Kataster, miesto lokality: Pohronský Ruskov, západná okrajová časť zastavaného územia obce

Druh výstavby: bývanie

Výmera: 5,8867 ha (orná pôda)

BPEJ: 0039002 - 2. skupina = 5,8867 ha;

Hydromelioračné zariadenia: závlaha pozemkov Železovce – Kamenný Most 4. stavba (evid.č. 5205 181) okruh ČS č. 4 Pohronský Ruskov, v správe Hadromeliorácie š.p. Bratislava

Etapizácia: 2. etapa

Užívateľ: drúzstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 3c

Kataster, miesto lokality: Pohronský Ruskov, západná okrajová časť zastavaného územia obce

Druh výstavby: bývanie

Výmera: 6,8568 ha (orná pôda)

BPEJ: 0039002 - 2. skupina = 6,8568 ha;

Hydromelioračné zariadenia: nie sú

Etapizácia: 2. etapa

Užívateľ: drúzstevný a súkromný sektor

LOKALITA Č. 4

Kataster, miesto lokality: Pohronský Ruskov, západná okrajová časť zastavaného územia obce

Druh výstavby: dopravná komunikácia

Výmera: 5,950 ha (orná pôda)

BPEJ: 0039002 - 2. skupina = 5,430 ha;

BPEJ: 0019002 - 1. skupina = 0,520 ha;

Hydromelioračné zariadenia: závlaha pozemkov Železovce – Kamenný Most 4. stavba (evid.č. 5205 181) okruh ČS č. 4 Pohronský Ruskov, v správe Hadromeliorácie š.p. Bratislava

Etapizácia: 2. etapa

Užívateľ: drúzstevný a súkromný sektor

Lokalita č.3 je rozdeľená územne na ucelené časti označené ako 3a až 3c podľa územných podmienok tak, aby bolo možné riešiť postupnosť realizácie zámeru výstavby pre bývanie v rodinných formách zástavby v územných zoskupeniacach v časových etapách s doporučeným poradím zástavby podľa odsúhlásenia príslušným pozemkovým úradom.

tab. 9: Súhrnné hodnotenie lokalít záberu PPF – mimo zastavaného územia vymedzeného hranicou k 1. 1. 1990

Označenie lokality – číslo funkčné využitie podľa ÚPNO lokality	Záber PPF celkom (ha)
1, 3a, 3b, 3c	bývanie 16,566
2	vybavenosť – rozšírenie cintorína 0,829
4	dopravná komunikácia 5,950
Celkom 6 lokalít	23,345

Z celkovej plochy záberov PPF o výmere 23,345 ha mimo zastavané územie je navrhnutý záber na plochách pod závlahovým systémom o výmere 15,5942 ha (lokality 3a, 3b a 4).

tab. 10: Bilancia predpokladaného odňatia poľnohospodárskej pôdy mimo hranicu zastavaného územia obce (podfarbené lokality sú situované v záujmovom území hydromelioračných stavieb)

Označenie lokality Celková výmera odňatia PPF (ha)	Orná pôda		Vinice		Záhrady	
	Celkom (ha)	Bonitná skupina	Celkom (ha)	Bonitná skupina	Celkom (ha)	Bonitná skupina
1 0,065	0,065 2	0,065	- -	- -	- -	- -
2 0,829	0,829 2	0,829	- -	- -	- -	- -
3a 3,7575	3,7575 2	3,7575	- -	- -	- -	- -
3b 5,8867	5,8867 2	5,8867	- -	- -	- -	- -
3c 6,8568	6,8568 2	6,8568	- -	- -	- -	- -
4 5,950	5,950 1	0,520	- -	- -	- -	- -
		2 5,430				
Σ 23,345	23,345 1	0,520	- -	- -	- -	- -
		2 22,825				

ZHODNOTENIE NAVRHOVANÝCH ZÁBEROV PRE STAVEBNÉ FUNKČNÉ PLOCHY UMIESTNENÉ MIMO ZASTAVANÉ ÚZEMIA OBCE

V celom území obce sú prevažne pôdy chránené zaradené do 1., 2., 4. a 5 bonitnej skupiny, pričom v kontaktnom území po obvode zastavaného územia obce sa nachádzajú pôdy zaradené prevažne v bonitnej skupine 1. a 2.. skupiny a pôdy 4. - 6. skupiny sú zastúpené iba v minimálnom rozsahu a nachádzajú sa v polohe za riekom Hron – mimo dosah zastavaného územia obce. V priestore katastrálneho územia obce je zastavané územie vyformované v kompaktnom celku.

tab. 11: Prehľad podielu bonitných skupín z plochy PPF nachádzajúceho sa mimo zastavané územie obce vymedzené hranicou k 1. 1. 1990

Označenie skupiny BPEJ	Celková výmera plochy (ha)	Podiel z celk. plochy PPF (%)
1	34,440	4,8
2	580,600	80,8
3	-	-
4	41,320	5,8
5	52,450	7,3
6	9,310	1,3
Celkom	718,120	100,0

Navrhované zábery plôch PPF mimo hranice zastavaného územia v riešení pre 1. etapu o celkovej výmere 0,894 ha sú vyvolané potrebou územného rozvoja obce v oblasti zabezpečenia nových plôch pre bývanie a vybavenosť s funkčnou a priestorovou výzbou na plochy v zastavanom území. Koncepcia územného rozvoja obce v navrhovanom riešení záberov plôch pôdnego fondu pre 2. etapu o celkovej výmere 22,451 ha vychádza z prirodzeného postupu kontinuálneho rozvoja urbanistickej štruktúry obce t.j. kontinuálnej výzby novej výstavby na plochy a priestory jestvujúcej stavebnej a priestorovej štruktúry. Takyto postup má svoje opodstatnenie jednak z hľadiska urbanistickej kontinuity ako aj z hľadiska kontinuity dopravnej a technickej infraštruktúry. Z uvedeného dôvodu sa návrh územného rozvoja obce neorientuje prioritne na využitie plôch pôdnego fondu nižších bonitných skupín pre rozvoj stavebných štruktúr ktoré sú umiestnené mimo kontakt so zastavaným územím za riekom Hron a využitie takýchto plôch by bolo prevádzkovo, technicky a ekonomicky neefektívne a narušilo by prírodný rámcov prostredia. Vykažovaný záber plochy

pôdnego fondu pre komunikáciu (prekládku cesty I/76 a výhľadovo rýchlosťnú cestu) je vyvolaný aj potrebou riešenia vo väzbe na zámery (záväzná časť) ÚPN VÚC Nitrianskeho kraja a jeho zmien a doplnkov z roku 2004.

Navrhované zábery PPF pre stavebné funkčné plochy umiestnené v zastavanom území obce

LOKALITA – A

Kataster, miesto lokality: Pohronský Ruskov, juhozápadná okrajová časť v zastavanom území obce

Druh výstavby: rodinné bývanie viazané na poľnohospodársku výrobu

Výmera: 0,440 ha (orná pôda)

Hydromelioračné zariadenia: nie sú

Etapizácia: 1. etapa

Užívateľ: drúzstevný a súkromný sektor

LOKALITA – B

Kataster, miesto lokality: Pohronský Ruskov, severná okrajová časť v zastavanom území obce

Druh výstavby: dopravná vybavenosť

Výmera: 0,116 ha (orná pôda)

Hydromelioračné zariadenia: nie sú

Etapizácia: 1. etapa

Užívateľ: drúzstevný sektor

tab. 12: Bilancia predpokladaného odňatia ucelenej poľnohospodárskej pôdy v hranici zastavaného územia obce (lokality nie sú situované v záujmovom území hydromelioračných stavieb).

Označenie lokality	Celková výmera (ha)	Orná pôda	Vinice	Záhrady
A	0,440	0,440	-	-
B	0,116	0,116	-	-
Spolu	0,556	0,556	-	-

Navrhované zábery plôch záhrad a ostatných plôch pre nové stavebné plochy IBV v rozptyle umiestnené v zastavanom území obce

Plochy záhrad navrhované pre novú zástavbu formou IBV v rozptyle sú vymedzené na parcelách číslo 10, 11/2, 12/2, 13/2, 13/4, 14, 16, 18/2, 24/1, 43/5, 77/1, 92/2 104, 106/2, 108/2, 139, 140, 146, 155, 160, 205/2, 208/3, 310/2, 316/2, 334/8, 334/14, 334/20, 334/23, 1045/18, 1045/19, 1045/20, 1045/70, 1045/47 – 50, 1172/2, 1172/3, 1172/13, 1172/21, 1172/28, 1172/29, 1172/39, 1172/41, 1172/48, 1172/56, 1172/57, 1174/4, 1176/15, 1176/37, 1176/49, 1180/5, 1180/10, 1180/19, 1180/23, 1181/1, 1184/2, 1185/1, 1188/1 -2, 1189/1, 1192, 1201, 1241, 1245/4, 1246/1, 1246/3, 1257/4, 1258/4, 1262/3, 1263/3, 1266/2, 1276, 1289, 1291/1-2, 1294/3, 1295, 1303/2, 1305/10, 1305/12. Celková výmera plôch záhrad navrhnutých na zástavbu je 7,0592 ha.

Plochy ostatné navrhované pre novú zástavbu formou IBV v rozptyle sú vymedzené na parcelách číslo 244/1-3, 1303/7, 1303/10, 1045/4, 1045/8 -10, 1045/55, 1105/1 -3. Celková výmera plô

V celkovom zhodnotení výmera plôch vymedzená pre novú zástavbu v zastavanom území obce je 12,6768 ha zaraďovaných do kategórie záhrad a ostatných plôch. Navrhovaný záber plôch záhrad a poľnohospodársky nevyužívaných plôch (ostatných plôch) v rozptyle v zastavanom území vymedzuje pre funkciu bývania celkom výmere 9,6866 ha rozptylových plôch z čoho sú plochy záhrad 7,0592 ha a ostatné plochy 2,6274 ha. Pre zmiešanú funkciu bývania a vybavenosti sú v rozptyle vymedzené plochy o celkovej výmere 2,7091 ha zaraďané do kategórie plôch ostatných (poľnohospodársky nevyužívaných). Pre funkciu vybavenosti sú v rozptyle v zastavanom území vymedzené plochy o celkovej výmere 0.2811 ha zaraďané do kategórie záhrad.

Stanovisko Krajského pozemkového úradu k navrhovaným záberom poľnohospodárskeho pôdneho fondu

Krajský pozemkový úrad v Nitre, ako kompetentný orgán udelil súhlas k možnému budúcomu použitiu poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely. Súhlas sa týka poľnohospodárskej pôdy uvedenej v tab. č. 10 o celkovej výmere 23,345 ha a plôch pre IBV v rozptyle o celkovej výmere 7,34 ha. (Vid. vyjadrenie KPÚ v Nitre zo dňa 10.8.2007 č. 2007/00309.)

Súhlas je podmienený:

- pre účely navrhovanej výstavb, súvisiacich a podmieňujúcich investícií je možné použiť iba poľnohospodársku pôdu uvedenú v tomto súhlase;
- na celej ploche trvalého odňatia bude investorovi uložená povinnosť vykonať skryvu ornice a podomíčia;
- v prípadoch použitia poľnohospodárskej pôdy do jedného roka za účelom realizácie inžinierskych sietí súvisiacich s vybudovaním investícií je potrebné postupovať podľa zákona o ochrane PPF §18, odsek2;
- pri zástavbe lokality zástavbu navrhovať tak, aby nevznikli plochy so zlaženým obrábaním poľnohospodárskej pôdy, ktorá v rámci lokality nebude dotknutá. Pri zásahu do hydromelioračných zariadení je investor povinný uviesť ich do funkčného stavu;
- záber poľnohospodárskej pôdy pre jednotlivé investície a ich rozmiestňovanie na danej lokalite projektovať v odôvodnenom rozsahu;
- lokalita č. 3a a 3b môže byť použitá pre účely bývania až po zaplnení ostatných lokalít uvedených v tomto súhlase a funkčne určených na bývanie;
- tento súhlas neoprávňuje žiadateľa na zahájenie akejkoľvek nepoľnohospodárskej činnosti na predmetnej poľnohospodárskej pôde.

PÔDOOCHRANNÉ A PROTIERÓZNE OPATRENIA

V katastrálnom území obce Pohronský Ruskov je aktuálny výskyt vodnej erózie najmä v priestorovo-funkčnom celku Západ, a to na pozemkoch využívaných ako veľkobloková orná pôda so sklonitosťou svahov viac ako 5°. Tieto lokality sú vhodné na využívanie ako orná pôda za predpokladu dodržiavania protieróznych opatrení. Za vhodné opatrenia v miestnych podmienkach považujeme najmä:

- zmenšenie výmeru pozemkov ornej pôdy, a to najmä skrátenie neprerušenej dĺžky svahu v smere spádnickej (orientovanie dĺžej strany pozemkov v smere vrstevníca)
- výsev plodín a obrábanie pozemkov v smere vrstevníca
- zvýšenie podielu viacročných krmovín v osevných postupoch na ornej pôde, používanie protieróznych osevných postupov
- zakladanie pásov trávnych porastov (zasakovacích pásov) v smere vrstevníca, prípadne pevných hraníc pozemkov s výsadbou drevinnej vegetácie charakteru medzi
- pestovanie špeciálnych kultúr (vinohrady, ovocné sady) s vrstevnicovým smerom radov výsadby na ohrozených pozemkoch.

Obiliny a širokoriadkové plodiny (okopaniny, technické plodiny) je vhodné pestovať na erózne ohrozených pozemkoch len za predpokladu pásového striedania plodín. Dĺžka honov po spádnicu by v prípade pestovania obilín mala byť maximálne 200 m, avšak pri okopaninách len 50 m.

Väčšina poľnohospodárskych pozemkov v území je situovaná v rovinnom až miernom zvlnenom reliéfe, kde je možné intenzívne využívanie pre všetky plodiny na ornej pôde a špeciálne kultúry. Potenciálne pôsobenie *veľkej erózie* (ktorá sa môže prejavovať najmä v časti Západ v suchých obdobiach za predpokladu výskytu silnejších vetrov) je možné účinne obmedziť výsadbou linií drevín (medzi) popri pevných cestách a navrhovaných hraniciach pozemkov (interakčné prvky v zmysle návrhu ÚPNO).

3.1.5 VEGETÁCIA A ŽIVOČÍSTVO V KRAJINE (BIOSFÉRA, BIOLOGICKÉ PODMIENKY)

Vegetácia a živočístvo predstavujú prírodné dedičstvo s nenahraditeľným genofondovým obsahom. Vegetácia Slovenska svojou pestrosťou, rozmanitosťou, relativnou zachovalosťou koncentrovanou na neveľkom území vytvára predpoklady pre zachovanie vzácných a ohrozených druhov rastlín a živočichov. V závislosti od historického vývoja a využívania krajiny sa v území vyvinuli jednotlivé rastlinné a živočíšne spoločenstvá.

Zachovanie genofondu a biodiverzity patrí k predpokladom života na Zemi vrátane ľudského spoločenstva. Predpokladom šetrného a dlhodobo udržateľného využívania biotických zdrojov je cielené znižovanie intenzity pôsobenia negatívnych faktorov, k čomu je potrebný aj účinný právny systém a kontrola. Pre trvalo udržateľné využívanie a rozvoj biotických zdrojov je potrebné najmä:

- uchovanie a zveľaďovanie významných biotických hodnôt (druhov a spoločenstiev rastlín a živočichov) a účinná ochrana biodiverzity;
- šetrné a udržateľné využívanie obnoviteľných biotických zdrojov namiesto využívania neobnoviteľných zdrojov;
- dlhodobé zachovanie lesných porastov, ich zveľaďovanie a rozumné využívanie spojené so starostlivosťou a podporou mimoprodukčných funkcií.

BIOTA, BIODIVERZITA A JEJ VYUŽÍVANIE

Podľa fytogeografického členenia územia Slovenska (Futák 1980) patrí záujmové územie do oblasti panónskej flóry, fytogeografického okresu Podunajská nížina. Odzrkadluje sa to i na druhovom zložení vegetácie tohto územia - zastúpené sú predovšetkým teplomilné nížinné druhy.

Podľa zoogeografického členenia Slovenska (Čepelák 1980) patrí územie do panónskej oblasti, jej juhoslovenského obvodu a dunajského okrsku. Toto začlenenie znamená, že v druhovom zložení vegetácie i živočístva prevažujú najmä teplomilné, často stepné druhy.

V území sa vyskytujú štyri jednotky rekonštruovanej prirodzenej vegetácie: lužné lesy vŕbovo-topoľové, lužné lesy nížinné, dubovo-hrabové lesy panónske a dubové xerotermofilné lesy ponticko-panónske. Lužné lesy vŕbovo-topoľové sa vyskytujú v pásme pozdĺž toku rieky Hron. Lužné lesy nížinné v území prevládajú vo východnej časti. Dubovo-hrabové lesy panónske boli mapované v úzkom pásme v nižších časťach svahov v západnej časti územia, dubové xerotermofilné lesy ponticko-panónske boli v území mapované na väčších súvisiach plochách v západnej časti územia vo výšších časťach svahov a na ich chrbotoch.

Vegetácia, vyskytujúca sa v súčasnosti v posudzovanom území, je na prevažnej väčšine plochy podstatne odlišná od pôvodnej vegetácie. Vegetácia blízka prirodzenej sa zachovala na nive rieky Hron a jej prítoku Nýrica. Zvyšná časť územia časť katastra obce je odlesnená. Značné plochy územia zaberajú agrocenózy, ktorých celková biotická významnosť je nízka až veľmi nízka. Porasty drevín sú obmedzené na niekoľko medzi, porastov popri poľných cestách a solitérov. Tieto porasty majú prevažne nepôvodný charakter.

Brehové porasty vodných tokov sú najrozšírenejším typom mimoľesnej drevinnej vegetácie – zo 45 mapovaných lokalít možno k tomuto typu zaradiť 20 lokalít. V stromovom poschodi prevažujú topol čierny (*Populus nigra*), vŕba krehká (*Salix fragilis*) a javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*). Z krovín dominuje baza čierna (*Sambucus nigra*), časté sú aj ruža šípová (*Rosa canina agg.*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), ostružina ožinová (*Rubus caesius*), plamienok plotný (*Clematis vitalba*) a javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*). V bylinnom poschodi dominuje pŕhľava dvojdómá (*Urtica dioica*) a pýr plazivý (*Elytrigia repens*).

Medze sú ďalším významným typom mimoľesnej drevinnej vegetácie. Druhové zloženie medzi je značne ovplyvnené ich šírkou a zapojenosťou drevinnej porastu. Prevažujúcim druhom v stromovom poschodi medzi záujmového územia je javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*), častý je aj orech kráľovský (*Juglans regia*) a vŕba krehká (*Salix fragilis*). V krovinnom poschodi sú najčastejšie baza čierna (*Sambucus nigra*) a javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*), z ďalších druhov sú časté slivka trnková (*Prunus spinosa*), ruža šípová (*Rosa canina agg.*) a plamienok plotný (*Clematis vitalba*). V bylinnom poschodi dominuje pŕhľava dvojdómá (*Urtica dioica*) a pýr plazivý (*Elytrigia repens*).

Opustené plochy, sukcesne zarastajúce. V území je táto jednotka zastúpená na viacerých miestach. Druhové zloženie závisí od spôsobu vzniku lokality a stanovištných podmienok. Zo stromov prevládajú topol čierny (*Populus nigra*),

javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*) a orech kráľovský (*Juglans regia*). Primiešané sú ďalšie druhy drevín. V krovinnom poschodi sú najčastejšie baza čierna (*Sambucus nigra*), slivka trnková (*Prunus spinosa*) a ruža šípová (*Rosa canina agg.*).

Podrobnej analýza a hodnotenie vegetácie a živočístva k.ú. obce Pohronský Ruskov je uvedená v dokumentácii Krajinnoekologického plánu (lit. 45).

POŠKODENIE A OHROZENIE BIOTY

Poškodenie a ohrozenie bioty a biodiverzity je sprievodným javom činnosti človeka v krajine. Medzi dôsledky patria napr. strata biotopov, znižovanie stupňa ekologickej stability, introdukcia nepôvodných druhov, poškodenie bioty v dôsledku znečistenia ovzdušia a vód, nevhodnej lokalizácii aktivít v krajine, klimatickej zmeny, intenzifikácie poľnohospodárskej výroby, nedodržiavania legislatívy a pod. Negatívny vplyv antropogénneho tlaku na rastlinstvo a živočístvo sa prejavil v oslabení ich populácií a znižení biologickej rôznorodosti, vrátane vymiznutia niektorých druhov. V súčasnosti je z viac ako 3000 druhov výšich rastlín na území SR ohrozených až 36%, z 5400 druhov nižších rastlín (okrem sínic a rias) je ohrozených cca 22%. Alarmujúci stav ohrozenosti fauny je najmä pri stavovcoch, kde približne dve tretiny druhov sú v niektorom stupni ohrozenosti a 8,5% druhov pôvodnej fauny vymizlo. Z celkového počtu u nás žijúcich 85 druhov cicavcov je 65% ohrozených, z 352 druhov vtákov je 32% ohrozených, v prípade plazov a oboživelníkov je 100% ohrozenosť, zo 78 druhov rýb je 45% ohrozených. Z predpokladaných viac ako 28.000 druhov bezstavovcov Slovenska je cca 18% ohrozených. Ohrozenosť biodiverzity rastlín a živočichov sa vyjadruje v tzv. červených zoznamoch.

Záujmové územie možno z hľadiska rozsahu a intenzity poškodenia a ohrozenia bioty rozdeliť na dve časti – okolie rieky Hron a urbanizované a intenzívne poľnohospodársky využívané územie mimo tohto priestoru.

V okolí rieky Hron je hlavnou ľudskou aktivitou lesné hospodárstvo. Lesy majú čiastočne prirodzené drevinové zloženie - prevažujúci spôsob hospodárenia v lesných porastoch je však realizovaný formou celoplošnej obnovy, čo má na rastlinstvo, živočístvo a biodiverzitu veľmi nepríaznivé dôsledky. Územie je využívané aj rekreačne - predovšetkým krátkodobo na pobyt pri vode, rybárenie. Na niektorých miestach dochádza k degradácii zraniteľných a bioticky pomerne hodnotných biotopov (lužné lesy, brehové porasty, vodné ekosystémy). Časť lesných porastov je ovplyvnená inváziou nepôvodného druhu agát biely (*Robinia pseudacacia*), ktorý vytíela pôvodné druhy rastlín a znižuje tak druhové bohatstvo porastov.

V poľnohospodársky využívanom území nižnej časti územia sú vplyvy ľudskej činnosti na biotu podstatne intenzívnejšie. Prevažná časť územia bola premenená na poľnohospodárske pozemky (predovšetkým ornú pôdu) alebo urbanizované plochy. Väčšina pôvodných druhov rastlín a živočichov tým z tejto časti územia bude vymizla úplne alebo bola obmedzená na relatívne nepoškodené zvyšky prírode blízkych biotopov. Druhotné stanovištia boli osídlené najmä synantropnými druhmi – v území tak výrazne stúpa význam relativne zachovalých prirodzených stanovišť, ktoré sa v území vyskytujú len fragmentálne, s výnimkou údolia potoka Nýrica.

V antropogénnych typoch biotopov je kvalita a štruktúra rastlinných a živočíšnych spoločenstiev výrazne odlišná od prirodzených podmienok. Na biotu a biodiverzitu územia pôsobia prevažne negatívne nielen veľké nedostatočne členené poľnohospodárske pozemky, ale aj komplex činností spojených s bežnými činnosťami človeka v intraviláne obce.

Nepriaznivé nepríame vplyvy činnosti človeka na rastlinstvo a živočístvo sa prejavujú aj pozdĺž dopravných koridorov – najmä cestných komunikácií (I/76), ako aj pozdĺž železničných tratí. Okrem vplyvov ovplyvňujúcich životné podmienky a správanie sa živočichov ide aj o účinky výfukových plynov a látok z chemickej údržby ciest v zimnom období na vegetáciu a biotopy.

V rámci Slovenskej republiky doteraz neboli vypracovaný zoznam ohrozených biotopov ani zoznam ohrozených spoločenstiev. Preto hodnotíme ohrozenosť biotopov na základe poznatkov o súčasnom rozšírení biotopov a o trende ich výskytu. Biotopy zaradené do skupiny „veľmi ohrozené“ sa v území nevyskytujú. V druhej skupine (ohrozené) sú zaradené typy biotopov, ktoré patria medzi zriedkavejšie, ich počet sa v poslednom čase znižuje alebo dochádza k výrazným negatívnym zmenám ich štruktúry a typy biotopov s menším zastúpením ohrozených druhov rastlín a živočichov. Z tejto skupiny sa v území vyskytujú nasledovné typy biotopov: lužné lesy dubovo-brestovo-jaseňové, dubovo-hrabové lesy panónske, lúčne a pasienkové úhory, regulované vodné toky a kanále, mŕtve ramená, viacúčelové malé vodné nádrže. Ostatné typy biotopov územia hodnotíme ako viac-menej neohrozené.

STAROSTLIVOSŤ O BIOTU A JEJ OCHRANA

Kompetentným ústredným orgánom štátnej správy v ochrane bioty a biodiverzity je MŽP SR a v oblasti využívania a ochrany lesných zdrojov MP SR. Hlavné činnosti zapričíňujúce ohrozenie biotických a lesných zdrojov sú v gescii rezortov pôdohospodárstva (poľnohospodárstvo, lesné a vodné hospodárstvo), hospodárstva (priemysel), dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja.

Miestnu štátну správu zabezpečovali krajské úrady a okresné úrady, od r. 2004 vznikajú špecializované úrady životného prostredia. Sledovaním a vyhodnocovaním stavu bioty a biotických zdrojov sa zaobiera napr. Štátna ochrana prírody SR, SAŽP, Lesnícky výskumný ústav a Lesoproyekt.

Ochrana bioty a biodiverzity v SR ustanovuje zákon o ochrane prírody a krajiny, v rámci ktorého je ustanovená aj druhová ochrana rastlín a živočíchov a ochrana drevín a významných stromov. Z hľadiska ochrany biotických zdrojov je klúčová Vyhláška MŽP SR, ktorou sa vykonávajú ustanovenia zákona o ochrane prírody a krajiny.

Treba zdôrazniť, že v prípade významných druhov rastlín a živočíchov spočíva prioritná požiadavka modemej ochrany prírody v zabezpečení ochrany ich biotopov, teda dostatočne veľkých a zachovalých území, v ktorých môžu prirodzené prežívať a rozmnožovať sa. V prípade okolia obce Pohronský Ruskov je takýmto územím líniiový priestor okolo potoka Nýrica a hlavne komplex biotopov v priestore rieky Hron a v území za riekou Hron (v PFCelku Východ). Toto územie vzhľadom k svojmu významu (biokoridor regionálneho významu, biocentrum miestneho významu), ako aj stupňu narušenia vyžaduje účinnú a intenzívnu ochranu a regulovanú hospodársku činnosť zo strany lesnej správy. Rekreačné činnosti v tomto území usmerniť do vyhradených polôh na pravej strane rieky Hron.

NÁVRH ENVIRONMENTÁLNE VÝZNAMNÝCH PLÔCH – KOSTRY ÚSES

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) je v zmysle zákona NR SR č. 287/1994 o ochrane prírody a krajiny taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a forem života v krajine. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho alebo miestneho významu. Tieto pojmy sú v zákone č. 287/1994 definované nasledovne:

- **biocentrum** je ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev,
- **biokoridor** je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky,
- **interakčný prvek** je určitý ekosystém, jeho prvek alebo skupina ekosystémov, najmä trvalá trávna plocha, močiar, porast, jazero, prepojený na biocentrá a biokoridory, ktorý zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej ľudekom.

V katastrálnom území obce Pohronský Ruskov sme prvky ÚSES miestneho významu vyčlenili, príp. navrhli na základe dokumentácie Regionálneho ÚSES okresu Levice (1995) a terénneho prieskumu územia. Prvky ÚSES sú znázormené vo výkresoch č. 3b a 4.

Biokoridor nadregionálneho významu

NRBK Hron

Významný biokoridor, viazaný na rieku Hron, jej brehové porasty a ekosystémy na nive rieky. Hron má v študovanom území prirodzené koryto, brehové porasty majú rôznu šírku – od úzkych, niekoľko metrov širokých až po niekoľko sto metrov široké porasty lesného charakteru. Z drevín prevažujú topole a vrby. Rieka je mimoriadne významná aj z hľadiska výskytu živočíšstva (vtáky, ryby, obojživelníky, plazy, bezstavovce).

Do biokoridoru zaradujeme hodnotené lokality vegetácie a dve biocentrá miestneho významu (Hron 1, Hron 2). Celková plocha vymedzeného biokoridoru v k.ú. Pohronský Ruskov je 41,5 ha.

Biokoridor regionálneho významu

RBK Potok Nýrica

Výrazný biokoridor v poľnohospodársky intenzívne využívanej krajine, viazaný na aluvium Nýrovského potoka. Najmä v SZ časti záujmového územia ide o široký drevinný porast prirodzeného charakteru. Dominuje vŕba krehká (*Salix fragilis*),

výrazne je zastúpený aj agát biely (*Robinia pseudacacia*). V blízkosti intravilanu a v intraviláne obce Pohronský Ruskov sú brehové porasty slabo alebo veľmi slabo vyvinuté, biokoridor je výrazne ovplyvnený ľudskou činnosťou. Plocha biokoridoru v území dosahuje 16,8 ha.

Biocentrá miestneho významu

MBC1 Hron 1

Úsek Hrona s vyvinutými plošnými brehovými porastami charakteru lužného lesa. Drevinné porasty sú tvorené prevažne vŕbami a topoľmi. Patrí sem samotný vodný tok a jeho sprievodný porast. Plocha biocentra je 17,3 ha.

MBC2 Hron 2

Vodný tok – úsek s ostrovom a rýchlejším prúdením vody. Drevinné brehové porasty dobre vyvinuté iba v JV časti, zvyšok lokality má brehové porasty vyvinuté slabšie. Plošný porast drevín v susedstve SZ okraja lokality bol vyrábaný. Okrem vodného toku sem patria priľahlé plochy vegetácie. Plocha biocentra je 4,2 ha.

MBC3 Bývalé rameno Hrona

Plošná lokalita, zachované bývalé koryto rieky, po obvode sú drevinné porasty s dominantou topoľa čierneho (*Populus nigra*). Porast drevín je druholbohatý, v bylinnom poschodie sú časté najmä vlhkomočilné druhy, vrátane vysokých ostríc. V západnej časti je plošný porast drevín s malými vodnými plochami. Ide o lokalitu vegetácie s plochou 4,7 ha.

MBC4 Bývalé rameno

Lokalita sa nachádza vo východnej časti územia, je tvorená zvyškom bývalého ramena vodného toku. Ide o okraj biocentra, väčšina sa nachádza mimo katastrálneho územia (lokalita s plochou 0,5 ha). Z drevín dominujú kultivary euroamerických topoľov (*Populus x canadensis*), zastúpené sú predovšetkým dreviny mäkkých a tvrdých lužných lesov.

Biocentrá miestneho významu navrhované

V rámci katastrálneho územia obce Pohronský Ruskov navrhujeme založenie viacerých miestnych biocentier. Väčšinou ide o plochy v súčasnosti využívané ako orná pôda. Účelom je vytvorenie siete plošných ekologicky významnejších prvkov nadvážujúcich na líniové biokoridory v krajine. Veľkosť navrhovaných biocentier je rôzna v závislosti od ich umiestnenia a charakteru územia – priemerná veľkosť je 1 ha. Vo väčšine prípadov by mali byť na vymedzených plochách založené trávne porasty s výsadbou skupín stromov a krov z domácich druhov drevín a s následnou starostlivosťou (min. 2-3 roky), po uvedenom čase je možné ponechanie plochy samovývoju – sukcesiou by sa mal vytvoriť prírode blízky porast drevín.

V katastrálnom území obce Pohronský Ruskov navrhujeme založenie nasledovných biocentier miestneho významu:

- N-MBC 1-2 Nýrica - strmšia časť svahov nad údolím potoka Nýrica (N-MBC 1), resp. časť údolia potoka (N-MBC 2). Plochy nadvážujú na RBK Nýrica. Možné je využívanie časti plôch ako trávnych porastov.
- N-MBC3-6 Západ 1-4 – novonavrhané plochy nadvážujúce na navrhované biokoridory.
- N-MBC7-8 Východ 1-2 – plochy v susedstve existujúcich bioticky významných prvkov – navrhované sú za účelom zväčšenia plochy týchto lokalít.

Biokoridory miestneho významu

MBK1 Kanál

Úzky kanál vo východnej časti územia v blízkosti hranice k.ú. Brehové porasty sú úzke, drevinné brehové porasty sú slabo vyvinuté. Bylinné poschodie má prirodzený charakter, prevažujú vlhkomočilné druhy.

MBK2 Železnica

Líniové porasty popri železničnej trati Čata – Šahy. Rôzne široké porasty so zastúpením viacerých druhov drevín a krov, nadvážujúce na biocentrum regionálneho významu južne od katastrálneho územia – takmer celý biokoridor je mimo k.ú. Pohronský Ruskov.

MBK3 Pod terasou

Biokoridor viazaný na hranu a svahy výraznej terasy Hrona. Drevinný porast nie je úplne zapojený, dominuje agát biely (*Robinia pseudacacia*).

Biokoridory miestneho významu navrhované

Ďalšie lokálne biokoridory sme navrhli v tých častiach územia, ktoré majú nedostatok prírode blízkych plôch a líniových prvkov. Ide najmä o západnú časť územia, kde v súčasnosti okrem BRK Nýrica nie je vyvinutý prakticky žiadny bioticky významný líniový prvek.

Biokoridory sú viazané najmä na existujúce, resp. navrhované poľné cesty a v niekoľkých prípadoch aj násypy železničných tratí. Založenie biokoridoru by malo byť spočívať vo vymedzení príslušných plôch v šírke min. 20 m (odporúčaná šírka je 25-30 m) a výsadbou domácich druhov drevín (viacvrstvový porast stromov a krov), príčom je potrebná následná starostlivosť o dreviny.

V k.ú. obce Pohronský Ruskov sme navrhli celkovo 10 biokoridorov (7 v regióne Západ, 1 v regióne Stred a 2 v regióne Východ) o celkovej dĺžke 13,2 km a ploche 22,4 ha.

Navrhované plošné interakčné prvky

Okrem navrhovaných miestnych biocentier je v súvislosti s návrhom novej štruktúry pôdneho fondu a výsadbou líniových porastov možné aj zakladanie plošných prvkov ÚSES charakteru interakčných prvkov. Minimálna výmera takýchto plôch by mala byť 0,20-0,25 ha (napr. kruh s priemerom 50 m, resp. štvorec 50 x 50 m).

V k.ú. obce Pohronský Ruskov navrhujeme založenie plošných interakčných prvkov v miestach križovania existujúcich, resp. navrhovaných biokoridorov a líniových interakčných prvkov. Spôsob zakladania takýchto porastov by mal byť obdobný ako v prípade biocentier miestneho významu.

Spolu sme navrhli založenie 12 plošných interakčných prvkov (Západ - 9, Východ - 3) o celkovej výmere 4,4 ha.

Navrhované líniové interakčné prvky

Navrhujeme ich lokalizovať najmä pozdĺž existujúcich a navrhovaných hraníc poľnohospodárskych pozemkov a poľných ciest v minimálnej šírke 5-10 m. Interakčné prvky by mali zahŕňať sieť bioticky „vodivých“ koridorov tak, aby vzdialenosť medzi nimi bola 300-500 m. Celková navrhovaná výhľadová dĺžka líniových interakčných prvkov v k.ú. obce Pohronský Ruskov je 10,8 km.

NÁVRH Manažmentu mimosídelnej vegetácie

Mimolesná drevinná vegetácia plní v krajine viacero funkcií. Popri produkčnej sú to predovšetkým pôdoochranná, retenčná, izolačná a refugiaľna (tieto porasty často slúžia ako refúgium pôvodných druhov organizmov v intenzívne poľnohospodársky využívanej krajine). V tejto kapitole predkladáme návrhy opatrení, ktoré by mali zlepšiť štrukturálne predpoklady porastov pre plnenie týchto funkcií. Ide najmä o doplnenie a rozšírenie porastov drevín, zlepšenie priestorovej štruktúry porastov, výsadbou nových porastov, kosenie trávobylinných porastov, nahradzanie nepôvodných, najmä inváznych druhov drevín domácimi druhami.

Pri doplnení a výsabde nových porastov drevín (biocentier, biokoridory a interakčné prvky) je potrebné vytvárať druhovo zmiešané porasty s použitím pôvodných druhov drevín. Na väčšine územia – na mezoofilných a suchších stanovištiach sú to najmä dub cerový (*Quercus cerris*), dub letný (*Quercus robur*), dub sivastý (*Quercus pedunculiflora*), dub mnohoplodý (*Quercus polycarpa*), dub zimný (*Quercus petraea*), javor poľný (*Acer campestre*), javor mliečny (*Acer platanoides*), brest hrabolistý (*Ulmus minor*), brest väzový (*Ulmus laevis*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), hrab obyčajný (*Carpinus betulus*). Z krovín je možné použiť druhy slivka trnková (*Prunus spinosa*), zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*), bršlen európsky (*Euonymus europaea*), kalina siripútková (*Viburnum lantana*), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*), drieň obyčajný (*Comus mas*), svib krvavý (*Swida sanguinea*), zemolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*), druhy rodu hloh (*Crafaegus monogyna agg.*, *C. laevigata agg.*), rešetliak prečistujúci (*Rhamnus cathartica*), krušina jelšová (*Frangula alnus*) a ī..

Pre vlhčie stanovišta odporúčame použiť najmä tieto druhy: vŕba krehká (*Salix fragilis*), vŕba biela (*Salix alba*), vŕba rakytná (*Salix caprea*), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), topoľ biely (*Populus alba*), topoľ čierny (*Populus nigra*), topoľ osikový (*Populus tremula*), čremcha strapcovitá (*Padus avium*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), brest hrabolistý (*Ulmus minor*), javor poľný (*Acer campestre*), z krovín vŕba popolavá (*Salix cinerea*), vŕba purpurová (*Salix purpurea*), svib krvavý (*Swida sanguinea*), rešetliak prečistujúci (*Rhamnus cathartica*), bršlen európsky (*Euonymus europaeus*), druhy rodu hloh (*Crafaegus monogyna agg.*, *C. laevigata agg.*), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*).

Kedže v území sa vyskytuje viaceré inváznich a agresívnych druhov drevín, ktoré predstavujú akútne nebezpečenstvo pre zvyšky pôvodnej vegetácie, viaceré opatrenia je zameraných na elimináciu týchto druhov a ich nahradzanie pôvodnými druhami. Ide o tieto druhy: agát biely (*Robinia pseudacacia*), javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*), ježatec laločnatý (*Echinocystis lobata*), netýkavka žliazkatá (*Impatiens glandulifera*), taxóny z okruhu astry novobelgickej (*Aster novi-belgii* agg.), kustovnica cudzia (*Lycium barbarum*), zlatobýl obrovská (*Solidago gigantea*) a ī. Viaceré z týchto druhov, najmä agát biely (*Robinia pseudacacia*) a javorovec jaseňolistý (*Negundo aceroides*) sú veľmi vitálne, majú bohatú koreňovú výmladnosť a odstrániť ich z porastov nie je jednoduchou a ani jednorazovou záležitosťou. Jednoduchšie je ich odstránenie z porastov, v ktorých sú iba primiešané ako z tých, v ktorých dominujú. Preto odporúčame začať s tými porastami, v ktorých majú tieto invázne druhy menšie zastúpenie.

V dokumentácii krajinoekologického plánu v grafickej a tabuľkovej forme (tab. č. 11) sú uvedené navrhované opatrenia v podrobnosti podľa jednotlivých mapovaných porastov.

3.1.6 SÍDELNÁ VEGETÁCIA

Vidiecke sídla v porovnaní so sídlami mestského typu nemajú tak podrobne diferencovanú zonálnu štruktúru ako mestá. Vidiecke sídlo na rozdiel od mesta má zvyčajne stabilnejšie a kvalitnejšie životné prostredie ako aj funkčné využitie plôch. V obciach prevláda zóna bývania, menej sa vyskytuje zóna výroby a služieb. Čiastočne to platí aj pre obec Pohronský Ruskov, aj keď objekty a areály výroby sú tu plošne zastúpené viacej ako vo väčšine vidieckych sídl. V zóne bývania je takmer výhradne nízkopodlažná výstavba - rodinné domy. Viacpodlažná zástavba bytových domov je sústredená v oblasti Mládežníckej ulice a v prednej časti areálu bývalého cukrovaru popri Hlavnej ulici. Priemyselná a výrobná zóna je tvorená areálmi Pohronského mlyna, a.s., Mony, s.r.o., ako aj areály bývalého Pohronského cukrovaru a Poľnohospodárskeho družstva. Z objektov rekreácie je tu vybudovaný areál športu (futbalové ihrisko). Kvalitatívny i kvantitatívny podiel vegetácie vo vidieckych sídlach a jej rozmiestrenie v intraviláne závisí od rôznych faktorov, jedným z faktorov je zastúpenie krajinnej vegetácie v katastri obce, ďalším faktorom je väzba na historické súvislosti a pod.

Súčasná priestorová štruktúra sídelnej vegetácie v obci je tvorená najmä bylinným porastom – poľnohospodársky využívanými kultúrami záhrad a maloplošných políčok., čo je pomerne pre vidiek typické (aj v intraviláne obce sa súkromné záhrady využívajú najmä pre poľnohospodársku výrobu). Menšiu mieru využitia tvoria plochy s prevahou výsadby vzrastlých stromov, ktoré sú v rámci súkromných záhrad najmä poľnohospodárskym využitia (ovocné stromy), pričom sa prirodzene využívajú ich estetické hodnoty a len nepatrú časť tvoria vzrastlé porasty s prevahou environmentálnej funkcie. Tieto sa nachádzajú prirodzene aj v rámci súkromných záhrad ako súčasť nádvori objektov a výlučne sa nachádzajú na verejných priestranstvách.

Z hľadiska funkčného využitia je najviac zastúpená vegetácia so zameraním na poľnohospodársku malovýrobu (teda najmä záhrad pri rodinných domoch), ktorá je tvorená najmä bylinným porastom. Tento druh vegetácie predstavuje takmer 51% všetkej zelene. Za najdôležitejšiu funkciu zelene v zastavanom území je potrebné považovať funkciu environmentálnu (spája v literatúre uvádzané funkcie: hygienická, klimatická, krajinotvorná, ochranná apod.), ktorá tvorí takmer 28% všetkej vegetácie v zastavanom území obce. Pomerne značné zastúpenie má v obci aj zeleň s nejasnými funkciemi, resp. sporného využitia, prípadne ako úhor, ktorá tvorí takmer 19% vegetácie.

Celkové zastúpenie zelene v obci v súčasnosti predstavuje 0,86 km² čo zodpovedá 61% (koeficient zelene $k_z = 0,61$ alebo tiež mezoštrukturálny pasportizačný index zelene) zastavaného územia obce. Pri sledovaní makroštrukturálneho pasportizačného indexu zelene (tu sa započítavajú do plôch zelene len plochy väčšie ako 5000m²) je jeho hodnota 0,03 čo je pre obec veľmi nízka hodnota. Pri zameraní sa len na zeleň, ktorá sa nachádza na verejných priestranstvách, celkové zastúpenie zelene v obci predstavuje 0,09 km² čo zodpovedá 6% zastavaného územia obce. Pasportizačný index trávnatých plôch je v obci veľmi vysoký – pomer trávnatých plôch k plochám so vzrastlou zeleňou je v Pohronskom Ruskove 0,9. Priemerná významnosť hodnotených plôch zelene je nízka. Potenciálnymi jadrami systému sídelnej zelene sú priestor Kostolnej ulice (centrum obce v okolí kostola a viacerých objektov vybavenosti), predná časť areálu

Pohronského cukrovaru s bytovkami popri Hlavnej ulici (s pomerne veľkými plochami vzrastlej zelene), čiastočne aj cintorín a príľahlé plochy pri bytovkách na Mládežníckej ulici. Prepojenie na krajinu by malo byť sprostredkované najmä popri dopravných liniah (cesty, železnica).

Vyššie popisaný stav nasvedčuje tomu, že v zastavanom území nie je vybudovaný funkčný systém sídelnej zelene, pritom sídelná zeleň je významným faktorom pri zlepšovaní kvality životného prostredia. Dreviny vysadené v súčasnosti v danom priestore nezodpovedajú významu predmetnej plochy v urbanistickej štruktúre. Ide zväčša o dreviny krátkoveké (breza, vrba) a nepôvodné (agát, kavorovec jaseňolistý). Plochy v uliciach sú málo využité na budovanie systému zelene. Vzrastlé stromy sa nachádzajú v uliciach ojedinele. Na väčšine plôch sídelnej zelene sa prejavuje vysoký stupeň synantropizácie. Systém zelene v obci nie je dotvorený, chýbajú tiež kontaktné zóny s krajinou. Prakticky tiež absentujú vysoké dreviny na plochách verejnej zelene, nízka je fytodiverzita porastov. Záhrady v zastavanom území obce sú charakteristické významným podielom produkčných plôch typu sadov, vinohradov, úžitkových záhrad ale tiež ornej pôdy. Záhrady sú prevažne nadrozmemé. Predzáhradky sú tiež väčšinou využívané ako produkčná plocha, upravených a okrasných záhrad a predzáhradky je v zastavanom území málo, tiež plochy v predzáhradkách i záhradách sa spevňujú. V produkčných častiach záhrad prevládajú vo výsadbách ovocné stromy, v upravených predzáhradkách sú značne zastúpené dreviny introdukované a z iných vegetačných pásiem. Plochy zelene v rámci technických areálov sú nedostatočne udržiavané, prípadne vôbec neudržiavané a sú zdrojom šírenia burín a synantropnej vegetácie (najmä areály bývalého cukrovaru a poľnohospodárskeho družstva). Okrem toho sa v dôtoku s intravilánom obce nachádzajú viaceré nevyužívané plochy zarastajúce náletovými drevinami a synantropnou vegetáciou.

STAROSTLIVOSŤ O SÍDELNÚ ZELEN

Zachovať funkčné plochy a prvky líniajcej zelene v priestoroch ulíc a na voľných priestranstvách a zabezpečiť permanentnú údržbu tejto zelene a jej obnovu - novú výsadbu. V rámci zastavaného územia obce bude potrebné riešiť, v priestoroch špecifikovaných ako verejné priestory a priestranstvá (ulice, návestia, voľné plochy), systém verejnej zelene v charaktere nízkej, stredne vysokej a vysokej líniajcej a plošnej forme. Pri obynej zástavbe preferovať funkciu obynej zelene.

CHRÁNENÉ ÚZEMIA A PRVKY OCHRANY PRÍRODY

V zastavanom území obce sa chránené územie ani prvky ochrany prírody (napr. chránené stromy apod.) nenachádzajú. V zastavanom území nie sú zaznamenané a mapované ani prvky, ktoré by boli súčasťou siete územného systému ekologickej stability. Nachádzajú sa tu však plochy, ktoré by mali byť v budúcnosti základom (jadrom) systému sídelnej zelene. Zastavané územie je zároveň v tesnom dôtoku s regionálnym a nadregionálnym biokoridorom rieky Hron. Hoci v kontaknej zóne s obcou je tento biokoridor značne atakovaný a poškodený, jeho význam pre kvalitu životného prostredia obce je nezastupiteľný.

3.1.7 OCHRANA PRÍRODY A KRAJINY

Inštitucionálne zabezpečenie ochrany prírody, krajiny a územného rozvoja je významou oblasťou, pretože právne zastrešuje dve klúčové aktivity - ochranu územia (prírody a krajiny) a jeho rozvoj (stavebnú činnosť a rozvojové aktivity), a to na všetkých úrovniach (obec, región, štát). Kompetentným ústredným orgánom štátnej správy je MŽP SR, regionálny rozvoj a od r. 2003 aj stavebný poriadok je v gescii MVRR SR. Orgánmi zabezpečujúcimi miestnu štátnu správu sú krajský úrad, okresný úrad (prostredníctvom odborov životného prostredia), v stavebnom poriadku sú to od 1.1.2003 obce.

Ochrana územia je právne vymedzená zákonom o ochrane prírody a krajiny (lit. 36). Ustanovené sú podmienky všeobecnej i osobitnej ochrany prírody a krajiny. Definovaná je územná ochrana (osobitná ochrana územia v II.-V. stupni ochrany), druhová ochrana (rastliny, živočíchy, nerasty a skamenelinu), ochrana drevín a významných stromov.

Pri ochrane prírody a krajiny je dôležité, že nový zákon o ochrane prírody a krajiny dáva pomerne rozsiahle právomoci obciam a umožňuje vyhlásenie zvláštnych kategórií chránených území prírody v rámci ich katastrálnych území.

V rámci katastrálneho územia obce Pohronský Ruskov sa nenachádza žiadne vyhlásené chránené územie prírody ani územia s predpokladom na vyhlásenie za chránené. Na celé katastrálne územie obce Jelenec sa vzťahuje 1. stupeň ochrany v zmysle Zákona 543/2002 – všeobecná ochrana prírody a krajiny. Z toho vyplýva, že

na predmetné územia obce platia regulatyvy zo zákona 543/2002, ktoré je potrebné dodržiavať.

Vzhľadom na charakter a súčasný stav bioty záujmového územia nenavrhujeme vyhlásenie žiadneho chráneného územia. Rieka Hron a jej ekosystémy sú súčasťou biokoridoru nadregionálneho významu, počas terénneho prieskumu sme však nezistili výskyt takých významných druhov rastlín, živočíchov, ich spoločenstiev a biotopov, ktoré by splňali kritériá územnej ochrany prírody a krajiny.

Za hlavné všeobecné úlohy v súvislosti s ochranou prírody a krajiny na území obce považujeme:

- zachovať biodiverzitu, genofond a ekologickú stabilitu krajiny - zastaviť proces znižovania biologickej diverzity ako predpokladu zachovania ekologickej stability a neobnoviteľných genetických zdrojov;
- chrániť a zachovať druhy a biotopy vyskytujúce sa v území;
- celkovo zosúladie ľudské aktivity v území s ekologickej únosnosťou krajiny;
- zachovať a dobudovať sústavu ekologickej významných území prírody, zabezpečiť legislatívnu ochranu biocenter, biokoridorov a iných významných území;
- pravidelne monitorovať stav a vývoj prírodných ekosystémov;
- uplatňovať právomoci obcí vo vyhlásení chránených území na lokálnej úrovni - zabezpečenie ochrany, obmedzenie aktivít na území významných lokalít;
- zabezpečiť elimináciu zdrojov poškodenia a devastácie krajiny a jej zložiek, zabezpečiť renaturáciu a rekultiváciu postihnutých lokalít;
- realizovať programy ozelenenia sídel a výrobných objektov vo voľnej krajine na zvýšenie kvality životného prostredia v obci a v krajinie;
- venovať pozornosť inváznym druhom rastlín a živočíchov, priať a realizovať opatrenia na obmedzenie ich výskytu a šírenia sa na území obce;
- popularizovať prírodné hodnoty a význam územia predovšetkým medzi mladou generáciou a budovať vzťah obyvateľov obce k prírodným hodnotám, ktoré ich obklopujú.

3.1.8 VYBRANÉ ENVIRONMENTÁLNE RIZIKOVÉ FAKTORY

K najvýznamnejším rizikovým faktorom z hľadiska života a zdravia obyvateľov na území Slovenska patria najmä prírodné rizikové faktory, niektoré faktory hospodárskej činnosti a urbanizácie. Na zdravotný stav a životné prostredie človeka môžu negatívne vplývať najmä žiarenie z prírodných zdrojov, radónové riziko a radiačné žiarenie, produkcia odpadov a nakladanie s nimi, havárie a živelné pohromy, environmentálna mutagenéza a genetické modifikácie, chemické látky a cudzorodé látky v potravinách, hľukové záťaženie prostredia.

Minimalizácia výskytu rizikových faktorov životného prostredia obyvateľov je jedným z dôležitých predpokladov trvalo udržateľného rozvoja. Antropogénne rizikové faktory je možné eliminovať dôsledným uplatňovaním moderných technológií a environmentálneho práva vo všetkých oblastiach hospodárstva, výskyt prírodných rizikových faktorov je potrebné predvídať a ich riziko znižovať formou usmerňovania hospodárskych a urbanizačných aktivít smerom k trvalo udržateľnému využívaniu prírodných zdrojov, k čomu smeruje tzv. ekologizácia hospodárenia v krajinie.

Vývoj hlavných environmentálnych rizikových faktorov v SR je v uplynulom období nejednoznačný. Po roku 1990 nastal útlm nešetrných veľkorybín technológií v priemysle, poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve, podstatne sa zvýšila technologická úroveň hospodárstva, zdokonalila sa legislatíva a kontrola rizikových prvkov, čo vytvorilo predpoklady na zníženie výskytu rizikových faktorov. Na druhej strane sa však tlak na prírodné zdroje a s tým súvisiaca odozva negatívnych faktorov do určitej miery zvyšuje (najmä v súvislosti s urbanizáciou a koncentráciou obyvateľov, zrýchlenou automobilizáciou a pod.) a rovnako sa zvyšuje riziko výskytu prírodných katastrof a hazardov.

ŽIARENIE Z PRÍRODNÝCH ZDROJOV, RADÓNOVÉ RIZIKO

Najvýznamnejší zdroj ožiarenia obyvateľov predstavuje radón a produkty jeho rádioaktivnej premeny (cca 43%). Z tohto dôvodu sa venuje problematike prírodnnej rádioaktivity a radónového rizika osobitná pozornosť. V SR bola ustanovená zásahová úroveň objemovej aktivity radónu pre bytové priestory, zavedený bol monitoring a spracované boli mapy radónového rizika pre celé územie. V katastrálnom území obce Pohronský Ruskov bol klasifikované nízke až stredné radónové riziko (nízke vo východnej časti územia, stredné v centrálnej a západnej časti územia).

HLUK

Hlukové zaťaženie prostredia je fenoménom, ktorý je sprievodným javom mnohých aktivít človeka. Je produkované najmä v priemyselných prevádzkach, doprave, v energetickom a ťažobnom priemysle. Z regionálneho hľadiska je najvýznamnejším zdrojom hluku doprava, najmä cestná. Podľa poznatkov zdravotníctva hluková hladina 65 dB(A) predstavuje hranicu, od ktorej začína byť negatívne ovplyvňovaný vegetatívny nervový systém. Prípustné hladiny hluku z hľadiska ochrany zdravia sú stanovené Nariadením vlády SR č. 40/2002 o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami.

Zvýšená hladina hluku v obci Pohronský Ruskov je pravdepodobná pozdĺž Hlavnej ulice v dôsledku premávky na ceste I/76. Na zvýšenej hladine hlučnosti sa podieľa aj železničná doprava na tratiach Levice – Štúrovo a Čata – Šahy, intenzita premávky vlakov je však nízka.

Významnou mierou sa na zvýšení hladiny hluku v centre obce podieľa prevádzka Mlyna Pohronský Ruskov.

PRODUKCIJA ODPADOV A NAKLADANIE S NIMI

Odpady predstavujú rizikový faktor, ktorý ohrozuje zdravie človeka najmä sprostredkovane v dôsledku kontaminácie zložiek životného prostredia škodlivinami z odpadov šírenými rôznymi transportnými cestami (vrátane potravinového reťazca) a výnimocne aj priamym fyzickým kontaktom.

Celková ročná produkcia odpadov v SR mala sice od roku 1990 klesajúcu tendenciu, k poklesu však prispel útlm niektorých druhov priemyselnej výroby, pokles poľnohospodárskej produkcie a viacnásobná prekategorizácia odpadov. Najväčšími producentmi odpadu na Slovensku sú rezorty pôdohospodárstva (poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo), priemyslu a obce (komunálny odpad). Významným druhom odpadu je komunálny odpad, ktorého produkcia v SR je priemerne 320 kg na obyvateľa za rok.

V obci Pohronský Ruskov je produkovaný najmä komunálny odpad. Miera zhodnocovania odpadov je minimálna - odpad je likvidovaný skládkovaním (skládka odpadov je v meste Želiezovce). Zneškodňovanie nebezpečných odpadov sa realizuje prostredníctvom subjektov oprávnených na ich zber, zhromažďovanie a prepravu do prevádzok na ich zneškodenie, prípadne úpravu alebo spracovanie.

Na území obce a v jej okoli je viaceré divokých skládok odpadov, ktoré vznikajú najmä využívaním odpadov z domácností a záhrad, ale ide aj o staré zátaže podnikov. Patria sem najmä areál bývalého Pohronského cukrovaru, veľké plochy medzi Hlavou ulicou a železnicou v západnej časti intravilánu, ako aj areál poľnohospodárskeho družstva.

PREVENCIJA RIZIKOVÝCH FAKTOROV

Ústrednými orgánmi štátnej správy v starostlivosti o zdravie a pre nepriaznivé faktory životného prostredia sú MZ SR, MP SR a MŽP SR. Činnosti zapríčinujúce vznik rizikových faktorov a ohrozenie zdravia obyvateľov sú v gescii rezortov hospodárstva (energetika, priemysel), dopravy, pošt a telekomunikácií (doprava), výstavby a regionálneho rozvoja (urbanizácia), pôdohospodárstva (poľnohospodárstvo).

Orgánmi zabezpečujúcimi miestnu štátnu správu boli do r. 2004 krajský úrad a okresný úrad prostredníctvom odborov životného prostredia, štátne okresné a krajské hygienikov v súčinnosti s referátmi štátnych okresných a krajských lekárov (od r. 2004 vzniká v týchto oblastiach špecializovaná štátna správa). Odborným kontrolným orgánom na úseku odpadového hospodárstva je Slovenská inšpekcia životného prostredia so sídlom v Bratislave a s piatimi regionálnymi inšpektorátkami v odpadovom hospodárstve.

Kľúčovým predpisom v odpadovom hospodárstve je Zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch z roku 2001. Zákon definuje náležitosti programov odpadového hospodárstva (POH), pôsobnosť orgánov štátnej správy, povinnosti právnických a fyzických osôb, náležitosti nakladania s odpadom, recykláčny fond a ī. Jeho vykonávacia vyhláška (283/2001 Z.z.) upravuje niektoré podrobnosti napr. pre obsah POH a pre nakladanie s odpadmi a požiadavky na zariadenia na nakladanie s odpadmi.

Hlavnými nástrojmi uplatňovania starostlivosti štátu o rizikové faktory sú na úseku odpadového hospodárstva Programy odpadového hospodárstva (štátny program do roku 2005, okresné a krajské programy, ale aj program obce). POH sú podkladom pre spracovanie územnoplánovacej dokumentácie.

Zákon NR SR č. 596/2002 Z.z. o ochrane zdravia ľudí v znení neskorších predpisov definuje ochranu zdravia ako súhrn opatrení spočívajúcich v predchádzaní

vzniku a šírenia ochorení, v obmedzovaní ich výskytu, v zlepšovaní zdravia prostredníctvom starostlivosti o zdravé životné podmienky, pracovné podmienky a zdravý spôsob života). Zákon ustanovuje práva a povinnosti všetkých subjektov, ustanovuje podmienky starostlivosti o zdravie a ochrany pred nepriaznivými účinkami chemických látok a prípravkov, ionizujúceho žiarenia, elektromagnetického poľa, hluku a vibrácií. K problematike ochrany zdravia boli vydané viaceré ďalšie záväzné predpisy – napr. Zákon č. 163/2001 o chemických látkach a chemických prípravkoch a jeho vykonávacia vyhláška, Zákon č. 261/2002 o prevencii závažných priemyselných havárií a jeho vykonávacia vyhláška, nariadenia vlády SR č. 40/2002, 45/2002, 46/2002 a 47/2002 a ī. Orgány na ochranu zdravia posudzujú územnoplánovacie podklady a územné plány a ich zadania z hľadiska vplyvu na zdravie (§ 7 Zákona).

Z hľadiska prevencie pred vznikom a pôsobením rizikových faktorov na území obce sa v riešení prehodnocuje poloha vedenia trasy cesty I. triedy v súvislosti s bezpečnosťou prostredia a elimináciou hluku z dopravy. Pre elimináciu hluku z výrobných činností bude dôležité zo strany prevádzkovateľov uplatňovať nové progresívne technológie znižujúce hlučnosť a prašnosť výrobných prevádzok, pričom každý nový zámer rozširovania výrobných prevádzok je potrebné individuálne posudzovať a preukázať jeho dopad na prostredie a hlavne obytné prostredie obce. V priestoroch výrobných areálov zabezpečiť výsadbu areálnej „izolačnej“ zelene pre elimináciu hygienických vplysov na kontaktné obytné prostredie ako aj pre zvýšenie kvality životného prostredia. Pre elimináciu rizikových faktorov znečistenia prostredia a krajiny komunálnym odpadom je nevyhnutné likvidovať živelné skládky a zabezpečiť permanentnú kontrolu a sankcionovanie subjektov, ktoré nerešpektujú legislatívne požiadavky v oblasti nakladania s odpadom.

3.1.9 KONCEPCIA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Nasledovná kapitola zhŕňa najdôležitejšie zásady a regulatívny územný rozvoj obce vo vzťahu k jednotlivým zložkám životného prostredia a hlavným ľudským aktivitám (činnostiam). V zmysle § 11 stavebného zákona ide najmä o problematiku zásad a regulatívov priestorového usporiadania a funkčného využívania obce v nadväznosti na okolité územie, zásady a regulatívny starostlivosti o životné prostredie, územného systému ekologickej stability vrátane plôch zelene. Účelom formulovaných zásad je zachovanie existujúcich environmentálne pozitívne pôsobiacich prvkov a procesov v krajinе a eliminácia negatívne pôsobiacich prvkov a procesov, ako aj činností, ktoré by takéto procesy mohli vyslať.

Koncepcným východiskom navrhovaných zásad je filozofia trvalo udržateľného rozvoja, ktorá je na slovenské podmienky rozpracovaná v Národnej stratégii trvalo udržateľného rozvoja (MŽP SR, REC Slovensko, 2001). Pri formulácii zásad a regulatívov boli zohľadnené existujúce strategické, koncepcné a rozvojové dokumenty na úrovni kraja, okresu a obce (pozri zoznam literatúry).

Koncepcia starostlivosti o životné prostredie bola vypracovaná na podklade dokumentácie „Krajinnoekologického plánu obce Pohronský Ruskov“, kde boli na základe uvedených zásad navrhované špeciálne opatrenia na ochranu a zlepšenie stavu prírodných prvkov a procesov v krajinе.

Urbanizácia – osídlenie, zástavba, vybavenosť

Sídlia a urbanizačné aktivity predstavujú jeden z najkoncentrovanejších a najviac prírode vzdialených systémov. V sídlach je koncentrované obyvateľstvo a jeho aktivity na relatívne malom priestore, okrem toho sa sem viažu aj iné aktivity – predovšetkým výroba a doprava. Sídelné priestory preto predstavujú ohrozujúci faktor kvality krajiny a životného prostredia.

Za potrebné považujeme zvýšiť celkovú kvalitu životného prostredia v zastavanom území obce. Najdôležitejšimi prostriedkami na dosiahnutie tohto cieľa by mali byť:

- postupne znižovať zaťaženie zložiek prostredia vyplývajúce z urbanizačných činností (produkcia odpadových vód, emisií znečistiujúcich látok, záber produkčných pôd, hlukové zaťaženie, produkcia odpadov a ī.) – eliminácia negatívnych faktorov životného prostredia pôsobiacich v území;
- celkovo revitalizovať a humanizať prostredie obce – funkčné a estetické dotvorenie obytného prostredia (najmä verejných priestorov) a priemyselných areálov;
- zlepšiť kvalitu systému sídelnej zelene v obci – zmena štruktúry plôch verejnej zelene, ich rekonštrukcia, zakladanie nových plôch;

- vytvoriť bezbariérový systém komunikácií pre pešich a cyklistov, spájajúci jednotlivé časti obce s jeho centrom a rekreačnými priestormi (navrhovaný priestor pri Hrone)
- cielene vytvoriť tzv. suburbánny ekotón sprostredkujúci interakciu sídlia a jeho okolia (ide o tlmenie nepriaznivých vplyvov sídlia na biotu) – takýmito ekotónom by mal byť napr. pás drevinnej vegetácie, resp. záhrad a sadov medzi sídlom a volnou krajinou, ktoré výrazne chýbajú najmä na okrajoch výrobných areálov;
- postupne znižovať energetickú a surovinovú náročnosť a zvyšovať efektívnosť hospodárenia a komunálnej sféry (znižovanie spotreby vody, elektrickej a tepejnej energie, využívanie obnoviteľných zdrojov energie, používanie energeticky nenáročných výrobkov a ī.)
- nové rozvojové zámery v zastavanom území vrátane obytnej výstavby posudzovať aj z hľadiska estetického a funkčného pôsobenia na životné prostredie obce, v stavebnom povolení určovať konkrétny podmienky realizácie vzhľadom k vplyvu na životné prostredie;

Pri návrhu novej výstavby mimo hranice súčasného zastavaného územia obce považujeme za potrebné dodržiavať z hľadiska ochrany prírodných zdrojov a krajiny nasledovné zásady:

- novú výstavbu v prvej etape realizovať iba v rámci hraníc zastavaného územia a až po jeho intenzívnom naplnení navrhovalať ďalšiu zástavbu iba kontinuálne na zastavané územie;
- pri návrhu výstavby rešpektovať ochranu pôdneho fondu;
- pri návrhu výstavby zohľadňovať biotickú významnosť územia a stavebne nezasahovať do vymedzených bioticky významných území;
- výstavbou nenarušať lesné ekosystémy, rešpektovať hranicu lesného pôdneho fondu – priestor okolo rieky Hron.

Žába surovín, energetika, priemysel

Ťažobná a výrobná činnosť patria k aktivitám, pôsobiacim výrazne negatívne na prírodné prostredie krajiny. V predchádzajúcom období neboli pri výrobných činnostach dôsledne zohľadňovaný a eliminovaný ich negatívny vplyv na krajiny.

Z hľadiska obmedzenia vplyvov existujúcich zariadení, ako i následnej prevencie považujeme za dôležité dodržiavať nasledovné zásady:

- sústavne znižovať ďalšie znižovanie zaťaženia životného prostredia obce škodlivinami z výrobných procesov (najmä produkcia emisií, odpadových vód, odpadov) – zachovať a zlepšiť kvalitu ovzdušia a vody;
- pri existujúcich a nových priemyselných prevádzkach s negatívnym vplyvom na životné prostredie (znečistenie ovzdušia, vody, pôdy, produkcia nebezpečných odpadov a ī.) vypracovať ekologické audity (hodnotenie vplyvov technológií a prevádzky výrobnej činnosti na životné a pracovné prostredie) s následným zabezpečením eliminácie negatívnych vplyvov;
- realizovať programy znižovania emisií základných látok znečistiujúcich ovzdušie (SO_2 , NO_x , CO , C_6H_6 , tuhé emisie a ī.) priemyselnými prevádzkami a energetickými zariadeniami (rekonštrukcia výrobných zariadení, kotolní a ī.)
- znižovať množstvá vypúštaných látok znečistiujúcich povrchové vody, znižovať znečistenie vodných tokov (realizovať opatrenia na zvýšenie účinnosti čistenia odpadových vód vo výrobných prevádzkach a zabezpečiť realizáciu verejnej kanalizačnej siete v obci);
- zvýšiť podiel využívania obnoviteľných zdrojov surovín (napr. využívanie palív z drevného odpadu, využívanie slnečnej energie).

Z hľadiska ďalšieho rozvoja priemyselnej výroby v území považujeme za potrebné (okrem dodržania rovnakých zásad ako v prípade urbanizačných aktivít) dodržanie nasledovných zásad:

- novorealizovať len také výrobné prevádzky, ktoré majú už v projektovej fáze vyriešené všetky predpokladané negatívne vplyvy na človeka a prostredie, vrátane nakladania s odpadmi – zámery posudzovať v zmysle Zákona NR SR č.127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov;
- realizovať zriaďovanie výrobných aktivít v existujúcich priemyselných areáloch v rámci voľných disponibilných plôch, resp. formou obnovy a rekonštrukcie nevyužívaných prevádzok;
- realizovať projekty na úspory vody, elektrickej energie, tepla a na využívanie alternatívnych zdrojov energie – preferovať projekty a investície zamerané na úsporu a racionálne využitie energie a surovín, recykláciu a využívanie odpadov, rozšírenie environmentálne priateľnej formy energie.

Odpadové hospodárstvo

V súvislosti s problematikou nakladania s odpadmi a odpadového hospodárstva všeobecne je potrebné v obci dodržiavať nasledovné zásady a regulatyvy:

- znižiť celkovú produkciu odpadov v komunálnej sfére a vo výrobe, recyklovať a spracovať odpady, rozvíjať a podporovať separovaný zber odpadu a problémových látok s cieľom výrazne znižiť celkové množstvo skládkovaného odpadu;
- zabezpečiť správne a bezpečné nakladanie s nebezpečným odpadom, najmä separovaným zberom problémových látok zabezpečiť, aby sa nedostali do komunálnych odpadov;
- rozšíriť separovaný zber odpadu a využívanie druhotných surovín - rozšírenie počtu kontajnerových stojísk, vybudovanie stálych zberových miest so zabezpečením separovaným zberom vybraných druhov odpadov a druhotných surovín;
- znižiť celkové množstvo produkovaného komunálneho odpadu, zabezpečiť jeho maximálne zhodnocovanie, znižiť celkové množstvo odpadu určeného na skládkovanie;
- realizovať sanáciu a rekultiváciu skálodok odpadov (vrátane tzv. divokých skálodok), ktoré sú priamymi zdrojmi šírenia nežiadúcich druhov organizmov, zdrojmi hygienického ohrozenia okolia, kontaminácie pôdy a podzemnej vody - najmä staré záťaže prostredia.

Špecifickým problémom súvisiacim s odpadovým hospodárstvom je eliminácia odkališk byvalej prevádzky cukrovaru. Odkališká sú v súčasnosti v štádiu postupného zarastania vodných plôch hydrofilou vegetáciou a slúžia ako hniezdisko a odpočinková lokalita pre vodné vtáctvo, preto navrhujeme ponechať lokality odkališk samovývoju.

Doprava a technická infraštruktúra

Doprava je vo všeobecnosti významným negatívnym faktorom zhoršujúcim životné prostredie obyvateľov obce. V obci ide najmä o prieťah cesty I/76 cez zastavané územie obce. Nepriaznivé priame vplyvy na obyvateľstvo budú stupňujúcou sa motorizáciou narastať a tak je potrebné riešiť prípravu novej polohy trasy cesty pre jej umiestnenie v dĺžobom výhľade mimo intenzívne zastavané územie.

V oblasti dopravy a technickej infraštruktúry považujeme za vhodné dodržiavať nasledovné zásady a realizovať tieto opatrenia:

- vytvoriť podmienky pre územnú rezervu na prekládku cesty I. triedy podľa riešenia v západnej okrajovej polohe mimo zastavané územie obce;
- doriešiť dopravný systém v obci tak, aby bola doprava na vybraných uliciach v obci (najmä v obytných častiach) utlmená a znižilo sa hlukové zaťaženie obyvateľov a ohrozenie ich bezpečnosti;
- realizovať cyklistické trasy v obci, vytvoriť podmienky pre bezkonfliktný pohyb cyklistov a chodcov a prepojenie obytných častí k centru obce a rekreačnej zóne;
- realizovať opatrenia na znielenie bariérového účinku dopravných a technických koridorov.

Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárstvo bolo najmä v minulosti zdrojom významného narušenia krajiny. Najväčšia intenzita a rozsah ekologickej významných vplyvov je spojená s obdobím socializovaného a industrializovaného veľkývorbného poľnohospodárstva, ktoré do veľkej miery nivelizovalo štruktúru krajiny znižením krajinej diverzity, zničením vzácných a ekologickej významných ekosystémov (najmä prirodzených vodných tokov a mokradí), výrazne ochudobnilo biotickú diverzitu, znižilo vododržnosť územia a schopnosť retencie živín, zvýšilo synantropizáciu vegetácie.

Eliminácia resp. minimalizácia nepriaznivých vplyvov intenzívneho poľnohospodárstva je v prvom rade podmienená riešením nepriaznivej hydroekologickej situácie, potrebné sú i priestorové zmeny krajinej štruktúry. Za vhodné považujeme postupnú realizáciu týchto opatrení:

- dôsledne realizovať ochranu kvality pôdy ako súčasti prírodného a životného prostredia (s dôrazom na pôdy najlepšej bonity, pôdy pod závlahami, vinohrady);
- vo väčšej miere využívať mimoprodukčný (najmä ekologický a environmentálny) potenciál poľnohospodárstva – podporovať alternatívne spôsoby hospodárenia;
- veľkokapacitné farmy živočisnej výroby postupne obmedzovať a zároveň stimulovať a prípadne finančne podporovať vznik malých a stredných fariem (s

doplňkovou produkciou mäsa a mlieka, založenou na voľnom pasení stád o max. niekoľkých desiatkach kusov dobytka);

- z hľadiska eliminácie nepriaznivých procesov v poľnohospodárskej krajine osobitným prieskumom overiť funkčnosť a prinos uskutočnených melioračných a rekultivačných opatrení ;
- nepriaznivé vplyvy na krajinu eliminovať renaturáciou vodných tokov, výsadbou vhodnej drevinovej vegetácie, nárazníkovými pruhmi, pomiestnymi zmenami smerových a sklonových pomerov, ako i zdrsnením regulovaného koryta i brehov a pod.)
- z intenzívneho poľnohospodárskeho využitia (orná pôda, intenzívne TTP, chemická ochrana rastlín a aplikácia priemyselných žnojív) vylúčiť ekologicky významné segmenty krajiny a ich bezprostredné okolie;
- zmenšovať veľkosť pôdnich celkov (honov) hlavne v prípade pozemkov využívaných ako orná pôda a zakladať pevné hranice medzi pozemkami (výsadba viacúčelových vegetačných pásov a medzi);
- znižiť výmeru eróznych pôd realizáciu opatrení na znielenie účinkov veternej erózie a parceláciu pozemkov počas pozemkových úprav;
- postupne odstraňovať ekologicke záťaže v areáloch dvorov poľnohospodárskej výroby a ich okolí (najmä poľné hnojiská a nespevnené skálky maštaľného hnoja);
- zvýšiť výmeru plôch obhospodarovaných šetrnými technológiami so širším uplatnením netradičných postupov, smerujúcich k zabezpečeniu nezávadnosti potravín a výrobkov (biotechnológie, alternatívne poľnohospodárstvo);
- zvýšiť podiel pestovania energetických plodín na poľnohospodárskej pôde.

Lesné hospodárstvo

Hlavným cieľom systémových zmien v lesnom hospodárstve nízinných oblastí v strednom až dĺžobom časovom horizonte by mal byť postupný prechod lesohospodárstva na prírode blízke hospodárenie s kontinuálnou obnovou, so zachovanými autoregulačnými vlastnosťami lesa a s dôrazom na zastúpenie pôvodných druhov drevín. Na dosiahnutie tohto cieľa považujeme za potrebné dodržiavať tieto zásady (opatrenia):

- lesné hospodárske plány spracovať s ohľadom na prednostné využívanie mimoprodukčného (verejnoprospešného) potenciálu a funkcií lesa v ekologicke významných územiach – hlavne v priestore Hrona;
- systematicky zvyšovať podiel prirodenej obnovy lesa a znižovať podiel umelej obnovy lesa, využívať prirodzené zmladenie pôvodných drevín;
- pestovať druhovo zmiešané porasty pôvodných drevín, zodpovedajúce prírodným podmienkam stanovišťa;
- premieňať nekvalitné porasty s ekologickej nevhodnou štruktúrou na porasty s prírode bližšou štruktúrou, postupne eliminovať pôsobenie škodlivých faktorov na lesné ekosystémy;
- z obnovných postupov vylúčiť celoplošnú prípravu pôdy a prejsť na celoplošnú úpravu pôdy;
- zamedziť fragmentáciu lesných ekosystémov (rozdrobovanie lesných celkov výstavbou ciest, holorubným spôsobom ťažby a pod.);
- v záujme dosiahnutia prírode bližej vekovej štruktúry lesov prebudovať porasty tak, aby dosahovali väčšiu vekovú rozmanitosť a tomu zodpovedajúcu rozmanitosť priestorov;
- dodržiavať rubnú dobu porastov, neskracovať ju - s výnimkou porastov, na ktorých je nutná ich premena z monokultúr alebo porastov nepôvodných druhov na prirodzenejšie porasty;
- obmedziť a postupne vylúčiť holorubný hospodársky spôsob ťažby a uplatňovať predovšetkým formy podrastového a výberkového hospodárskeho spôsobu (vrátane úcelového výberu), prípadne okrajovej obnovy;
- z hľadiska plnenia vodohospodárskej funkcie lesa je potrebné zvyšovať infiltráciu schopnosť i retenčnú kapacitu lesných pôd - týmto potrebám zodpovedá uprednostňovanie prirodzenej drevinovej skladby jednotlivých stanovišť, ako i maloplošný podrastový, resp. výberkový spôsob hospodárenia;
- osobitnú pozornosť venovať formovaniu štruktúry ekotonu les/bezlesie ako jednému z najdôležitejších ekostabilizačných prvkov v krajinе (formovanie porastového plášťa najmä na obvode súvislých lesných celkov);
- pri výchove mladších porastov uplatňovať slabšie a častejšie zásahy;

- zlepšenie narušeného zdravotného stavu lesných ekosystémov (a znižovanie s tým súvisiacich náhodných ťažieb) dosahovať s využitím a podporou ekosystémových autoregulačných schopností;
- pokračovať v trende zvyšovania podielu kategórií lesov ochranných a lesov osobitného určenia z celkovej výmery lesov;
- podporovať trend zvyšovania verejnoprospešného využívania lesov (rôzne formy ekologickej orientovanej rekreácie, účely ochrany prírody a krajiny) a zlaďovania produkčnej funkcie s týmto trendom
- chrániť (v reprezentatívnej sieti genofondových porastov) a reprodukovať pôvodné ekotypy lesných drevín.

V území vystupuje do popredia význam lesných porastov v priestore Hrona vo vyhradených miestach ako zázemia obce pre oddych a krátkodobú rekreáciu jeho obyvateľov. Táto funkcia lesa sa dá dobre zladiť s prechodom na prírode blízke hospodárenie v lesoch a týmto smerom by sa malo vyvíjať lesné hospodárstvo v záujmovom území.

Vodné hospodárstvo a správa vodných tokov

Rozsiahle hydromelioračné úpravy v nízinných a podhorských oblastiach Slovenska (najmä v 60-tych a 70-tych rokoch 20. storočia) výrazne ovplyvnili hydrologický režim tokov a podstatne obmedzili prirodzené ekosystémy tečúcich vód a nivných mokradových spoločenstiev. Týmito úpravami sa sice niekde zvýšila poľnohospodárska produktivita územia, avšak za cenu podstatného zniženia diverzity krajiny, ekologickej kvality ekosystémov vodných tokov a narušenia prirodzeného režimu obehu vody v krajine.

Realizované úpravy tokov a plošné hydromelioračné stavby smerovali k odvodňovaniu a rýchlemu odvedeniu vód z územia. Tomu boli prispôsobené aj geometrické a hydraulické parametre koryt tokov (tvrdé úpravy koryt a brehov, odstránenie zákrut, napriamenie tokov). Dôsledkom bolo zrýchlenie povrchového odtoku, strata prirodzených interakčných väzieb vodných a príľahlých ekosystémov, drénovanie podzemnej vody zahŕbenými korytami kanálov a následné vysušovanie krajiny, zhoršenie samočistiacich i iných autoregulačných účinkov v upravených úsekoch tokov (z dôvodu odstraňovania turbulentnosti prúdenia vody v korytách), zhoršenie životných podmienok pre biotu.

K postupnému odstráneniu týchto deformácií prirodzených procesov by mali prispieť nasledovné hlavné zásady ďalšieho rozvoja vodného hospodárstva v území:

- hlavným princípom pri ovplyvňovaní odtokových pomerov vodných tokov by malo byť zadržiavanie vody v tokoch a v ich nivách prirodzenými a prírode blízkymi prostriedkami (posilňovanie retenčnej schopnosti lesných ekosystémov i agroekosystémov, zvyšovanie hydraulickej drsnosti koryt), ktoré sú z dĺžobého hľadiska ekologickej i ekonomickej najefektívnejšie (minimum nákladov na údržbu a iných vkladov dodatkovej energie);
- technickými úpravami najviac narušené toky (ich časti) a časti nivných území je potrebné renaturalizovať podľa ekologickej kritérií so súčasným vytváraním podmienok pre obnovu refugiaľnych, interakčných (koridorových) a iných funkcií ekosystémov tokov - pri renaturalizácii obnovovať meandre, zväčšovať hydraulickú drsnosť koryta, znižovať pozdĺžny sklon dna koryta, umožniť periodické záplavy mokradových ekosystémov;
- vhodné je realizovať opatrenia podporujúce spomaľovanie odtoku a retenciu vody (výsadba vegetácie, pozemkové úpravy, zdrže).
- Okrem toho považujeme za potrebné realizovať opatrenia na ochranu vodných zdrojov a zlepšenie kvality vody povrchových a podzemných vód, a to najmä:
- racionálne využívať povrchové a podzemné vody, znižiť spotrebu vody v území (najmä pitnej vody obyvateľstvom a vody vo výrobných procesoch), obmedziť straty vody v sieti;
- znižiť znečistenie vodných tokov v území vo všetkých ukazovateľoch;
- vybudovať kanalizačnú sieť na území obce;
- odstrániť environmentálne záťaže spôsobujúce ohrozovanie kvality vodných zdrojov, najmä podzemných vód (areály skálodok, opustených výrobných prevádzok, ale aj objektov súčasnej výroby);
- zabezpečiť monitoring a sledovanie kvality povrchových a podzemných vód, ako aj pravidelné kontroly kvality vody z verejných a súkromných studní v území, v prípade potreby realizovať opatrenia na odstránenie príčin znečistovania.

Turizmus, rekreácia a šport

Rekreácia a cestovný ruch v krajinе sú reálnym vyjadrením vzťahov medzi podmienkami prostredia (atraktívny, prírodné podmienky, kultúrno-historické podmienky) a materiálno - technickým vybavením konkrétnych priestorov, ako aj štruktúrou dopytu. Za účelom usmerenia týchto aktivít a vhodného využívania rekreačného potenciálu územia považujeme za užitočné dodržiavanie nasledovných opatrení a zásad:

- pri návrhu nových športovo-rekreačných aktivít v území je vhodné okrem rekreačného potenciálu zohľadňovať aj potrebu ochrany prírodných zdrojov v území – pôdneho fondu (stavebné objekty neumiestňovať na chránených biotích pôdach), bioty a biodiverzity (rekreačné areály usmerňovať mimo bioticky cenných území, v prípade stretov stanoviť podmienky prevádzkovania danej činnosti);
- podporovať prírodu šetriace spôsoby rekreačie a cestovného ruchu - menej koncentrovaná voľná rekreačia na väčšej ploche (rozptýlenie rekreačných a športových aktivít);
- zlepšiť podmienky pre krátkodobú rekreačiu obyvateľov mesta v sídle a jeho bezprostrednom zázemí - realizovať rekonštrukciu a výsadbu sídelnej zelene, vybudovať bezbariérovú sieť komunikácií pre peších a cyklistov, zlepšiť vybavenosť plôch zelene;
- previesť rekonštrukciu a výsadbu sídelnej vegetácie - realizovať výsadbu zelene v zastavanom území obce na základe odborne spracovaných podkladov a podľa navrhnutej kostry vegetačného systému, pri tvorbe systému kláštorov na vysokú zeleň;
- pri drojoch znečisťovania životného prostredia a v priemyselných areáloch kláštorov na výstavbu zelene izolačnej s funkciou hygienickou, tým eliminovať škodlivé látky v prostredí a následne zvýšiť atraktívnosť územia obce ako celku;
- nepovoliť a vylúčiť formy rekreačie charakteru záhradkárskej osady na území obce;
- v obci realizovať opatrenia na zvýšenie atraktívnosti obce z hľadiska cestovného ruchu – podpora miestnych tradícii, zriaďovanie ubytovacích a reštauračných zariadení, zlepšenie informovanosti návštěvníkov a pod.

3.1.10 HODNOTENIE PREDPOKLADANÝCH VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Posudzovanie vplyvov navrhovaných zámerov územného a stavebného rozvoja obce na životné prostredie nie je nutné spracovať v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. z dôvodu že:

Obstaranie dokumentácie ÚPNO Pohronský Ruskov sa začalo v termíne pred účinnosťou zákona č. 24/2006 Z.z. (§65, čl.3 z.č.24/2006 Z.z.);

Obec Pohronský Ruskov je obcou s počtom obyvateľov menším ako 2000 obyvateľov, nemá štatút kúpeľného mesta a na jeho území sa nenachádza chránené vtáče územie (z.č.24/2006 Z.z. príloha č.1, odsek II, bod 2.3 – 2.4.2).

Navrhované riešenie rozvoja územia podľa ÚPNO Pohronský Ruskov vychádza z dvoch základných rovín pohľadu na požiadavky územného rozvoja sídlia:

- z pohľadu zachovania prírodných a krajinných hodnôt územia, zachovania a stabilizácie krajinnoekologických podmienok nezastavaných plôch katastrálneho územia – záchranná činnosť prirodzeného prostredia
- z pohľadu vytvárania dobrých životných podmienok a kvalitného obytného prostredia na území obce, jeho zastavaného územia s perspektívou možného kontinuálneho územného rozvoja vyvolaného socioekonomickej potrebou obyvateľov obce.

Tieto prístupové roviny sú v protichodnom vzťahu a v konečnom dôsledku je výsledkom kompromisného rozhodovania o vzájomnej akceptácii a preferencii jedného z pohľadov, spravidla sa rozhodovanie prikloní k socioekonomickej potrebám človeka, čoho výsledkom je usmernený urbanizovaný územný rozvoj sídlia – obce vyvolaný regionálnymi a miestnymi socioekonomickými súvislostami a potrebami obyvateľstva. Každé rozhodovanie o územnom rozvoji sídlia vyvolá jednak pozitívne a jednak negatívne dopady v riešenom území.

Z hľadiska prírodných faktorov je možné hodnotiť za pozitívny prístup k vymedzeniu ekostabilizujúcich prvkov krajiny, ktoré by mali byť zachované s obmedzeným vplyvom ľudskej činnosti na ich územie a prostredie.

Z hľadiska celkového priestorového rozvoja urbanistickej štruktúry obce za negatívum vo vzťahu k prírodným faktorom je možné považovať rozvoj územia na nových plochách mimo zastavané územie obce, čo vyvoláva požiadavky na záber kvalitného poľnohospodárskeho pôdneho fondu vyvolaný potrebou obce na rozvoj nových obytných funkčných plôch a rozvoj príslušnej dopravnej a technickej infraštruktúry. Vychádzajúc z podmienok v úvode proklamovaných rovín pohľadu návrh riešenia preukazuje možnosť stavebného rozvoja obce pre návrhové obdobie územného plánu a vo výhľade pri výraznom progresívnom raste demografickej štruktúry na nových plochách mimo hranicu zastavaného územia s požiadavkou na záber plôch PPF o celkovej výmere 23,345 ha z čoho je záber pre prvé poradie výstavby (1. etapa) o výmere 0,894 ha a pre druhé poradie výstavby (2. etapa) 22,451 ha. V hranici zastavaného územia obce sú pre zástavbu vymedzené plôchy pôdneho fondu o celkovej výmere 0,556 ha pre prvé poradie výstavby. Z hľadiska kvality pôdy zabrané na urbanistickej rozvoj predstavuje riešenie celkový záber PPF mimo hranicu zastavaného územia obce na pôdach chránených t.j. najvyššej kvality z dôvodu, že v katastrálnom území obce je v podiele 98% pôdneho fondu zaradená v 1., 2., 4. a 5. bonitnej skupine (3. skupina sa v území nenachádza) a v kontakte s hranicou zastavaného územia sa nachádzajú iba tieto chránené pôdy. V kontaktnom území po obvode zastavaného územia obce sa nachádzajú pôdy zaradené prevažne v bonitnej skupine 1. a 2.. skupiny a pôdy 4. - 6. skupiny sú zastúpené iba v minimálnom rozsahu a nachádzajú sa v polohe za rieku Hron – mimo dosah zastavaného územia obce. V priestore katastrálneho územia obce je zastavané územie vyformované v kompaktnom celku a jeho územný rozvoj sa bude formovať kontinuálne. Navrhované zábery plôch PPF sú vyvolané potrebou územného rozvoja obce v oblasti zabezpečenia nových plôch hlavne pre vybavenosť - rozšírenie cintorína s funkčnou a priestorovou väzbou na plochy jestvujúceho cintorína v zastavanom území. Koncepcia územného rozvoja obce vychádza z prirodzeného postupu kontinuálneho rozvoja urbanistickej štruktúry obce t.j. kontinuálnej väzby novej výstavby na plochy a priestory jestvujúcej stavebnej a priestorovej štruktúry. Takýto postup má svoje opodstatnenie jednak z hľadiska urbanistickej kontinuity ako aj z hľadiska kontinuity dopravnej a technickej infraštruktúry. Z uvedeného dôvodu sa návrh územného rozvoja obce neorientuje prioritne na využitie plôch pôdneho fondu nižších bonitných skupín pre rozvoj stavebných štruktúr ktoré sú umiestnené mimo kontakt so zastavaným územím a využitie takýchto plôch by bolo prevádzkovo, technicky a ekonomicky neefektívne a narušilo by prírodný rámec prostredia.

Z hľadiska vplyvu priestorového rozvoja urbanistickej štruktúry obce na bioticky významné prvky územia je navrhované riešenie akceptovateľné s tým, že rozvoj na nových plochách nezasahuje do bioticky významných prvkov prírodného prostredia. Naopak návrh riešenia zachováva prírodné bioticky hodnotné prvky, ktoré sa nachádzajú v priestore okolo rieky Hron a na plochách za rieku Hron.

Z hľadiska kvality životného prostredia obyvateľov obce predstavuje územný plán riešenie prinášajúce pozitívne prvky s ohľadom na zváčšenie výmeru a skvalitnenie plôch verejnej zelene, zvýšenie zastúpenia športových a rekreačných plôch, zlepšenie úrovne vybavenosti. Návrh je založený na koncepcii kompaktného sídlia s jedným miestnym centrom.

Z hľadiska diferenciácie dopravných koridorov je možné pozitívne hodnotiť zámer utvárenia a vylúčenia tranzitnej dopravy z centrálnych polôh obce a to riešením preložky cesta I/76 mimo zastavaného územia obce a vytvorením integrovaného koridoru cestnej tranzitnej a železničnej dopravy. Realizácia tohto zámeru by sa prejavila vo výraznom skľudnení dopravného pohybu v centre obce a vo vytvorení lepších podmienok pre peší a cyklistickú dopravu v ťažiskových priestoroch obce s možnosťou sformovania zóny s prioritou pešieho pohybu.

Územný rozvoj sídlia vyvolá požiadavky na dopravné a územnotechnické zabezpečenie z hľadiska dopravných prístupov, zariadení a rozvodov energetických médií. Najvýraznejšie sa budú tieť požiadavky prejavovať v polohe rozšírenia a úpravy miestnej cestnej siete a rozvodov verejnej technickej infraštruktúry v jestvujúcej zástavbe ako aj na vymedzených nových funkčných plôchach.

3.2 URBANISTICKÁ ŠTRUKTÚRA

3.2.1 ZASTAVANÉ ÚZEMIE

SÚČASNÝ STAV

Obec Pohronský Ruskov má v súčasnosti jedno spojité zastavané územie. Napriek jeho celistvosti a kompaktnosti je možné v rámci tohto vymedzeného územia definovať tri charakteristické oblasti. Severnú časť tvorí pôvodná obec Pohronský Ruskov (ulice Kostolná ulica, Cukrovarská ulica, Mládežnícka ulica, S. Petőfiho, severná časť Hlavnej ulice, Poľná ulica a Mierová ulica) s uličným typom zástavby (výnimku tvori priemyselný areál na rozhraní katastrálnych území Hronovce a Pohronský Ruskov). Strednú časť tvorí rozsiahly priemyselný areál pôvodného cukrovaru, areál spoločnosti Mlyn Pohronský Ruskov, železničná stanica. Južnú časť tvorí bývalé územie obce Čata (ulice Železničná, Kolónia, Orechový rad, Hronská ulica, Vysoká ulica, Kossuthova ulica, Dukelská ulica, ulica 1. mája, južná časť Hlavnej ulice) s uličným typom zástavby. Celková výmera skutočne zastavaného územia obce predstavuje 1,42 km², čo tvorí až 16% celkovej plochy katastrálne územia. Veľkoryso vymedzené zastavané územie na jednej strane má značné rezervy v podobe nezastavaných plôch, na druhej strane sa nachádza niekoľko stavieb mimo vymedzené zastavané územie. Vymedzenie zastavaného územia obce hranicou vymedzenou k 1.1.1990 (výmera 1,418 km²) nezodpovedá reálnemu zastavaniu obce, a preto vymedzené PFČasti urbanistickej typu spolu netvoria legislatívne vymedzené zastavanú plochu ale vymedzujú skutočne zastavané územie.

NÁVRH NA ÚPRAVU HRANICE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA

Vzhľadom na skutočnosť, že hranica zastavaného územia vymedzená k 1.1.1990 nezodpovedá skutočne zastavanému územiu navrhujeme úpravu v týchto polohách:

- na rozhrani PFČasti 2B16 (Petőfiho ulica – východná časť) a PFCelku Stred odčleniť územie využívané ako plôchy súvisloobrábaného pôdneho fondu zo zastavaného územia a upraviť hranicu skutočne zastavaného územia vedením po hranici parciel záhrad. Návrh na odčlenenie územia z vymedzenej hranice zastavaného územia (ďalej len HZÚ) o výmere 0.2815 ha;
- na rozhrani PFČasti 2B16 (Petőfiho ulica – východná časť) a PFCelku Stred pričleniť územie už v súčasnosti zastavané rodinnými domami a voľné preluky využívané ako záhrady do zastavaného územia a upraviť hranicu skutočne zastavaného územia vedením po hranici parciel záhrad. Návrh na pričlenenie územia k vymedzenej HZÚ o výmere 0.3281 ha;
- na rozhrani PFČasti 2B16 (Petőfiho ulica – západná časť) a PFCelku Stred pričleniť územie už v súčasnosti zastavané objektom vybavenosti a územie využívané ako záhrady do zastavaného územia a upraviť hranicu skutočne zastavaného územia vedením po hranici parciel prevádzky vybavenosti a záhrad. Návrh na pričlenenie územia k vymedzenej HZÚ o výmere 0.9354 ha;

Návrh ÚPNO rieši úpravu hranice zastavaného územia v súlade so skutočne zastavaným územím a rozšíriuje hranicu zastavaného územia o plôchy navrhovaného stavebného rozvoja v polohe:

- PFCelku Stred – severozápadná časť pričlenením územia navrhovaného rozšírenia cintorína a územia pre novú zástavbu na bývanie. Návrh na pričlenenie územia k vymedzenej HZÚ o výmere 17,3300 ha.
Návrh riešenia ÚPNO vymedzuje celkovú výmeru zastavaného územia 1,601 km² (160,13188 ha).

3.2.2 NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A NÁVRH FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA

Dôraz pri návrhu urbanistickej koncepcie priestorového usporiadania sme sústredili na štruktúru zástavby a jej priestorovú charakteristiku a funkciu štruktúry zástavby v základnej špecifikácii. Súčasná urbanistická štruktúra bola analyzovaná na základe prieskumu vykonaného v priebehu jesene 2002. Regulačné zásady rozvoja urbanistickej štruktúry vychádzajú zo základnej požiadavky na formu priestorovej štruktúry – podlažnosť a spôsob umiestnenia na pozemku (vysvetlenie viď. poznámkový aparát a použitá metodika) a požiadavky na základné funkčné využitie stavebného objektu respektive pozemku. Konkrétnie účelové využitie, hlavne zástavby vybavenosti, na úrovni regulácie v územnom pláne obce nie je relevantné potrebám

používania dokumentácie z dôvodu, že účelové využívanie zástavby sa bude meniť v súvislosti s aktuálnym stavom reálnej trhovej potreby.

3.2.2.1 Stavebná štruktúra

HISTORICKÉ SÚVISLOSTI VO VÝVOJI STAVEBNEJ ŠTRUKTÚRY

19. storočie:

V 19. storočí obec Pohronský Ruskov reprezentuje urbanistický typ sídla so zástavbou okolo návestia, ktoré je orientované kolmo na tranzitnú cestnú komunikáciu. Zástavba sa však nachádza v dvoch relatívne samostatných polohách, hlavná skupina zástavby na dnešnej Kostolnej ulici (tvoriaci toto návestie) vo východo-západnej orientácii a vedľajšia zástavba sa nachádza vo východnej časti dnešnej ulice S. Petőfího (tu je zástavba sústredená okolo malého približne štvorcového návestia). Orientácia hlavného návestia je pravdepodobne spôsobená cirkevnými pravidlami pre orientáciu kostola ako ústrednej stavby, čo mohlo spôsobiť aj vytvorenie charakteristického jadra obce. Je veľmi pravdepodobné, že takto usporiadané sídlo, resp. usporiadanie veľmi podobným spôsobom existovalo aj v skorších storočiach.

Z hľadiska priestorového využitia bola zástavba obce takmer výlučne formovaná voľne stojacimi domami v rámci svojej parcele umiestnenými na uličnej čiare (čiže bez predzáhradiek) v podlažnosti 1NP (v roku 1828 sa uvádzajú 73 domov). Domy sú situované najčastejšie kolmo na ulicu s trojpriestorovou dispozíciou (izba, pitvor, komora) a predĺžené s hospodárskymi stavbami, ktoré boli kompaktne spojené s domom. Dvory sa obostavujú výlučne po jednej strane, z hľadiska orientácie obce domy sa umiestňujú väčšinou na západnú stranu parcely. Tvar uličnej fasády je najčastejšie dvojosový s plochou valbovou strechou. Vstup do dvora z ulice je cez oblúkovú drevenú alebo kamennú bránu, vstup do domu je z dvora. Z hľadiska funkčného využitia bola zástavba prakticky výlučne určená pre bývanie v kombinácii s poľnohospodárskou výrobou, s výnimkou obecného kostola.

1893 až 1950:

V rokoch 1893 až 1950 obec postupne pretvára z hľadiska urbanistického typu sídla na uličný typ zástavby. Pôvodne dve samostatné polohy zástavby v tomto období splývajú do jednej urbanistickej štruktúry a stavebne je obec v roku 1893 rozšírená južným smerom až po vtedajšiu katastrálnu hranicu rozsiahlym areálom cukrovaru a jemu prislúchajúcich stavieb, ktorý prakticky zdvojnásobuje zastavané územie obce. Zástavba sa realizuje najmä na dnešnej Hlavnej ulici v polohе prislúchajúcej k dnešnej Kostolnej ulici. V tomto období je už evidentné, že rozvoj obce prestáva určovať tvar a orientácia pôvodného návestia a rozhodujúcim prvkom pre rozvoj zástavby sa stáva už severo-južný smer, pričom niet pochyb, že doprava sa stáva impulzom pre jej rozvoj.

V období po roku 1920 vzniká zástavba v obci dnes známa pod názvom Kolónia. Jednalo sa roľnícke usadlosti českých obyvateľov s veľkorysými parcelami a veľkými hospodárskymi stavbami.

Z hľadiska priestorového využitia najmä nová zástavba je stále reprezentovaná voľne stojacimi domami v rámci svojej parcele avšak už odsadenými od uličnej čiary (vznikajú predzáhradky) v podlažnosti 1NP. Domy sú aj v tomto období situované najmä kolmo na ulicu s trojpriestorovou dispozíciou a predĺžené s hospodárskymi stavbami, ktoré sú stále kompaktne spojené s domom. Dvory sa obostavujú opäť iba po jednej strane, avšak z hľadiska orientácie sú umiestnené na severnej strane dvora. V tomto období sú však v obci vystavané aj nové typy stavebných objektov viacpodlažné obytné objekty, ktoré pripomínajú skôr zástavbu mestského typu (na dnešnej Hlavnej ulici pred cukrovarom a Mládežníckej ulici). Tieto domy sú situované výlučne rovnobežne s ulicou, chýbajú hospodárské stavby. Tvar uličnej fasády je rôznorodý, uplatňujú sa tvaroslovne prvky neoklasicistickej architektúry so solídou úrovňou. S existenciou priemyselného areálu pribudli aj stavebné druhy súvisiace so spracovaním cukrovej repy a obilia: výrobné haly, skladovacie haly, sušiarne, obilné silo, v roku 1933 bola postavená kockáreň cukru, 1935 konzerváreň. Z hľadiska funkčného využitia okrem zástavby určenej pre individuálne bývanie v kombinácii s poľnohospodárskou výrobou, sa tu nachádza aj skupinové bývanie, čo súviselo s existenciou priemyselného areálu cukrovaru v obci. V súvislosti s priemyselným areálom sem vzniká zástavba súvisiaca s priemyselnou výrobou (cukrovarníctvo a spracovanie obilia).

1950 až 1990:

V rokoch 1948 až 1974 sa obec už definitívne mení z hľadiska urbanistického typu sídla na uličný typ zástavby. Výstavba priemyselného areálu v prechádzajúcom

období umožnila rozvoj obce už len severným smerom najprv pozdĺž dnešnej Hlavnej ulice neskôr vzniká zástavba na dnešnej Poľnej a Mierovej ulici. Pre novú zástavbu sa často uplatňujú plochy pôvodných záhrad alebo políčok. V tomto období zastavané územie obce už aj v severnom smere dosiahne katastrálne hranice. Z tohto dôvodu prichádza k rozšíreniu katastrálneho územia obce a tým aj jej zastavaného územia južným smerom na úkor obce Čata. K obci sa príčleňuje územie po trase železnice Čata – Zvolen a postupne vzniká zástavba v území vymedzenom obidvomi trasami železníc na juhu a západe, na severe areálom cukrovaru a na východe terasou rieky Hron. V tomto období v rokoch 1974 až 1990 boli obce Čata a Pohronský Ruskov administratívne zlúčené v jednu obec avšak s ponechaním pôvodných katastrov. Zlúčené obce užívali názov Pohronský Ruskov a väčšina vybavenostných funkcií sa umiestňovala najmä do časti obce Pohronský Ruskov – je možné naznačiť, že týmto administratívnym zlúčením získala najmä obec Pohronský Ruskov.

Z priestorového hľadiska je nová zástavba reprezentovaná voľne stojacimi domami v rámci svojej parcele odsadenými od uličnej čiary v podlažnosti 1NP. Postupne sa mení aj dispozícia domu, trojpriestorové za sebou radené miestnosti nahradzuje na štvorpriestor usporiadanie do pôdorysu štvorca (v súčasnosti najrozšírenejšia forma), hospodárske objekty sa však nadáľ radia za sebou a sú často spojené s domom, no často sa vyskytujú aj samostatné hospodárske objekty oddelené od stavby domu. Neskôr postupne príbudajú stavby poschodové už novšími druhmi dispozície domy s členením na dennú a nočnú časť, garáže sa stávajú súčasťou domu. Obostavovanie dvorov zachová princípy, ktoré boli položené najstaršou zástavbou. Začiatkom 80-tych rokov sa stavajú v obci opäť bytové domy, nenadvádzajú na „tradíciu“ bytových domov cukrovaru (aj keď sa stavajú v ich blízkosti) ale preberajú typové dispozície usporiadanie bežných slovenských sídlisk stavaných v tomto čase. Jedná sa doskový dom orientovaný s fasádam v smere sever – juh stavaný tzv. solitérnym spôsobom, t. z., že stavba vzniká na verejných pozemkoch bez vytvárania súkromných nádvorí a záhrad.

SÚČASNÝ STAV

Súčasná stavebná štruktúra z hľadiska priestorového využitia predstavuje najmä zástavbu, ktorá je typická pre vidieky – samostatné stavebné objekty (voľne stojace domy v rámci svojej parcele – alebo tiež izolované) v podlažnosti 1NP. Tento druh zástavby predstavuje 403 objektov spolu zo zastavanou plochou 63607m² (čo predstavuje vyše 50% všetkej zástavby). Prevažujúcim druhom zastrešenia tejto zástavby je najmä spádová strecha, najmä dvojspádová (sedlová) a štvorspádová (valbová a jej varianty). Druhým prevažujúcim druhom zástavby sú halové stavebné objekty (haly). Pre obec vidieckeho typu nebýva charakteristické, že halové objekty tvoria významné postavenie z hľadiska zastavanosti obce, v tomto prípade je to však z dôvodu existencie rozsiahlych plôch areálov výroby (i keď zväčša pôvodnej už neexistujúcej výroby a tieto objekty sú v súčasnosti nevyužívané). Tento druh zástavby predstavuje 34 objektov spolu zo stavanou plochou 41783m² (čo predstavuje takmer 33% všetkej zástavby). Tretím prevažujúcim druhom zástavby sú samostatné stavebné objekty v podlažnosti 2NP, ktoré predstavuje 47 objektov spolu zo zastavanou plochou 10899m² (čo predstavuje takmer 9% všetkej zástavby). Prevažujúcim druhom zastrešenia tejto zástavby je najmä bezspádová (plochá) strecha. Posledným významným druhom zástavby sú stavebné objekty typu drobná stavba (pristrešky, garáže, drobné hospodárske stavby a pod.). Tento druh zástavby predstavuje až 120 objektov spolu zo zastavanou plochou 3979m² (čo predstavuje vyše 3% všetkej zástavby). Ostatný typ zástavby (samostatné domy 1NP s podkrovím, 3NP, 4NP, technické objekty, objekty vo výstavbe a ruiny) tvoria len nepatrny podiel zástavby so súhrnným podielom vyše 5%. Celková zastavaná plocha v rámci PFCelku Obec predstavuje 126667m². Z uvedeného prehľadu vyplýva, že v rámci tohto PFCelku sa dosahuje celková zastavanosť 8,9% ($k_z = 0,089$), pričom najvyššie hodnoty sú dosahované v PFČasti 2B04 (22%) a 2B01 (15%). Ukazovateľ podlažnosti (index podlažných plôch I_{pp}) dosahuje hodnotu 10,3% ($I_{pp} = 0,103$), čo vzhľadom k hodnote zastavanosti 8,9% predstavuje pomerne bohaté zastúpenie najmä jednopodlažnými objektmi, priemerná podlažnosť je 1,15 podlaží.

Celkový stavebno-technický stav objektov určených pre bývanie a príslušnej vybavenosti možno hodnotiť ako dobrý, väčšina objektov je udržiavaná a nevykazujúca deštrukčné alebo iné opotrebenie. Iba pre minimálne množstvo objektov možno stavebno-technický stav hodnotiť ako nízky, vykazujú aj statické poruchy z dôsledku aj ich celkovej neudržiavosti, najväčšia koncentrácia takýchto objektov je v rámci PFČasti 2B09 (Kossuthova ulica).

Z funkčného hľadiska je najrozšírenejšou formou obytná zástavba (stavebné objekty, ktoré slúžia pre potreby bývania: rodinné domy, garáže pre osobné automobily pri rodinných domoch), ktorá je sústredená v rámci 492 objektov spolu s podlažnou plochou 71809m² (čo predstavuje takmer 50% všetkých podlažných plôch zástavby). Tento druh funkcie je sústredený najmä v samostatne stojacich stavebných objektoch v podlažnosti do 1NP, netypický sa v obci však nachádzajú aj objekty so skupinovou formou bývania. Netypickým je aj skutočnosť, že pre potreby bývania predstavujú sumárne plochy bývania len polovicu všetkých podlažných plôch. Druhou najvýznamnejšou funkčnou zložkou je nejasná funkcia (nevyužívané objekty), ktorá je sústredená v rámci 73 objektov spolu s podlažnou plochou 39137m² (takmer 27% všetkých podlažných plôch zástavby). Treťou najvýznamnejšou funkčnou zložkou je poľnohospodárska výroba, ktorá je sústredená v rámci 33 objektov spolu s podlažnou plochou 16869m² (takmer 12% všetkých podlažných plôch zástavby). Tento druh zástavby je sústredený najmä v dvoch areáloch (firma Mony – obilné silo a poľnohospodárske družstvo). Štvrtou významnou funkčnou zložkou je základná vybavenosť, ktorá je sústredená v rámci 24 objektov spolu s podlažnou plochou 10417m² (vyše 7% všetkých podlažných plôch zástavby).

Pri celkovom hodnotení zástavby je možné konštatovať, že obec Pohronský Ruskov dosahuje priemernú zastavanosť územia v tomto regióne resp. pre vidiecke sídlo t.j. 9 % (vzhľadom k vymedzeným urbanistickým PFČastiam – zastavanému územiu).

Malá architektúra sa v obci nachádza v priestore cintorína a je reprezentovaná prvkami náhrobných úprav. Okrem malej architektúry cirkevnnej tematiky sa v rámci obce nachádza sporadickej aj malá architektúra súdobia praktického využitia (pristrešky autobusovej zastávky). Kvalitatívna úroveň je pomerne nízka a chýba najmä akási charakteristická identifikácia obce aj v rámci týchto prvkov.

Najrozšírenejšia malá architektúra sú ploty jednotlivých nehnuteľností. Tu sa prejavuje snáď najväčší insitívny potenciál obyvateľov obce a len vo veľmi málo prípadoch sa táto doplnková architektúra stáva zvýraznením stavebného objektu, jeho vstupnou bránou na vlastný pozemok.

Celkovo možno konštatovať, že architektonická a umelecká úroveň prvkov malej architektúry sa v obci nachádza na priemernej až podpriemernej úrovni, čo odzrkadluje najmä socio-ekonomickej úroveň obce.

Zastavané plochy stavebnej štruktúry začleňujú aj plochy nádvorí. Štruktúra nádvorí v obci má v princípe jednotný výraz – nádvoria pri obytnej zástavbe sú veľmi rozmanité čo do konkrétnego riešenia v závislosti od jednotlivých konkrétnych vlastníkov ale princípe sú zložené zo spevnených a nespevnených plôch, pričom tieto nespevnené plochy sú v veľkej časti pojednané zeďou, ktorá plní najmä environmentálne funkcie. Nádvoria pri vybavenostnej zástavbe plnia najmä funkcie environmentálneho typu – štruktúrou sa často veľmi podobajú verejnej zeleni – jedná sa o parkovú úpravu rôznej úrovne, alebo sa jedná o špecifický druh zelene (cintorín, futbalové ihrisko). Nádvoria pri výrobnej zástavbe okrem spevnených plôch s využitím zahrňujú aj nespevnené plochy bez využitia, resp. časti pozemku, ktoré sú ponechané bez starostlivosti, najmä nádvorie areálu poľnohospodárskeho družstva a bývalého cukrovaru.

Celková plocha nádvorí predstavuje 35% všetkých plôch zastavaného územia obce, jedná sa takmer o 0,5 km² (nádvoria pri obytnej zástavbe 206046 m², pri výrobnej zástavbe 95286 m², pri vybavenostnej zástavbe 51411 m² a nádvoria nejasnej funkcie až 147064 m²).

NÁVRH ROZVOJA STAVEBNEJ ŠTRUKTÚRY

Návrh priestorového usporiadania stavebnej štruktúry

Návrh priestorového usporiadania stavebnej štruktúry obce vychádza z relativne jednoduchého princípu: uličná forma zástavby sa povyšuje na základný princíp, ktorý sa bude uplatňovať na území celej obce a súčasne je snahou dosiahnutie prirodzenej gradácie podlažnosti od okrajových častí obce k jej centru. Základnou schémou je v okrajových časťach uličná zástavba voľná v podlažnosti do 2NP, ktorá postupne rastie do uličnej zástavby voľnej v podlažnosti do 4NP. U riečitých špecifických polohách (vstupy do obce kde sa umiestňuje výroba) sa umožňuje aj areálová zástavba do podlažnosti 4NP.

Špecifickými prvkami priestorového usporiadania sú jestvujúce priestorové dominanty, ktoré formálne označujú hlavne výrobné priestory. Charakter zástavby nevyvoláva potrebu nutnej lokalizácie novej dominanty v polohе centra obce. Riešenie ponecháva a preferuje v centrálnej polohe obce dominantnosť jestvujúcej zástavby bytových domov.

Rozvoj stavebnej štruktúry v obci je usmerňovaný v jednotlivých polohách v návrhu takto:

- reštrukturálna a rekonštrukčná prestavba jestvujúcej zástavy s cieľom revitalizácie a modernizácie v súvislosti s novými požiadavkami obytnosti a prevádzkovej využiteľnosti,
- v prvom poradí nová výstavba na voľných plochách a v prelukách v zastavanom území obce ,
- v druhom poradí nová výstavba (obytná) na nových plochách mimo hranicu zastavaného územia obce,
- kontinuálne rozšírenie jestvujúceho cintorína na nové plochy.

Poloha územného plánu obce nevyžaduje skúmanie a určenie využitia zastavateľných plôch na jednotlivú podrobnosť ich funkčného a prevádzkového využitia, a preto sa pre potreby regulácie podiel zastavateľnej a spevnenej plochy a nezastavateľnej plochy (účelovej zelenej) vychádza z nasledovných predpokladov:

- nádvoria pri obytnej zástavbe sa skladajú z 50% nezastavateľnej plochy (bylinného porastu s environmentálnou funkciami) a z 50% zastavateľných a spevnených plôch,
- nádvoria pri vybavenostnej zástavbe sa skladajú z 30% nezastavateľnej plochy (bylinného porastu s environmentálnou funkciami) a zo 60% zastavateľných a spevnených plôch,
- nádvoria pri výrobnej zástavbe sa skladajú z 20% nezastavateľnej plochy (bylinného porastu s environmentálnou funkciami) a z 80% zastavateľných a spevnených plôch.

Návrh funkčného využívania stavebnej štruktúry

Návrh funkčného využívania stavebnej štruktúry v obci uplatňuje princíp gradácie funkcií od okrajových polôh k centrálnym polohám obce - od plôch bývania cez zmiešané územia bývania a vybavenosti až územiam, kde dominuje vybavenosť postupne rastie – graduje urbanistická štruktúra obce. Výrobné funkcie využívajú danosti pôvodnej štruktúry a sú v zásade územne stotožnené s lokalitami v pôvodnej polohe. Funkčné využívanie územia vychádza zo súčasného stavu, ktorý častočne v centrálnej polohe je modifikované do formy polyfunkcie zložiek bývania, vybavenosti a výroby . V centrálnej polohe sa podporuje zmiešané územie vybavenosti a bývania a extenzívnej výroby ktorá za určitých podmienok môže v dlhodobom období pôsobiť centrovane.

Z hľadiska určitých daností sa v rámci samostatného celku osobitne zdôrazňuje poloha rekreačnej a športovej vybavenosti, ktorá sa fixuje najmä do polohy prírodného prostredia rieky Hron s prepojením na centrum obce.

Na základe daností polohy v obci a prírodných podmienok je fixovaná poloha cintorína a do budúcnosti sa vyšpecifikovala poloha jeho rozšírenia v kontinuite na jestvujúce plochy.

Z hľadiska formovania ucelených funkčných centrotvorných foriem v rámci centra obce je potrebné usilovať o zmenu funkčného využívania niektorých obytných objektov umiestnených v území vynedzeného centra. Pôjde v podstate o postupnú prírodeným riadením zmenu funkcie z bývania na vybavenosť alebo o polyfunkciu týchto dvoch zložiek.

Ako monofunkčné územia sa ďalej stabilizujú okrajové polohy okolo centra pre funkciu bývania a výrobné funkcie priemyselného a poľnohospodárskeho charakteru. V územnej časti Kolónia (2B08) sa navrhuje zachovať charakter špecifického bývania viazaného na potrebu hlavne poľnohospodárskej malovýroby.

Vereinoprospešné stavby stavebnej štruktúry

V rámci stavebnej štruktúry sa vyšpecifikovali polohy a plochy pre umiestnenie verejno-prospešných stavieb v tomto navrhovanom rozsahu:

rozšírenie cintorína (Z-01) – realizácia výstavby nového miestneho cintorína v súvislosti s naplnením kapacity súčasného cintorína. Navrhovaná plocha pre rozšírenie cintorína je 0,829 ha;

požiarne stanica (Z-02) – realizácia výstavby nového objektu požiarnej stanice vrátane prevádzkového dvora. Navrhovaná plocha pre prevádzkový areál požiarnej stanice je 0,060 ha.

VYTVORENÉ CHRÁNENÉ ÚZEMIA A OBJEKTY, OCHRANNÉ PÁSMA

Kultúrne pamiatkové rezervácie a archeologické náleziská.

V katastrálnom území obce Pohronský Ruskov sa nenachádza žiadna vyhlásená mestská pamiatková rezervácia, resp. rezervácia ľudovej architektúry, alebo pamiatková zóna. V ústrednom zozname pamiatkového fondu SR nie sú

evidované žiadne nehnuteľné národné kultúrne pamiatky na území katastra obce Pohronský Ruskov (lit. 65).

Z hľadiska zachovania hodnotných stavebných objektov odporúčame zachovať architektonicky kvalitné stavebné objekty bytových domov nachádzajúcich sa v PFČasti 2B04a (Hlavná ulica2) a hlavne obytného domu pri vstupe do cukrovaru (viď obr..6) a objekt kostola. V rámci rekonštrukcie a prestavby týchto objektov je potrebné postupovať tak, aby bol zachovaný architektonický výraz objektov ako aj tvar a forma jednotlivej stavby.

obr. 6 Bytový dom postavený v súvislosti s výstavou areálu cukrovaru. Netypický stavebný druh pre vidiecku obec, pomerne kvalitná architektúra z konca 19. storočia s neoklasicistickými prvkami.

V katastrálnom území obce Pohronský Ruskov je evidovaný väčší počet archeologických lokalít, ktoré sú v zmysle zákona chránené bez rozdielu či sú vyhlásené za kultúrne pamiatky, alebo len evidované ako miesta možného nálezu rôznych kultúrnych horizontov z predchádzajúcich období situovaných pod úrovňou terénu. Vzhľadom k nemožnosti identifikovať tieto náleziská (archeologickým ústavom nebol poskytnutý zákres do mapy lit. 52), tieto nie sú zaznačené v grafickej prílohe.

Ochranné pásmá zariadení vybavenosti.

Ochranné pásmo areálu cintorína. Ochranné (etické) pásmo od areálu cintorína je stanovené na 50m od obvodu areálu cintorína. V súčasnosti sa v tomto ochrannom pásmi nachádzajú dva bytové domy, ktoré svojou orientáciou a najmä výškou vytvárajú priamy vizuálny kontakt s areálom cintorína. Novú zástavbu je potrebné umiestniť mimo vymedzeného ochranného pásmá. Do budúcnosti sa predpokladá útlm prevádzky jestvujúceho cintorína a presun činnosti na novú plochu vzdielenejšiu od jestvujúcej zástavby.

Ochranné pásmá zariadení poľnohospodárskej výroby.

OCHRANNÉ PÁSMO MOŽNÉHO ZNEČISTENIA.

Ochranné pásmo od obvodu areálu poľnohospodárskej farmy rastlinnej a živočíšnej výroby (chov hovädzieho dobytku) je stanovené na 50m. Táto hodnota je navrhovaná spracovateľom na základe miestnych podmienok: v areáli farmy dominuje najmä rastlinná výroba, živočíšna výroba je okrajového charakteru – 25 ks dobytka a je proklamovaný predpoklad útlmu živočíšnej výroby. V súčasnosti v tomto ochrannom pásmi nachádza 6 rodinných domov. V lokalite Kolónia, kde sa nachádza poľnohospodársky areál, je územie vymedzené pre špecifické bývanie viazané na prevádzkovanie poľnohospodárskej malovýroby súkromne hospodáriacich subjektov. V tejto súvislosti sa predpokladá umiestňovanie hospodárskych chovných činností aj v rámci jednotlivých obytných pozemkov pričom môže podiel hospodárskej činnosti prevažovať a bývanie sa stane doplnkovou funkciou.

3.2.2.2 Verejné priestranstvá

SÚČASNÁ ŠTRUKTÚRA VEREJNÝCH PRIESTRANSTIEV

Súčasná priestorová štruktúra verejných priestranstiev

Najbežnejšou a najrozšírenejšou priestorovou formou verejných priestranstiev na území obce v zástavbe bytového a výrobného charakteru je priestranstvo typu cesta, pri charakterizovaní zástavby rodinného typu je však najrozšírenejšou priestorovou formou priestranstvo typu ulica - uličný priestor nie je tvorený stavebnými objektmi, ale výlučne prvkami malej architektúry - plotmi, čo je typické pre vidiecke formy zástavby. Uličný priestor tvorený kompaktnou stavebnou štruktúrou sa v obci prakticky nenachádza.

Priestranstvo typu námestie je na území obce zastúpené veľmi malou mierou, čo odzrkadluje aj skutočnosť, že sa tu nachádzajú len dve takéto priestranstvá to v polohe pri vybavenosti za kostolom a medzi rodinnou zástavbou v PFČasti 2B16 tvorené voľnou uličnou zástavbou.

Súčasná funkčná štruktúra verejných priestranstiev

Najbežnejšia a najrozšírenejšia funkčná forma verejných priestranstiev plní funkciu prístupu k nehnuteľnostiam pre automobilovú ako aj pešiu dopravu. V obci je verejné priestranstvo typu ulica, ktoré slúži pre prístup k nehnuteľnostiam pre automobilovú ako aj pešiu dopravu, ale súčasne slúži pre tranzitnú automobilovú dopravu.

Priestranstvá určené výlučne pre pešiu prístup sa v obci nenachádzajú, resp. sa nachádzajú v minimálnej miere – nie je však v obci vytvorená klasická pešia zóna, ktorá by tvorila typ spoločenského prostredia charakteristického pre rozvinuté sídelné štruktúry.

Problémy štruktúry verejných priestranstiev

Ako problém možno hodnotiť skutočnosť, že v stavebnej štruktúre obce chýba priestranstvo, kde by bolo možné uskutočňovať spoločenské aktivity na rôznych úrovniach – čiže chýba ústredný priestor s možnosťou zhromažďovania sa pri rôznych príležitostiach.

NÁVRH ROZVOJA VEREJNÝCH PRIESTRANSTIEV

Návrh rozvoja verejných priestranstiev vychádza z návrhu rozvoja stavebnej štruktúry. Na území obce sa presadzuje formovanie verejných priestranstiev v uličných formách s ich prírodenými vrcholmi vo formách lokálnych a hlavného návestia (námestia) - pozícia urbanistických centier a dôležitých ohnísk podľa ich definovania v rámci urbanistickej stratégie.

Návrh priestorového usporiadania a funkčného využívania verejných priestranstiev

Najdôležitejším budúcim počinom v obci je zriadenie pešich priestranstiev hlavne v polohe vymedzeného centra obce okolo linie hlavnej cesty – priestor Hlavnej ulice. Ide o zámer sformovať ústredný spoločenský priestor obce s integrovaným dopravným a peším pohybom.

V ostatných častiach obce v zastavanom území sa predpokladá formovanie uličných priestorov.

Vereinoprospešné stavby typu verejných priestranstiev

Nie sú špecifikované.

3.2.2.3 Sídelná vegetácia

SÚČASNÁ KOSTRA SYSTÉMU SÍDELNEJ VEGETÁCIE

Stav sídelnej zelene popísaný v kapitole 3.1.6 potvrdzuje to, že v zastavanom území nie je vybudovaný funkčný systém sídelnej zelene, pritom sídelná zeleň je významným faktorom pri zlepšovaní kvality životného prostredia. Dreviny vysadené v súčasnosti vo verejných priestoroch nezodpovedajú významu predmetnej plochy v urbanistickej štruktúre. Plochy v uliciach sú málo využité na budovanie systému zelene. Vzrastlé stromy sa nachádzajú v uliciach ojedinele. Na väčšine plôch sídelnej zelene sa prejavuje vysoký stupeň synantropizácie. Chýbajú tiež kontaktné zóny s krajinou. Prakticky absentujú vysoké dreviny na plochách verejnej zelene, nízka je fytodiverzita porastov. Záhrady v zastavanom území obce sú charakteristické významným podielom produkčných plôch typu sadov, vinohradov, úžitkových záhrad ale tiež ornej pôdy. Záhrady sú prevažne nadzerné. Predzáhradky sú tiež väčšinou využívané ako produkčná plocha, upravených a okrasných záhrad a predzáhradky je v zastavanom území málo, tiež plochy v predzáhradkách i záhradách sa spievajú. V produkčných častiach záhrad prevládajú vo výsadbách ovocné stromy,

v upravených predzáhradkách sú značne zastúpené dreviny introdukované a z iných vegetačných pásom. Plochy zelene v rámci technických areálov sú nedostatočne udržiavané, prípadne vôbec neudržiavané a sú zdrojom šírenia burín a synantropnej vegetácie (najmä areály bývalého cukrovaru a poľnohospodárskeho družstva). Okrem toho sa v doytku s intravilánom obce nachádzajú viaceré nevyužívané plochy zarastajúce náletovými drevinami a synantropnou vegetáciou.

NÁVRH NA VYTvorenie KOSTRY SYSTÉMU SÍDELNEJ ZELENE

Návrh okrem iných faktorov berie tiež do úvahy dostupnosť plôch verejnej zelene. Plocha verejnej zelene o najmenšej výmere 0,5 ha by mala byť dostupná do 10 minút pešou chôdzou, čo predstavuje vzdialenosť cca 300-400 m. Keďže sa jedná o plochy verejnej zelene, nie je možné do systému zelene zaradiť plochy vyhradenej či dokonca súkromnej zelene. Návrh uvažuje vytvoriť a do kostry systému zelene zaradiť nasledovné plochy podľa ich významu:

Primárne Jadrá:

- priestor pri rieke Hron navrhovaný pre rekreačný pohyb a krátkodobí pobyt, ktorý má potenciál stať sa dominantou hmotou zelene. Vhodné je tento priestor koncipovať ako prírodné-krajinský park, prípadne ako lesopark s prioritne funkciu športovo-rekreačnou pre všetky vekové kategórie a pre prevádzkovanie rôznych druhov športov. Vhodné je túto časť územia obce podrobne rozpracovať samostatnou dokumentáciou na úrovni zóny, resp. urbanisticko-architektonickou štúdiou, v ktorej by bola každej časti územia priradená prioritná funkcia, žiada sa uvažovať s čiastočnou prestavbou porastov;
- dobudovať a vytvoriť dominantnú hmotu zelene v centre obce v PFČasti 2B04a v priestore okolo Hlavnej ulice v rámci navrhovanej reštrukturalizácie tohto priestoru. Veľkosť tejto plochy by takto mohla dosiahnuť výmeru 1,2 ha, čím by splnila kvantitatívny ukazovateľ pre vytvorenie primárneho jadra sídelnej vegetácie;
- v priestore pri železničnej stanici je vhodné vytvoriť plochy zelene s účelom ich ochranej funkcie a dominantnej plochy zelene pre účelové využitie priľahlej obytnej zástavby;
- obecný cintorín po uzavorení jeho kapacitne výťaženej časti dobudovať stredne vysokou a vysokou zeleňou s dlhodobým výhľadom zmeny funkcie na park a tak založiť zodpovedajúce primárne jadro systému zelene pre výhľadové obdobie. Ide však o dlhodobú perspektívnu až víziu, s ktorou nie je možné uvažovať pre návrhové obdobie územného plánu.

Sekundárne Jadrá:

- vytvoriť plochy zelene v priestore futbalového hriska a školského areálu;;
- podporiť dobudovanie plôch zelene pri bytovej zástavbe v PFČasti 2B12;
- založiť novú parkovú plochu vo východnom okraji v PFČasti 2B16 na voľnom priestranstve;
- revitalizovať a zabezpečiť novú výsadbu okolo kostola a v priestore Kostolnej ulice.

Všetky vyššie uvedené plochy, ktoré majú potenciál stať sa súčasťou kostry systému sídelnej zelene je potrebné dobudovať.

V obci je potrebné využiť potenciál voľných plôch pre funkciu verejnej zelene v líniovej forme okolo mestských komunikácií v priestore jednotlivých ulíc s cieľom prepojiť jadrá zelene a dovŕiť verejně priestranstvu ako aj vybudovať kvalitný systém zelene a zlepšiť tak kvalitu života občanov. Medzi opatrenia podporujúce tento cieľ patrí výsadbá väčšieho podielu vysokej zelene na všetkých plochách i v uličných priestoroch, nutné je podporiť výsadbú druhov veľkokorunných v sade tam, kde to priestorové charakteristiky umožňujú. Vhodné je na plochách, ktoré budú tvoriť jadra systému, podporiť vybavenosť prvkami drobnej architektúry (lavičky, herné prvky pre hry detí a pod.).

Realizácie kostry sídelnej zelene by sa mala zabezpečiť organizované a na podklade spracovanej projektovej dokumentácií pre výsadbú.

3.2.3 VEREJNÁ DOPRAVA

3.2.3.1 Cestná doprava

HISTORICKÉ SÚVISLOSTI

Cestná doprava patrí medzi najstaršie druhy dopravy využívanej nielen na území Slovenska. Keďže nie k dispozícii žiadna literatúra alebo materiál popisujúci vývoj tohto druhu dopravy v tejto oblasti. Pôvodne centrum regiónu bolo v minulosti

mesto Levice alebo Ostrihom (dnes v Maďarskej republike). Môžeme predpokladať, že dopravné napojenie obce je ustálené od nepamäti približne v podobe ako ho poznáme dnes.

SÚČASNÝ STAV

Katastrálnym územím obce Pohronský Ruskov prechádza cesta regionálneho významu I/76. Prostredníctvom tejto komunikácie je obec napojená na ostatné obce ako aj na svoje administratívne centrá (okresné mesto Levice a krajské mesto Nitra), v úseku prieťahu obcou táto komunikácia zároveň slúži súčasne ako prístupová komunikácia k jednotlivým nehnuteľnostiam. Dĺžka úseku je celkovo 2544m pričom v extraviláne je celková dĺžka úseku 182m a v zastavanom území je celková dĺžka úseku 2362m. Z hľadiska priestorového usporiadania sa jedná o komunikáciu C9,5/70 v extraviláne a v prieťahu o miestnu zbernú komunikáciu (MZ 9/60) a z hľadiska funkčnej kategórie sa v prieťahu jedná o komunikáciu B1. Konštrukcia vozovky je pretažké zaťaženie so živčinným povrchom. Miestne komunikácie vytvárajú priamy prístup k jednotlivým objektom a sú realizované v šírkovom usporiadani 3-5m a všetky sú funkčnej triedy C2 alebo C3, niektoré poľne cesty funkčnej triedy C4. Všetky sú obojsmerné a takmer všetky sú spevnené ľahkým živčinným povrhom. Na ceste I/76 sa v obci nachádzajú dve úrovňové križovania so železničnými vlečkami do bývalého cukrovaru, v súčasnosti už zrušené (nepoužívané). Intenzita automobilovej dopravy bola vyhodnocovaná na ceste I/76 (v roku 2000) a predstavuje 1769 vozidiel za 24 hodín v oboch smeroch (sčítacie stanovisko 81298 pri severnom vstupe do obce). Skladba dopravy predstavovala 419 vozidiel ťažkých, 1326 osobných a 24 motocyklov.

Z hľadiska povahy obce sú v obci realizované odstavné parkovacie plochy len výnimocne, využíva sa krajnica, v niektorých úsekoch prieťahu štátnej cesty aj sčasti chodník. V rámci obce sú zrealizované len dve parkovacie plochy: jedna sa nachádza pred lekárňou v rámci PFČasti 2B10 Kostolná ulica (parkovisko pre 6 áut) a jedna pred miestnym cintorínom v PFČasti 2B12 Mládežnícka ulica (v tomto prípade sa jedná skôr o voľnú plochu s možným parkovaním približne 20 áut). Okrem týchto dvoch plôch sa v PFČasti 2B04 Hlavná ulica2 pri areály Mlynu Pohronský Ruskov nachádza rozsiahla spevnená plocha, ktorá svojim pôvodným účelom nebola určená pre potreby statickej dopravy, je však momentálne voľne prístupná a umožňuje parkovanie. Celkovo však možno povedať, že statická doprava nepatria medzi hlavné okruhy problémov, nakoľko potreby parkovania sú riešené v rámci jednotlivých nehnuteľností, potreba riešenia statickej dopravy je snáď potrebné riešiť v prípade areálu futbalového ihriska – nenachádza sa tu žiadna plocha vhodná pre parkovanie.

Autobusová doprava je realizovaná Slovenskou autobusovou dopravou (SAD Levice). Hromadná autobusová doprava je v plnej mieri realizovaná prímestskou autobusovou dopravou. V obci sú zriadené tri autobusové zastávky v obidvoch smeroch, na severnom okraji obce v PFČasti 2B03 Hlavná ulica1, pri obecnom úrade v tej istej PFČasti a v PFČasti 2B05 Hlavná ulica3. Rozloženie autobusových zastávok umožňuje primeranú obsluhu územia (dochádzková vzdialenosť nepresahuje 400m). Autobusové zastávky však nemajú zriadené výbočiská, resp. sú zriadené nenormovo, a preto predstavujú potencionálne kritické miesta z hľadiska plynulosti a bezpečnosti dopravy. Autobusová doprava realizuje v pracovné dni do Želiezoviec 21 spojov cez víkend 7 spojov, v opačnom smere väčšina autobusov je ukončená v blízkych obciach, 9 spojov je realizovaných v pracovné dni a 4 spoje cez víkend do Štúrova. Najväčším nedostatom je prirodzene chýbajúce priame prepojenie do okresného mesta, čiže pre obyvateľov obce je nutné prestupovať práve v Želiezovciach, napriek tomu autobusová doprava má oproti železničnej výhodu najmä v lepšom rozložení autobusových zastávok.

Na území obce sa nenachádza žiadna čerpacia stanica pohonných hmôt, najbližšia sa nachádza v Želiezovciach.

Cyklistická doprava v poslednom období ziskava na popularite a začína sa postupne využívať nielen na rekreačné účely ale aj ako dopravný prostriedok do zamestnania. Žiaľ výstavba cyklistických komunikácií je minimálna. V rámci katastra obce sa nenachádza žiadna komunikácia, pre tieto účely sa využívajú miestne ako aj štátne komunikácie, a preto predstavujú cyklisti potencionálne kritické miesta z hľadiska plynulosti a bezpečnosti dopravy.

Pešia doprava a teda najmä plochy určené chodcom sú v obci realizované pomerne v postačujúcom množstve. Napriek tomuto faktu je väčšina týchto chodníkov pri cestných komunikáciách C2 alebo C3 využívaná len sporadicky najmä z dôvodu ich šírky ako aj intenzity miestnej dopravy.

NÁVRH CESTNEJ DOPRAVY

Návrh nadradenej cestnej siete

Návrh cestnej siete:

- rieši prekládku trasy cesty I/76 regionálneho významu v polohe západne v súbehu so železničnou traťou mimo zastavané územie s úpravou pre funkčnú triedu I. v kategórii C 11,5/80, v prvej etape ako dvojpruhovú komunikáciu podľa zvyšovania dopravnej intenzity s možnosťou rozšírenia v druhej etape na štvorpruhovú komunikáciu s výhľadom zmenu na rýchlosť komunikáciu;
- rieši v pôvodnej trase cesty I/76 zmenu funkčnej triedy s ponechaním šírkových parametrov cesty pre funkčnú triedu III. mimo zastavaného územia v kategórii C 9,5/80 a v zastavanom území rieši zmenu pre funkčnú triedu B2 v kategórii MZ 12/60.

Toto riešenie predpokladá možnosť prepojenia na systém miestnej komunikačnej siete v polohe s mimoúrovňovým križením v predĺžení cesty na Železničnej ulici (križenie tejto cesty so železničnou traťou rieši cestným podjazdom).

Riešenie prekládky cesty I/76 vyplýva z návrhu ÚPN VÚC Nitrianskeho kraja – jeho zmien a doplnkov č.1 a súvisí s riešením širších územných návázností a skoordinovanie zámeru s rozvojom ostatných obcí v kontaktnom území obce na danej cestnej trase respektive súvislostí v regionálnom rozmere. Pre etapu návrhového obdobia územného plánu riešenie navrhované v ÚPNO Pohronský Ruskov overuje územné danosti pre zadefinovanie výberu vhodnej trasy a územných rezerv pre rozvoj regionálnej dopravnej cestnej siete.

Z súčasnosti nie sú známe aktuálne investičné zámery rozvoja regionálnej cestnej siete, ktoré by sa týkali katastrálneho územia obce Pohronský Ruskov. Na južnom okraji katastra na rozhraní s obcou Čata sa nachádza úrovňové železničné priecestie, nachádzajúce sa už v katastri obce Čata – pre ktoré sa výhľadovo plánuje vybudovanie mimoúrovňového križovania (podjazdu), ktoré by z hľadiska priestorových nárokov zasahovalo okrajovo aj do katastrálneho územia obce Pohronský Ruskov.

Návrh miestnej cestnej siete

Návrh riešenia miestnej cestnej siete vychádza z danosti cestnej siete obce a v zásade:

- ponecháva cestu v polohe Hlavnej ulice ako nadradenú cestnú komunikáciu regionálneho významu (cesta III. triedy) a hlavnú zbernú komunikáciu (funkčnej triedy B2), pretriedenie úseku cesty z I. triedy na cestu III. triedy po zrealizovaní preložky cesty I/76 je podmienené rozhodnutím MDPT SR;
- rieši návrh jestvujúcich obslužných a prístupových ciest funkčnej triedy C2, prístupových ciest funkčnej triedy C3 a úpravu parametrov pre kategóriu MO 7,5 – 12/40;
- rieši návrh obslužnej a prístupovej cesty funkčnej triedy C2 v kategórii MO 12/50 v PFČasti 2B19 – prepojovacia cesta na prekládku cesty I/76;
- rieši návrh nových obslužných a prístupových komunikácií v polohe PFČasti 2B01a, 2B04, 2B07, 2B12 a na nových plochách zástavby v PFCelku Stred;
- dopravné napojenia navrhovaných stavebných objektov, obslužných a dopravných zariadení a komunikácií postupovať v zmysle ustanovení STN 73 6102, STN 73 6101a STN 73 6110.

Návrh riešenia statickej dopravy

Každá obec je v riešení dopravy výrazne závislá od svojho historického vývoja, geografickej polohy, možností dopravného napojenia a počtu obyvateľov a najmä ich pracovných či iných aktivít. Pritom aj v rámci obce je potrebné diferencovať jednotlivé plochy podľa typu zástavby a spôsobu ich funkčného využívania – je potrebné na úrovni obce stanoviť tzv. parkovaciu politiku. Návrh riešenia statickej dopravy vychádza z predpokladu stupňa motorizácie pre obec Pohronský Ruskov 1:3 a špecifikuje nasledovné zásady:

- pri každej novej výstavbe a podľa možnosti aj pri rekonštrukcii musí byť dodržaná podmienka riešenia normovej potreby parkovania na vlastnom pozemku resp. integrovanú v rámci objektu, v prípade, že nie je možné preukázať dodržať túto podmienku zo strany obce budú určené iné spôsoby a formy riešenia – výstavba spoločných garáží pre potreby takýchto prevádzok najmä v centrálnej časti obce.
- vyriešiť normovú potrebu parkovania pre existujúce bytové domy bez garáží a pre existujúce bytové domy, ktoré nemajú zriadené garáže vo forme radových garáží, t.j. jedná sa o cca 15 stáli, ktoré je potrebné vybudovať vo forme spoločných garáží pričom je potrebné dodržať dostupnosť k jednotlivým bytom do 100m.

- Navrhujeme niešť radovú garáž v polohe vedľa cintorína a jestvujúcej radovej garáže a na novej ploche pri bytovej zástavbe v PFČasti 2B12;
- riešenie parkovania návštěvníkov vybavenosti je orientované na sústredené verejné parkovacie plochy a vyznačené parkovanie pozdĺž komunikácií tam, kde to dopravné a priestorové podmienky umožnia. V priestore Hlavnej ulice v etape funkcie cesty I. triedy niešť parkovacie plochy fyzicky oddelené od jazdných pruhov cest;
  - na jednotlivých verejných parkoviskách je nutné vyhradniť parkovacie miesta pre obyvateľov s telesným postihnutím pričom podiel vyhradených státí by nemal presiahnuť 10 % zo počtu stání.

tab. 13: Kapacity verejných parkovísk - návrh

Označenie (podľa výkresu)	PFČasť (názov)	Kapacita (počet stání)
Pri cintoríne	2B03	25
Hlavná ulica 1	2B03	7
Pri obchodnom stredisku	2B03	7
Pri obecnom úrade	2B12	5
Pri Mlynoch	2B04a	10
Pri kultúrnom dome	2B04b	10
Pre areál výroby pri Hrone	2B04b	25
Pri futbalovom hriku	2B04b	30
Vybavenosť – Hlavná ulica	2B04a	2x15
Pri Mlynoch	2B04c	20
Pri výbavenosti	2B05	7
Výrobný areál Mony	2B06	15
Spolu		191

Návrh cestných dopravných zariadení

Typologická druhosť cestných dopravných zariadení navrhovaných na území obce:

- stanice na čerpanie pohonných hmôt
- predajne motorových vozidiel a náhradných dielov
- servisy motorových vozidiel
- cestná svetelná signalizácia

Kategórie služieb (predajne motorových vozidiel a náhradných dielov, servisy motorových vozidiel) spadajú do oblasti komerčných prevádzok a sú regulované trhovým mechanizmom na základe ponuky a spotreby. Z tohto pohľadu nie potrebne ich špecifické regulovanie, resp. spadajú pod vyššiu vybavenosť do kategórie služieb obchodných prevádzok.

Čerpacia stanica pohonných hmôt verejného charakteru nie sú na území obce zastúpené prevádzkami čerpacích staníc na hmoty nafta, benzín a kvapalný plyn (LPG). Pre potreby nárastu automobilovej dopravy pre návrhové obdobie bude pri predpoklade stupňa motorizácie 1:3, priemernej spotrebe PHM 7,5l/100km a s odhadu jazdného priebehu 14000 km/rok bude na území obce cca. 450 osobných motorových vozidiel s celkovou ročnou spotrebou 472 500 l PHM. Pri predpoklade, že jedno výdajné mesto má ročný výdaj PHM o objeme min. 500000 a max. 650000 l PHM pre potreby miestnej osobnej dopravy je aproximativna potreba počtu výdajných miest ČSPHM 1 respektive 1 pre každý druh pohonnej hmoty (nafta, benzín) teda spolu max. 3 výdajné mesta čo môže zabezpečiť jedna čerpacia stanica. Z tejto úvahy je zrejmé, že aj pre tranzit a výhľadový nárasť miestnej potreby je takýto počet dlhodobo dostačujúci. Pri tejto súvahе sa predpokladá, že PHM typu LPG môže byť súčasťou čerpacej stanice.

Z hľadiska lokalizácie čerpacej stanice je navrhovaná poloha pri vstupe do obce zo smeru Železovce vedľa regionálne významnej trasy cestnej siete.

Neverejná čerpacia stanica nie sú z pohľadu územného plánu regulované a ich prevádzka a potreba sa riadi filozofiou jednotlivých prevádzok, ktoré vyvolávajú potrebu staníc PHM. Prevádzkovanie a zriaďovanie takýchto čerpacích staníc PHM musí podliehať prísnej kontrole a je nutné zabezpečiť, aby neboli prevádzkované v lokalitách bývania, resp. ich vymedzené ochranné pásmo nesmie zasahovať do polôh navrhovaných pre bývanie.

Cestná svetelná signalizácia sa bude na území obce rozvíjať v etape, kedy zvýšenie intenzity dopravy sťaží dopravné pomery v trase cesty I. triedy respektive navrhovanej zmeny na III. triedu. Hlavne ak sa zhoršia podmienky pre priečny pohyb peších. Na trase hlavnej ulice bude možné uvažovať s riadenými prechodom pre peších v mestach intenzívneho pohybu peších a hlavne detí v polohe obecného centra. Dopravné zariadenie musí umožniť zaradovanie na priečnych prechodoch peších na výzvu a bezpečný pohyb osôb so zniženou orientáciou a pohyblivosťou – bezbariérové trasy a sluchové a vibračné signály.

Pre návrhové obdobie územného plánu nie je nutné uvažovať s uceleným systémom riadenia dopravy a pohybu peších cestnou svetelnou signalizáciou.

Návrh hromadnej autobusovej dopravy

Prímeštská autobusová doprava má v súčasnosti prioritu a zabezpečuje dopravné prepojenie na okolité obce a mestá. V obci má autobusová doprava prejazdný charakter. V ďalšom období sa predpokladá zachovanie a zlepšenie prevádzky hromadnej autobusovej dopravy. Na území obce sa navrhuje zachovanie trasy v polohe regionálne významnej cesty a úprava respektive realizácia vybočovacích pruhov v mieste zastávok ako aj kultivácia zariadení a priestoru zastávok.

Verejno-prospešné stavby cestnej dopravy

Preložka cesty I/76 (D-01) – verejno-prospešná stavba vyplývajúca z prehodnotenia zámeru možnosti vedenia trasy cesty mimo zastavané územie obce (zámer podľa ÚPN VÚC NK – zmeny a doplnky č.1), návrh parametrov novej cesty v kategórii C 11,5/80;

Prevoľovacie pruhy na ceste I. triedy (navrhovanej III. triedy) (D-02) – verejno-prospešná stavba vyvolaná potrebou realizácie prevoľovacích pruhov v mieste zastávok prímeštnej hromadnej dopravy a priestorová úprava miesta zastávky;

Parkovisko a prístupová cesta k cintorínu (D-03) – verejno-prospešná stavba súvisiaca s potrebou uvoľnenia priestoru a realizácie prístupovej cesty k jestvujúcomu cintorínu a navrhovanému rozšíreniu cintorína;

Úprava križovatiek na ceste I. triedy (navrhovanej III. triedy) (D-04) – verejno-prospešná stavba vyvolaná potrebou odstránenia bodových závad pre zlepšenie výhľadu v mieste križovania miestnych komunikácií s cestou I. triedy (navrhovanej III. triedy) a priestorová úprava miesta križovatky ;

Prepojovacia komunikácia (D-05) – verejno-prospešná stavba vyvolaná návrhom realizácie novej prepojovacej cesty medzi Kostolou a Cukrovarskou ulicou s cieľom vytvoriť paralelnú cestu s trasou cesty I. triedy (navrhovanej III. triedy) pre utlmenie dopravy na tejto komunikácii a zabezpečiť optimálny dopravný prístup k výrobnému areálu;

Prepojenie cesty na Cukrovarskú ulicu (D-07) – verejno-prospešná stavba vyvolaná návrhom realizácie novej prepojovacej cesty medzi navrhovanou komunikáciou pred výrobným areálom a Cukrovarskou ulicou s cieľom vytvorenia súvislej paralelnej miestnej komunikácie s Hlavou ulicou – cestou I. triedy (navrhovanej III. triedy);

Úprava prístupovej cesty a realizácia parkoviska (D-08) – verejno-prospešná stavba vyvolaná potrebou realizácie úpravy prístupovej cesty k areálom prevádzok výroby a parkovacích plôch pre výrobné prevádzky a športový areál;

Šírková úprava cesty (D-09) – verejno-prospešná stavba vyvolaná potrebou vytvoriť prístupovú cestu pre nákladnú železničnú stanicu v výhľadovú prepojovaciu cestu na novú trasu – preložku cesty I/76, zámer úpravy parametrov cesty na kategóriu MO 9,5/60;

Miestna obslužná a prístupová cesta (D-10) – verejno-prospešná stavba vyvolaná návrhom vytvoriť novú obslužnú a prístupovú cestu pre navrhované územné využitie a železničnú stanicu, zámer realizácie novej cesty v kategórii MO 2x4,5/40;

Miestna obslužná a prístupová cesta (D-11) – verejno-prospešná stavba vyvolaná návrhom vytvoriť novú obslužnú a prístupovú cestu pre navrhované územné využitie, zámer realizácie novej cesty v kategórii MO 7/40;

Miestna obslužná a prístupová cesta (D-12) – verejno-prospešná stavba vyvolaná návrhom vytvoriť novú obslužnú a prístupovú cestu pre navrhované územné využitie, zámer realizácie novej cesty v kategórii MO 7/40;

Miestna obslužná a prístupová cesta a realizácia parkoviska (D-13) – verejno-prospešná stavba vyvolaná potrebou realizácie novej prístupovej cesty k výrobným prevádzkam Mlynov a parkovacích plôch pre výrobnú prevádzku;

Mostové objekty (D-14) – verejno-prospešná stavba vyvolaná potrebou realizácie železničných mostových objektov – cestných podjazdov pre odstránenie kolízie úrovňového kríženia miestnych komunikácií so železničnou traťou a prepojení na preložku cesty I/76;

Šírková úprava cesty (D-15) – verejno-prospešná stavba vyvolaná potrebou zabezpečiť šírkovú úpravu pre miestnu a obslužnú cestu v polohe Petőfiho ulice pre dopravné sprístupnenie územia navrhované na stavebný rozvoj a pre vytvorenie podmienok pre prepojovaciu cestu do západnej časti poľnohospodárskeho územia, zámer úpravy parametrov cesty na kategóriu MO 8/40;

OCHRANNÉ PÁSMO CIEST A CESTNÝCH ZARIADENÍ.

K ochrane ciest a prevádzky na nich mimo zastavaného územia alebo v území určenom k trvalému zastavaniu slúžia cestné ochranné pásmá. V týchto pásmach je zakázaná alebo obmedzená činnosť, ktorá by mohla ohrozíť cesty alebo prevádzku na nich. Katastrálnym územím obce Pohronský Ruskov prechádza cesta I. triedy. Pre tento druh cestnej komunikácie platí ochranné pásmo mimo zastavaného územia 50 m od osi príslahlej vozovky. V návrhu ÚPNO sa navrhuje po prekladke cesty I. triedy zmena pôvodnej trasy na cestu III. triedy pre ktorú platí mimo hranicu zastavaného územia ochranné pásmo 20 m obojstranne od osi vozovky. V navrhovanej trase prekladky cesty I. triedy s výhľadom na jej úpravu pre rýchlosť komunikáciu je potrebné vymedziť ochranné pásmo 100 m obojstranne od osi krajného pruhu vozovky. V zastavanom území platí pre všetky miestne komunikácie ochranné pásmo 6 m od okraja vozovky. V okolí úrovňových križovatiek cest s inými pozemnými komunikáciami a so železnicami sú hranice cestných ochranných pásiem určené zvislými plochami, ktorých poloha je daná rozhranovými trojuholníkmi (podľa príslušnej normy).

3.2.3.2 Pešia doprava

Pešia doprava je významným článkom v systéme dopravných pohybov v miestnom území a zabezpečuje dosiahnutie cieľa (miesta práce, oddychu, bývania a služieb). Na území obce sa realizujú druhy pešieho pohybu:

- cieľový, sleduje dosiahnutie záujmového cieľa vyvolaného potrebou obyvateľstva;
- rekreačný, sleduje buď viazaný pohyb za účelom dosiahnutia záujmového poznanacieho cieľa, alebo voľný neviazaný pohyb bez určitého cieľa, kde dominuje pohyb a pobyt hlavne v prírodnom prostredí.

V obytných častiach sú vytvorené podmienky pre peši pohyb vo forme chodníkov v súbehu s miestnymi cestnými komunikáciami. V centrálnej časti obce sú vytvorené podmienky pre peši pohyb vo forme chodníkov a spevnených rozptýlových plôch v priestore Hlavnej ulice pri zariadeniach vybavenosti. V priestore okolo rieky Hron sú vytvorené podmienky pre rozptýlové spevnené a nespevnené línie a plochy pešieho pohybu v prírodnom prostredí.

Na úrovni územného plánu obce nie je možné bližšie špecifikovať konkrétné podrobne návrhy pre rozvoj pešej dopravy, je však žiaduce stanoviť určité základné priority pre jej rozvoj v niektorých významných polohách.

Je žiaduce v najbližšom období vymedziť pešie priestory v rámci centrálnej polohy obce na Hlavnej ulici a vytvoriť tak podmienky pre zatraktívnenie tohto priestoru nielen pre obyvateľov ale aj návštěvníkov obce. Presné vymedzenie pešich plôch a priestorov je však potrebné stanoviť na podrobnejšej úrovni (územný plán zóny). Z hľadiska šírších súvislostí a predpokladov vo výhľade navrhujeme vytvoriť šírší priestor a ukľudnenou dopravou.

Navrhujeme vymedziť pešie priestory a línie v rámci navrhovanej rekreačnej zóny obce pri rieke Hron a vytvoriť tak podmienky pre zatraktívnenie tohto priestoru pre obyvateľov a návštěvníkov obce pre pobyt a peši pohyb v prírodnom prostredí. Presné vymedzenie pešich plôch a priestorov je však potrebné stanoviť na podrobnejšej úrovni (územný plán zóny). Pre potreby rekreácie a športových aktivít je prirodzené s uvažovaním významných pešich chodníkov v integrácii s uvažovanými cyklistickými trasami. Vznikli by tak významné rekreáčné priestory, ktoré by umožňovali rôzne pohybové aktivity vo veľmi vhodnom prostredí.

3.2.3.3 Cyklistická doprava

Územie obce a širšie územie regiónu má vhodné podmienky a záujmový potenciál pre využitie cyklistickej dopravy v rámci potreby lokálnej prepravy (cesty za

9035m. Vodovodná sieť sa nachádza v jednom tlakovom pásme. Súčasná obytná a vybavenostná zástavba má priemerný dennú potrebu vody 2,38 l/s (205530 l/deň), maximálna denná potreba 1,91 l/s a maximálna hodinová potreba 3,44 l/s.

Výpočet potreby vody :

Počet obyvateľov: 635 (100% obyvateľstva s lokálnym ohrevom vody);

$1326 \text{ obyvateľov} \times 155 \text{ l/os/deň} = 205530 \text{ l/deň} = 2,38 \text{ l/s}$

Občianska a technická vybavenosť:

$635 \text{ obyvateľov} \times 25 \text{ l/os/deň} = 15\,875 \text{ l/deň} = 0,18 \text{ l/s}$

Priemerná denná potreba vody $Q_p = 114\,300 \text{ l/deň} = 1,32 \text{ l/s}$

Maximálna denná potreba $Q_m = 1,32 \times 1,45 = 1,91 \text{ l/s}$

Maximálna hodinová potreba $Q_h = 1,91 \times 1,80 = 3,44 \text{ l/s}$

NÁVRH ZÁSOBOVANIA PITNOU VODOU

Nadradený systém zásobovania obce vodou - diaľkový privádzací voda Gabčíkovo – Kolta – Železovce, na ktorý je napojený skupinový vodovod Hronovce – Pohronský Ruskov – Čata z ktorého je zásobovaná obec pitnou vodou prepojením cez obecnú vodovodnú sieť bude postačovať aj pre budúce obdobie rozvoja obce podľa jednotlivých variant riešení. Variantné riešenie nebude meniť jestvujúcu vodovodnú sieť, v jednotlivých etapách realizácie novej zástavby na plochách kde je zrealizovaný rozvod vodovodu bude zástavba napojená na tento rozvod a pri realizácii zástavby na nových plochách bude dochádzať k rozšíreniu jestvujúcej vodovodnej siete. Rozšírenie vodovodnej siete pre obytnú zástavbu sa predpokladá v návrhovom období územného plánu do roku 2022 v rozsahu 2919 m dĺžky nových rozvodov. Rozšírenie vodovodnej siete bude realizovaná z potrubia PVC o dimenzii 110 mm.

Zásobovanie pitnou vodou nových výrobných prevádzok bude využívať deficit spotreby vody, ktorý vznikol po zrušení areálu cukrovaru. V prípade potreby budú riešené nové vodovodné pripojky pre prevádzkové areály výroby.

Prepočet teoretickej potreby vody je spracovaný na predpoklad maximálneho zaťaženia územia obce pri limitnom vytážení územia a je iba orientačným údajom.

Prepočet potreby vody:

$2321 \text{ obyvateľov} \times 155 \text{ l/os/deň} = 359\,755 \text{ l/deň} = 4,16 \text{ l/s}$

Občianska a technická vybavenosť:

$850 \text{ obyvateľov} \times 25 \text{ l/os/deň} = 21\,250 \text{ l/deň} = 0,25 \text{ l/s}$

Priemerná denná potreba vody $Q_p = 19\,431,2 \text{ l/deň} = 2,25 \text{ l/s}$

Maximálna denná potreba $Q_m = 2,25 \times 1,45 = 3,26 \text{ l/s}$

Maximálna hodinová potreba $Q_h = 3,26 \times 1,80 = 5,86 \text{ l/s}$

ZÁSOBOVANIE OBCE ÚŽITKOVOU A PREVÁDKOVOU VODOU

Na území obce sa môže vyskytnúť výrobná prevádzka, ktorá bude potrebovať prevádzkovú vodu. Pre takúto potrebu je možné čerpať technologickú vodu z rieky Hron, cez čerpaciu stanicu umiestnenú pri vodnom toku.

Na poľnohospodárskej pôde, ktorá sa nachádza mimo zastavané územie obce, sú vybudované závlahy. Zdrojom vody sú umele vybudované závlahové systémy do ktorých je voda čerpaná z rieky Hron a vypúšťaná na polia.

Nie sú známe iné objekty vyžadujúce si potrebu prevádzkovej vody.

Pri objektoch bývania a niektorých objektoch výroby sú zriedené lokálne studne, z ktorých sa voda používa na úžitkové účely danej prevádzky (polievanie, umývanie spevnených plôch a pod.).

V súlade s vyhláškou MV SR č. 699/2004 Z.z. v štúdiu prípravy jednotlivých stavieb sa požaduje riešiť a zabezpečiť zdroj vody (prírodný alebo umelý) na hasenie požiarov s využívajúcimi podmienkami na čerpanie vody.

VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY VODNÉHO HOSPODÁRSTVA

Vodný tok Nýrica (T-01) – verejno-prospešná stavba vymedzená priestorom ochranného pásmá vodného toku obojstranne 6 m, priestor pre údržbu toku a výsadbu ekologickej zelene a pre realizáciu ochranných hrádzí v zastavanom území obce;

OCHRANNÉ PÁSMA VODÁRENSKÝCH ZARIADENÍ

Odporúčané ochranné pásmo vodovodného potrubia je 2m od vonkajšieho okraja potrubia horizontálne na obidve strany. V tomto pásmi je zákaz vykonávať rôznu stavebnú činnosť, len so súhlasom prevádzkovateľa. Ochranné pásmo má byť prístupné a nesmie byť zastavané.

Diaľkové vodovodné potrubie skupinového vodovodu má ochranné pásmo 7m od vonkajšieho okraja potrubia na obe strany. V tomto ochrannom pásmi je zákaz výstavby plotov, ciest, chodníkov, kompostových jám, výsadby stromov, realizácie inžinierskych sietí ap.

3.2.4.2 Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

SÚČASNÝ STAV.

Obec Pohronský Ruskov nemá zatiaľ vybudovanú kanalizačnú sieť na odvedenie spaškov zo zastavaného územia. Spaškové vody z domácností ako aj z prevádzok občianskej vybavenosti alebo prevádzok výroby sú lokálne zachytávané do žúmp vybudovaných pri jednotlivých nehnuteľnostiach. Likvidáciu spaškov je zabezpečovaná automobilovou dopravou na nato určenú lokalitu.

Obec má vybudované ochranné technické zariadenia pre odvádzanie dažďových povrchových vôd pri väčšine miestnych komunikáciách systémom odvodňovacích priekop. Keďže sa sídlo nachádza na rovinatom teréne, množstvo povrchových vôd nie je zväčšované prípadným prítokom z okolia obce. Tieto ich postupne zvádzajú až do hlavného recipientu pre povrchové vody rieky Hron alebo potoka Nýrica, ktoré pretekajú obcou. Týmito technickými zariadeniami je prevažná časť povrchových dažďových vôd likvidovaná z územia. Súčasná likvidácia dažďových vôd úplne zabezpečuje potreby bezproblémového odvádzania dažďových vôd z územia napriek tomu, že odvodňovacie priekopky nie sú dostatočne udržiavane čím je ich kapacita na zneškodňovanie prívalových dažďových vôd znižovaná.

NÁVRH ODKANALIZOVANIA ÚZEMIA

Obec zabezpečila prípravu pre realizáciu výstavby ČOV na spaškové vody s uvažovaným recipientom rieka Hron s umiestnením ČOV v lokalite na pozemku v areály bývalého cukrovaru. Tento zámer sa stal v súčasnom období neaktuálny.

V súčasnosti je pripravená koncepcia odvedenia spaškových vôd skupinovým kanalizačným zberačom s prečerpávaním do kanalizačnej siete Železovce s vývedením do ČOV Železovce. Štúdiu skupinovej kanalizácie pre obce Pohronský Ruskov a Hronovce spracovala firma HYCOPROJEKT Bratislava v roku 2003. Návrh rieši odkanalizovanie obce Pohronský Ruskov delenou kanalizáciou s vývedením spaškových odpadových vôd do ČOV Železovce. Riešenie na úrovni územného plánu je základnou zjednodušenou koncepciou ktorá prebrala riešenie zo štúdie skupinovej kanalizácie. Spašková kanalizačná sieť je riešená v rozsahu návrhu uloženia hlavných uličných zberných rozvodov s ich zaústením do hlavného zberača umiestneného v polohе Hlavnej ulice. Jednotlivé zberače sú riešené tak, aby bolo zabezpečené odvedenie odpadových vôd z celého územia obce. Pre výsledné posúdenie riešenia likvidácie spaškových vôd v území obce bude potrebné spracovať podrobnejšiu projektovú dokumentáciu odkanalizovania obce s ekonomickým a technickým posúdením územných podmienok. Miestna kanalizačná sieť je riešená systémom uličnej zbernej kanalizácie DN 300 s lokálnym prečerpávaním do hlavného zberného potrubia „zberač A“ DN 300 uloženého v komunikácii na Hlavnej ulici. Zberač má na trase osadené prečerpávacie stanice a je z územia obce vyvedený v smere k obci Hronovce.

Dažďová kanalizácia je na úrovni základnej koncepcie ÚPNO riešená formou samostatných zberačov a rieši odvedenie vôd zo spevnených plôch a z komunikácií v území vymedzenej centrálnej časti obce a zo spodnej časti Petőfioho ulice. Kanalizačný zberač dažďovej vody je uložený v polohе súčasného odvodňovacieho riadu vedľa cesty na Hlavnej ulici. Zberač je vyvedený do rieky Hron v trase pozdĺž pozemkov výrobného areálu a futbalového hriška so zaústením do rieky Hron v mieste jestvujúcej čerpacej stanice pre závlahy. Profil zberača navrhujeme DN 500. Ďalší zberač dažďovej kanalizácie navrhujeme v polohе spodnej časti Petőfioho ulice v profile DN 500 s vyvedením do rieky Hron.

VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY KANALIZAČNEJ SIETE

Zberač dažďovej kanalizácie (T-03) – verejno-prospešná stavba vymedzená navrhovanou trasou dažďovej kanalizácie na Hlavnej ulici až po zaústenie do rieky Hron;

Zberač dažďovej kanalizácie (T-04) – verejno-prospešná stavby vymedzená navrhovanou trasou zberača dažďovej kanalizácie na Petőfioho ulici až po zaústenie do rieky Hron;

Kanalizačné uličné zberače AA až AI a hlavný kanalizačný zberač A (T-05) – verejno-prospešné stavby vymedzené navrhovanou trasou kanalizačných zberačov A až AI a polohou prečerpávacich staníc spaškovej kanalizácie.

OCHRANNÉ PÁSMA KANALIZAČNÝCH ZARIADENÍ

Kanaličné siete

Šírka ochranného pásmá kanalizačnej stavby je 3 m od okrajov pôdorysných rozmerov kanalizačnej stoky a súvisiacich objektov, ak vodohospodársky orgán neurčí

inak. V ochrannom pásmi je možné robiť akúkoľvek stavebnú činnosť len so súhlasom správcu kanalizácie.

3.2.4.3 Zásobovanie plynom

SÚČASNÝ STAV

Obec Pohronský Ruskov je plynofikovaná od roku 1999. Toto médium nahradilo najmä v oblasti vykurovania pevné alebo kvapalné palivá a elektrickú energiu.

Nadradený systém zásobovania zemným plnom je VTL plynovodná prípojka DN 80, PN 40 v dĺžke 260 m napojená na VTL plynovod DN 100 PN 40, ktorý prechádza na západnom okraji zastavaného územia obce v celkovej dĺžke približne 2000 m. Zdrojom zásobovania zemného plynu pre obec je regulačná stanica RS 1000/2/1 – 440, dvojradová, jednostupňová s výkonom 1000 m³/hod, umiestnená v katastrálnom území obce Pohronský Ruskov PFČasti 2B08 Kolónia.

Miestny systém zásobovania zemným plnom sú verejné STL plynovody a prípojky, ktoré plošne pokrývajú prakticky celé zastavané územie obce. Celková dĺžka plynovodov je takmer 8400 m. Súčasná orientačná celková spotreba plynu v obci nie je známa (chýba údaj od správca siete).

NÁVRH ROZVOJA PLYNOFIKAČNEJ SIETE

Rozšírenie plynofikácie v zastavanom území v zástavbe prelúk bude zrealizované pripojením sa na jestvujúcu rozvodnú sieť STL plynovodov, pričom výstupné tlakové pomery s tlakovou hladinou v STL sieti zostanú zachované. Rozšírenie STL rozvodov plynofikačnej siete sa bude riešiť v novo navrhovaných uličných priestoroch v súvislosti s rozvojom zástavby v týchto priestoroch a požiadavkami na napojenie. Riešenie nevyvoláva potrebu prehodnotenia rozvodov plynofikačnej siete ani zdroja – RS.

Rozšírenie plynofikácie na nových plochách navrhovanej zástavby bude zrealizované pripojením sa na jestvujúcu rozvodnú sieť STL plynovodov jej rozšírením do nových plôch, pričom výstupné tlakové pomery s tlakovou hladinou v STL sieti zostanú zachované. Rozšírenie STL rozvodov plynofikačnej siete sa bude riešiť v novo navrhovaných uličných priestoroch a na nových zastavaných plochách v súvislosti s rozvojom zástavby v týchto priestoroch a požiadavkami na napojenie. V etape rozvoja zástavby na nových plochách bude potrebné zo strany správca plynofikačnej siete prehodnotiť STL rozvod plynu a posúdiť kapacitu regulačnej stanice pre nárast spotreby.

OCHRANNÉ A BEZPEČNOSTNÉ PÁSMA PLYNÁRENSKÝCH ZARIADENÍ

Katastrálnym území obce prechádza tranzitné plynovodné potrubie VTL, ktoré má stanovené ochranné pásmo 8 m na každú stranu a má stanovené bezpečnostné pásmo 20 m na každú stranu.

Miestny rozvod STL plynu a plynovodné pripojky majú stanovené ochranné pásmo 1m vo vodorovnej vzdialenosťi meranej obojstranne kolmo na plynovod alebo pripojku.

3.2.4.4 Zásobovanie elektrickou energiou

SÚČASNÝ STAV

V súčasnosti je obec Pohronský Ruskov zásobovaná elektrickou energiou z nadradenej transformovne mimo územia katastra. Z vedenia sú urobené 22 kV vonkajšie pripojky ku transformovniam. Hlavný popis jednotlivých transformovní je uvedený v tab. 14. Rozvody NN sú vedené prevažne vzdušným vedením na železobetónových stôpoch, v menšej miere sú vedené podzemnými rozvodmi (v PFČasti 2B12 a v malej miere aj v PFČasti 2B10).

Súčasný stav elektrických zariadení v obci slúžiacich ako zdroj elektrickej energie a pre distribúciu elektrickej energie z technického hľadiska dobrý a pre momentálny dopyt elektrickej energie a prirodzený nárast spotreby elektrickej energie pre bežné potreby je dostatočný.

tab. 14: Zoznam distribučných transformačných stanic zásobujúcich obec Pohronský Ruskov

trafostanica (ozn. a číslo)	typ (kVA)	výkon (kVA)	využitie (%)	sekundárny rozvod	prevod. (typ)	vlastník

<tbl_r cells="7" ix="2" maxcspan="1" maxrspan="1" used

TS 57-4	22/0,4	250	65	vzdušný	C22	ZSE
TS 57-5	22/0,4	400	65	vzdušný	mrežová	ZSE
TS 57-6	22/0,4	-	-	-	-	-
TS 57-7	22/0,4	-	-	-	-	-
TS 57-8	22/0,4	-	-	-	-	-
TS 57-9	22/0,4	-	-	-	-	-
TS 57-10	22/0,4	160	65	250	1. etapa	
TS návrh	22/0,4	-	-	400	1. etapa	
TS 57-10	22/0,4	160	65	vzdušný/podzemný	C22	ZSE

Katastrálnym územím Pohronského Ruskova prechádza v jeho západnej časti 110 kV vedenie, ktoré neslúži pre potreby zásobovania obce.

NÁVRH ZÁSOBOVANIA OBCE ELEKTRICKOU ENERGIOU

Jestvujúce rozvody VN vzdušného vedenia na území obce sa odporúča riešiť v rámci ich postupnej rekonštrukcie zemnou kabelizáciou hlavne v centrálnej polohe obce. V súvislosti s realizáciou prekladky cesty 1. triedy do okrajovej polohy zastavaného územia sa navrhuje preložka prípojného VN vzdušného vedenia do zemného kábla.

Pre návrh riešenia nových rozvodov sa tieto odporúča riešiť zemnou kabelizáciou (prepojovacie VN 22 kV vedenie k navrhovanej TS pri areály Mlynov). V súvislosti s novou výstavbou na nových ucelených plochách v PFCelku Stred – sever sa preložia jestvujúce vzdušné vedenia do zemnej kabelizácie uložením v polohu miestnych komunikácií. Ostatné VN vzdušné rozvody v území obce nebudú navrhovanou novou výstavbou dotknuté.

V navrhovanom rozvojovom území pre výstavbu v centrálnej časti obce a v rámci výrobných areálov budú pre zabezpečenie zásobovania elektrickou energiou využité jestvujúce TS s úpravou na vyšší výkon v postupnosti podľa realizovanej výstavby. V prípade zvýšených nárokov na odber hlavne vo výrobných areáloch môžu byť podľa konkrétnej potreby umiestnené nové TS. V navrhovom období územného plánu sa predpokladá výraznejšia nová výstavba v centrálnej časti obce. V tejto polohe návrh lokalizuje novú TS, jej výkon sa upresní až na základe podkladov o reálnom odbere. V ostatných častiach obce budú potreby na odber elektrickej energie zabezpečené z jestvujúcich TS, ktoré vykazujú v súčasnosti dostatočnú kapacitu aj pre navrhovanú novú výstavbu a v prípade kapacitnej vyťaženosť umožňujú rekonštrukciu na vyššie výkonové parametre. V rámci severozápadnej časti obce sa predpokladá nová výstavba rodinných domov na nových plochách v PFCelku Stred – sever. Pre elektrifikáciu tejto výstavby je nožné využiť jestvujúce TS 57-1 a TS 57-2 ich rekonštrukciou na vyšší výkon prípadne v daných polohách riešiť nové kioskové TS.

Navrhované a prípadne rekonštruované trafostanice v území sa predpokladá riešiť ako murované - kioskové resp. v prechodnom období pri malom odbere môžu byť riešené aj ako stĺpové. Stavebná forma bude závislá od konkrétnej lokality a spôsobu uloženia napájacích VN rozvodov.

V priloženej tabuľke č.15 sú uvedené návrhové údaje predpokladaného možného zvýšenia výkonov jednotlivých jestvujúcich a navrhovaných TS v súvislosti s predpokladom stavebného rozvoja v území obce.

Návrh rozšírenia elektrorozvodných zariadení nepodmieňuje vymedzenie verejnoprospešných stavieb v oblasti elektrifikáčnej siete.

tab. 15: Návrh distribučných transformačných staníc zásobujúcich obec Pohronský Ruskov pre stavebný rozvoj obce podľa 1. a 2. variantu

trafostanica (ozn. a číslo)	výkon - stav (kVA)	využiteľne - stav (%)	výkon - návrh (kVA)	potreba pre etapu návrhu
TS 57-1	100	70	400	2. etapa
TS 57-2	160	70	400	2. etapa
TS 57-3	250	65	400	1. etapa
TS 57-4	250	65	250	1. etapa
TS 57-5	400	65	400	1. etapa
TS 57-6	-	-	400	1. etapa
TS 57-7	-	-	400	1. etapa

TS 57-8	-	-	400	1. etapa
TS 57-9	-	-	400	1. etapa
TS 57-10	160	65	250	1. etapa
TS návrh	-	-	400	1. etapa

OCHRANNÉ PÁSMO ELEKTRICKÝCH ZARIADENÍ

Ochranným pásmom je priestor v bezprostrednej blízkosti energetického diela, ktorý je určený k zabezpečeniu plynulej prevádzky a zabezpečeniu bezpečnosti osôb a majetku. Pre akúkoľvek činnosť vo vymedzených ochranných pásmach a pre udelenie výnimky z ochranného pásma vyžaduje súhlas kompetentného elektrorozvodného závodu resp. energetického podniku. Ochranné pásmo elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami vedenými po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialosti meranej kolmo na vedenie:

- u vonkajšieho (vzdušného) vedenia veľmi vysokého napäťia od 60 kV do 110 kV vrátane 15m, nad 110 kV do 220 kV vrátane 20m a nad 220 kV do 380 kV vrátane 25m;
- u vonkajšieho vzdušného vedenia vysokého napäťia od krajiného vodiča 10m na každú stranu, v lesných prieisekoch 7m;
- u kábelového vedenia všetkých druhoch napäťia (vrátane vedení ovládacích, signálnych a oznamovacích) od krajiného kabla 1m na každú stranu;
- u rozvodných staníc 30m a pri transformovniach 10m po obvode kolmo od hranice objektov stanice,

Z hľadiska merítka výkresovej dokumentácie nie sú tieto ochranné pásmá graficky znázormené.

3.2.4.5 Zásobovanie teplom

SÚČASNÝ STAV

Výroba tepla v obci Pohronský Ruskov je v súčasnosti plne uskutočňovaná individuálnym spôsobom – plynovými kotolníčkami umiestnenými pri jednotlivých nehnuteľnostiach alebo lokálnymi zdrojmi na tuhé palivo (malá časť rodinnej zástavby).

NÁVRH ZÁSOBOVANIA TEPLOM

Vývoj spotreby tepla bol v priebehu posledných rokov pozmenený realizáciou racionalizačných opatrení zameraných na úsporu tepla na vykurovanie a ohrev teplej úžitkovej vody. Značný vplyv na zníženie spotreby tepla na vykurovanie malo zavedenie regulačnej a meracej techniky. Na zníženie spotreby tepla na vykurovanie vplýva aj sprisnenie normových hodnôt tepelného odporu obvodových konštrukcií. Rezerva v úspore spotreby tepla je v nenaplnenom programe dodatočného skvalitnenia obvodových konštrukcií prídavným zateplením. Pri súčasnom trende vývoja spotreby tepla podporenom aj cenovými opatreniami je predpoklad, že v navrhovom období bude spotreba tepla približne na súčasnej úrovni.

Perspektíva ďalšieho rozvoja zásobovania zástavby v obci teplom predpokladá zachovanie súčasného spôsobu realizáciu individuálnych zdrojov vykurovania na plynné a v malom rozsahu tuhé palivo.

V navrhovom období územného plánu sa dá predpokladať rozvoj zásobovania teplom v týchto postupoch:

- stabilizácia jestvujúcich lokálnych zdrojov s potrebou permanentnej údržby zdrojov a ich modernizácie v polohe používania efektívnejších a ekonomický výhodnejších technológií na výrobu tepla pre vykurovanie a teplú úžitkovú vodu s použitím palivovej základne zemný plyn a v malom rozsahu tuhých palív a progresívnych obnoviteľných zdrojov,
- budovanie nových malých domových kotolní s palivovou základňou zemný plyn v objektoch rodinných domov,
- aplikácia technológií pre využívanie odpadového tepla hlavne v technologických prevádzkach výrobných podnikov pre vykurovanie a výrobu teplej úžitkovej vody pre pomocné prevádzkové potreby,
- aplikácia technológií na spaľovanie spáliteľného odpadu (drevného a iného odpadu),
- využívania netradičných zdrojov pre získanie tepelnej energie aplikáciou moderných technológií hlavne v súkromnom sektore v rodinných formách zástavby (tepelné čerpadlá, slnečné kolektory, a pod.).

Potreba tepla bude eliminovaná racionalizačnými opatreniami na úsporu tepla jestvujúcich objektov.

Z centralizovaných zdrojov budú teplom zásobované hlavne prevádzkové objekty vo výrobných areáloch. Ostatné objekty budú teplom zásobované individuálnymi zdrojmi, resp. domovými kotolňami, pričom je potrebné preferovať pre výrobu tepla tzv. alternatívne zdroje zamerané na získavanie tepla využitím najmä solárnej a zemnej energie. V cieľovom návrhu sa predkladá možnosť nárastu objektov pre bývanie, vybavenosť a priemysel. Z dôvodu požiadavky na malé zaťaženie emisnými látkami sa predpokladá v riešení domových kotolní použitie kondenzačnej kotlovej techniky.

Nárast cien energií si vyžiada aplikáciu alternatívnych, obnoviteľných zdrojov energií. Pre ohrev TUV a nízko teplotné systémy vykurovania sú využiteľné solárne kolektory. K ich masívnemu uplatňovaniu zatiaľ bránia nevhodné cenové a daňové zákony.

Návrh rozvoja zásobovania teplom nepodmieňuje vymedzenie verejnoprospešných stavieb na území obce.

3.2.4.6 Telekomunikácie a diaľkové káble

SÚČASNÝ STAV

Obcou prechádzajú diaľkové telekomunikačné káble, digitálna prekryvná sieť (DON), ktorá umožňuje aj aplikáciu integrovaných služieb digitálnej siete (ISDN). Pohronský Ruskov je v hľadisku rozčlenenia územia Slovenska na systém primárnych oblastí zaradené do PO Levice.

Miestna telefónna sieť je v obci zabezpečovaná zo zriadenej digitálnej ústrednej. Rozvod je zabezpečovaný zväčša vzdušným vedením.

Diaľkové kálové vedenia sú v časti vedené v spoločnej trase s mestnym rozvodom a mimo zastavané územie sú vedené v samostatnej trase.

NÁVRH TELEKOMUNIKAČNÝCH SYSTÉMOV

Zabudované telekomunikačné rozvody

Na území obce pôsobia telekomunikačné spoločnosti, ktoré zabezpečujú prevádzku a správu pevnej telefónnej siete. Správca telefónnej siete priebežne zabezpečuje rekonštrukciu, modernizáciu a rozširovanie telekomunikačných rozvodov a zariadení na území obce podľa reálnej odberateľskej potreby.

Súčasný stav telekomunikačnej siete na území obce je v dobrom stave. Zo strany správcov miestnej a diaľkovej siete nie sú známe požiadavky o zámeroch rozširovania telefónnej siete na území obce. Pre súčasnú a krátkodobú výhľadovú potrebu postačujú jestvujúce rozvody. Rozširovanie rozvodov a zariadení bude realizované na základe konkrétnych požiadaviek odberateľov.

Na území obce nie sú zabezpečené služby pre dátové prenosy v kálovom rozvode. Tieto rozvody bude možné zabezpečiť priebežne v závislosti od dopytu odberateľov a potreby modernizácie a inovácie technického vybavenia.

Mikrovlnné telekomunikačné rozvody

Územie obce je pokryté mobilnou sieťou a diaľkovým mikrovlnným dátovým prenosom využívaným správcami telekomunikačnej siete a ich prevádzkovateľmi. Rozširovanie a prevádzkovanie tejto siete nevyvoláva potrebu na územné a technické riešenie v rámci územného plánu obce.

3.3 SOCIO-EKONOMICKÁ ŠTRUKTÚRA

3.3.1 BÝVANIE A DEMOGRAFICKÁ ŠTRUKTÚRA

3.3.1.1 Bývanie

Bývanie je jedna zo základných ľudských potrieb, ktorá by mala byť uspokojovaná na úrovni adekvátnej celkovému stupňu sociálno-ekonomickej rozvoja spoločnosti. Deklarovanie bývania ako jedného zo základných ľudských práv vytvára záväzok pre verejné subjekty (štát, obce), aby sa angažovali pri jeho riešení. Taktiež sociálna diferenciácia spoločnosti vytvára požiadavku na zapojenie verejných subjektov do oblasti bývania. Sú vrstvy obyvateľstva, ktoré vzhľadom na charakter bytu ako tovaru nie sú schopné si samy obstaráť adekvátné bývanie. Zasahovanie štátu do bývania, jeho štruktúrovaná podpora jednotlivým skupinám populácie sa rieši prijatím a uplatňovaním bytovej politiky. Ako ukazuje dihorčná prax vyspelých európskych krajín s trhovo orientovanou ekonomikou, najlepším prostriedkom riešenia

problému bývania je vytvorenie trhu s bytmi. Riešenie takých problémov ako prístupnosť k primeranému bývaniu, cenová dostupnosť bývania a kvalita bývania, nie je možné zabezpečiť bez určitých intervencií štátu a iných verejných subjektov na trhu s bytmi.

HISTORICKÉ SÚVISLOSTI

História bývania je historiou ľudstva samého, spôsob ako jednotlivé ľudské generácie riešili svoje „bývanie“ je spôsobom ich pohľadu na „žitie“. V dlhom období počas, ktorého vznikali rôzne formy bývania menili sa aj priestorové formy bytových domov. Na vidieku je v princípe pretrvávajúcou formou určenou pre bývanie – rodinný dom, ktorý v prípade Pohronského Ruskova zostal ako hlavnou formou prevažne až dodnes, mení sa v princípe len kvalita bývania. Už však pomerne veľmi dávno (koncom 19. storočia) boli v obci vybudované aj bytové domy s radikálne odlišnou kvalitou bývania určenou pre zamestnancov vtedy vybudovaného cukrovaru. Obložnosť bytu bola v minulosti oveľa väčšia a mohla dosahovať hodnoty okolo 5 osôb na jeden byt (30-te roky) a rovnako aj počet m² na jednu osobu bol veľmi nízky, pričom jeden byt niekedy obývalo aj viacero domácností.

SÚČASNÝ STAV

V súčasnosti je rozvoj bývania definovaný na štátnej úrovni koncepcným materiáлом (lit. 30), ktorý definuje aj ciele rozvoja bytovej výstavby: **Základným a dlhodobým cieľom** v rozvoji bývania je saturovanie potrieb bývania, a to vytvorením efektívneho nástroja, ktorým je fungujúci trh s bytmi. Tento musí umožňovať maximálne efektívne uspokojovanie potreby bývania v daných ekonomických, spoločenských a sociálnych podmienkach. Vytvorenie trhu s bytmi, na ktorom by boli v rovnováhe dopyt a ponuka bytov, ako ukazujú poznatky z európskych krajín, je dlhodobým neustále prebiehajúcim procesom. Formulovanie základného cieľa v oblasti bývania vychádza z prijímania čiastkových cieľov, ktoré reagujú na existujúcu aktuálnu situáciu v oblasti bývania, s ich prepojením na ekonomické a spoločenské podmienky v spoločnosti a ich konkretizovania do postupových krokov na dosiahnutie stanoveného cieľa. Formulovanie čiastkových cieľov koncepcie rozvoja bytovej výstavby musí preto v súčasnej etape vychádzať:

A) v oblasti bývania z

- efektívnosti využívania existujúceho bytového fondu,
- potrieb novej bytovej výstavby,
- prípravy územia pre bytovú výstavbu,

B) v oblasti ekonomických, spoločenských a sociálnych podmienok z vytvárania

- priaznivých makroekonomických podmienok, ktoré umožnia ekonomický rozvoj národného hospodárstva, rast príjmov domácností,
- efektívnych systémov financovania bytovej výstavby založeného na štruktúrovanom systéme ekonomických nástrojov podpory pre všetky vrstvy obyvateľstva,
- zodpovedajúcej úrovne právnych predpisov.

Súčasný stav na úrovni obce je možné charakterizať ako relatívne uspokojivý v porovnaní so štatistikami okresu, kraja alebo aj celého Slovenska. Na území Pohronského Ruskova sa nachádza celkovo 425 domov určených pre bývanie (vlastniace evidenčné číslo) a 530 bytov. Neobývané domy určené pre bývanie tvoria 15,5% a neobývané byty tvoria 13,4% všetkých domov resp. bytov. Ukazovateľ kvality bývania (obložnosť bytu) je na úrovni 2,50 pri započítaní všetkých bytových jednotiek čo je výrazne pod celoslovenským priemerom 2,85 a nižšia hodnota je spôsobená najmä obývaním starších domov len 1 – 2 osobami. V prípade „ocistenia tejto hodnoty od neobývaných bytov je obložnosť bytu na úrovni 2,91 obyvateľov na jeden byt, celoslovenský priemer 3,23 obyvateľov na jeden byt.

tab. 16: Počet domov a bytov - stav

	Domy spolu (počet)	Trvalo obývané domy (%)	Trvalo obývané rodinné domy (%)	Neobývané domy (%)	Byty spolu (počet)	Trvalo obývané byty (%)	Trvalo obývané byty v rodinných domoch (%)	Neobývané byty (%)
Pohr. Ruskov 2001	425	84,0	79,1	15,5	530	86,0	63,3	13,4
Pohr. Ruskov 1991	-	-	-	-	227	-	-	-

Levický okres 2001	30575	80,3	75,4	19,7	47268	84,9	49,4	15,1
Levický okres 1991	30328	85,6	80,4	14,4	45334	87,8	54,4	12,2
Nitriansky kraj 2001	172905	83,9	79,1	16,1	264414	87,4	52,3	12,6
Nitriansky kraj 1991	168804	87,8	82,8	12,2	254622	90,4	55,5	9,6
Slovensko 2001	1034287	83,4	76,6	16,3	1884846	88,4	43,5	11,1
Slovensko 1991	989940	87,3	80,3	12,7	1768833	91,5	45,9	8,5

Bytová výstavba je v posledných rokoch výrazne stagnujúca a prírastok bytového fondu je nízky, pričom prírastok prevažne tvorí najmä výstavba rodinných domov.

PERSPEKTÍVA ROZVOJA BÝVANIA V OBCI

Na úrovni obce nie sú definované žiadne konkrétné materiály, ktoré by sa zaoberali budúcom rozvojom bývania a keďže príprava výstavby bytov a jej realizácia má dlhodobý charakter a vyžaduje kontinuálne činnosti je potrebné tento proces zabezpečovať so systémovým prístupom plánovite, s viacročným časovým výhľadom na zodpovedajúcej odbornej úrovni. Tento prístup nadobúda na význame v súčasnosti v nadváznosti na presun kompetencii z centra na obec a regióny. Tieto zmeny si vyžiadajú aj zvýšenie úrovne plánovania a programovania rozvoja bývania na miestnej úrovni čo vyvolá požiadavku na dobudovanie inštitucionálnej a personálnej kapacity útvarov, ktoré sa územnému rozvoju a rozvoju bývania venujú.

Aj z týchto dôvodov je nevyhnutné aby každá obec mala vypracovaný a zastupiteľstvom schválený programový dokument zameraný na rozvoj bývania t.j. „konceptu miestnej bytovej politiky“ alebo „program rozvoja bývania“ so strednodobým časovým horizontom na obdobie cca 5 rokov, alebo s dlhodobým časovým horizontom na obdobie 10 až 15 rokov prípadne s dlhodobým výhľadom na 30 rokov. Tento dokument by mal obsahovať návrhy a postupy na riešenie uspokojovania požiadaviek obyvateľov a domácností na získanie bytu, resp. na zmenu kvality, veľkosti, vlastníckej formy bytu alebo lokality bývania. Z tohto pohľadu práve územný plán obce sa môže stať takýmto materiálom a bude slúžiť ako hlavné východisko pre stanovenie stratégie rozvoja bývania na návrhové ako aj na dlhodobé výhľadové obdobie. Navrhované riešenie územného plánu vychádza z vyšše uvedených téz a rieši v návrhu potreby obce s časovým horizontom 15 – tich rokov a možné perspektívne potreby obce s časovým horizontom 30 - tich rokov.

Riešenie budúcnosti z pohľadu rozvoja bývania je pre každú obec kľúčovou otázkou. Nárast počtu trvalo bývajúceho obyvateľstva má v zásade pozitívny vplyv na životaschopnosť sídla a ako to vyplýva zo stratégie rozvoja obce, rozvoj hospodárskej základne a následne bývanie je jedným z rozhodujúcich zložiek pre definovanie budúcnosti sídla.

Ak budeme vychádzať s predpokladom priaznivého hospodárskeho rozvoja v obci a predpokladu zvyšujúcich sa nárokov na štandard bývania, kde i pri stagnujúcom demografickom raste budú rásť požiadavky na výstavbu bytov, bude potrebné vytvárať podmienky na rozvoj obytnej zástavby na území obce. Riešenie územného plánu vytvára územné podmienky pre rozvoj bývania v rozsahu uvedenom v tabuľkovom prehľade takto:

Tab.17: prehľad domov a bytov

PF Celok	Obývané domy spolu (počet)	Jestv. bytové domy (počet)	Jestvujúce rodinné domy (počet)	Navrhované bytové domy (počet)	Navrhované rodinné domy (počet)	Byty spolu (počet)	Byty v bytových domoch (počet)	Byty v rodinných domoch (počet)
Stred - sever	-	-	-	-	110	110	-	110
2B01a	9	-	5	-	4	9	-	9
2B01b	-	-	-	-	-	-	-	-
2B02	49	-	31	-	18	49	-	49
2B03	53	-	50	-	3	53	-	53
2B04a	21	7	2	10	2	72	68	4
2B04b	-	-	-	-	-	-	-	-
2B04c	-	-	-	-	-	-	-	-

2B04d	3	-	-	3	-	24	24	-
2B04e	13	-	-	13	13	-	13	
2B04f	8	-	-	8	8	-	8	
2B05	40	-	28	-	12	40	-	40
2B06	-	-	-	-	-	-	-	-
2B07	54	-	46	-	8	54	-	54
2B08	17	-	15	-	2	17	-	17
2B09	25	-	18	-	7	25	-	25
2B10	29	-	22	-	7	29	-	29
2B11	28	-	27	-	1	28	-	28
2B12	14	6	2	6	-	50	48	2
2B13	37	-	34	-	3	37	-	37
2B14	14	-	10	-	4	14	-	14
2B15	9	-	7	-	2	9	-	9
2B16	56	-	40	-	16	56	-	56
2B17	10	-	6	-	4	10	-	10
2B18	-	-	-	-	-	-	-	-
2B19	13	1	11	1	-	15	4	11
Spolu obec	612	14	354	20	224	729	144	585

Podľa stratégie rozvoja je definovaná demografická prognóza vývoja obyvateľstva na území obce ktorá vychádzajúca z kontextu demografického vývoja na území Slovenskej republiky a regiónu a je definovaný demografický potenciál územia obce (vid. str. 11), ktorý vyjadruje územný výpočtový potenciál pri limitnom využití stavebnej štruktúry obce (možnosť zvýšenej obložnosti bytov nad celoslovenský priemer t.j. väčší ako 3,23 obyv./byt). Reálny stav počtu obyvateľstva pre jednotlivá návrhové obdobia sa nedá určiť, vždy to budú iba predpoklady opierajúce sa o predchádzajúce vývojové štádiá a o poznanie aktuálnych spoločenských a sociálnych podmienok.

Pri navrhovanom počte bytov v území obce a súčasnom

školská a výchovná starostlivosť. Základná starostlivosť o výchovu a vzdelanie je v súčasnosti zabezpečovaná pre predškolskú mládež vo veku 3 až 6 rokov v zariadeniach materských škôlok. Pre školskú mládež sa jedná o základné školy delené na dva stupne. I. stupeň tvoria deti vo veku 6 až 9 rokov a druhý stupeň tvoria deti vo veku 9 až 15 rokov. V poslednom období vznikol nový druh zariadenia 8-ročné gymnázium, ktoré pokrýva druhý stupeň základných škôl a súčasne aj poskytuje aj sekundárnu starostlivosť o výchovu a vzdelanie na úrovni stredného školstva. Sekundárna starostlivosť o vzdelanie je zabezpečovaná systémom gymnázií, stredných škôl a učilišť. Vo všeobecnosti je školská výchova záťaľ bezvýhradne zabezpečované bezplatne a je hradené najmä zo štátneho rozpočtu, prípadne cirkvou. V súčasnosti sa realizoval prechod základného školstva spod správy štátu pod správu samosprávy.

Zariadenia materských škôlok sa v poslednom období vo všeobecnosti redukujú a v súčasnosti dochádzajú k stabilizácii. Tento druh vybavenosti bol vyňatý spod pôsobnosti školskej správy a v súčasnej dobe spadá pod správu obce. V obci sa nachádza jedna materská škôlka, ktorá sa nachádza v PFČasti 2B05 (Hlavná ulica 3), ktorú navštěvuje 30 detí rozdelené do dvoch tried podľa národnosti (slovenská a maďarská trieda) a predpokladá sa ich pokles. V škôlke je zriadená aj jedáleň, ktorá slúži aj pre potreby miestnej základnej školy. Zamestnané sú štyri vychovávateľky a štyria hospodársky pracovníci.

Riešenie súčasného stavu predpokladá rekonštrukciu a úpravu jestvujúcich priestorov a kultívaciu prostredia. Požiadavky pre rozšírenie kapacity zariadenia materskej škôlky v prípade budúcej potreby je možné zabezpečiť v rámci jestvujúceho pozemku.

Základné školstvo prežíva vo všeobecnosti obdobný trend ako materské škôlky. V obci Pohronský Ruskov sa nachádza I. aj II. stupeň základnej 9-tryednej školy s vyučovacím jazykom slovenským v PFČasti 2B05 (Hlavná ulica 3). Vyučujú devätnásť učiteľov a je tu zamestnaný ešte jeden hospodársky pracovník. Táto škola pokrýva dochádzku detí slovenskej národnosti aj z okolitých obcí, naopak deti z Pohronského Ruskova maďarskej národnosti musia dochádzať mimo obec, čo je nevyhovujúcim riešením najmä pre deti I. stupňa. V obci však momentálne nevznikajú nároky na otvorenie takejto školy.

Riešenie súčasného stavu predpokladá rekonštrukciu a úpravu jestvujúcich priestorov a kultívaciu prostredia. V priestore areálu školy je potrebné dobudovať sadové úpravy a po obvode areálu riešiť výsadbu vysokej zelene – optické oddelenie areálu školy od výrobných priestorov, ktoré sú v kontaktnom území. Požiadavky na exteriérové športové plochy je možné riešiť integrálnym využívaním športového areálu nachádzajúceho sa v kontakte s areálom školy. Požiadavky pre zriadenie telocvične a rozšírenie kapacity zariadenia základnej školy v prípade budúcej potreby je možné zabezpečiť v rámci jestvujúceho pozemku dostavbou k objektu školy.

Stredné a univerzitné školstvo je dosiahnuteľné v mestách Železovce, Levice, Štúrovo, Nitra a Bratislava (resp. ostatné krajské alebo okresné mestá podľa potreby).

3.3.2.2 Cirkev

SÚČASNÝ STAV A NÁVRH ROZVOJA

V rámci obce je dominantná kresťanská rímsko-katolícka cirkev, iná cirkev má v obci minimálne (až zanedbateľné) zastúpenie.

V obci sa nachádza jeden rímsko-katolícky kostol svätého Ruženca. Poloha objektu kostola je daná silnými historickými a cirkevnými tradíciami, a preto tento objekt zväčša definuje významnosť určitého priestoru, resp. je impulzom pre vytvorenie takého priestoru. V obci Pohronský Ruskov sa objekt kostola nachádza v priestore PFČasti 2B10 Kostolná ulica, ktorý netvori ústredný obecný priestor. Starostlivosť o objekt má dobrovoľní kostolníci. Okrem rímsko-katolíckeho kostola sa v obci nachádza aj modlitebňa evanjelickej cirkevi a. v., ktorá sa nachádza v PFČasti 2B03 Hlavná ulica 1. V obci sa nachádza 87 fudi hlásiacich sa k tomuto vierovyznaniu.

V obci sa nenachádza budova farského úradu rímsko-katolíckej cirkevi. Farnosť patrí pod správu farnosti v obci Hronovce. Pre potreby bohoslužieb, ktoré sa konajú pravidelne jedenkrát do týždňa (nedele), prípadne podľa potreby (sviatkov) sem dochádza farár z tejto farnosti. Evanjelická cirkev má v obci svoj farský úrad, ktorý sa nachádza v tej istej budove ako modlitebňa.

Pripadná potreba iných cirkevných zariadení je dosiahnuteľná v mestách Železovce, Levice alebo Nitra.

V obci nie sú známe zámery pre potrebu rozširovania alebo budovania nových priestorov a objektov. Súčasný stav zariadení je postačujúci aj pre výhľadové obdobie.

3.3.2.3 Zdravotníctvo

SÚČASNÝ STAV A ZNÁVRH ROZVOJA

Primárná zdravotná starostlivosť je zabezpečovaná ambulanciami praktických lekárov pre dospelých, pre deti a dorast, stomatológov a gynekológov. Špecializovaná zdravotná starostlivosť je zabezpečovaná poliklinikami a posteľová zdravotná starostlivosť je zabezpečovaná nemocnicami a odbornými ústavmi.

Zdravotné stredisko. V obci sa v súčasnosti nachádza jedno zdravotné stredisko pozostávajúce z ambulancie praktického lekára pre dospelých a jednej ambulancie detského lekára. Toto stredisko sa nachádza v PFČasti 2B03 Hlavná ulica 1. Sú tu spolu dva lekári a dve zdravotné sestry. V obci sa nachádza jedna samostatná ambulancia ženského lekára v PFČasti 2B10 Kostolná ulica, ktorý zamestnáva jednu zdravotnú sestru. Samostatná ambulancia stomatológa sa nachádza v budove lekárne, zubný lekár zamestnáva jednu zdravotnú sestru. Z pohľadu existencie celej škály zdravotných ambulancií základnej starostlivosti je možné vyjadriť, že obec je z tohto pohľadu veľmi dobre vybavená a nie sú potreby na rozširovanie služieb zdravotnej starostlivosti. V prípade požiadaviek v rámci skvalitnenia a rozšírenia služieb zdravotníckej starostlivosti je možné riešiť stavebné rozšírenie objektu zdravotného strediska na príhľbach pozemkoch.

Lekárenské služby. V obci sa nachádza lekárňa v PFČasti 2B03 Hlavná ulica 1. Pracujú tu štyri pracovníčky. Kapacita lekárne postačuje aj pre výhľadové obdobie.

Základná zdravotná starostlivosť sa v obci môže rozvíjať aj vo forme privátnej ambulantnej starostlivosti v širšej forme zdravotníckych služieb. Perspektívou majú prevenčné zdravotnícke služby.

Vyššia zdravotnícka starostlivosť je v celej škále dostupná v mestách Železovce a Levice.

3.3.2.4 Kultúra

SÚČASNÝ STAV A NÁVRH ROZVOJA

V súčasnej dobe nie je pre obec spracovaná koncepcia rozvoja kultúrnych zariadení na štátnej úrovni. Základný stupeň kultúrnych zariadení predstavuje kultúrny dom obsahujúci najmä univerzálnu spoločenskú sálu a miestnosti pre rozvoj klubových činností, prípadne miestnosti pre umiestnenie knižnice. Sekundárny stupeň kultúrnych zariadení predstavujú rôzne scény, sály, kiná, knižnice ktoré sa na území obce nenachádzajú a sú dostupné v blízkych mestách.

Spolkovú činnosť v oblasti kultúry v obci zastupuje spolok pre rozvoj maďarskej kultúry Csemadok s počtom členov približne 100 ľudí. Tento spolok však vyzkazuje minimálnu resp. príležitosťnú činnosť. Pravidelnejšiu činnosť vyvíja klub dôchodcov. Obidva spolky využívajú najmä budovu bývalej základnej školy, ktorá sa nachádza oproti obecnému úradu.

Miestny kultúrny dom, kultúrne stredisko. V obci sa nenachádza objekt kultúrneho domu no pre tieto účely sa využíva budova bývalej jedálne cukrovaru, ktorá sa nachádza v PFČasti 2B01 Cukrovarskej ulici, ktorá je schopná zabezpečovať väčšinu slávnostných a kultúrnych akcií v obci. Na podobné účely sa využíva aj univerzálna sála, ktorá sa nachádza v budove obecného úradu. Pre výhľadové obdobie je vhodné riešiť rekonštrukciu a prestavbu objektu bývalej jedálne cukrovaru pre vytvorenie podmienok kultúrneho a spoločenského strediska v obci s možnosťou prevádzkovania univerzálnej spoločenskej sály, miestnosti pre rozvoj klubových činností a miestnosti pre umiestnenie obecnej knižnice prípadne klubovne pre mládež a dôchodcov.

Samostatná klubovňa. Klubovne sa zriaďujú pre potreby mládeže a záujmové spolky. V obci je možné takéto prevádzky zriadiť v objekte kultúrneho strediska alebo ako samostatné objekty v rámci centra obce.

Vyššia kultúrna vybavenosť (kiná, divadelné scény, zábavné parky, múzeá, galérie, planetária a iné zariadenia) je v podstate v celej škále dostupná v mestách Železovce, Levice a Nitra. V prípade špecifického zájmu pri predpoklade miestneho využitia je možné takéto zariadenia umiestniť v území centra obce.

3.3.2.5 Šport

SÚČASNÝ STAV A NÁVRH ROZVOJA

Základná vybavenosť zahrňuje prevádzky telocvične a ihriska, vyšší stupeň zahrňuje prevádzky plavárne, kúpaliska, zimného štadióna, športovej haly a špecifické prevádzky.

Telocvična v obci sa v súčasnosti nenachádza žiadna telocvična, ani telocvična pri škole prístupná pre obyvateľov obce. V zimnom období preto chýbajú možnosti telesnej aktivity pre obyvateľov obce v krytých priestoroch pre športy letného typu. V budove bývalej základnej školy sa nachádza malé fitnes.

Pre výhľadové obdobie je možné riešiť v rámci dostavby objektu základnej školy priestor telocvične s univerzálnym využívaním pre potrebu školy a verejnosti v mimo vyučovacom čase. Alternatívne je možné riešiť samostatný objekt telocvične v priestoroch areálu futbalového hriska alebo v priestoroch územia v PFČasti 2B01v kontaktnej polohe s územím vymedzenej športovej zóny v PFČasti 2B01b na Cukrovarskej ulici.

Hriská a športové plochy. V súčasnosti sa v obci nachádza jediné detské ihrisko v areály materskej škôlky, avšak je v uzavretom areáli – verejnosti nepriistupné. Je zrejmé, že pre deti predškolského veku nie je takto umožnené trávenie voľného času. V obci sa nachádza jedno trávnaté ihrisko v PFČasti 2B05 Hlavná ulica 3, ktoré nie je prístupné pre možné aktivity všetkých obyvateľov obce. Dominantne sa toto ihrisko využíva pre potreby miestneho futbalového klubu TJ Pohronský Ruskov (počet členov klubu je 70 – tri družstvá). V rámci areálu sa nachádza ešte jedno univerzálné ihrisko (volejbal, minifutbal). TJ zamestnáva jedného správcu areálu, tréneru mužstiev pôsobia externe.

Pre výhľadové obdobie sa navrhuje zriaďiť verejné športové plochy v priestore vymedzenej športovej zóny v PFČasti 2B01b na Cukrovarskej ulici. V tejto zóne je vhodné umiestniť univerzálné využiteľné otvorené hriská pre deti, mládež a dospelých a špecializované hriská pre neorganizované športové aktivity obyvateľov - lopotové hry a tenis ako aj pre iné skupinové sezónne športy.

Krytá plaváreň, kúpalisko – otvorená plaváreň. V obci sa nachádzajú v súčasnosti prevádzky krytej plavárne – bazéna alebo letného kúpaliska. Z hľadiska možných perspektív potreby krytého bazéna je možné v prípade reálnej požiadavky riešiť takúto prevádzku v rámci areálu základnej školy, s obmedzeným využívaním aj pre verejnosť, alebo umiestniť takúto prevádzku v priestoroch územia v PFČasti 2B01v kontaktnej polohe s územím vymedzenej športovej zóny v PFČasti 2B01b na Cukrovarskej ulici.

Prevádzku letného kúpaliska je vhodné umiestniť v priestore vymedzenej športovej zóny v PFČasti 2B01b na Cukrovarskej ulici.

Vyššia športová vybavenosť pre organizovanú ale aj pre voľnú športovú činnosť je v podstate v celej škále dostupná v mestách Železovce, Levice a Nitra.

3.3.2.6 Sociálna starostlivosť

SÚČASNÝ STAV A NÁVRH ROZVOJA

Na štátnej úrovni je v súčasnosti podporovaná sociálna starostlivosť o starých a bezvlastných občanov formou príspevkov na ich opatrvanie. Bez ohľadu skúmania funkčnosti tohto systému, obec vďaka nemu nie je v súčasnosti v tejto oblasti nijako významne činná, sociálna starostlivosť sa obmedzuje na príležitosťné odpúšťanie daní prípadne miestnych poplatkov.

Domov dôchodcov. Obec vzhľadom k demografickej štruktúre a svojim možnostiam zabezpečuje prípravu zriadenia domova dôchodcov so zámerom zrekonštruovať a prestavať pre uvedené účelové zariadenie bývalú ubytovňu cukrovaru na Cukrovarskej ulici.

Stredisko opatovateľskej služby, dom sociálnych služieb. V rámci súkromného sektora sa v obci objavujú zámery riešiť formy zariadení sociálnych respektive opatovateľských služieb v ambulantnej nízkokapacitnej forme. Takéto prevádzky je vhodné lokalizovať v území centra obce v rámci samostatných objektov.

Zariadenia sociálnej starostlivosti pre deti a mládež. Zariadenie sociálnej starostlivosti pre deti a mládež je umiestnené v samostatnom objekte v PFČasti 2B16 – západ. Priestorové podmienky umožňujú možný stavebný rozvoj v rámci jestvujúceho areálu.

Sociálne byty sa v obci nenachádzajú. Riešenie takejto požiadavky je možné zabezpečiť v jestvujúcom bytovom fonde (bytové domy) na území obce prípadne výstavbou nových sociálnych bytov v PFČasti 2B12.

Na území obce nie sú predpoklady pre rozvoj iných zariadení sociálnej starostlivosti (sociálne ústavy, azylové centrá, resocializačné strediská, hospic, krízové strediská a pod.).

3.3.2.7 Stravovacie zariadenia

SÚČASNÝ STAV A NÁVRH ROZVOJA

Stravovacie zariadenia sú v súčasnej dobe plne organizované do súkromného sektoru a riadené trhovými podmienkami.

V obci Pohronský Ruskov sa v rámci základnej vybavenosti nachádzajú dve zariadenia základného typu a to hostinec v PFČasti 2B03 Hlavná ulica1 a Espresso v PFČasti 2B10 Kostolná ulica. Spolu sú v týchto zariadeniach zamestnaný 4 pracovníci (väčšinou majiteľ a jeden zamestnanec). Rozloženie týchto zariadení je v urbanistickej štruktúre obce vhodné.

Prevádzka verejného stravovania základného charakteru - hostinec, jedáleň, bufet. Z hľadiska regulácie umiestňovania budúcich nových prevádzok je potrebné ich lokalizovať v rámci urbanistických centier a osí a prioritne v polohе vymedzeného miestneho centra. Umiestnenie takýchto prevádzok v rámci funkčných plôch bývania je priprustné iba podmienečne v obmedzenom kapacitnom rozsahu pri dodržaní základnej podmienky, že prevádzka nebude mať negatívny dopad na prostredie bývania (hluk, dopravná obsluha, ranná prevádzka a pod.).

Prevádzka verejného stravovania vyššeho charakteru - reštaurácia, vináreň, kaviareň, gril bar, schneck bar. Na území obce nie sú prevádzkované takéto zariadenia reštauračného stravovania. Z hľadiska regulácie v prípade požiadavky je potrebné ich lokalizovať iba v rámci vymedzeného územia obecného centra.

3.3.2.8 Obchod

SÚČASNÝ STAV A NÁVRH ROZVOJA

V súčasnej dobe je obchodná sieť plne organizovaná do súkromného sektoru riadená výlučne trhovými podmienkami a regulovaná štátom prostredníctvom legislatívy. Nemožno preto hovoriť o univerzálnej koncepcii v tomto druhu vybavenosti, túto si vytvárajú jednotlivé spoločnosti resp. fyzické osoby podľa vlastnej stratégie. Základnú vybavenosť tvorí prevažne potravinový obchod doplnaný drogistickým alebo aj priemyselným tovarom, vyššiu vybavenosť tvoria špecializované maloobchodné jednotky a veľkoobchodné prevádzky.

V obci Pohronský Ruskov sa nachádza šesť maloobchodných jednotiek. Jedná sa najmä o potravinové obchody, ktoré sú doplnané doplnkovým rozličným tovarom. Najväčším potravinovým obchodom sú potraviny patriace do siete COOP JEDNOTA Levice, ktorý sa nachádza v PFČasti 2B03 na Hlavnej ulici č.1 a zamestnáva 5 zamestnancov. Ďalej je to obchod s potravinami patriaci do siete MÁNYA s.r.o. Svidín, ktorý sa nachádza v PFČasti 2B04 Hlavná ulica2 v administratívnej budove Mlynu Pohronský Ruskov a spolu zamestnáva 3 zamestnancov. Ostatné prevádzky sa profilujú ako obchody so zmierneným tovarom (UNI konzum PFČast 2B03 Hlavná ulica1, A&K Market - jedna prevádzka v PFČasti 2B03 Hlavná ulica 1 a jedna prevádzka v PFČasti 2B05 Hlavná ulica 3, Minikonzum v PFČasti 2B15 Ulica 1. mája). Celkovo tieto zariadenia zamestnávajú 6 zamestnancov (väčšinou majiteľ a prípadne jeden zamestnanec). Rozloženie týchto prevádzok v rámci obce vyhovujúce, posledne dve spomínané prevádzky neboli zaznamenané do grafickej časti – umiestnenie v rámci jestvujúcej rodinného domu na ploche menšej ako 10% podlažnej plochy domu. Okrem prevádzok potravinového charakteru sa v obci nachádza ešte predajňa odevného tovaru a obuvi v PFČasti 2B03 Hlavná ulica1. V obci sa ďalej nachádzajú dve prevádzky stánkového charakteru: predaj kvetov a predaj novín a časopisov, ktoré sa nachádzajú v PFČasti 2B03 Hlavná ulica1. V PFČasti 2B10 Kostolná ulica sa nachádza aj priestor vymedzený pre tržnicový predaj.

Okrem maloobchodných jednotiek základného charakteru sa v obci nachádza aj maloobchodná prevádzka, ktorá sa radi medzi vyššiu vybavenosť. Jedná sa o predaj náhradných dielov na poľnohospodárske stroje Agromarket plus, ktorá sa nachádza v PFČasti 2B16 Ulica S. Petőfioho. Sú tu zamestnaný 2 ľudia. Umiestnenie tejto prevádzky v obci je nevhodné, prevádzka sa nachádza v obytnej ulici.

Maloobchodné predajne základného sortimentu - potraviny, predajňa so zmierneným tovarom a pod. Z hľadiska regulácie umiestňovania budúcich a nových prevádzok je potrebné ich lokalizovať v rámci urbanistických centier a osí a hlavne vo vymedzenom území obecného centra. Umiestnenie takýchto prevádzok v rámci funkčných plôch bývania je priprustné iba podmienečne v obmedzenom kapacitnom

rozsahu pri dodržaní základnej podmienky, že prevádzka nebude mať negatívny dopad na prostredie bývania (hluk, dopravná obsluha, ranná prevádzka a pod).

Prevádzka služieb základného charakteru - holičstvo, kadeňstvo, žehliarne, zberne práčovní a čistiarni, zberne opráv priemyselných tovarov, zákazkové krajdírstvo a oprava odevov, oprava obuvi a pod. V rámci obce sa nachádza služba nevýrobného charakteru a to kadeňstvo (PFČast 2B10 Kostolná ulica).

Z hľadiska regulácie umiestňovania budúcich a nových prevádzok je potrebné ich lokalizovať v rámci urbanistických centier a osí a hlavne na území vymedzeného ako centrum obce. Umiestnenie takýchto prevádzok v rámci funkčných plôch bývania je priprustné iba podmienečne v obmedzenom kapacitnom rozsahu pri dodržaní základnej podmienky, že prevádzka nebude mať negatívny dopad na prostredie bývania (hluk, dopravná obsluha, ranná prevádzka a pod).

Špecializovaná prevádzka služieb - manikúra, pedikúra, sauna, kúpeľ, verejné WCV a umyvárne, rýchločistiарne, práčovne, požičovne, kopírovacie strediská, stávkové kancelária, projekčné služby, cestovné kancelárie, právnické služby, fotostúdiá, servisné strediská a pod. Z hľadiska umiestňovania takýchto prevádzok je potrebné lokalizovať ich v polohách vymedzeného centra obce prípadne v priestoroch určených pre zmišané funkcie a výrobné priemyselné funkcie.

Cintorín, Dom smútku - v súčasnosti sa v obci nachádza cintorín vo väzbе na obytné územie (PFČast 2B03 Hlavná ulica1). Prevádzku cintorína zabezpečuje obec. Jedná sa o pôvodný cintorín, poloha je z hľadiska existencie okolitých funkcií (bývanie) nevhodná. V areáli sa nachádza dom smútku s postačujúcou výbavou. Pohrebňacia služba sa v obci nenachádza, využívajú sa služby firiem nachádzajúcich sa mimo obec.

Nakoľko potenciál cintorína sa napĺňuje riešenie územného plánu vymedzuje územné plochy pre kontinuálne rozšírenie cintorína. Prístup k jestvujúcemu cintorínu je možný iba cez obytnú zástavbu. Návrh rieši podmienky pre realizáciu novej prístupovej cesty a parkoviska pre potreby jestvujúceho a nového (rozšíreného) miestneho cintorína. Objekt domu smútku, umiestnený na ploche jestvujúceho cintorína v polohе pri vstupe, bude vyhovovať aj pre prevádzku rozšíreného cintorína.

Tržnica, Trhovisko - sa na území obce nachádza iba ako provízorna plocha vymedzená na miestnej komunikácii pri objekte obchodného strediska. Poloha nie je vhodná a z hľadiska rozvoja trhových zariadení je možné počítať so zriadením resp. vybudovaním plochy alebo aj objektu v rámci vymedzeného centra obce v PFČasti 2B04a. Polohu odporúčame upresniť na úrovni riešenia územného plánu zóny.

Hotel, motel, hostel, penzión - na území obce v súčasnosti nie sú prevádzkované tieto typy a druhy ubytovacích zariadení. V prípade potreby a požiadavky na zriadenie nových ubytovacích zariadení je najvhodnejšou polohou miestne urbanistické centrum obce, prípadne okrajová poloha vo väzbе na navrhovanú športovú a rekreačnú zónu. Ubytovacie zariadenia podnikového typu je možné lokalizovať v rámci vstupných priestorov do výrobných areálov.

Autokemping, táborisko - v súčasnej dobe sa na území obce takéto špecifické ubytovacie zariadenia nenachádzajú a nie je predpoklad pre lokalizáciu takýchto zariadení. Možnosť zriadenia takýchto prevádzok je výrazne viazaná k určitému rekreačným danostiam aspoň na úrovni regionálneho významu, ktoré na území katastra obce nenachádzajú.

Banka, polštovňa - finančné služby sú v obci zastúpené prevádzkou poštovnej služby. Umiestňovanie nových pobočiek alebo expozitúr finančných služieb je vhodné výhradne v rámci územia vymedzeného centra obce.

Pošta, poštový operátor - jestvujúca prevádzka pošty na území obce zabezpečuje doručovacie a čiastočne aj určitý rozsah finančných služieb pre miestne bývajúce obyvateľstvo. Organizačná štruktúra poštového operátora bola v minulosti pevniesie viazaná na územnosprávne členenie, tento princíp sa v súčasnosti opúšťa a prikláňa sa k organizačnej štruktúre, ktorá vychádza z principu technológie poštovéj preprave s cieľom transformácie na vyššiu efektívnosť a na zákaznícku orientáciu podniku v konkurenčnom prostredí.

Prevádzka novej pošty a prípadne integrované služby poštovéj banky by mala byť umiestňovaná výhradne v území vymedzeného centra obce.

Vyššia obchodná vybavenosť, ubytovacie a peňažné služby sú v širokom rozsahu dostupné v blízkych mestách Železovce, Štúrovo a Levice.

3.3.2.9 Zariadenia servisných a výrobných služieb

SÚČASNÝ STAV A NÁVRH ROZVOJA

Zariadenia servisných a výrobných služieb obdobne ako maloobchodná sieť sú organizované bez spoluúčasti štátu. Tak postupne neziskové zariadenia zanikajú a zostáva len na možnostiach samospráv či bude sama dotovať respektíve zabezpečovať takéto služby. Na území obce sa nachádza prevádzka autolakovne (PFČast 2B16 Ulica S. Petőfioho a prevádzka autoklapiarstva (PFČast 2B16 Ulica S. Petőfioho). Jedná sa o takzvané rodinné podniky, ktoré sú prevádzkované na základe živnosti v rámci rodinnej zástavby kde ich prevádzka nevhodná.

Umiestňovanie prevádzok servisných a výrobných služieb je vhodné hlavne v polohe navrhovaných území pre priemyselné funkcie a za určitých podmienok aj v polohe centra obce ak sa jedná o hygienicky čisté prevádzky (napr. servis domáčich elektrospotrebičov, oprava odevov, oprava obuvi a pod.)

3.3.2.10 Správne zariadenia

SÚČASNÝ STAV A NÁVRH ROZVOJA

Samospráva obce zastáva svoj úrad v objekte Obecného úradu, ktorý sa nachádza v PFČasti 2B03 Hlavná ulica1. Samospráva obce pozostáva zo starostu obce a 9 poslancov. Súčasný rozpočet obce sa pohybuje na hranici 5,0 mil. Sk, pričom hlavný zdroj príjmov sú podielne na výnosoch štátnych daní (2,5 mil.), daň z nehnuteľnosti (1,3 mil.), najväčšie výdaje sú na správu obecného úradu (2,1 mil.). Obecny úrad zamestnáva 7 pracovníkov. V obci sa nachádza aj matičný úrad v budove obecného úradu, ktorý zamestnáva 1 pracovníka. V obci sa nenachádza policajná stanica, nie je zriadená ani obecná polícia. Priestorové podmienky obecného úradu a celkovo zariadenia obecnej správy a všeobecnej správy sú nevyhovujúce.

Z hľadiska regulácie umiestňovania budúcich a nových prevádzok pre zariadenia správy a riadenia na úrovni obce je potrebné lokalizovať na území vymedzeného ako centrum obce.

3.3.3 HOSPODÁRSKA ZÁKLADŇA

3.3.3.1 Priemyselná výroba a stavebníctvo, skladové hospodárstvo

HISTORICKÉ SÚVISLOSTI

Priemyselná výroba pre obec Pohronský Ruskov „vznikla“ v roku 1893, kedy tu bola postavená prevádzka cukrovaru a vlastne týmto sa okamžite stala rozvojovým impulzom pre obec, nastal demografický nárasť obyvateľstva. Cukrovar takto pôsobil ako monopolný „odberateľ“ pracovných sil nielen v obci Pohronský Ruskov ale aj v okolitých obciach. V osemdesiatych rokoch zamestnával 300 až 400 ľudí mimo kampane a 700 až 800 ľudí v repnej kampani. Samotný cukrovar na seba viazal aj príbusné výroby, takže vznik konzervárne a mlynu boli prirodzené dôsledky prosperujúcej výroby. Zánik cukrovaru v 90-tych rokoch spôsobil väznu trhlinu v živote obce či už v zamestnanosti obyvateľov ako aj v chátrajúcej zástavbe areálu, ktorá začína predstavovať vážny urbanistický problém.

SÚČASNÝ STAV

V obci Pohronský Ruskov sa nachádza jedna prevádzka priemyselného potravinárskeho charakteru – Mlyn Pohronský Ruskov v PFČasti 2B04 Hlavná ulica2. Mlyn zamestnáva v súčasnosti okolo 150 ľudí a predstavuje tak, najdôležitejší zdroj zamestnanosti v obci. Mlyn sa orientuje na spracovanie poľnohospodárskych produktov. Prevádzka svoju činnosťou produkuje pre svoje okolie rôzne negatívne vplyvy, zvýšená prašnosť, dopravné nároky v automobilovej ako aj vlakovej doprave ale najmä hluk. Z tohto pohľadu je umiestnenie prevádzky úplne nevhodné, pretože sa nachádzajú v tesnom kontakte s bývaním.

PERSPEKTÍVA ROZVOJA PRIEMYSLENEJ VÝROBY, STAVEBNÍCTVA A SKLADOVÉHO HOSPODÁRSTVA

Rozvoj priemyselnej výroby v obci je podľa Stratégie rozvoja obce definovaný ako jeden zo základných predpokladov rozvoja sídlia. Na tomto princípe je postavený optimistický rozvoj mesta, pre ktorý je potrebné vytvoriť optimálne podmienky.

Zoskupenia priemyselných areálov. V zastavanom území obce na pôvodných plochách priemyselného areálu cukrovaru v PFČasti 2B01b sú navrhované funkčné prevádzky tzv. extenzívnej priemyselnej výroby s malými a nulovými ochrannými pásmami so strednými a malými nárokmi na dopravu (zásobovanie) a energie. Prevádzky môžu využiť jestvujúci stavebný potenciál územia a dobudovať nový stavebný potenciál podľa konkrétnej potreby a požiadavky budúcich výrobných

prevádzok. Tieto plochy sú určené pre podporu výrobných aktivít najmä regionálneho a miestneho charakteru.

Na pôvodných plochách cukrovaru v nadváznosti na areál mlynov sú vymedzené plochy pre rozšírenie prevádzkových priestorov podniku Mlyny a vytvorené územné podmienky pre rozvoj nových priemyselných prevádzok a prevádzok miestnych výrobných služieb. Tieto plochy sú určené pre podporu výrobných aktivít miestneho a sčasti regionálneho charakteru.

V súčasnom období sa nedá koncretizovať a určovať typ a druh výrobných zariadení. V zásade sa dajú špecifikovať podmienky obmedzujúce charakter výrobných zariadení na výberovú skladbu takú, ktorá sa dá lokalizovať priamo v obytnom území obce bez výraznejšieho hygienického vplyvu na obytné prostredie.

Ochranné pásma zariadení priemyselnej výroby

Ochranné pásmo možného znečistenia. Tieto ochranné pásma sa stanovujú na základe posúdenia konkrétnej výrobnej činnosti a v súvislostiach stavu a podmienok lokality kde by mali byť umiestnené. Podľa konkrétneho posúdenia sa potom stanovuje potreba a požiadavka na rozsah ochranného pásma vo vzťahu hlavne k obytnému územiu.

3.3.3.2 Čažba nerastných surovín

V katastrálnom území obce sa nenachádzajú ložiská vyhradených nerastov a nie sú ani iné záujmy, ktoré by bolo potrebné chrániť podľa banských predpisov.

3.3.3.3 Poľnohospodárska výroba

SÚČASNÝ STAV

V obci sa nachádza jedno poľnohospodárske družstvo „Oroszka“ v PFČasti 2B08 Kolónia, zamestnáva 10 zamestnancov v rastlinnej výrobe. Rastlinná výroba sa zameriava na pestovanie typických poľnohospodárskych kultúr. Celková obhospodarovaná plocha družstva je 3,47 km².

V oblasti poľnohospodárskej výroby podniká aj firma Mony (PFČasť 2B17), výkup, čistenie a sušenie obilia. Táto firma zamestnáva celkovo 30 zamestnancov. Jedná sa o pomerne veľkú prevádzku, ktorá má výrazne dopravné nároky na automobilovú ako aj viakovú dopravu. Z hľadiska umiestnenia však má relatívne vhodnú polohu, pretože sa nachádza mimo bezprostredného kontaktu s obytnou zástavbou.

PERSPEKTÍVA ROZVOJA POĽNOHOSPODÁRSKEJ VÝROBY

Perspektíva rozvoja poľnohospodárskej výroby má skôr stabilizovaný charakter a pôjde hlavne o prevádzkové zlepšenie podmienok hospodárenia a vybavenia jestvujúcich areálov. Týka sa to jednak prevádzkového areálu spoločnosti Mony zameraného hlavne na rastlinnú výrobu a skladové hospodárstvo a rovnako poľnohospodárskeho družstva v lokalite Kolónia, kde sú priestorové podmienky na úpravu a vybavenie jestvujúceho areálu pre živočíšnu a rastlinnú výrobu.

V rámci jednotlivých PFČastí sú trvalo vylúčené stavby určené pre poľnohospodársku výrobu ako hlavnú funkciu. Toto obmedzenie sa týka najmä výstavby poľnohospodárskych prevádzok pre hospodársky chov pri obytnej zástavbe a v rámci nadmerných záhrad v zastavanom území obce (drobnochov v obmedzenom rozsahu pre vlastnú potrebu je prípustný). Pre poľnohospodárku činnosti malovýrobcov v súkromnom sektore je určená poloha v PFČasti 2B08 Kolónia, kde je prípustné a možné rozvíjať poľnohospodársku malovýrobu a chovné činnosti – súkromné hospodárstvo v podobe rodinných fariem, pričom rodinná farma môže plniť integrovanú funkciu výrobnú a obytnú.

V špecifickej oblasti určité odvetvia poľnohospodárstva, napríklad chov koní, môže byť významným podnetom pre rozvoj špecifických športových a rekreačných aktivít na území obce.

Mimo hranice zastavaného územia nie je prípustné zriaďovať záhradkárske a vinohradnícke osady a najmä výstavbu hospodárskych objektov a drobných stavieb.

V riešení návrhu UPNO sú v zastavanom území obce vymedzené plochy územnej rezervy pre rozšírenie výrobnej funkcie alebo rozšírenie areálu v PFČasti 2B06 a však iba v prípade, že nové prevádzky nevyžadujú vymedzenie ochranných pásiem.

Ochranné pásma zariadení poľnohospodárskej výroby

Ochranné pásmo možného znečistenia. Tieto ochranné pásma sa stanovujú na základe posúdenia stavu a podmienok charakteru jednotlivých

poľnohospodárskych prevádzok, podľa toho sa potom aj stanovuje konkrétna hodnota ochranného pásma v rámci, ktorého sa potom nesmie nachádzať bytová výstavba. Tieto podmienky sa môžu v štádiu rozvoja meniť a ak to územné podmienky umožnia môže sa ochranné pásmo upraviť.

Pri jednotlivých areáloch poľnohospodárskej výroby sú na podklade poznania stavu a možného rozvoja stanovené nasledovné ochranné pásma:

- prevádzkový areál družstva v PFČasti Kolónia, z charakteru prevádzky zameranej na rastlinnú výrobu vyplýva ochranné pásmo 50 m od obvodu areálu, v prípade rozvoja chovnej činnosti je možné zabezpečiť územné podmienky pre rozšírenia ochranného pásma na 150 m;
- prevádzkový areál spoločnosti Mony v PFČasti 2B06, z charakteru prevádzky vyplýva ochranné pásmo totožné s hranicou oplotenia areálu, v prípade zmeny výrobných podmienok súvisiacich s potrebu úpravy ochranného pásma je možné zabezpečiť územné podmienky pre rozšírenie ochranného pásma na 100 m od obvodu areálu.

3.3.3.4 Lesné hospodárstvo

Lesný pôdný fond v katastrálnom území obce Pohronský Ruskov je viazaný predovšetkým na okolie rieky Hron. Nachádzajú sa tu viaceré lesné porasty (JPRL) patriace do LHC Štúrovo, OLZ Palárikovo. Územie patrí do dubového lesného vegetačného stupňa, vyskytujú sa tu však azonálne lesné spoločenstvá (brestová jasenina *Ulmeto-Fraxinetum*) s dominanciou viacerých druhov topofov.

Perspektíva rozvoja lesného hospodárstva

Na území obce nie sú zámery lokalizovať zariadenia a prevádzkové areály lesného hospodárstva. Čažba dreva v lesných porastoch je obmedzená na rozsah údržby lesných porastov. Nie sú známe zámery rozširovania zalesnených plôch v území obce a ani požiadavky na osobitnú hospodársku činnosť.

3.3.4 CESTOVNÝ RUCH A REKREÁCIA

Obec Pohronský Ruskov nevlastní významné kultúrne alebo prírodné pamiatky, rekreačné zóny z čoho vyplýva, že podmienky pre rozvoj cestovného ruchu a rekreácie na regionálnej úrovni v obci nie sú. Vzhľadom na jestvujúce prírodné danosti – rieka Hron je možné lokálne rekreačné aktivity viazať predovšetkým na tento prírodný prvk: športový a rekreačný rybolov, rekreačné splavovanie rieky, pobytové a pohybové aktivity v prírodnom prostredí. Doplnkom k týmto aktivitám sa môže stať vidiecky turizmus (agroturistika), cykloturizmus a táborenie vo voľnej prírode.

Návrh územného plánu vymedzuje na území obce v polohe pri rieke Hron plochy vhodné pre rozvoj aktív rekreácie a rekreačných športov na miestnej úrovni. Takéto využitie územia je limitované požiadavkou na dobudovanie priestorov – úpravu prírodného prostredia a vybudovanie príslušnej dopravnej a technickej infraštruktúry v danom území.

3.3.5 KULTÚRNE DEDIČSTVO

Rozsah a obsah kultúrneho dedičstva je širší ako len legislatívne vyhlásené kultúrne pamiatky alebo pamiatkové súbory. V rámci medzinárodných dohôd je rámcovo charakterizovaný nasledovne: kultúrne dedičstvo tvoria historické a kultúrne hodnoty vytvorené predchádzajúcimi generáciami bez ohľadu na dobu a miesto ich vzniku. Predstavuje hmotné i nehmotné hodnoty, hnutelné i nehmuteľné veci a predmety, jednotlivé objekty, ucelené súbory a komplexy.

Nehmotnú časť tvoria rôzne druhy jazykových, literárnych a interpretačných prejavov, diela dramatického, hudobného a tanecného umenia, zvyky a tradície, historické udalosti, ale aj zemepisné, katastrálne a miestne názvy.

Nehmotnú časť kultúrneho dedičstva nie je pre obec Pohronský Ruskov v žiadnej dostupnej literatúre čiastočne ani systematicky zachytená, preto je potrebné ich dôkladnejšie poznanie a podrobnejšie skúmanie. Jednou z form uchovávania miestnych názvov je ich aplikovanie ako názvov verejných priestorov. V súčasnosti sú pre verejné priestranstvá aplikované názvy, ktoré vo väčšine prípadov dokumentujú zachované významné miestne názvy, alebo významné osobnosti z pohľadu obce, alebo aspoň popisné orientačné názvy. Vhodné názvy ako (Hlavná ulica, Kostolná ulica, Vysoká ulica, Cukrovarská ulica, Kolónia, Železničná ulica, Hronska ulica, Orehov rad, Poľná ulica) sú striedené názvami, ktoré nedokumentujú priamy vzťah z obcou (Dukelská ulica, Ulica S. Petőfího, Mládežnícka ulica, Kossuthova ulica, Ulica 1. mája).

Hmotnú časť reprezentujú najmä archivne dokumenty, knižničné fondy, diela pisomníctva, kinematografie, scénografie, televízna a audiovizuálna tvorba, diela výtvarného a úžitkového umenia, zbierky múzeí a galérií a historická urbanistická, architektonická a stavebná štruktúra.

Hmotná časť kultúrneho dedičstva v rámci obce Pohronský Ruskov sa bude uplatňovať zachovaním hodnotnej historickej urbanisticko-architektonickej štruktúry s historickou stavebou štruktúrou (hudové stavebisko, drobná architektúra). Výstavba nových objektov by mala vychádzať z miestnych a regionálnych podmienok a zachovávať prvky miestnej tradície.

3.3.6 CIVILNÁ A POŽIARNA OCHRANA

Zásady, potreby a požiadavky civilnej obrany sú legislatívne špecifikované v zákone (lit. 39, lit. 27 a lit. 31). Z uvedených legislatívnych podkladov, nevyplývajú priamo požiadavky na riešenie vymedzených problematík na úrovni územného plánu obce. Podstatný rozsah požiadaviek sledujúcich aj zásady a potreby civilnej obrany je určovaný jednotlivými rezertivo-odvetvovými zložkami (napr. VaK, Spoje, ZSE,...). Územie obce nespadá do ochranných pásiem jadrových elektrárn.

Civilná ochrana z pohľadu všeobecných súvislostí

Požiadavky na rešpektovanie potrieb z hľadiska civilnej obrany na území obce:

- samostatné doložky CO vypracovať v stupni územných plánov (a projektov) zón;
- ukriticie obyvateľstva riešiť a zabezpečovať v dvojčielových zariadeniach s mierovým používaním a s havarijným resp. vojnovým využitím;
- hlavné rozvody a rády technických sietí riešiť zaokruhovaním (vzájomným prepojením) pre možnosť privádzania energií a médií k objektom z viacerých smerov;
- šírkové parametre hlavných komunikácií riešiť v parametroch s rezervou pre prípad evakuácie obyvateľstva z územia obce (nevyužívať limit minimálneho parametra komunikácie v prepočítaní na súčasnú dopravnú záťaž);
- formu zástavby neorganizovať do tesne uzavretých blokov, mať na zreteli hľadisko optimálneho prístupu pri záchranných práciach pri závaloch (možnosť využitia mechanizmov);
- výrobné objekty a areály s prevádzkou nebezpečnou a rizikovou umiestňovať na okraji zastavaného územia obce (nie v obytnom a pri obytnom území) prevádzky oddeliť izolačným pásmom s prirodzenou zábranou (zeleň, val, voľný priestor a pod.);
- plánovať a zabezpečiť systém prostriedkov varovania a vyznamenia obyvateľstva s možnosťou lokálneho i centrálnego ovládania na princípe najmodernejšej technológie automatického diaľkového ovládania prvkov systému.

Požiarna ochrana z pohľadu všeobecných súvislostí

Z hľadiska riešenia základných zásad požiarnej ochrany nehnuteľného a hnuteľného majetku ako ochrany osôb je nutné dodržiavať príslušné legislatívne ustanovenia a to najmä:

- každý stavebný objekt (objekty) resp. parcely na ktorých tieto objekty stojia musia byť prístupné z verejných priestorov;
- pri realizácii jednotlivých stavebných objektov musia byť dodržané odstupové vzdialenosť objektov, prípadne musia byť iešené protipožiarne opatrenia;
- zabezpečiť zdroje vody pre hasenie požiarov v priestoroch výrobných areálov v súlade s platnými predpismi a legislatívnymi požiadavkami pre charakter výrobnej prevádzky;
- zabezpečiť prevádzkové a priestorové podmienky pre plnenie úloh hasičskej jednotky v obci a pre tento účel zriadiť hasičskú stanicu.

Pre zabezpečenie podmienok pre miestnu hasičskú jednotku je v obci zriadený objekt hasičskej zbrojnice. Objekt po prehodnotení v riešení územného plánu má nedostatočné priestorové podmienky a vo vzťahu k navrhovanému rozvoju urbanistickej štruktúry aj nevhodnú polohu. Pre zabezpečenie požiadaviek v súlade s potrebami požiarnej stanice sa navrhuje zriadiť prevádzkový objekt hasičskej stanice v polohе pred areálom mlynov s prepojením na miestnu prístupovú komunikáciu. V navrhovanej polohе je možné vytvoriť adekvátne priestorové podmienky pre požiarunu stanicu – návrh danej polohy je zaradený do kategórie verejnoprospešnej stavby pre účel zriadenia prevádzkového objektu a priestoru požiarnej stanice (označenie vo výkrese č.4 ako VPS Z-02).

Protipovodňová ochrana z pohľadu všeobecných súvislostí

Z hľadiska riešenia ochrany pred povodňami je tok rieky Hron je v celom profile opatrený protipovodňovými hrádzami. Pre protipovodňové zabezpečenie je nutné v súčasnosti riešiť:

- dobudovanie ľavobrežnej ochrannej hrádze jej zvýšením v polohe za lesným porastom v súbehu toku rieky Hron – objekt ochrannej hrádze je zaradený do kategórie verejnoprospešnej stavby;
- v zastavanom území obce vytvoriť územné podmienky pre budovanie ochranných hrádzí okolo vodného toku Nýrica – zámer je zaradený do kategórie verejnoprospešnej stavby;
- rešpektovať pozdĺž tokov pobrežné pozemky ktoré môže (podľa zákona o vodách č. 364/2004 Z.z. §49) správa toku užívať. Pobrežné pozemky v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie sú pozemky do 10 m od brehovej čiary, pri malých vodných tokoch sú to pozemky do 5 m od brehovej čiary, pri ochrannej hrádzi vodného toku sú to pozemky do 10 m od vzdušnej a návodnej päty hrádze.

4 NÁVRH ZÁVÄZNEJ ČASTI

Tento oddiel popisuje návrh závaznej časti územnoplánovacej dokumentácie ÚPNO Pohronský Ruskov a je podkladom pre návrh Všeobecného závazného nariadenia obce o Územnom pláne obce Pohronský Ruskov.

Oddiel je rozčlenený na štyri základné kapitoly, ktoré súhrne tvoria záväzné regulatívy územného rozvoja obce:

- záväzné regulatívy pre stratégii rozvoja obce;
- záväzné regulatívy pre prírodnú štruktúru;
- záväzné regulatívy pre urbanistickú štruktúru;
- verejno-prospešné stavby a chránené územia.

Neoddeliteľnou súčasťou tohto oddielu je výkres č. 4 Komplexný návrh, v rámci ktorého sú vyznačené všetky záväzné regulatívy popísané v texte.

4.1 ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY PRE KONCEPCIU ROZVOJA OBCE

4.1.1 ZÁKLADNÁ STRATÉGIA ROZVOJA OBCE

1) Formovať urbanistickú štruktúru obce v kontinuálnom priestorovom celku v území medzi železničnou traťou a riekou Hron s vytlačením automobilového tranzitu mimo zastavanú časť obce na západnú stranu do polohy v súbehu so železničnou traťou. Urbanistickú štruktúru definovať s dôrazom na rozvoj obytnej funkcie s jadrom základnej vybavenosti v nízkopodlažnej zástavbe okolo hlavnej miestnej dopravnej osi s vytvorením dostatočného priestoru pre lokalizáciu výrobných prevádzok miestneho a regionálneho charakteru na obvode centra a definovanie kvalitného priestoru pre lokálnu rekreačiu v polohe rieky Hron. Rieku Hron a jej sprievodnú vegetáciu definovať ako prirodzený prírodný fenomén, ktorý sa vo vymedzených plochách postupne stane aktívnu súčasťou urbanistickej štruktúry vo forme urbánnej vegetácie.

4.1.2 PRÍRODNÁ STRATÉGIA OBCE

2) Formovať prírodnú štruktúru obce v zmysle územného systému ekologickej stability a kritérií špecifikovaných v rámci územného plánu pomocou nasledovných prvkov:

- prírodné celky;
- biocentrá;
- biokoridory
- interakčné prírodné prvky
- prírodné dominanty.

3) Formovať a podporovať PFCelky prírodného typu usporiadane do hierarchickej štruktúry, ktorá tvorí základné usporiadanie obce podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:

- prírodný celok regionálneho charakteru (PFCelok Východ s územím rieky Hron ako biokoridoru regionálneho a nadregionálneho významu);
- prírodné celky miestneho typu (PFCelok Západ a PFCelok Stred).

4) Formovať a podporovať biocentrá podľa vymedzenia vo výkrese Prírodná štruktúra a Komplexný návrh:

- biocentrá miestneho významu (Hron 1, Hron 2, Bývalé rameno Hrona, Bývalé rameno, Nýrica 1-2, Západ 1-4, Východ 1-2).

5) Formovať a podporovať biokoridory podľa vymedzenia vo výkrese Prírodná štruktúra a Komplexný návrh:

- biokoridory nadregionálneho a regionálneho významu (rieka Hron a potok Nýrica);
- biokoridory miestneho významu (Pod terasou, Kanál, Železnica a navrhované biokoridory v časti Západ, Stred a Východ).

6) Formovať a podporovať plošné a liniové interakčné prvky podľa vymedzenia vo výkrese Prírodná štruktúra a Komplexný návrh.

4.1.3 URBANISTICKÁ STRATÉGIA OBCE

7) Formovať urbanistickú štruktúru obce pomocou koncepcných prvkov:

- urbanistické celky;
- urbanistické centrum;
- urbanistické osi;

- urbanistické dominanty
- urbanistická periféria.

8) Formovať a podporovať PFCelok urbanistického typu usporiadaný do hierarchickej štruktúry, ktorá tvorí základné usporiadanie obce podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:

- urbanistický celok miestneho charakteru (PFCelok Obec);
- monofunkčný obytný urbanistický celok Stred – časť severozápad, navrhovaný obytný urbanistický celok miestneho charakteru;
- monofunkčný – rekreačný urbanistický celok Stred – časť východ, navrhovaný rekreačný urbanistický celok miestneho charakteru .

9) Formovať a podporovať urbanistické centrum miestneho významu podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:

10) Formovať a podporovať urbanistické osi a urbanistické dopravné osi usporiadane do hierarchickej štruktúry podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:

- regionálna dopravná urbanistická os (Dolnohronská urbanistická os v polohe Hlavnej ulice a dopravnú cestnú a železničnú os);
- miestne urbanistické osi (Kostolná os a Staničná os);

11) Akceptovať stavebné dominanty v urbanistickej štruktúre podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh s cieľom eliminovať ich dominanciu a výraz v rámci následných stavebných úprav:

- miestne stavebné dominanty skladových súkromí v areály Mony a Mlynov a komínov bývalého cukrovaru;

12) Akceptovať interiérovú dominantu v urbanistickej štruktúre podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh s cieľom podporiť ich dominanciu a výraz v rámci prestavby stavebnej štruktúry:

- miestna interiérová dominanta objektu kostola;

13) Formovať jednotlivé PFČasti v urbanistickej štruktúre podľa ich významu a prevažujúceho funkčného využitia:

PFČasti 2B04a, v časti územi PFČasti 2B01a, 2B03, 2B04d, 2B05, 2B10 a 2B12 ako miestne centrum obce, kde sa bude preferovať rozvoj zložiek základnej a vyšej vybavenosti;

PFČasti 2B02, 2B03 (prevažná časť územia), 2B04d, 2B04e,f, 2B05 (prevažná časť územia), PFČasti 2B07, 2B09, 2B10 (prevažná časť územia), 2B11, 2B12 (prevažná časť územia), 2B13 – 2B17 a 2B19 ako urbanistickú perifériu obytného významu, kde bude dominovať „čisté“ bývanie ;

PFČast 2B01b ako perifériu s charakterom rekreačného priestoru miestneho významu;

PFČasti 2B04b, 2B04c, časť územia PFČasti 2B04d a PFČast 2B06 ako urbanistickej periférie s funkciu priemyselnej výroby;

PFČast 2B08 ako urbanistickej periférie so špecifickým významom výrobnej poľnohospodárskej funkcie s bývaním viazaným na výrobnú poľnohospodársku funkciu.

4.2 ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY PRE PRÍRODNÚ ŠTRUKTÚRU

14) Rešpektovať návrh miestneho územného systému ekologickej stability územia, zachovať, chrániť a vytvoriť podmienky pre realizáciu návrhu dobudovania miestnej kostry územného systému ekologickej stability územia obce ta ako je dokumentované v kapitole 3.1.5. v odseku Návrh enviromentálne významných ploch – kostry ÚSES a vo výkresoch č. 3b a 4.

4.3 ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY PRE URBANISTICKÚ ŠTRUKTÚRU

4.3.1 ZÁSTAVBA

15) Stavebný rozvoj obce realizovať prednoste v hranici súčasného zastavaného územia prestavbou stavebnej štruktúry, dostavbou v prelukách a na voľných plochách.

16) Stavebný rozvoj mimo hranicu zastavaného územia realizovať na nových plochách rozšírením zastavaného územia v PFCelku Stred – západná časť územia, podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh;

17) Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie novej stavebnej štruktúry formovať a regulať nasledovne podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:

- PFČast 2B01a – Cukrovarská ulica1:

- uličná zástavba voľná odsadená obytná do 2NP, vybavenostná do 4NP so zastavanosťou pozemkov pre bývanie max. 50% a ozelenením min. 50% a zastavanosťou pozemkov pre vybavenosť max. 70% a ozelenením min. 30%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
- bývanie, základná a vyššia vybavenosť, príslušné verejné dopravné a technické vybavenie s prípustnou špecifickou vybavenosťou a integráciou bývania s vybavenosťou. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné;

- PFČast 2B01b – Cukrovarská ulica2:

- plošná zástavba vo forme otvorených športových a spevnených plôch so zastavanosťou max. 70% a ozelenením min. 30%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
- miestna rekreačná a športová zóna so základnou a vyššou športovo-rekreačnou vybavenosťou a príslušným verejným dopravným a technickým vybavením. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné;

- PFČast 2B02 – Dukelská ulica:

- uličná zástavba voľná odsadená obytná do 2NP so zastavanosťou pozemkov pre bývanie max. 50% a ozelenením min. 50%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
- bývanie a doplnková základná vybavenosť, príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné.

- PFČast 2B03 – Hlavná :

- uličná zástavba voľná odsadená obytná do 2NP a v južnej časti územia vybavenostná do 4NP so zastavanosťou pozemkov pre bývanie max. 50% a ozelenením min. 50% a so zastavanosťou pozemkov pre vybavenosť 70% a ozelenením min. 30%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
- bývanie a doplnková základná vybavenosť v severnej časti územia, vybavenosť a doplnkové bývanie a ich polyfunkcia v južnej časti územia a v celom území príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné.

- PFČast 2B04a – Hlavná ulica2:

- uličná zástavba voľná odsadená do 4NP (prípustná je aj uličná zástavba kompaktná odsadená) so zastavanosťou pozemkov pre vybavenosť a polyfunkciu bývania a vybavenosti (vrátane spevnených plôch) max. 70% a ozelenením min. 30% a so zastavanosťou pozemkov pre bývanie max. 50% a ozelenením min. 50%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je potrebné posúdiť na úrovni územného plánu zóny a lebo urbanistickou štúdiou, ktorá môže byť podkladom pre zmeny a doplnky ÚPNO; prevažujúca vybavenosť a bývanie jednotivo alebo vo vzájomnej integrácii alebo prevažujúce bývanie a vybavenosť jednotivo alebo vo vzájomnej integrácii a v celom území príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné respektive iné funkčné využívanie je potrebné posúdiť na úrovni územného plánu zóny a lebo urbanistickou štúdiou, ktorá môže byť podkladom pre zmeny a doplnky ÚPNO;

- PFČast 2B04b – Nová ulica1:

- areálsová zástavba do 4NP v severnej časti a do 2NP v južnej časti územia so zastavanosťou pozemkov max. 80% (vrátane spevnených plôch) a ozelenením min. 20%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné, vyššia podlažnosť je prípustná iba ak si to vyžaduje prevádzková technológia (komínové telesá, technologické veže a pod.);
- priemyselná výroba a doplnková vybavenosť a bývanie ak zabezpečujú prevádzkovú potrebu hlavnej výrobnej funkcie

(podnikové predajne, administratíva, ubytovanie a pod.) a v celom území príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie a hľavne poľnohospodárska výroba sú neprípustné.

PFČast' 2B04c – Mlyny:

- areálová zástavba do 4NP so zastavanosťou pozemkov max. 80% (vrátane spevnených plôch) a ozelenením min. 20%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné, vyššia podlažnosť je prípustná iba ak si to vyžaduje prevádzková technológia (komínové telesá, technologické veže a pod.);
- priemyselná výroba a doplnková vybavenosť ak zabezpečuje prevádzkovú potrebu hľavnej výrobnej funkcie (podnikové predajne, administratíva a pod.) a v celom území príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie a hľavne poľnohospodárska výroba sú neprípustné.

PFČast' 2B04d – Staničná ulica:

- uličná zástavba voľná odsadená v maximálnej podlažnosti do 4NP so zastavanosťou pre výrobné funkcie (vrátane spevnených plôch) max. 80% a ozelenením min. 20% s prípustnou aj zástavbou uličnou kompaktnou odsadenou v maximálnej podlažnosti do 4NP, zastavanosť pre obytné funkcie max. 50% a ozelenením min. 50%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné respektívne iné priestorové usporiadanie je potrebné posúdiť na úrovni územného plánu zóny a lebo urbanistickej štúdiou, ktorá môže byť podkladom pre zmeny a doplnky ÚPNO;
- v polohe severne výroba priemyselná s možnosťou doplnkovej funkcie vybavenosti alebo bývania viazaných na potrebu výrobných prevádzok v polohe južne vybavenosť (s prípustnou špecifickou vybavenosťou) a bývanie jednotivo alebo v integrálnom spojení a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné prevažujúce funkčné využívanie je neprípustné respektívne iné funkčné využívanie je potrebné posúdiť na úrovni územného plánu zóny a lebo urbanistickej štúdiou, ktorá môže byť podkladom pre zmeny a doplnky ÚPNO;

PFČast' 2B04e,f – Nová ulica 2,3:

- uličná zástavba voľná odsadená obytná do 2NP so zastavanosťou pozemkov pre bývanie max. 50% a ozelenením min. 50%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
- bývanie a doplnková základná vybavenosť, príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné.

PFČast' 2B05 – Hlavná ulica3:

- uličná zástavba voľná odsadená obytná do 2NP so zastavanosťou pozemkov pre bývanie max. 50% a ozelenením min. 50%, v časti zástavba areálová do 4NP so zastavanosťou (športový areál so zastavanosťou vrátane spevnených plôch a upravených plôch pre hriská) max. 70% a ozelenením min. 30%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
- bývanie a doplnková základná vybavenosť v rámci bývania, v časti areálovej zástavby základná školská a športová vybavenosť a príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné.

PFČast' 2B06 – Hlavná ulica4:

- areálová zástavba do 4NP so zastavanosťou pozemkov max. 80% (vrátane spevnených plôch) a ozelenením min. 20%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné, vyššia podlažnosť je prípustná iba ak si to vyžaduje prevádzková technológia (komínové telesá, technologické veže a pod.);
- priemyselná a rastlinná poľnohospodárska výroba, skladové hospodárstvo a doplnková vybavenosť ak zabezpečuje prevádzkovú potrebu hľavnej výrobnej funkcie (podnikové predajne, administratíva a pod.) a v celom území príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Iné funkčné využívanie je neprípustné a hľavne poľnohospodárska veľkokapacitná živočíšna výroba, respektívne iné

funkčné využívanie je limitované ochranným pásmom k obytnej zástavbe a je podmienené potrebou posúdiť na úrovni urbanistickej štúdie vplyv prevádzky na prostredie a posúdenie môže byť podkladom pre zmeny a doplnky ÚPNO;

PFČast' 2B07 – Hronska ulica:

- uličná zástavba voľná odsadená obytná do 2NP so zastavanosťou pozemkov pre bývanie max. 50% a ozelenením min. 50%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
- bývanie a doplnková základná vybavenosť, príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné.

PFČast' 2B08 – Kolónia:

- v severnej časti areálová zástavba do 4NP v ostatnej časti uličná zástavba voľná odsadená obytná do 2NP. Zastavanosť areálnej plochy vrátane spevnených plôch max. 80% a ozelenenie min. 20%, zastavanosť pozemkov pre bývanie a rodinné hospodárstvo, vrátane spevnených plôch, max. 70% a ozelenenie min. 30%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
- areál poľnohospodárskej výroby a v ostatnom území špecifické bývanie viazané na prevádzky poľnohospodárskej malovýroby – rodinné farmy. Prípustná je doplnková základná vybavenosť, príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie a hľavne „čisté bývanie“ je neprípustné.

PFČast' 2B09 – Kossuthova ulica:

- uličná zástavba voľná odsadená obytná do 2NP so zastavanosťou pozemkov pre bývanie max. 50% a ozelenením min. 50%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
- bývanie a doplnková základná vybavenosť, príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné.

PFČast' 2B10 – Kostolná ulica:

- uličná zástavba voľná odsadená a prisadená do 2NP so zastavanosťou pozemkov pre bývanie max. 50% a ozelenením min. 50%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
- bývanie a doplnková základná vybavenosť, príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné.

PFČast' 2B11 – Mierová ulica:

- uličná zástavba voľná odsadená a prisadená do 2NP so zastavanosťou pozemkov pre bývanie max. 50% a ozelenením min. 50%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
- bývanie a doplnková základná vybavenosť, príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné.

PFČast' 2B12 – Mládežnícka ulica:

- uličná zástavba voľná prisadená a solitérna do 4NP so zastavanosťou pozemkov pre bývanie max. 50% a ozelenením min. 50%. Prípustné je kompaktné prisadené a odsadené priestorové usporiadanie;
- bývanie a doplnková základná vybavenosť, príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné.

PFČast' 2B13 – Orechová rad:

- uličná zástavba voľná odsadená do 2NP so zastavanosťou pozemkov pre bývanie max. 50% a ozelenením min. 50%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
- bývanie a doplnková základná vybavenosť, príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné.

PFČast' 2B14 – Poľná ulica:

- uličná zástavba voľná odsadená do 2NP so zastavanosťou pozemkov pre bývanie max. 50% a ozelenením min. 50%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;

- bývanie a doplnková základná vybavenosť, príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné.

PFČast' 2B15 – Ulica 1. mája:

- uličná zástavba voľná odsadená do 2NP so zastavanosťou pozemkov pre bývanie max. 50% a ozelenením min. 50%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
- bývanie a doplnková základná vybavenosť, príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné.

PFČast' 2B16 – Petőfiho ulica:

- uličná zástavba voľná odsadená do 2NP so zastavanosťou pozemkov pre bývanie max. 50% a ozelenením min. 50%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
- bývanie a doplnková základná vybavenosť, príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné.

PFČast' 2B17 – Vysoká ulica:

- uličná zástavba voľná odsadená do 2NP so zastavanosťou pozemkov pre bývanie max. 50% a ozelenením min. 50%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
- bývanie a doplnková základná vybavenosť, príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné.

PFČast' 2B18 – Železnica:

- Dopravná linia v mieste staničného priestoru solitérna zástavba do 2NP, voľné plochy pozdĺž trate ozelenené. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
- dopravná vybavenosť a príslušné technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné.

PFČast' 2B19 – Železničná ulica:

- uličná zástavba voľná odsadená do 2NP so zastavanosťou pozemkov pre bývanie max. 50% a ozelenením min. 50%. Ostatné prevažujúce priestorové usporiadanie je neprípustné;
- bývanie a doplnková základná vybavenosť, príslušné verejné dopravné a technické vybavenie. Ostatné funkčné využívanie je neprípustné.

18) Vytvoriť podmienky pre rozšírenie cintorína:

- v polohe PFČasti 2B03 vytvoriť územné podmienky pre rozšírenie jestvujúceho cintorína na nové plochy mimo hranicu zastavaného územia v PFCelku Stred – severná časť;

- pre jestvujúci cintorín a rozšírenie cintorína vytvoriť prístupovú cestu a parkovacie plochy s prístupom z Hlavnej ulice. Tento zámer je podmienený uvoľnením stavebného pozemku a jeho sменou na verejnú komunikáciu.

19) Stavby pre funkcie a prevádzky malej, strednej a veľkokapacitnej poľnohospodárskej výroby (rastlinnej a živočíšnej) sú v zastavanom území obce v PFČastiach 2B01 až 2B05 a 2B09 až 2B19 neprípustné. Prípustná je drobnochovateľská činnosť pri rodinnej zástavbe pričom nemôže mať túto činnosť negatívny priestorový a hygienický vplyv na okolité obytné prostredie.

20) Sformovať horizontálnu segregáciu dopravného pohybu – oddelený peší , cyklistický a automobilový dopravný pohyb v PFČasti 2B04a v polohe Hlavnej ulice, predpokladá sa vytvorenie samostatných spevnených plôch pre automobilovú dopravu, cyklistickú dopravu, peší pohyb a parkovanie osobných motorových vozidiel.

21) Vytvoriť resp. zachovať územné a priestorové podmienky pre sformovanie priestranstva typu námestie (návestie) v polohách okolo kostola a pred obchodným strediskom v PFČasti 2B10 – Kostolná ulica;

22) V oblasti sídelnej vegetácie:

- zachovať vysokú zeleň v území PFČasti 2B04a a vytvoriť ucelené plochy tzv. urbánnej ekostabilizujúcej vegetácie v priestoroch ulíc a medzi zástavbou bytových domov v polohе PFČasti 2B12;
- v rámci navrhovaných stavebných štruktúr zabezpečiť minimálny podiel ozelenenia jednotlivých stavebných pozemkov v podiele podľa typu navrhovanej zástavby a jej funkcie:
  - pre obytnú voľnú zástavbu v podiele minimálne 50%,
  - pre vybavenostnú voľnú a kompaktnú zástavbu v podiele minimálne 30%,
  - pre priemyselnú areálovú zástavbu v podiele minimálne 20%
- v priestore mestských ulíc a námestí zabezpečiť realizáciu plôch zelene v podiele minimálne 5%,
- zabezpečiť a koordinovať výsadbu tzv. urbánnej environmentálnej vegetácie (izolačnej zelene) v polohách a na plochách:
  - súvislú líniovú plochu pozdĺž železničnej trate a hlavne zo strany zastavaného územia obce s možnosťou vytvorenia zelenej protihlukovej bariéry,
  - po obvode priemyselných a polnohospodárskych areálov,
  - po obvode areálov športovej vybavenosti a základnej školy.
- nové plochy zelene budovať na základe spracovanej a stavebným úradom schválenej projektovej dokumentácie.

4.3.2 VEREJNÉ DOPRAVNÉ VYBAVENIE

- 23) Nadradenú cestnú dopravu na území katastra obce organizovať podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh:
- vytvoriť podmienky pre prekládku cesty I/76 do západnej okrajovej polohy zastavaného územia obce, v súbehu so železničnou traťou pre kategóriu C11,5/80 s výhľadom pre štvorpruhovú komunikáciu a v dlhodobom zámere pre funkciu rýchlosnej komunikácie;
- v pôvodnej polohe trasy cesty I/76 vytvoriť podmienky pre cestu v III. funkčnej triede v kategórii C 9,5/80 mimo zastavaného územia a MZ 9,5/60 v zastavanom území obce;
- 24) Sieť miestnych cestných komunikácií organizovať a podriadniť systému nadradenej cestnej siete, vytvoriť jeho efektívne prepojenie a vytvoriť vnútornú organizáciu cestných komunikácií kde hlavnú miestnu dopravnú os bude tvoriť Hlavná ulica, a na túto komunikáciu bude napojený systém miestnych jstvujúcich a navrhovaných nových komunikácií funkčnej triedy C2 a C3 .
- 25) Pri riešení statickej automobilovej dopravy dodržať nasledujúce zásady:
  - pri každej novej výstavbe a podľa možnosti aj pri rekonštrukcii musí byť dodržaná podmienka riešenia normovej potreby parkovania na vlastnom pozemku resp. integrovanú v rámci objektu, v prípade, že nie je možné preukázaťne dodržať túto podmienku zo strany obce budú určené iné spôsoby a formy riešenia – výstavba spoločných garáží pre potreby takýchto prevádzok najmä v centrálnej časti obce,
  - vyriešiť normovú potrebu parkovania pre existujúce bytové domy bez garáží a pre existujúce bytové domy, ktoré nemajú zriadené garáže vo forme radových garáží, t.j. jedná sa o cca 15 státi, ktoré je potrebné vytvoriť vo forme spoločných garáží pričom je potrebné dodržať dostupnosť k jednotlivým bytom do 100m,
  - riešenie parkovania návštěvníkov vybavenosti orientovať na sústredené verejné parkovacie plochy a vyznačené parkovanie pozdĺž komunikácií tam, kde to dopravné a priestorové podmienky umožnia,
  - na jednotlivých verejných parkoviskách je nutné vyhradniť parkovacie miesta pre obyvateľov s telesným postihnutím, pričom podiel vyhradených státí by nemal presiahnuť 10 % z počtu stání.
- 26) Pre umiestnenie ČSPH je potrebné dodržať nasledovné:
  - čerpaciu stanicu slúžiacu pre potreby tranzitnej a miestnej dopravy lokalizovať pri vstupe do obce zo smeru Želiezovce na Hlavnej ulici v okrajovej polohe v zastavanom území v periférnej časti územia.
- 27) V polohе zastávok autobusovej medzimestskej dopravy riešiť vybočovacie pruhy a priestorovú úpravu zastávky.
- 28) Pre rozvoj cyklistickej dopravy:

- vypracovať ucelenú koncepciu pre riešenie priestorových a technických podmienok cyklotrás;
  - podporovať a predovšetkým vybudovať regionálnu cyklotrasu pozdĺž rieky Hron podľa vymedzenia vo výkrese Komplexný návrh, ktorá sa stane základom rozvoja rekreačnej cykloturistiky;
  - na území obce súbežne pozdĺž hlavných uličných koridorov vybudovať cyklistické chodníky umožňujúce bezkolíznu každodennú cyklistickú prevádzku v rámci obce.
- 29) Pre potrebu pešej dopravy:
- vypracovať ucelenú koncepciu úpravy rekreačnej zóny pre riešenie priestorových a technických podmienok peších chodníkov a trás;
  - súbežne pozdĺž hlavných uličných koridorov vybudovať pešie chodníky a spevnené plochy umožňujúce bezkolízny pohyb a pešiu prevádzku v rámci exponovaných priestorov hlavne vo vymedzenom území centra obce;
  - na území obce súbežne pozdĺž uličných koridorov vybudovať pešie chodníky umožňujúce bezkolízny peší pohyb.

30) V oblasti železničnej dopravy je potrebné najmä:

- zachovať železničnú trať a stanicu a vytvoriť podmienky v jstvujúcom koridore pre rekonštrukciu a výhľadovú prestavbu železničnej trate, v rámci rekonštrukčných úprav požadovať riešenie železničných mostov (cestných podjazdov) a realizáciu protihlukových opatrení;
- zachovať železničné vlečkové koľaje v polohách podľa návrhu ÚPNO.

31) V oblasti vodnej dopravy:

- vo väzbe na funkciu navrhovanej rekreačnej zóny vytvoriť podmienky pre možnosť využívania vodného toku pre rekreačnú plavbu (člnkovanie).

32) Pri rozvoji verejného dopravného vybavenia resp. pri zásahu inou výstavbou do verejného dopravného vybavenia je nevyhnutné rešpektovať všetky platné legislatívne limity (ochranné pásma) jednotlivých zariadení a to najmä:

- ochranné pásma cestných komunikácií,
- ochranné pásma železníc,
- ochranné pásma letiska.

4.3.3 VEREJNÉ TECHNICKÉ VYBAVENIE

33) V oblasti zásobovania obce pitnou vodou zabezpečiť rozširovanie vodovodnej siete v nadväznosti na nové rozvojové plochy.

34) V štádiu prípravy jednotlivých stavieb v súlade s vyhláškou MV SR č. 699/2004 Z.z sa požaduje riešiť a zabezpečiť zdroj vody (prírodný alebo umelý) na hasenie požiarov s využívajúcimi podmienkami na čerpanie vody.

35) V oblasti odkanalizovania územia obce:

- zabezpečiť prípravu a realizáciu obecnej delenej kanalizácie s odvedením odpadovej vody skupinovým kanalizačným zberačom do ČOV Želiezovce;

- realizovať dažďovú kanalizačnú sieť na území obce v priestore ulíc Hlavná a Petőfiho;

36) V oblasti zásobovania elektrickou energiou:

- v postupnosti realizácie novej zástavby zabezpečiť rekonštrukciu jstvujúcich stožiarových TS na vyšší výkon alebo ich prestavbu na kioskové TS a riešiť nutnú alebo postupnú kabelizáciu vzdušných 22 KV prepojovacích vedení v rámci zastavaného územia obce;

- rozšíriť rozvody elektrickej energie a v prípade potreby dobudovať trafostanice v zmysle navrhovanej zástavby podľa ÚPNO.

37) V oblasti zásobovania obce plynom podporovať a realizovať:

- podľa vzrastu spotreby plynu resp. realizácie novej zástavby postupne rozširovať rozvody plynovodu v zmysle ÚPNO.

38) V oblasti zásobovania zástavby teplom:

- zachovať a modernizovať jstvujúce lokálne zdroje tepla – kotolne, nové zdroje sa budú realizovať ako lokálne domové kotolne;

- podporovať intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike;

- v zmysle smernice 2002/91-EG Európskeho parlamentu a rady "o energetickej hospodárnosti budov" v rámci komunitárneho programu "Inteligentná energia - Európa 2003 - 2006" podporovať lepšiu energetickú hospodárnosť budov, berúc do úvahy vonkajšie klimatické a miestne podmienky ako aj požiadavky na teplotu

vnútorného prostredia a na hospodárnosť. V zmysle tejto smernice sa budovy keď sa postavia, prenajmú alebo predajú musia mať vystavený "Energetický certifikát" od dátumu zavedenia platnosti príslušných legislatívnych predpisov.

39) V oblasti telekomunikácií a diaľkových kábelov podporovať a realizovať nasledovné:

- podľa vzrastu potreby telefónnych napojení resp. podľa realizácie novej zástavby postupne budovať nové rozvody;

40) Pri rozvoji verejného technického vybavenia resp. pri zásahu inou výstavbou do verejného technického vybavenia je nevyhnutné rešpektovať všetky platné legislatívne limity (ochranné pásma) jednotlivých zariadení a to najmä:

- ochranné pásma vodovodov a vodárenských zariadení;
- ochranné pásma kanalizácie a kanalizačných zariadení;
- ochranné pásma rozvodov elektriny a elektrických zariadení;
- ochranné a bezpečnostné pásma plynovodov a plynárenských zariadení;
- ochranné pásma telekomunikačných vedení a zariadení.

4.3.4 SOCIO-EKONOMICKÁ ŠTRUKTÚRA

41) V oblasti bývania v zmysle ÚPNO:

- výstavbu vo forme bytových objektov realizovať prioritne v PFČastiach 2B04a a 2B12 a podľa návrhu ÚPNO;

- výstavbu vo forme rodinných domov realizovať v prvom poradí v prelukách a na voľných plochách nadmerných záhrad a v druhom poradí na nových plochách.

42) V oblasti školstva je nutné v zmysle ÚPNO:

- zachovať a rozvíjať oblasť základného školstva podľa aktuálneho dopytu a potreby a prevádzky orientovať v rámci jstvujúceho areálu materskej a základnej školy.

43) V oblasti zdravotníctva v zmysle ÚPNO:

- rozvoj a výstavbu zdravotníckych zariadení základného charakteru (najmä zdravotné strediská resp. samostatné ambulancie) riešiť v rámci jstvujúceho objektu a dostavbu k jstvujúcomu objektu, privátne ambulantné zdravotnícke a lekárenske služby orientovať v rámci vymedzeného centra obce.

44) V oblasti kultúry dlhodobo v zmysle ÚPNO podporovať:

- rozširovanie priestorov pre kultúrnu činnosť a aktivity v obci riešiť prestavbou a dostavbou jstvujúceho objektu bývalej jedálne cukrovaru na Cukrovarskej ulici;

- samostatné klubovne a priestory záujmových spolkov zabezpečiť v rámci dostavby objektu na Cukrovarskej ulici alebo vo forme samostatných priestorov v rámci územia vymedzeného centra obce;

45) V oblasti športu a rekreačie v zmysle ÚPNO:

- vytvoriť podmienky pre realizáciu miestnej rekreačnej zóny pri rieke Hron, zabezpečiť spracovanie urbanistickej koncepcie rekreačnej zóny na úrovni územného plánu zóny;

- výstavbu športovo-rekreačných zariadení (otvorené hriská a letné kúpalisko) základného alebo vyššieho charakteru orientovať v rámci navrhovanej športovo rekreačnej zóny (PFČasť 2B01b) s prepojením na navrhovanú rekreačnú zónu pri Hrone, objektové zariadenia telocvične alebo kryté plavárne riešiť v priestore areálu školy alebo v území PFČasti 2B01a vo väzbe na PFČasť 2B01b.

- v rámci celého katastrálneho územia obce nepovoliť stavby typu rekreačná a záhradná chata;

- zlepšiť podmienky pre rekreačný oddychový pohyb a krátkodobý pobyt obyvateľov obce v prostredí sídla a jeho bezprostrednom zázemí - realizovať rekonštrukciu a výsadbú sídelnej zelene, vybudovať bezbariérovú sieť komunikácií pre peších a cyklistov, zlepšiť kvalitu plôch verejnej zelene;

- previesť rekonštrukciu a výsadbú sídelnej vegetácie - realizovať výsadbú zelene v intraviláne mesta na základe odborne spracovaných podkladov a podľa navrhnutej kstry vegetačného systému, pri tvorbe systému klásť dôraz na vysokú zeleň.

46) V oblasti sociálnej starostlivosti v zmysle ÚPNO:

- zabezpečiť investičnú a stavebnú prípravu pre realizáciu domova dôchodcov prestavbou a dostavbou objektu bývalej ubytovne cukrovaru v ÚPČasti 2B01a;

- zariadenia sociálnych služieb pripravované v rámci zámerov súkromného sektoru lokalizovať vo vymedzenom území centra obce;

- zachovať prevádzku zariadenia sociálnej starostlivosti v PFČasti 2B016 – západná časť a vytvoriť územné podmienky pre jeho prípadné rozšírenie;

- požiadavky na sociálne byty zabezpečovať v rámci jstvujúcej bytovej zástavby a navrhovanej novej zástavby v PFČasti 2B12.
- 47) V oblasti verejného stravovania, obchodu a služieb v zmysle ÚPNO:
- rozvoj a výstavbu reštauračných zariadení usmerňovať a orientovať najmä v polohе obecného centra;
- rozvoj a výstavbu ubytovacích zariadení usmerňovať a orientovať najmä v polohе obecného centra, a v prípade podnikových ubytovní je možné umiestnenie vo vstupných priestoroch výrobných areálov;
- rozvoj a výstavbu maloobchodných základných a vyšších zariadení, prevádzok služieb, trhoviska, pobočiek finančných ústavov a poštových služieb usmerniť do polohy obecného centra;
- zabezpečiť územné podmienky pre rozšírenie obecného cintorína na nových plochách v kontinuálnej výzbe na pôvodnú plochu cintorína.
- 48) V oblasti servisných a výrobných služieb v zmysle ÚPNO:
- servisné prevádzky umiestňovať vo vymedzenom území obecného centra a v priestoroch výrobných areálov ak je preukázateľné spojenie servisnej činnosti s výrobným procesom;
- výrobné služby umiestňovať v priestoroch výrobných areálov .
- 49) Zariadenia správy a riadenia v zmysle ÚPNO umiestňovať vo vymedzenom území obecného centra.
- 50) V oblasti priemyselnej výroby, stavebnictva a skladového hospodárstva v zmysle ÚPNO:
- rozvoj a výstavbu zariadení priemyselného charakteru s vyšou závislosťou na doprave a energiach s hygienickým ochranným pásmom nepresahujúcim vlastný areál usmerňovať do priestorov výrobných zoskupení na plochách bývalého areálu cukrovaru v PFČasti 2B04b a v kontinuálnej výzbe na areál Mlynov;
- rozvoj a výstavbu menších zariadení s nižšou závislosťou na doprave a energiach a s hygienickým ochranným pásmom nepresahujúcim vlastný areál usmerňovať do priestoru v PFČasti 2B04d, tu umiestňovať len také priemyselné a výrobné prevádzky, ktoré majú už v projektovej fáze vyriešené všetky predpokladané negatívne vplyvy na človeka a prostredie, vrátane nakladania s odpadmi - zámery posudzovať v zmysle Zákona NR SR č.127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov.
- 51) V oblasti výstavby poľnohospodárskej výroby v zmysle ÚPNO :
- výstavbu a rozvoj zariadení poľnohospodárskej výroby a fariem zachovať na plochách jstvujúcich areálov v rámci PFČasti 2B06 a 2B08 a ich rozvoj limitovať pripustným ochranným pásmom;
- výstavbu hospodárskych stavieb v rámci jstvujúcich areálov určených pre potrebu hospodárenia – výstavbu hospodárskych fariem posudzovať jednotlivo v závislosti od jej uvažovanej polohy a charakteru prevádzky, pre každú takúto stavbu určiť ochranné pásmo v zmysle legislatívnych predpisov;
- trvalo vylúčiť výstavby poľnohospodárskych prevádzok pre hospodársky chov pri obytnej zástavbe a v rámci nadmemých záhrad v zastavanom území obce (drobnochov v obmedzenom rozsahu pre vlastnú potrebu je pripustný);
- špecifické formy poľnohospodárskej malovýroby – rodinné farmy lokalizovať iba v PFČasti 2B08 – Kolónia;
- mimo hranice zastavaného územia nie je pripustné zriaďovať záhradkárske a vinohradnícke osady a najmä výstavbu hospodárskych objektov a drobných stavieb;
- eliminovať nepriaznivé procesy hospodárenia v poľnohospodárskej krajine a osobitným prieskumom overiť funkčnosť a prínos hospodárenia;
- zmenšovať veľkosť pôdnych celkov (honov) hlavne v prípade pozemkov využívaných ako orná pôda a zakladať pevné hranice medzi pozemkami (výsadbou viacúčelových vegetačných pásov a medzi hlavne pozdiž poľných ciest).
- 52) V oblasti lesného hospodárstva je potrebné dodržiavať zásady a opatrenia:
- pestovať druhovo zmiešané porasty pôvodných drevín, zodpovedajúce prírodným podmienkam stanovišťa;
- premieňať nekvalitné porasty s ekologicky nevhodnou štruktúrou na porasty s prírode bližšou štruktúrou, postupne eliminovať pôsobenie škodlivých faktorov na lesné ekosystémy;
- zamedziť fragmentáciu lesných ekosystémov (rozdrobovanie lesných celkov výstavbou ciest a holorubným spôsobom ťažby).

4.3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

- 53) V oblasti odpadového hospodárstva dodržiavať nasledovné zásady a regulatívy:
- znižiť celkovú produkciu odpadov v komunálnej sfére a vo výrobe, recyklovať a spracovať odpady, rozvíjať a podporovať separovaný zber odpadu a problémových látok s cieľom výrazne znížiť celkové množstvo skládkovaného odpadu;
  - zabezpečiť správne a bezpečné nakladanie s nebezpečným odpadom, najmä separovaným zberom problémových látok zabezpečiť, aby sa nedostali do komunálnych odpadov;
  - rozšíriť separovaný zber odpadu a využívanie druhotných surovín - rozšírenie počtu kontajnerových stojisk, vybudovanie stáleho zberového miesta so zabezpečením separovaným zberom vybraných druhov odpadov a druhotných surovín;
  - realizovať sanáciu a rekultívaciu skládok odpadov (vrátane tzv. divokých skládok), ktoré sú priamymi zdrojmi šírenia nežiadúcich druhov organizmov, zdrojmi hygienického ohrozenia okolia, kontaminácie pôdy a podzemnej vody - najmä staré zálaže prostredia.
  - 54) V oblasti starostlivosti o ovzdušie dodržiavať nasledovné zásady a regulatívy:
  - realizovať programy znižovania emisií základných látok znečistujúcich ovzdušie (SO_2 , NO_x , CO , $\text{C}_x \text{H}_y$, tuhé emisie a i.) priemyselnými závodmi a energetickými zariadeniami (rekonštrukcia technológie výrobných zariadení, lokálnych a domových kotolní a i.);
  - postupne zabezpečovať podmienky pre zmenu organizácie dopravy s cieľom v dlhodobom výhľade vylúčiť tranzitnú dopravu z obytného územia a centra obce;
  - realizovať dopravne – organizačné opatrenia pre útlm a skľudnenie dopravy v centre obce a v obytnom území,
  - z obytných území vylúčiť prevádzky zamerané na hospodárske chovné a chovateľské činnosti, nové prevádzky takéhoto charakteru nepovoľovať.
  - 55) V oblasti starostlivosti o vodu a jej ochranu:
  - realizáciou obecnej kanalizácie a ČOV eliminovať množstvá vypúštaných látok znečistujúcich povrchové vody a vodné toky (realizovať opatrenia na zvýšenie účinnosti čistenia odpadových vôd vo výrobných prevádzkach, resp. iné opatrenia na zlepšenie kvality povrchových a podzemných vôd).
  - 56) V oblasti znižovania hlučnosti v prostredí:
  - prevádzky produkujúce zvýšenú hlučnosť a prevádzky s nepretržitou dobou výroby lokalizovať mimo obytné územia do polohy výrobných areálov;
  - trasy regionálnych komunikácií s vysokou dopravnou zálažou lokalizovať mimo územie obytnej zástavby, medzi obytným územím a železničnou traťou vytvoriť pás izolačnej zelene pre utlmenie hlučnosti.

4.3.6 POŽIADAVKY NA RIEŠENIE UPNZ

- 57) Pre podrobnejšie priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia obce obstaráť a schváliť územné plány zón:
- pre vymedzené územie centra obce a jeho kontaktné územie na pôvodných plochách bývalého cukrovaru,
  - pre vymedzené územie rekreačnej zóny,
  - pre vymedzené územie novej obytnej časti v lokalite PFCelok Stred – západ.
- #### 4.4 VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY
- ##### 4.4.1 VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY (VPS)
- 58) Verejno-prospešné stavby v oblasti zástavby:
- rozšírenie cintorína (Z-01) – realizácia výstavby nového miestneho cintorína v súvislosti s naplnením kapacity súčasného cintorína. Navrhovaná plocha pre rozšírenie cintorína je 0,829 ha;
  - požiarne stanica (Z-02) – realizácia výstavby nového objektu požiarnej stanice vrátane prevádzkového dvora. Navrhovaná plocha pre prevádzkový areál požiarnej stanice je 0,060 ha.
- 59) Verejno-prospešné stavby v oblasti dopravy:
- Verejno-prospešné stavby cestnej dopravy**

  - preložka cesty I/76 (D-01) - verejno-prospešná stavba vyplývajúca z regionálnej koncepcie vedenia trasy cesty mimo zastavané územie obce, návrh parametrov novej cesty v kategórii C 11,5/80 dvojpruhovej s výhľadom rozšírenia na štvorpruhovú cestu a s dlhodobím zámerom zmeny funkcie pre rýchlosnú cestu;
  - vybočovacie pruhy na ceste I. triedy (navrhovanej III. triedy) (D-02) – verejno-prospešná stavba vyvolaná potrebou realizácie vybočovacích pruhov v mieste zastávok prímestskej hromadnej dopravy a priestorová úprava miesta zastávky;
  - parkovisko a prístupová cesta k cintorínu (D-03) – verejno-prospešná stavba súvisiaca s potrebou uvoľnenia priestoru a realizácia prístupovej cesty k jstvujúcemu cintorínu a navrhovanému rozšíreniu cintorína;
  - úprava križovatiek na ceste I. triedy (navrhovanej III. triedy) (D-04) – verejno-prospešná stavba vyvolaná potrebou odstránenia bodových závad pre zlepšenie výhľadu v mieste križovania miestnych komunikácií s cestou I. triedy (navrhovanou cestou III. triedy) a priestorová úprava miesta križovatky ;
  - prepojovacia komunikácia (D-05) – verejno-prospešná stavba vyvolaná návrhom realizácie novej prepojovacej cesty medzi Kostolnou a Cukrovarskou ulicou s cieľom vytvoriť paralelnú cestu s trasou cesty I. triedy (navrhovanou cestou III. triedy) pre utlmenie dopravy na tejto komunikácii;
  - miestna obslužná a prístupová komunikácia (D-06) – verejno-prospešná stavba vyvolaná návrhom realizácie novej miestnej cesty v polohe pred výrobným areálom s cieľom vytvoriť paralelnú cestu s trasou cesty I. triedy (navrhovanou cestou III. triedy) pre utlmenie dopravy na tejto komunikácii a zabezpečiť optimálny dopravný prístup k výrobnému areálu;
  - prepojenie cesty na Cukrovarskú ulicu (D-07) – verejno-prospešná stavba vyvolaná návrhom realizácie novej prepojovacej cesty medzi navrhovanou komunikáciou pred výrobným areálom a Cukrovarskou ulicou s cieľom vytvorenia súvisej paralelnej miestnej komunikácie s Hlavou ulicou – cestou I. triedy (navrhovanou cestou III. triedy);
  - úprava prístupovej cesty a realizácia parkoviska (D-08) – verejno-prospešná stavba vyvolaná potrebou realizácie úpravy prístupovej cesty k areálom výroby a parkovacích plôch pre výrobné prevádzky a športový areál;
  - šírková úprava cesty (D-09) – verejno-prospešná stavba vyvolaná potrebou vytvoriť prístupovú cestu pre nákladnú železničnú stanicu v výhľadovú prepojovaciu cestu na novú trasu – preložku cesty I/76, zámer úpravy parametrov cesty na kategóriu MO 9,5/60;
  - miestna obslužná a prístupová cesta (D-10) – verejno-prospešná stavba vyvolaná návrhom vytvoriť novú obslužnú a prístupovú cestu pre navrhované územné využitie a železničnú stanicu, zámer realizácie novej cesty v kategórii MO 2x4,5/40;
  - miestna obslužná a prístupová cesta (D-11) – verejno-prospešná stavba vyvolaná návrhom vytvoriť novú obslužnú a prístupovú cestu pre navrhované územné využitie, zámer realizácie novej cesty v kategórii MO 7/40;
  - miestna obslužná a prístupová cesta (D-12) – verejno-prospešná stavba vyvolaná návrhom vytvoriť novú obslužnú a prístupovú cestu pre navrhované územné využitie, zámer realizácie novej cesty v kategórii MO 7/40;
  - miestna obslužná a prístupová cesta a realizácia parkoviska (D-13) – verejno-prospešná stavba vyvolaná potrebou realizácie novej prístupovej cesty k výrobným prevádzkam Mlynov a parkovacích plôch pre výrobnú prevádzku;
  - Mostové objekty (D-14) – verejno-prospešná stavba vyvolaná potrebou realizácie železničných mostových objektov – cestných podjazdov pre odstránenie kolízie úrovňového kríženia miestnych komunikácií so železničnou traťou a prepojení na preložku cesty I/76;
  - Šírková úprava cesty (D-15) – verejno-prospešná stavba vyvolaná potrebou zabezpečiť šírkovú úpravu pre miestnu a obslužnú cestu v polohe Petőfiho ulice pre dopravné sprístupnenie územia navrhované na stavebný rozvoj a pre vytvorenie podmienok pre prepojovaciu cestu do západnej časti poľnohospodárskeho územia, zámer úpravy parametrov cesty na kategóriu MO 8/40;
  - 60) Verejno-prospešné stavby v oblasti technickej infraštruktúry:
  - potok Nýrica (T-01) – priestor v ochrannom pásmе 6m obojstranne okolo vodného toku Nýrica s vytorením územných podmienok v zastavanom území pre vybudovanie ochranných hrádzí;

- ochranná hrádza rieky Hron (T-02) – verejnoprospešná stavba vymedzená líniou jestvujúcej ľavostrannej ochranej hrádze určená pre dobudovanie hrádze jej zvýšením;
- zberač dažďovej kanalizácie (T-03) – verejno-prospešná stavba vymedzená navrhovanou trasou dažďovej kanalizácie na Hlavnej ulici až po zaústenie do rieky Hron;
- zberač dažďovej kanalizácie (T-04) – verejno-prospešné stavby vymedzená navrhovanou trasou zberača dažďovej kanalizácie na Petőfiho ulici až po zaústenie do rieky Hron;
- kanalizačné uličné zberače AA až AI a hlavný kanalizačný zberač A (T-05) – verejno-prospešné stavby vymedzené navrhovanou trasou kanalizačných zberačov A až AI a polohou prečerpávacích staníc splaškovej kanalizácie;

4.4.2 OBJEKTY NAVRHovanÉ NA ASANÁCIU

61) Asanácia objektov vyvolaná potrebou:

- vytvoriť podmienky pre novú prepojovaciu komunikáciu medzi Kostolou a Cukrovarskou ulicou, realizácia je podmienená asanáciou objektu na Cukrovarskej ulici (predajňa a pekáreň – objekt na parcele č. 111/4);
- vytvoriť podmienky pre prístupovú cestu k jestvujúcemu cintorínu a k priestoru nového cintorína po rozšírení zo smeru od Hlavnej ulice, realizácia je podmienená asanáciou staršieho objektu rodinného domu na Hlavnej ulici na parcele č. 25/1;
- vytvoriť podmienky pre súbežnú komunikáciu s Hlavou ulicou pred areálom bývalého cukrovaru – navrhovanou plochou pre výrobné priemyselné funkcie, realizácia je podmienená uvoľnením časti územia pre vytvorenie cesty (novej ulice) a asanáciou objektu v severnej časti tohto priestoru na parcele č. 1110/31;
- vytvoriť podmienky pre novú výstavbu pre funkcie vybavenosti v PFČasti 2B01a, zámer je podmienený asanáciou starých nevyužívaných objektov v tomto území na parcele č.1110/2;
- vytvoriť podmienky pre novú výstavbu v priestore pozdĺž Hlavnej ulice v PFČasti 2B04a pre zámer formovania centra obce, zámer predpokladá asanáciu zdevastovanej pôvodnej zástavby nevyužívaných drobných objektov umiestnených na ploche západne vedľa Hlavnej ulice na parcelách č.1045/2, 1045/54, 1098, 1099, 1100, 1101;
- vytvoriť podmienky pre rozšírenie cesty na Petőfiho ulici a úpravu priestoru križovatky Petőfiho – Hlavá, realizácia je podmienená asanáciou staršieho rodinného domu na parcele č. 9/1 a 9/4.

4.4.3 LEGISLATÍVNE PODMIENKY

62) Podmienky Archeologického ústavu SAV Nitra:

- Stavebník každej stavby vyžadujúcej si zemné práce si od Archeologického ústavu SAV v Nitre v stupni územného konania vyžiada stanovisko k plánovanej stavebnej akcii vo vzťahu k možnosti narušenia archeologickej nálezisk.

DOPLŇUJÚCE ÚDAJE

POŽITÁ METODIKA A VYSVETLENIE POJMOV

Metodický prístup k jednotlivým problematikám resp. spôsob definovania jednotlivých nárvorových a regulujúcich prvkov je použitý v nasledujúcej štruktúre:

Koncepcná charakteristika územia

Základnou východiskovou jednotkou pri definovaní stratégie sídla je riešenie územia zvyčajne katastrálne územie. Túto správnu homogénnu jednotku je potrebné pre potreby definovania základných budúcih rozvojových možností členiť na menšie jednotky, ktoré budú vytvárať ucelené celky a časti a súčasne definovať vzťahovosť takýchto vymedzených území.

V súčasnosti najmä pre potreby štatistickej evidencie je územie katastra na základné sídelné jednotky (urbanistické obvody) vymedzené svojou hranicou. Charakter urbanistických obvodov je určený podľa prevažujúcej funkčnej plochy na vymedzenom území obvodu. Pre vymedzené územia na úrovni základných sídelných jednotiek je zabezpečená štatistická evidencia údajov o obyvateľoch, bytovom a domovom fonde a výmerach funkčných ploch.

Územnoplánovacia dokumentácia však je dokumentom, ktorý neslúži na dokumentovanie demografickej štruktúry územia, ale predstavuje materiál na cieľavedomé riadenie komplexného rozvoja sídla vo všetkých svojich oblastiach a aspektoch. Z tohto pohľadu je preto potrebné spôsobom rozčlenenia riešeného územia sledovať najmä reálnu funkčnosť a vzťahovosť vymedzovaných území. Keďže vymedzené riešené územie zahŕňa nielen zastavané územia obce ale celé katastrálne územia, samostatne sa vymedzujú a popisujú vymedzené územia pre prírodnú a urbanistickú štruktúru.

Pre potreby definovania budúcej stratégie obce je preto riešené územie členená nasledovne:

- Priestorovo-funkčné celky (skrátené PFCelok);
- Priestorovo-funkčné časti (skrátené PFČast);

Priestorovo-funkčný celok (PFCelok)

Priestorovo-funkčné celky predstavujú skladobnú časť územno-technickej jednotky (UTJ), t.j. katastrálneho územia, tvorenej priestorovou a funkčnou spolupatričnosťou priestorovo-funkčných častí, z ktorých sú zložené. V zásade každý PFCelok je prirodzene definované územie (okruhom svojho pôsobenia), má svoju ohniskovú, jadrovú časť – biocentrum (zdroj tohto pôsobenia), a na ostatné PFCelky je napojené prostredníctvom biokoridorov (tok pôsobenia voči nadradenému jadru alebo naopak). PFCelky urbanistického typu sú v rámci urbanistickej stratégie rozvoja obce usporiadane do hierarchickej štruktúry:

- prírodné celky;
- biocentrá;
- biokoridory;
- prírodné dominanty.

Priestorovo-funkčné celky prírodného typu predstavujú, skladobnú časť územno-technickej jednotky (UTJ), tvorenej priestorovou a funkčnou spolupatričnosťou priestorovo-funkčných častí, z ktorých sú zložené. V zásade každý PFCelok prírodného typu je prirodzene definované územie (okruhom svojho pôsobenia), má svoju ohniskovú, jadrovú časť – biocentrum (zdroj tohto pôsobenia), a na ostatné PFCelky je napojené prostredníctvom biokoridorov (tok pôsobenia voči nadradenému jadru alebo naopak). PFCelky urbanistického typu sú v rámci urbanistickej stratégie rozvoja obce usporiadane do hierarchickej štruktúry:

- urbanistické dominanty;
- urbanistická periféria

Priestorovo-funkčné celky urbanistického typu predstavujú, skladobnú časť územno-technickej jednotky (UTJ), tvorenej priestorovou a funkčnou spolupatričnosťou priestorovo-funkčných častí, z ktorých sú zložené. V zásade každý PFCelok urbanistického typu je prirodzene definované územie (okruhom svojho pôsobenia), má svoju ohniskovú, jadrovú časť – urbanistické centrum (zdroj tohto pôsobenia), a na ostatné PFCelky je napojené prostredníctvom urbanistických osí (tok pôsobenia voči nadradenému jadru alebo naopak). PFCelky urbanistického typu sú v rámci urbanistickej stratégie rozvoja obce usporiadane do hierarchickej štruktúry:

- urbanistické celky nadregionálneho charakteru;
- urbanistické celky regionálneho charakteru: regionálne urbanistické celky predstavujú tie oblasti, ktoré sú významné z miestneho až regionálneho hľadiska ako celok, teda že obsahujú dôležité vybavenostné alebo výrobné aktivity v rámci celého svojho územia alebo aspoň na podstatnej časti svojho územia;

- urbanistické celky miestneho charakteru: miestne urbanistické celky predstavujú tie oblasti, ktoré sú významné len z miestneho hľadiska, čiže sami o sebe obsahujú funkcie určené takmer výlučne pre potreby príslušného celku a funkcie nad rámec základného vybavenia sa nachádzajú mimo týchto celkov, v celkoch regionálneho alebo nadregionálneho charakteru;

Okrem klasických PFCelkov môžu z určitých okolností existovať alebo sa môžu navrhovať špecifické PFCelky, čo vyplýva či už z určitých daností územia alebo navrhovaného funkčného využívania:

- urbanistické celky výrobné: monofunkčné celky určené výhradne pre lokalizáciu výrobných funkcií, kde sa predpokladá vplyv výrobných funkcií nad rámec vymedzených areálov;
- urbanistické celky rekreačné: monofunkčné celky určené výhradne pre lokalizáciu rekreačných prípadne športových funkcií;

Urbanistické centrá sú priestorovo-funkčné časti alebo viacero priestorovo-funkčných častí, tvorené kvalitatívne a kvantitatívne najbohatšou stavebnou štruktúrou, ktoré tvoria jadrové územie priestorovo-funkčného celku. Táto časť urbanistického celku predstavuje jeho najvyššiu urbanistickú kvalitu, alebo takúto kvalitu môže potencionálne predstavovať. V princípe rozlišujeme:

- nadregionálne urbanistické centrum;
- regionálne urbanistické centrum;
- miestne urbanistické centrum.

Urbanistické osi definujeme ako intenzívne urbanistické líniové útvary, prislúchajúcou dopravnou štruktúrou a technickou vybavenosťou. Sú charakterizované svojou cieľovou polohou v centre urbanistickej štruktúry a sú tvorené bohatým množstvom zariadení vybavenostného alebo vybavenostno – výrobného charakteru. Výnimku v tomto pohľade tvoria urbanistické osi rýdz dopravného charakteru, ktoré sú založené predovšetkým na dopravnej štruktúre (je to dôsledok veľkého vzrastu dopravy, ktorú už nie je možné v niektorých polohách integrovať v rámci urbanistických osí). Z hľadiska významu ich delime nasledovne:

- nadregionálne urbanistické osi;
- regionálne urbanistické osi;
- miestne urbanistické osi.

Štruktúra urbanistických osí tvorí základnú kvalitu sídla a s vhodným prepojením urbanistickými centrami vytvárajú základné pilieri urbanistickej kostry. Tak ako budú založené tie dva významné prvky, tak sa bude hodnotiť kvalita štruktúry obce. Pre takmer každý sídelný útvar je charakteristická určitá hierarchia týchto jednotlivých osí, ktorá sa formuje na základe rôznych faktorov, ako sú najmä historická tradícia a súčasné komerčné centrum.

Urbanistické dominanty predstavujú základný skladobný prvek pre tvorbu vonkajšieho ako aj vnútorného obrazu obce, ktorý tvorí charakteristický prvek obce. Siluetu spoluvtvárajú najmä prírodná a urbanistická štruktúra obce, ktoré svojimi dominantami vytvárajú vonkajšiu identitu obce. Táto pre svoje hodnoty a kvality je ako taká chránená, predstavujúca možnosť vnímania sídla zvonku s postrehnutelnými zmenami štruktúry pri jednotlivých etapách rastu. V rámci súdobej koncepcie stavebného rozvoja je práve pre svoju dynamiku silueta vnímaná ako jedna zo základných prvkov navrhovania sídla s cieľom určitej formálnej stabilizácie ukončených štruktúr. Urbanistické dominanty tvoria najdôležitejší a jedinečný prvek siluety sídla a svojim vzťahom k prírodnej štruktúre a takisto aj k urbanistickej (vytvorenej) štruktúre určujú základné kvality sídla. V princípe rozlišujeme:

Priestorovo-funkčné časti (PFČast)

Priestorovo-funkčná časť predstavuje základnú skladobnú časť priestorovo-funkčného celku. Tvori základný stupeň charakteristiky (informácie) o území jednotne za celú priestorovo-funkčnú časť, vyjadruje najmä významové postavenie v rámci PFCelku. PFČasť je tvorená jednotlivými PFBlokmi, resp. PFPParcelami a podľa prevahy, významu a pôsobenia jednotlivých fenoménov môže byť:

- periférna PFČasť (prírodná, urbanistická)
- jadrová PFČasť (biocentrum, urbanistické centrum)
- vzťahová PFČasť (biokoridor, urbanistická os)

Kedže jednotlivé PFČasti tvoria relativne podrobnejšiu štruktúru, pre potreby tejto územnoplánovacej dokumentácie sa jednotlivé príbuzné časti (územne pri sebe ležiace periférne, alebo vzťahové alebo jadrové) zlúčia do jednej PFČasti.

Koncepcná charakteristika prírodnnej štruktúry

Koncepcná prírodná štruktúra predstavuje územie (kataster) vo svojej vyabstrahovanej krajinej (prírodnnej) forme. Nejedná sa len o ekologickú kvalitu ale zahŕňame aj kvalitu estetického vnímania krajiny. Je preto zrejmé, že pod termínom krajinej koncepcie myslíme aj aspekt krajinotvorby, ktorá rešpektuje a umocňuje faktor ekologickej. Krajinná koncepcia je definovaná pomocou koncepcných prvkov:

- urbanistické celky;
- urbanistické centrá;
- urbanistické osi;

- celosídelná urbanistická dominanta: celoobecné (hlavné sídelné) urbanistické dominanty predstavujú kategóriu objektov, pri ktorých možno povedať, že priamy vzťah so sídlom ako celkom (urbanisticou štruktúrou) je najpodstatnejší – rozhodujúci, existujú zámerne kompozičné princípy, ktorých sa stávajú estetickým vrcholom. Preto sa zvyčajne chápu ako najznámejšia a najvýstižnejšia charakteristika sídla. Prevažuje tu výrazný vzťah s okolitou krajinou, pre ktorú sa stávajú podstatným orientačným prvkom. Z tohto dôvodu sa jedná zväčša o urbanistické dominanty umiestnené na výrazných prírodných dominantách;
- sídelná urbanistická dominanta: sídelné urbanistické dominanty predstavujú kategóriu objektov, kde ako dominantný vystupuje vzťah s určitou konkrétnou urbanistickej oblasťou až sídlom a nie je nevyhnutné, aby samotný rámec sídla prekračovala, označujú podstatné priestory štruktúry sídla (jadrá) a je vhodné ich zapojiť do kompozície priečielov tak, aby tvorili nie len ideovo-vizuálne prepojenie ale boli súčasne aj v tomto smere dosiahnutelné – tvoria orientačný prvek sídla;
- miestna urbanistická dominanta: miestne urbanistické dominanty predstavujú kategóriu objektov označujúcich menej podstatné, lokálne priestory sídelnej štruktúry (jadrá).

Okrem urbanistických dominánt sa v rámci priestorovej štruktúry sídla vyskytujú aj tzv. priestorové dominanty, ktoré súčasne svojím pôsobením (hmotou) sú vnímané podobne ako urbanistické dominanty – chýba im však primerané významné funkčné využívanie. Ako príklady možno uviesť vežové bytové domy, hydroglóbusy a pod.

Základná charakteristika územia

Pre potreby skúmania alebo navrhovania územia je na úrovni územného plánu obce ako základná jednotka skúmania stanovený priestorovo-funkčný blok:

Priestorovo-funkčný blok (PFBlok)

Priestorovo-funkčný blok je tvorený parcelou, viacerými parcelami alebo časťami parciel tvoriacimi ucelené priestorové a funkčné územie tvorené prevahou jednotlivých fenoménov a vymedzené svojimi hranicami charakterizované určitými spoločnými znakmi, najmä priestorovou a funkčnou súnaledžitosťou. Stanovenie prevažujúceho fenoménu (základnej charakteristiky bloku) je špecifikované na základe určujúceho fenoménu územia. Z pohľadu prieskumov a rozborov sa preto jedná o definovanie súčasnej priestorovej a funkčnej charakteristiky územia. Priestorovo-funkčný blok predstavuje základnú skladobnú časť priestorovo-funkčnej časti a tvorí takiež najmenšiu skúmanú charakteristiku prieskumov a rozborov pre potreby územného plánu obce. PFBlok sú v rámci územia štrukturujú nielen horizontálne ale aj vertikálne, čo znemožňuje ich grafické 2D znázornenie na jednom výkresom podklade, a preto je potrebná ich segregácia na viaceré grafické zobrazenia.

Základné formy PFBoku:

- substrát (geologické podložie);
- pôda;
- vodstvo;
- (podnebie);
- vegetácia;
- zástavba;
- verejná priestranstvo a doprava;
- technická infraštruktúra.

Z hľadiska priestorového výskytu niektoré fenomény tvoria plošné, niektoré líniové a niektoré bodové útvary. Keďže PFBlok je chápáný ako plošný útvar, prvky dopravy a technickej infraštruktúry je potrebné osobitne charakterizať na úrovni samotného fenoménu.

Základná charakteristika zástavby

Súčasná resp. navrhovaná stavebná štruktúra obce predstavuje parciálny pohľad na sídlo v polohe celkovej priestorovej a funkčnej organizácie stavebnej štruktúry na úrovni PFBlokov (ucelené stavebné štruktúry rovnorodej zástavby z hľadiska priestorovej a funkčnej štruktúry). Na rozdiel od koncepcnej urbanistickej štruktúry podrobnejšie poskytuje predstavu predovšetkým o podrobnom (na úrovni ÚPNO) stavebnom usporiadaní sídla.

Z hľadiska priestorového usporiadania rozlišujeme nasledovné priestorové formy usporiadania stavebných objektov:

- **urbanistická dominanta**; špecifický stavebný objekt s výrazným priestorovým pôsobením;

- **uličná zástavba voľná** (s určením podlažnosti zástavby v polohe uličnej resp. stavebnej čiary); voľnou uličnou zástavbou treba rozumieť skupinu stavieb, prípadne stavbu, ktorá je realizovaná na vymedzenej stavebnej parcele v polohe uličnej (prisadená zástavba) alebo stavebnej čiary (odsadená zástavba) len na jej časti, pričom v prípade prisadenej zástavby časť nezastavannej uličnej čiary a v prípade odsadenej zástavby tvorí uličnú čiaru oplotenie alebo iné vymedzenie uličnej čiary;

- **uličná zástavba kompaktná** (s určením podlažnosti zástavby v polohe uličnej resp. stavebnej čiary); kompaktnou uličnou zástavbou treba rozumieť skupinu stavieb, prípadne stavbu, ktorá je realizovaná na vymedzenej stavebnej parcele v polohe uličnej (prisadená zástavba) alebo stavebnej čiary (odsadená zástavba) po jej celej dĺžke, pričom v prípade odsadenej zástavby tvorí uličnú čiaru oplotenie alebo iné vymedzenie uličnej čiary;

- **solitérna zástavba** (s určením podlažnosti zástavby); solitérnou zástavbou treba rozumieť skupinu stavieb, prípadne stavbu, ktorá je realizovaná na celej ploche stavebnej parcely, ktoré celý obvod súčasne tvorí uličnú čiaru;

- **areálsová zástavba** (s určením podlažnosti zástavby); areálsovou zástavbou treba rozumieť skupinu stavieb realizovanú v rámci rozsiahlejšej stavebnej parcely (areálu) pričom žiadna stavba netvorí uličnú čiaru pričom však uličná čiara je vymedzená oplotením alebo iným vymedzením uličnej čiary;

- **zástavba malou architektúrou**: táto zástavba predstavuje špecifické plochy, kde sa dominantne umiestňujú prvky malej architektúry, v súčasnosti jedinú formu takejto zástavby predstavujú cintoríny;

Základné priestorové formy zástavby. Uličná zástavba voľná odsadená, uličná zástavba voľná, uličná zástavba kompaktná odsadená, uličná zástavba kompaktná prisadená, areálsová zástavba a solitérna zástavba.

Z hľadiska funkčného využívania rozlišujeme:

- **vybavenostná zástavba**: zástavbou pre vybavenosť treba rozumieť skupinu stavieb, prípadne stavbu, slúžiacu pre sociálnu infraštruktúru alebo pre sociálnu infraštruktúru ako prevažujúcu funkciu (viac ako 60% podlažnej plochy stavby slúži pre sociálnu infraštruktúru). Rozlišuje sa pri tom vybavenosť základná (určená pre obsluhu územia do 400m), vyššia (určená pre obsluhu sídla až okresu) a špecifická (určená pre obsluhu kraja až štátu). Medzi vybavenostnú zástavbu sú zaradené: stavby pre školstvo, cirkev, zdravotníctvo, kultúru, šport, sociálnu starostlivosť, obchod a nevýrobné služby, administratívu a správu. Nepatria sem stavby čerpacích staníc pohonných hmôt, areály železníc a hromadnej autobusovej dopravy vrátane objektov železničných a autobusových staníc, ktoré sú zaradené medzi dopravnú vybavenosť;

- **obytná zástavba**: zástavbou pre bývanie treba rozumieť skupinu stavieb, prípadne stavbu slúžiacu pre bývanie alebo pre bývanie ako prevažujúcu funkciu (viac ako 60% podlažnej plochy stavby slúži pre bývanie). Medzi stavby pre bývanie patria všetky budovy určené pre trvalé bývanie (rodinné domy, bytové domy). Nepatria sem stavby určené pre prechodné ubytovanie, prípadne špecifické bývanie (penzióny pre starých ľudí a pod.), ktoré sú zaradené medzi vybavenostnú zástavbu;

- **rekreačná zástavba**: rekreačnou zástavbou treba rozumieť skupinu stavieb, prípadne stavbu, slúžiacu pre rekreačné využívanie ako prevažujúcu funkciu (viac ako 60% podlažnej plochy slúži pre rekreačiu). Medzi rekreačné stavby patria vybavenostné stavby priamo viazané na rekreačné územie a stavby pre tzv. individuálnu rekreačiu. Príkladom takýchto stavieb sú budovy súvisiace s so športovými zariadeniami (ihrišká, kúpaliská, pláže, jazdecké areály), ubytovacími a pobytovými zariadeniami (detský tábor, autokemping, hotel, horská a rekreačná chata alebo chalupa). Nepatria sem však záhradná chatka, ktorá je zaradená medzi výrobnú poľnohospodársku zástavbu;

- **výrobná priemyselná zástavba a zástavba slúžiaca pre stavebnú výrobu**: zástavbou pre priemyselnú a stavebnú výrobu treba rozumieť skupinu stavieb, prípadne stavbu slúžiacu pre výrobné účely, stavebnictvo, ťažobný priemysel a sklady alebo pre výrobné účely ako prevažujúcu funkciu (viac ako 60% podlažnej

plochy stavby slúži pre výrobu). Rozlišuje sa pri tom intenzívna priemyselná zástavba s vysokými energetickými a dopravnými nárokmi s ochranným pásmom nad rámec vlastného areálu (prípadne so špecifickým značeným ochranným pásmom) a extenzívna priemyselná zástavba s priemernými a malými plošnými, energetickými a dopravnými nárokmi s ochranným pásmom nepresahujúcim vymedzený areál. Každá priemyselná budova musí mať určené ochranné pásmo podľa objemu a druhu výroby a druhov unikajúcich škodlivín, prípadne stanovenú bezpečnú vzdialenosť;

- **výrobná poľnohospodárska zástavba**: zástavbou pre poľnohospodársku výrobu treba rozumieť skupinu stavieb, prípadne stavbu slúžiacu pre poľnohospodárske výrobné účely alebo pre výrobné účely ako prevažujúcu funkciu (viac ako 60% podlažnej plochy stavby slúži pre výrobu). Rozlišuje sa pri tom intenzívna poľnohospodárska zástavba s vysokými energetickými a dopravnými nárokmi s ochranným pásmom nad rámec vlastného areálu a extenzívna poľnohospodárska zástavba s priemernými a malými energetickými a dopravnými nárokmi s ochranným pásmom nepresahujúcim vymedzený areál. Príkladom takýchto stavieb sú stavby pre rastlinnú a živočíšnu výrobu (objekty pre ustajenie zvierat – stajňa, maštaľ, objekty pre skladovanie, ostatné poľnohospodárske objekty). Každá stavba určená pre chov hospodárskych zvierat musí mať určené ochranné pásmo;

- **zástavba technickej vybavenosti**: zástavbou pre technickú vybavenosť treba rozumieť skupinu stavieb, prípadne stavbu, slúžiacu pre zariadenia technického vybavenia ako prevažujúcu funkciu (viac ako 60% podlažnej plochy stavby slúži pre technickú vybavenosť);

- **zástavba dopravnej vybavenosti**: zástavbou pre dopravnú vybavenosť treba rozumieť skupinu stavieb, prípadne stavbu, slúžiacu pre zariadenia dopravného vybavenia územia ako prevažujúcu funkciu (viac ako 60% podlažnej plochy stavby slúži pre dopravnú vybavenosť). Príkladom takýchto stavieb sú čerpacie stanice pohonných hmôt, areály dopravných spoločností (SAD, ŽSR), samostatne stojace parkovacie alebo garážovacie objekty;

Niekteré ostatné pojmy:

- **podlažnosť**: podlažnosť stavebného objektu je definovaná ako suma všetkých nadzemných podlaží mimo strešnej konštrukcie alebo ustúpeného podlažia (podkrovné priestory alebo ustúpené podlažie sa nepovažujú za nadzemné podlažie);

- **zastavanosť**: zastavanosťou sa rozumie percentuálny podiel zastavanej plochy objektu alebo objektov a vymedzeného stavebného pozemku. Zastavaná plocha sa počítá ako pôdorysný priemet všetkých základových konštrukcií objektu (objektov);

- **ozelenenie**: ozelenením sa rozumie percentuálny podiel nespevnených plôch na vymedzenom stavebnom pozemku a vymedzeného stavebného pozemku.

Základná všeobecná charakteristika verejných priestranstiev

Súčasná resp. navrhovaná štruktúra verejných priestranstiev sídla predstavuje parciálny pohľad na sídlo v polohe celkovej priestorovej a funkčnej organizácie štruktúry verejných priestorov (námestia, ulic a cest).

Z hľadiska priestorového usporiadania rozlišujeme nasledovné priestorové formy verejných priestranstiev:

- **námestie**: námestím (návestie – pre vidiecke sídlo) treba rozumieť voľne prístupné priestranstvo plošne rozsiahlejšie pevne vymedzené prvkami zástavby v rámci ktorého sa nachádzajú zvyčajne cestné komunikácie, pešia komunikácia, spevnená plocha s prvkami malej architektúry a stromového porastu;

- **ulica**: ulicou treba rozumieť voľne prístupné priestranstvo líniového charakteru pevne vymedzené prvkami zástavby v rámci ktorého sa nachádzajú zvyčajne cestné komunikácie a pešia komunikácia;

- **cesta**: cestou treba rozumieť priestranstvo líniového charakteru bez vymedzenia prvkami zástavby v rámci ktorého sa nachádza komunikácia cestná alebo železničná;

Z hľadiska funkčného využívania rozlišujeme:

- **dopravný tranzit**: priestranstvom určeným pre dopravný tranzit treba rozumieť plochy určené výlučne pre tranzitujúcu dopravu (železničnú alebo automobilovú);

- **dopravný a peší prístup**: priestranstvom určeným pre dopravný a peší prístup treba rozumieť plochy určené pre dopravný alebo peší prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam;

- **peši prístup:** prieskumom určeným pre peši prístup treba rozumieť plochy určené výlučne pre peši prístup k jednotlivým nehnuteľnostiam, zvyčajne však slúžia aj ako určité spoločenské priestory;

Základná všeobecná charakteristika vegetácie

Súčasná resp. navrhovaná štruktúra vegetácie predstavuje parciálny pohľad na územie v polohe prieskovej a funkčnej organizácii vegetácie (krajinej ako aj sídelnej). Treba tu pripomínať, že oproti obvyklým metodikám je v rámci tejto práce prezentovaný iný model charakterizovania vegetácie pre potreby urbanizačnej praxe – zelen je vnímaná nielen ako funkčná zložka životného prostredia ale aj ako významný prieskrový fenomén tvoriaci vonkajší obraz územia.

Prieskrová charakteristika vegetácie:

- **vysoká drevinná vegetácia trvalá:** plochy zelene s prevahou vzrastej stromovej vegetácie;
- **stredne vysoká drevinná vegetácia trvalá:** plochy zelene prevažne s krovinnou vegetáciou alebo so slabším zastúpením stromovej vegetácie (najmä ovocné druhy stromovej vegetácie), vrátane sadov a vinohradov;
- **nízka bylinná vegetácia, trvalá:** trvalé trávne porasty – najmä lúky alebo pasienky;
- **nízka bylinná vegetácia, dočasné:** kultúry na ornej pôde;
- Funkčná charakteristika vegetácie
- **ekostabilizujúca vegetácia:** najvýznamnejšie plochy krajinej zelene s ekologickými funkciami bez hospodárskych zásahov;
- **ekostabilizujúca vegetácia s hospodárskymi funkciami:** najvýznamnejšie plochy krajinej zelene s ekologickými funkciami s hospodárskymi zásahmi. Jedná sa hospodárske lesy;
- **urbánna ekostabilizujúca vegetácia:** najvýznamnejšie plochy sídelnej zelene s ekologickou funkciou – zámerne vysadené prípadne pretvorené plochy pre potreby zlepšenia životného prostredia človeka s plochou nad 0,5 ha v prípade líniej zelene o šírke väčšej ako 20m. Jedná sa najmä o plochy verejnej zelene typu parkov alebo o niektoré plochy pri občianskej vybavenosti a pod.;
- **urbánna environmentálna vegetácia:** plochy vegetácie s prevažujúcou environmentálou funkciou – zámerne vysadené prípadne pretvorené plochy pre potreby ochrany životného prostredia človeka pre vplyvmi činnosti človeka (výroba, doprava) alebo vplyvmi podnebia (veterná ochrana, ochrana pre sinkom a pod.). Jedná sa o plochy izolačnej zelene, ochranej zelene a pod.;
- **produkčná vegetácia s významnejšou ekostabilizačnou alebo environmentálnou funkciou:** plochy vegetácie s kombinovanou funkciou drobnej poľnohospodárskej produkcie a funkciemi zlepšenia alebo ochrany životného prostredia človeka. Jedná sa o vegetáciu záhrad pri rodinných domoch, záhradkárske osady, niektoré špeciálne poľnohospodárske kultúry a pod.;
- **vegetácia pre potreby vybavenosti:** plochy vegetácie vytvorené prípadne pretvorené výhradne pre potreby vybavenostných funkcií, ktoré to zo svojej povahy vyžadujú. Jedná sa o vegetáciu športových ihrísk a pod.;
- **produkčná vegetácia:** plochy vegetácie výhradne s funkciou poľnohospodárskej produkcie. Jedná sa o vegetáciu poľnohospodárskych kultúr.

Niekotore ostatné pojmy:

- **makroštrukturálny pasportizačný index:** podiel urbánnej ekostabilizujúcej vegetácie k územiu. Za optimálne hodnoty indexu je možné považovať hodnotu indexu 0,02 (nad 2 % zastúpenie uvedených plôch v území);
- **normatív tvorby zelene:** normy stanovujú potrebu rozlohy plôch zelene v zastavanom území v prepočte na 1 obyvateľa. Normatyvy zelene vychádzajú z produkcie kyslíka jednotkou plochy zelene pri optimálnej kompozičnej skladbe a z priemerej spotreby kyslíka človekom za určitú časovú jednotku. Spotreba kyslíka predstavuje množstvo, ktoré vyprodukuje 75 m² upravenej plochy zelene. Z tohto údaju je odvodený základný normatív.

Zložitosť vývojových procesov neumožňuje vytvoriť ideálny územnoplánovací dokument na rozhodovanie, riadenie a usmerňovanie stavebnej činnosti. Reálne uplatňovanie územného plánu ako základného nástroja pre rozhodovanie je spojené s permanentnou územnoplánovacou činnosťou čo predpokladá účasť spracovateľa pri aplikačnom procese v polohe odborného poradcu pri vysvetľovaní a upresňovaní obsahu pojmov a hodnotení reálnych zámerov s obsahovým návrhom územného plánu.

POUŽITÉ PRAMENE INFORMÁCIÍ A PODKLADY

VŠEOBECNÁ LITERATÚRA

- **Atlas SSR,** Veda, Bratislava 1980;
- **Koncepcia rozvoja cestnej siete,** Slovenská správa cest, Bratislava 1998;
- **Metodické usmernenie obstarania a spracovania územného plánu obce,** Ministerstvo životného prostredia SR, Bratislava 2001;
- **Pohronský Ruskov,** Pravda, Bratislava 1982;
- **Terminologický slovník ekológie a environmentalistiky,** Kabinet evolučnej a aplikovanej krajinej ekológie SAV Banská Štiavnica a Príroda a.s. Bratislava 1993;
- **Vlastivedný slovník obcí na Slovensku,** Veda, Bratislava 1977;
- **Výsledky sčítania dopravy na diaľničnej a cestnej sieti v roku 1990,** ÚCHD, Bratislava 1991;
- **Berková, Alexandra – Návrh metodických postupov pre spracovanie územného plánu sídelného útvaru,** Slovenská agentúra životného prostredia, Banská Bystrica 1996;
- **Dostál, J., Červenka, M. – Veľký kľúč na určovanie vyšších rastlín,** Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava 1991, 1567 pp.;
- **Gemeran, D. a kol. – Metodický postup (zásady) revitalizácie malých vodných tokov,** Bratislava 2000, 27 pp;
- **Knopp, Alfred; Krampl, Bonaventúra – Zásady a pravidla územného plánování,** Koncepcie fukčních složek, VÚVA, URBION, Brno 1983;
- **Kolektív autorov SAV – Etnografický atlas Slovenska,** Veda a Slovenská kartografia, Bratislava 1990;
- **Korgová, K., - Blotopy nivy rieky Nitry a ich význam pre ochranu prírody a ekológiu krajiny,** diplomová práca. Depon. in: Prírodovedecká fakulta UK, Bratislava 1993, 78 pp. + prílohy;
- **Krier, Léon – Architektura volba nebo osud,** Academia, Praha 2001, vydanie prvé;
- **Linč – Obraz goroda,** Strojizdat, Moskva 1982;
- **Linkeš, Vladimír; Pestún, Vladimír; Džatko, Michal – Príručka pre používanie máp bonitovaných pôdno-ekologickej jednotiek,** VÚPU, Bratislava 1996;
- **Marhold, K., Hindák, F. (eds.) – Zoznam vyšších a nižších rastlín flóry Slovenska,** Veda, Bratislava 1998, 687 pp;
- **Michalko, J. a kol. – Geobotanická mapa ČSSR. Slovenská socialistická republika,** Veda, Bratislava 1986;
- **Petersen, R.C., Petersen, L.B.-M., Lacoursiere, J. – A Building-block Model for Stream Restoration,** - In: Boon, P.J., Calow, P., Peets, G.E. (eds.) – River Conservation and Management , J. Wiley & Sons, New York 1992, p. 293-309;
- **Sitte, Camillo – Stavba miest podľa uměleckých zásad,** Arch, Praha 1995, vydanie prvé;
- **Schulz, Christian Norbert – Genius loci,** Odeon, Praha 1994;
- **Vass a kol. – Geologické členenie Západných Karpát a severných výbežkov Panónskej panvy,** SGÚ, GÚDŠ 1988;

LEGISLATÍVNE PODKLADY

- **Európska konvencia o ochrane archeologického dedičstva,** Malta 1992;
- **Medzinárodná charta na záchranu historických miest,** Washington 1987;
- **Medzinárodná charta o ochrane a obnove pamiatok a pamiatkových sídiel,** Benátky 1964;
- **Viedenská charta o plánovaní ľudského životného prostredia,** Viedeň 1973;
- **Nariadenie vlády SR č. 166/1994 Zb. o kategorizácii územia Slovenskej republiky;**
- **Nariadenie vlády č. 152/1996 SR zo 7. mája 1996 o základných sadzbách odvodov za odňatie poľnohospodárskej pôdy z poľnohospodárskeho pôdneho fondu;**
- **Nariadenie vlády SR č. xx z xx, ktorým sa vyhlasuje záväzná časť územného plánu veľkého územného celku Nitriansky kraj;**
- **Uznesenie vlády SR č. 1026/1999, ktorým sa schválila Koncepcia rozvoja bytovej výstavby;**

lit. 31 Vyhláška MV SR č. 297/1994 z 19. októbra 1994 o stavebno-technických požiadavkach na stavby a o technických podmienkach zariadení vzhľadom na požiadavky civilnej ochrany;

lit. 32 Vyhláška MV SR č. 288/2000 z 14. augusta 2000, ktorou sa ustanovujú technické požiadavky na požiaru bezpečnosť pri výstavbe a pri užívaní stavieb;

lit. 33 Vyhláška MŽP SR č. 218/1998 z 30. júna 1998, ktorou sa ustanovujú niektoré podrobnosti o dokumentácii ochrany prírody a krajiny;

lit. 34 Vyhláška MŽP č. 55/2001 z 25. januára 2001 o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii;

lit. 35 Zákon SNR č. 220/2004 z 10. marca 2004 o ochrane a využívaní poľnohospodárskeho pôdneho fondu a zmene zákona č. 245/2003 Z.z.;

lit. 36 Zákon NR SR č. 287/1994 Zb. o ochrane prírody a krajiny;

lit. 37 Zákon NR SR č. 49/2001 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu;

lit. 38 Zákon NR SR č. 50/1976 o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení zákona č. 103/1990/Zb., zákona č. 262/1992 Zb., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 136/1995 Z.z., zákona NR SR č. 199/1995 Z.z., nálezu ÚS SR č. 286/1996 Z.z., zákona č. 229/1997 Z.z., zákona č. 175/1999 Z.z. a zákona č. 237/2000 Z.z.;

lit. 39 Zákon NR SR č. 42/1994 Zb. o civilnej ochrane obyvateľstva;

lit. 40 Zákon NR SR č. 127/1994 Zb. z 29. apríla 1994 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie;

lit. 41 Zákon NR SR č. 162/1995 Zb. z 27. júna 1995 v znení zákona č. 222/1996 Zb. o katastri nehnuteľností a o zápisе vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon);

ÚZEMNOPLÁNOVACIE PODKLADY A DOKUMENTÁCIE

- **Aurex – Koncepcia územného rozvoja Slovenska KURS 2001,** MŽ SR, Bratislava 2002; výsledný návrh;
- **Aurex – Územný plán Veľkého územného celku Nitrianskeho kraja,** Krajský úrad v Nitre, x 1998;
- **Húsenicová, J., a kol. - Generál nadregionálneho územného systému ekologickej stability, 1.koncept,** Urbion, Bratislava 1991;
- **Mederly, Peter; a kol. – Krajinnoekologicický plán obce Pohronský Ruskov,** Regioplán, Nitra 2003;

MAPOVÉ PODKLADY

- **VKÚ – Krupinská planina–Veľký Krtíš,** Edícia turistických máp 1:50000; Vojenský kartografický ústav, š.p., Harmanec 2000;

INTERNETOVSKÉ STRÁNKY

- www.statistics.sk;
- www.lifeenv.gov.sk;
- www.build.gov.sk;
- www.rail.sk;
- www.zbierka.sk;

DOKLADOVÁ ČASŤ

- **Územný plán obce Pohronský Ruskov,** Archeologický ústav SAV zo dňa 11.11. 2002;

- **Prípravné práce na spracovanie UPN obce – Pohronský Ruskov – vyjadrenie,** Krajský úrad v Nitre, odbor životného prostredia zo dňa 15.11. 2002;

- **Územný plán obce (UPNO) Pohronský Ruskov – postúpenie podanie,** Hlavný banský úrad Banská Štiavnica zo dňa 12.11. 2002;

- **Výzva k súčinnosti pri spracovávaní územného plánu obce Pohronský Ruskov,** Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik Banská Bystrica, odštepný závod Palárikovo zo dňa 18.11. 2002;

- **Územný plán obce Pohronský Ruskov, Železnice Slovenskej republiky Bratislava, správa železničných tratí a stavieb Nové Zámky zo dňa 18.11. 2002;**

- **Oznámenie, Poľnohospodárske družstvo „Oroszka“ Pohronský Ruskov zo dňa 26.11. 2002;**

- **Územný plán obce (UPNO) Pohronský Ruskov – poskytnutie podkladov a informácií - stanovisko,** Slovenská správa cest Bratislava zo dňa 19.11. 2002;

- lit. 59 Územný plán obce Pohronský Ruskov - stanovisko, Západoslovenská energetika Bratislava zo dňa 18.11. 2002;
- lit. 60 UPNO Pohronský Ruskov – poskytnutie informácií o vodovode, Západoslovenské vodárne a kanalizácie Bratislava, odštepný závod Levice zo dňa 9.12. 2002;
- lit. 61 Územný plán obce Pohronský Ruskov, Letecký úrad Slovenskej republiky, odbor letísk, oddelenie ochranných pásiem letísk a leteckých pozemných zariadení zo dňa 5.12. 2002;
- lit. 62 UPN Pohronský Ruskov, vyjadrenie, Železnice Slovenskej republiky Bratislava, Generálne riaditeľstvo, odbor stratégie zo dňa 27.11. 2002;
- lit. 63 Žiadosť o vyjadrenie o existencii telekomunikačných zariadení, Slovenské telekomunikácie zo dňa 18.11. 2002;
- lit. 64 Žiadosť o informácie o technickej infraštruktúre k pripravovanému UPNO Pohronský Ruskov, SPP, OZ Nitra zo dňa 3.12. 2002;
- lit. 65 Odborné stanovisko pre Územný plán obce Pohronský Ruskov, Krajský pamiatkový úrad v Nitre zo dňa 2.12. 2002;
- lit. 66 Územný plán obce Pohronský Ruskov - stanovisko, Obvodný banský úrad v Bratislave zo dňa 6.12. 2002;
- lit. 67 Pohronský Ruskov – UPN obce – zaslanie podkladov, Slovenský vodo hospodársky podnik, odštepný závod Povodie Hrona zo dňa 29.11. 2002;
- lit. 68 UPNO Pohronský Ruskov – zaslanie informácií, obecný úrad Hronovce zo dňa 17.1. 2003;
- lit. 69 UPNO Pohronský Ruskov, Mlyn Pohronský Ruskov zo dňa 5.2. 2003;
- lit. 70 Žiadosť o informácie k.ú. Pohronský Ruskov - oznámenie, Správa katastra Levice zo dňa 4.2. 2003;
- lit. 71 Výpis z uznesenia OcZ v Pohronskom Ruskove, Obecný úrad v Pohronskom Ruskove zo dňa 28.5. 2007;
- lit. 72 Súborné stanovisko obstarávateľa ÚPNO Pohronský Ruskov ku KR ÚPNO Pohronský Ruskov, Obecný úrad v Pohronskom Ruskove zo dňa 28.5. 2007;
- lit. 73 Súborné stanovisko obstarávateľa ÚPNO Pohronský Ruskov k návrhu ÚPNO Pohronský Ruskov, Obecný úrad v Pohronskom Ruskove zo dňa 10.9. 2007;

Výkresové prílohy:

1. Širšie vzťahy , územné súvislosti a vymedzenie riešeného územia M 1:50000
2. Stratégia rozvoja obce M 1:10000
- 3a. Návrh použitia PPF a LPF ma nepoľnohospodárske účely M 1:5000
- 3b. Prírodná štruktúra, životné prostredie, ochrana a tvorba krajiny M 1:5000
- 4a. Komplexný návrh – organizácia a podmienky priestorového usporiadania a funkčného využívania územia M 1:5000
- 4b. Komplexný návrh – organizácia a podmienky priestorového usporiadania a funkčného využívania územia - detail M 1:2880
5. Verejné dopravné vybavenie M 1:5000
6. Verejné technické vybavenie M 1:5000

OBSAH

ÚVODNÁ ČASŤ	1	2.1 PRÍRODNÁ ŠTRUKTÚRA.....	6	3.3.4 Cestovný ruch a rekreácia	32
		2.2 URBANISTICKÁ ŠTRUKTÚRA A STRATÉGIA ROZVOJA OBCE	7	3.3.5 Kultúrne dedičstvo.....	32
ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBJEDNÁVATEĽOVI A SPRACOVATEĽOVI	2	2.3 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY OBCE.....	9	3.3.6 Civilná a požiarna ochrana.....	32
ZÁKLADNÉ ÚDAJE O ZADANÍ ÚLOHY	2			4 NÁVRH ZÁVÄZNEJ ČASTI	34
VYHODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚcej SÚVISIACEJ A NADRADENEj ÚZEMNOPLÁNOVACEj DOKUMENTÁCIE.....	3	3 NÁVRH URBANISTICKEj KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A FUNKČNÉHO VYUŽÍVANIA ÚZEMIA	11	4.1 ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY PRE KONCEPCIU ROZVOJA OBCE..	34
VYHODNOTENIE SÚLADU ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE S ÚPD VYŠšIEHO STUPŇA.....	3	3.1 PRÍRODNÁ ŠTRUKTÚRA ÚZEMIA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	11	4.1.1 Základná stratégia rozvoja obce	34
SÚLAD RIEŠENIA ÚZEMIA OBCE SO ZADANÍM A SÚBORNÝM STANOVISKOM OBSTARÁVATEĽA KU KONCEPTU RIEŠENIA.....	3	3.1.1 Substrát a reliéf	11	4.1.2 Prírodná stratégia obce	34
NÁVRH RIEŠENIA ÚPNO	4	3.1.2 Klíma (atmosféra, klimatické zdroje)	11	4.1.3 Urbanistická stratégia obce	34
1 ZÁUJMOVÉ ÚZEMIE, ŠIRšIE VZŤAHY, ÚZEMNÉ SÚVISLOSTI A VYMEDZENIE RIESENÉHO ÚZEMIA	5	3.1.3 Vodstvo (hydrosféra, hydrologické zdroje)	12	4.2 ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY PRE PRÍRODNÚ ŠTRUKTÚRU ..	34
1.1 VYMEDZENIE RIESENÉHO ÚZEMIA	5	3.1.4 Pôdy (pedosféra, pedologické podmienky)	13	4.3 ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY PRE URBANISTICKÚ ŠTRUKTÚRU ..	34
1.2 VÄZBY VYPLÝVAJÚCE Z RIEŠENIA A ZO ZÁVÄZNEJ ČASTI ÚPN REGIÓNU	5	3.1.5 Vegetácia a živočíšstvo v krajine (biosféra, biologické podmienky) ..	16	4.3.1 Zástavba	34
2 KONCEPCNÁ ŠTRUKTÚRA A STRATÉGIA ROZVOJA OBCE	6	3.1.6 Sídelná vegetácia	18	4.3.2 Verejné dopravné vybavenie	36
		3.1.7 Ochrana prírody a krajiny	18	4.3.3 Verejné technické vybavenie	36
		3.1.8 Vybrané environmentálne rizikové faktory	18	4.3.4 Socio-ekonomická štruktúra	36
		3.1.9 Konceptia starostlivosti o životné prostredie	19	4.3.5 Životné prostredie	37
		3.1.10 Hodnotenie predpokladaných vplyvov na životné prostredie	21	4.3.6 Požiadavky na riešenie UPNZ	37
		3.2 URBANISTICKÁ ŠTRUKTÚRA	21	4.4 VEREJNOPROSPEšNÉ STAVBY	37
		3.2.1 Zastavané územie	21	4.4.1 Verejnoprospešné stavby (Vps)	37
		3.2.2 Návrh urbanistickej konceptie priestorového usporiadania a návrh funkčného využitia územia	21	4.4.2 Objekty navrhované na asanáciu	38
		3.2.3 Verejná doprava	24	4.4.3 Legislatívne podmienky	38
		3.2.4 Verejné technické vybavenie	26		
		3.3 SOCIO-EKONOMICKÁ ŠTRUKTÚRA	28	DOPLŇUJÚCE ÚDAJE	39
		3.3.1 Bývanie a demografická štruktúra	28		
		3.3.2 návrh riešenia občianskej vybavenosti so Sociálnou infraštruktúrou.	29	OBSAH	44
		3.3.3 Hospodárska základňa	31		